ZAFER YOLU SERİSİ / 1

Peygamber Efendimizin (a.s.m.) Savaşları

Burhan Bozgeyik

Çelik YAYINEVİ

ZAFER YOLU 1

PEYGAMBER EFENDİMİZİN (A.S.M.) SAVAŞLARI

BURHAN BOZGEYİK

Çelik

ZAFER YOLU 1

Peygamber Efendimizin (a.s.m.) Savaşları

Burhan Bozgeyik

İstanbul, 2013

© Çelik Yayınevi

Kültür Bakanlığı Sertifika No: 14710

ISBN
978-605-5457-73-0

Editör
Serdar Çelik

Mizanpaj
Çelebi Şenel

Kapak Tasarım
Yunus Karaaslan

Tashih
Muhammed Cihangir

Dizgi
Fatih Said

Baskı-Cilt
İmak Ofset
Ser. No : 12531
Merkez Mh. Atatürk Cd.
Göl Sk. No: 1 Yenibosna - İSTANBUL
Tel : 0212 656 49 97

ÇELİK YAYINEVİ
Ticarethane Sk. No: 19/A Cağaloğlu - İstanbul
Tel: +90 (212) 511 28 11 (pbx) Faks: +90 (212) 511 28 12
www.celikyayinevi.com

ZAFER YOLU 1

PEYGAMBER EFENDİMİZİN (A.S.M.) SAVAŞLARI

BURHAN BOZGEYİK

Çelik
YAYINEVİ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

"Ve onlar ile (dîn-i İslâm düşmanlarıyla) bir fitne kalmayıncaya kadar, (ya'ni yeryüzünden küfür ve şirk zâil oluncaya kadar veya mü'minler, küffârın hakâret ve zilletinden kurtulup, gâlib ve aziz oluncaya kadar) ve din tamamıyla Allah için oluncaya (bâtıl dinler müzmahil ve o dinlerin sâlikleri mağlûb ve helâk olup gidinceye) kadar cihadda bulunun! Eğer küfürden vaz geçip Müslüman olurlarsa, muhakkak Allah onların amellerini görür ve hayırlarının mükâfatını verir." (Enfâl / 39)

"**Ey peygamber! Kâfirlerle ve münâfıklarla cihâd et ve onlara sert davran!** Onların varacağı yer ise, Cehennemdir. Ve o ne kötü varılacak yerdir." (Tevbe / 73)

"Biz sana ap açık bir fetih yolu açtık. Tâ ki Allah senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlasın, üzerindeki nimetini tamamlasın ve seni dosdoğru bir yola iletsin. Ve Allah sana pek şerefli bir zaferle yardım etsin. Îmanlarına iman katmak için mü'minlerin kalblerine sükûnet ve emniyet indiren O'dur. Göklerin ve yerin orduları Allah'ındır. Allah herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yapar." (Fetih Sûresi / 1-4)

"Ve size çok seveceğiniz bir başka nimet daha nasip eder ki, o da Allah'ın yardımı ve yakın bir fetihtir. Mü'minleri müjdele." (Saf Sûresi / 13)

"Ben insanlarla Kelime-i Tevhid olan 'Lâ ilâhe illallah'ı ikrar edip ifade ettiği mânâyı (yâni erkân-ıimâniye ve esâsat-ı İslâmiyeyi) tasdik edinceye kadar mukâtele etmekle (savaşmakla) emrolundum. Eğer tasdik ederlerse, (Hukuk-u Şer'iyenin icap ettiği cezalar, hadler ve kısaslar müstesna) mallarını ve nefislerini emniyete almış, korumuş olurlar. Onların gizli hallerinin hesabı ise Allah'a aittir." (Hadis-i Şerif)

"Hiç şüphesiz ki Cennet'in kapıları, kılıçların gölgesi altındadır" (Hadis-i Şerif)

İÇİNDEKİLER

İKİNCİ BÖLÜM
SERİYYELER

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ الصَّلاَةُ وَ السَّلاَمُ عَلٰى رَسُولِنَا مُحَمَّدٍ

وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ

TAKDİM

Gününümüzde, Müslümanların en çok ihtiyaçları olan bilgi, Peygamber Efendimizi (asm) "bütün yönleriyle" tanımak ve anlamak bilgisidir. Kâinatın Sahibi, Mâliki, Yaratıcısı olan Allahu Azimüşşan (cc), Efendimizi (asm) bütün insanlığa "örnek model" olarak yaratmış ve "kul" olarak "onun gibi bir kul" istediğini beyan buyurmuştur.

Sevgili Peygamberimiz (a.s.m.) en güzel ahlak üzere yaratılmıştır. Güzel ahlakın başında ise "Şecâat-i Kudsiyye" gelir. Yani Allah rızası için yiğitlik ve kahramanlık göstermek, cihad etmek, Allah'ın ve Müslümanların düşmanlarına hadlerini bildirmek, Allah'ın dinini yeryüzüne hâkim kılmak için kılıç kuşanmak, savaşmak demektir.

Peygamber Efendimiz (asm), hem "rahmet peygamberi", hem "cihad peygamberi"dir. Efendimiz (asm), bir hadis-i şeriflerinde şöyle buyurmuştur: **"Ben harp peygamberiyim, ben Rahmet peygamberiyim"** (Ahmed ibn Hanbel, Musned, IV/ 395)

Cihad bütün peygamberlerin şeriatında farz olduğu gibi, Şeriât-ı Garrâ-yı Muhammedîde de farz idi. Kur'an-ı Azimüşşan'da 350'den fazla âyet-i kerime cihadı emretmekte ve yüzlerce âyette, yine geçmişte yapılan cihadlardan bahsetmektedir.

Peygamber Efendimiz'in (a.s.m.) hayatının hicretten sonraki safhası hep cihadla geçmiştir. Ömrünün sonuna kadar elinden

kılıç düşmemiştir. Mekke devresi, imanının tesis edildiği devredir. O devrede Müslümanlar azlıktı, maddî mukabele edildiği takdirde o az tâifenin imhâ olması ihtimal dahilindeydi. Bu bakımdan once îman sûrunun muhkem inşa edilmesinden sonra, hicreti müteâkip cihad emri farz olmuştur.

Müslümanlar, Medine-i Münevvere'ye hicret edip, kâfirlere karşı savaşabilecek bir kuvvet bulduktan sonra; Cenab-I Hak, Müslümanlara savaş iznini merhaleler halinde Verdi. Şöyle ki:

Birinci merhale: Müslümanların, zulme uğradıklarında, kendilerini müdâfaa etmek için kâfirlerle savaşmasıdır. Hac Sûresinin 39. Âyet-i Kerimesi buna işaret etmektedir.

İkinci merhale: Kâfirler, Müslümanlara savaş açtıkları zaman, Müslümanların da kendilerini müdafaa etmek için onlarla savaşmasıdır. Bakara Sûresinin 190. Âyet-i Kerimesi buna işaret etmektedir.

Görüldüğü gibi bu iki merhale, müdâfaa savaşıdır. Zirâ, bu iki merhalede henüz Müslümanlar, kâfirlere krarşı savaşı başlatacak ve onlara taarruz edecek kadar yeterli güç ve kuvvete sahib değildiler. Ancak kendilerini müdafaa edebiliyorlardı. Bir çok müfessir, bu iki merhaleyi bir merhale olarak Kabul eder.

Üçüncü merhale: Müslümanlar mutlak ma'nâda, ya'ni kâfirlerden Müslümanlara karşı bir hücum olsun veya olmasın, bütün zaman ve mekanlarda, kayıtsız ve şartsız, güçleri nisbetinde bütün kâfirlerle savaşmakla emrolundular.

Peygamber Efendimizin (asm) vefatından sonra, sahabeler ve daha sonra bütün Müslümanlar cihad ermine canla başla imtisal ettiler. Peygamberimizin (asm) bu Sünnet-i Seniyyesini rehber edindiler, neticede, İslâmiyeti bütün dünyaya yaydılar; asırlarca şanla, şevketle, izzetle yaşadılar.

"Zafer Yolu" Serisinin bu ilk eserinde biz, bizlere "Zafer yolunu" işaret eden Sevgili Peygamberimizin (asm) savaşlarını

hülâsala olarak aktardık. Efendimizin (asm) hayatının her safhası bizlere model olduğu gibi, hayatının bu mühim ciheti de mazideki Müslümanlara model olduğu gibi, bizlere ve bizden sonra kıyamete kadar gelecek Müslümanlara da model olmalıdır. İzzetli, başı dik yaşamak ve "Allah'ın yeryüzündeki halifesi" ünvanına layık olmak için cihadı ve Peygamber Efendimizin ve sahabelerinin yapmış olduğu cihadı çok iyi öğrenmeli, anlamalı ve yaşamalıyız.

Buyrun İslâm tarihinin bu şanlı tablosuna birlikte bakalım...

Burhan BOZGEYİK

27 Ramazan 1433

15 Ağustos 201

GİRİŞ
CİHÂDIN GÁYESİ

Peygamber Efendimizin (asm) bizzat kumanda ettiği savaşları ve sahabelerden bir kumandan tayin ederek gönderdiği askerî birliklerin faaliyetlerini, Cihad hükmünü açıklayan pek çok eser yazılmıştır. Bunlar arasında en şümullü olan ve konuyu cihet-i erbaası ile, yani bütün yönüyle ele alan eserlerden biri de "Mir'âtü'l-Cihâd" isimli eserdir. Üç cilt olan bu eserde, İslâm dininde cihâdın asıl gâyesinin ne olduğu şu şekilde açıklanmaktadır:

"İslâm dininde cihâdın asıl gayesi, küffârın saldırısından can, mal, ırz ve vatanı muhafaza ve müdâfaa etmek değildir; dîn-i mübîn-i İslâm'ı hâkim kılmak suretiyle yeryüzünde küfür ve zulmün sultasını yıkmaktır. Zîrâ, Allah (cc), Kur'ân-ı Kerim'de şöyle ferman buyurur: 'Ben insanları ve cinleri ancak Bana ibâdet etsinler diye yarattım.' (Zâriyat/ 56) O halde insanların yaratılış gayesi; hayatın her safhasında Allah'ın emirlerine itaat etmek ve O'na kulluk ve ubûdiyette bulunmaktır. Bu da ancak ilmî, amelî ve edebî sahalarda Kur'ân-ı Hakimin ahkâmını hâkim kılmakla mümkündür. İşte cihâdın asıl gayesi, yeryüzünde kâfirlerin gücünü izâle etmek sûretiyle âlemde şirk ve küfrü temizlemek ve ahkâm-ı Kur'âniyeyi ilmî, amelî ve edebî sahalarda hâkim kılmaktır. Can, mal, ırz ve vatanı muhâfaza ve müdâfaa etmek

ise; Kur'ân'ın hâkimiyetinden sonra irâde edilen tebeî bir gayedir. Zâten Kur'ân hâkim olduktan sonra, can, mal, nâmûs ve vatanın muhafazası elbette en mükemmel şekliyle tahakkuk edecektir." (Mir'âtü'l Cihâd- 3, s. 8)

Müslümanların mutlak ma'nâda, yani kâfirlerden Müslümanlara karşı bir hücum olsun veya olmasın, bütün zaman ve mekânlarda, kayıtsız ve şartsız, güçleri nisbetinde bütün kâfirlerle savaşmakla emrolunduklarına dâir pek çok âyet-i kerime vardır. Mir'âtü'l Cihâd adlı eserde, cihâdın gayesi izah edilirken, cihadda üçüncü merhalenin asıl olduğu belirtilmekte ve buna dair âyet-i kerimeler ve bu âyetlerin tefsirleri nakledilmektedir. Şimdi bu eserde geçtiği şekliyle, mutlak ma'nâda kâfirlerle savaşmayı emreden âyet-i kerimelerden iki tanesine ve tefsirlerine teberrüken bakalım:

"Birinci âyet (Enfâl 39)

"Ve onlar ile (dîn-i İslâm düşmanlarıyla) bir fitne kalmayıncaya kadar, (ya'ni yeryüzünden küfür ve şirk zâil oluncaya kadar veya mü'minler, küffârın hakáret ve zilletinden kurtulup, gálib ve aziz oluncaya kadar) ve din tamamıyla Allah için oluncaya (bâtıl dinler müzmahil ve o dinlerin sâlikleri mağlûb ve helâk olup gidinceye) kadar cihadda bulunun! Eğer küfürden vaz geçip Müslüman olurlarsa, muhakkak Allah onların amellerini görür ve hayırlarının mükâfatını verir." (Enfâl/ 39)

"Bu âyet-i kerime mutlak olarak zikredilmekle, kâfirlerden Müslümanlara karşı bir hücum olsun veya olmasın, bütün zaman ve mekanlarda, kayıtsız ve şartsız onlarla savaşmayı emretmektedir.

"Mutlak ma'nâda kâfirlerle savaşmayı emreden ikinci âyet (Tevbe / 5)

"Müşrikleri nerede bulursanız (gerek Harem-i Şerif dâiresinde ve gerek hâricinde, gerek haram olan aylarda ve gerek sâir

aylarda nerede yakalarsanız) onları öldürün, onları tutup esir edin ve onları Mescid-i Harâm'a gelmekten ve İslâm beldelerinde tasarrufâtta bulunmaktan men' için hapsedin ve onlar için bütün geçit yerlerine outrun. Onların gidecekleri ve dağılacakları beldelerin yollarını nezâret altında bulundurun. Tâ ki, etrâfa dağılıp İslâmiyet aleyhinde fenâlıklarda bulunmaya fırsat bulamasınlar." (Tevbe /5)

"Evet, Allah (cc), 'Faktülü'l müşrikîyne haysü vecedtümûhum' [Müşrikleri nerede bulursanız öldürünüz!] (Tevbe/ 5) âyetiyle, kâfirlerle savaşmayı ve onları öldürmeyi mutlak ifâde ile zikretmiştir. Ya'ni, bu hükmü, herhangi bir şarta bağlamamıştır. 'Onlar sizinle savaşırlarsa, siz de onlarla savaşın' gibi bir şart getirmemiştir. O halde, ister kâfirler tarafından bir savaş tehdidi ve tehlikesi bulunsun, ister bulunmasın; Müslümanların alâküllihâl [her hal üzere] bu emre imtisâl ederek onlarla savaşmaları gerekir.

"Muhammed Vehbi Efendi 'Hulâsâtu'l-Beyân' adlı eserinde mutlak ma'nâda cihâdı emreden bu âyet-i kerimeyi Fahr-i Râzi ve Ebûssuûd Efendi'nin tefsirlerine dayanarak şöyle izah etmektedir:

"'Fahr-i Râzî ve Ebûssuûd Efendi'nin beyânları vechiyle, eşhur-i hurûm olan dört ay müddet geçince, hiçbir zaman fevt etmeksizin [vakti geçirmeden, derhal] muhârebeye başlamak vâcib olduğuna işâret için, müddetsiz hemen mübâşerete [işe başlamaya] delâlet eden 'Fe' lafzıyla 'Faktulû' emir vârid olmuştur. Dört ay geçince gerek Harem-i Şerif dahilinde, gerek hâricinde her nerede ve her ne zaman olursa olsun kıtâl vâcib olduğuna işâret için cemî-i emkine ve ezmineye [bütün zaman ve mekanlara] şâmil olan 'haysü' lafzıyla vârid olmuştur. Şu hâlde, ma'nâ-yı nazmı: 'Eşhuru'l-hurûm geçince, müşrikleri nerede bulursanız zaman ve mekan aramaksızın derhal katledin ki, İslâmın şevketini izhâr ve kâfirleri za'fa dûçar etmiş olasınız.'

"'Bu âyet-i kerimede Vâcib Teâlâ dört şey ile emir buyuruyor:

"'Birincisi: Müşrikleri, nerede olursa olsun katletmek:

"'İkincisi: Diri tutulanları esir etmek;

"'Üçüncüsü: Tutulanları hapsedip, ahvâl-i İslâm'ı onlara anlatmamak, (Müslümanların sırrına muttali' olmamaları için onları hapsetmek);

"'Dördüncüsü: Yollara gözcü koyup onların hâllerine muttali' olmaktır.

"'Binâenaleyh; şu ahkâma riâyet etmek, Müslümanlar üzerine vâcibtir. Çünkü, İslâmiyeti muhâfaza ve dünya ve âhirette Müslümanların necâtlarına sebeb, bu ahkâma riâyet etmektir. Şu hâlde, bu ahkâma riâyet etmemek, ehl-i İslâm için felâkettir. Zirâ, muhârebeden el çekmek, kâfirlere müsâade eylemek ve küfür üzere devâmlarına müsâmahakârâne bakmak, onları hâli üzere bırakmakla onların esbâb-ı harbi [savaş sebeplerini] hazırlamalarına müsâade olduğundan, Müslümanlar için tecvîz olunur ahvâlden değildir [cevaz verilecek, göz yumulacak durumlardan değildir]...

"'İşte bu âyetle amel eden Müslümanlar ve bilhassa hükûmet-i İslâmiyye, hiçbir zaman zaafa düçâr olmaz. Maateessüf! Çok zamandan beri cehâlet kesb-i kuvvet edip [güçlenip] İslâmlar zevk u safâya dalıp a'dânın (düşmanın) hâlinden haberdâr olmamak ırk-ı İslâma yerleştiğinden, ve mühim işler câhil, hevâ ve hevesine tâbi' kimselere tevdi' olduğundan ehl-i İslâm üzerinden felâket eksik olmadığı gibi; a'dânın (düşmanın) tasallutundan [saldırmasından] da hâli kalmadığı görülmektedir.

"'Vâcib Teâlâ, kâfirler hakkında beyân olunan ahkâmın revâ görülmesini, küfürlerinden dolayı olup, küfürden tevbe edip mü'min olunca katl ve esâret gibi ahkâmın haklarında revâ görülmeyeceğini beyân etmek üzere, 'Fe in tâbû ve egâmû'ssalâte ve etevu'zzekâte fehallu sebiylehüm innellahe ğafûru'rrahîm' buyuruyor. Ya'ni, eğer kâfirler küfründen tevbe ile İslâmı Kabul ve

namâzı edâ ederlerse ve mallarının vâcib olan zekâtını verirlerse onların yollarını mevânî'den kılın ki, istedikleri mahalle gitsinler.' (Hulâsatü'l Beyân)

"Beyzâvî Tefsirinin hâşiyesi 'Şeyhzâde' bu âyet-i kerimeyi şöyle îzâh eder: 'Bu âyet-i kerime, Müslümanlara kıyamete kadar kâfirlerle savaşmalarını emreder. Hem bu âyet-i kerime, Kur'ân'da kâfirlerden yüz çevirmeyi ve onlardan i'râz edip [yüz çevirip] onların ezâ ve cefâlarına karşı sabretmeği emreden bütün âyetleri nesh eder.' (Şeyhzâde)

"Şevkânî der ki: 'Kâfirlerle gazâ edip kıtâlde bulunmak, onları savaş vâsıtasıyla ya İslâmiyyeti kabûl etmeye veyâ cizye vermeye mecbûr kılmak veyâhut öldürmek, İslâm dininde bilinmesi gereken zarûriyyât-ı dîniyyedendir. Allah (cc) resûllerini bu maksad için gönderip onlara kitâblarını indirmiştir. Allah Resûlü (sav), peygamber olduğu günden vefât edinceye kadar onun en mühim işi, kâfirlerle maddeten ve ma'nen cihâd idi. Kâfirlere ilişmemeyi, onlar mukâteleyi terk ettikleri zaman Müslümanların da onları terk etmesi gerektiğini bildiren âyetler, Müslümanların (müctehidlerinin) ittifâkı ile nesholunmuştur. O âyetlerin hükmü ortadan kalkmıştır. Bu nesih olayı, Müslümanların güçleri olup da kâfirlerle savaşabilecekleri bir zamanda kâfirlerin durumu ne olursa olsun mutlak ma'nâda kâfirlerle savaşmayı emreden âyetlerle sâbittir.' (es-Seylu'l- Cirâr el- Mutedeffiku Alâ Hedaiki'l-Ezhâr, 4 / 158-159)" (Mur'âtü'l Cihâd-3, s. 10-15)

Cihad Hükmünü İyi Kavramak Gerek

Bütün Peygamberler ve onlara tâbi olan Müslümanlar, Allah'ın hükümlerini hâkim kılmak için cihâd etmişlerdir. Peygamber Efendimizin (a.s.m.) mübarek hayatlarına ve daha sonraki devirlerde olup bitenlere baktığımızda, hep cihadın ön plânda olduğunu görürüz. Bu bakımdan cihad hükmünü çok iyi kavramak

gerektir. Müslümanların izzeti, şerefi, dünyevî ve uhrevî saadetleri buna bağlıdır. Peygamber Efendimizin (a.s.m.) savaşlarını anlatmadan once, cihadla ilgili âyet-i kerimelerden ve hadis-i şeriflerden bazılarına teberrüken bakalım.

Rabbimiz (cc) (meâlen) şöyle buyuruyor:

"(Ey Mü'minler!) O, hoşunuza gitmediği halde **savaş size farz kılındı.** Fakat olur ki, bir şeyden hoşlanmazsınız ama, o sizin için hayırlıdır. Ve olur ki bir şeyi (de) seversiniz, halbuki o sizin için bir şerdir. Allah ise (sizin için hayır olanı) bilir de siz bilmezsiniz." (Bakara / 216)

"(Ey mü'minler!) Gerek hafif, gerek ağırlıklı olarak (savaş için) seferber olun ve **mallarınızla, canlarınızla Allah yolunda cihad edin.** Eğer bilirseniz, bu sizin için hayırlıdır." (Tevbe / 41)

"**Ey peygamber! Kâfirlerle ve münâfıklarla cihâd et ve onlara sert davran!** Onların varacağı yer ise, Cehennemdir. Ve o ne kötü varılacak yerdir." (Tevbe / 73)

"**Allah uğrunda, O'na yaraşacak şekilde cihad edin.** Sizi O seçti, din hususunda üzerinize hiçbir zorluk yüklemedi; babanız İbrahim'in dininde (olduğu gibi). Peygamberin size şâhit olması, sizin de insanlara şâhit olmanız için, O, gerek bundan once (ki kitaplarda), gerekse bu (Kur'ân'da) size 'Müslümanlar' adını Verdi. Öyle ise namazı kılın; zekatı verin ve Allah'a sarılın. Ne güzel mevlâdır O ve ne güzel yardımcıdır!" (Hac / 78)

"**Bizim uğrumuzda cihâd edenlere gelince, onları mutlaka yollarımıza eriştireceğiz.** Şüphesiz ki Allah, elbette iyilik edenlerle beraberdir." (Ankebût / 69)

"Onlar ağızlarıyla Allah'ın nûrunu söndürmek istiyorlar. Halbuki kâfirler istemeseler de Allah nûrunu tamamlayacaktır.

"Müşrikler istemeseler de dinini bütün dinlere üstün kılmak için Peygamberlerini hidâyet ve hak ile gönderen O'dur.

"Ey îmân edenler! Sizi acı bir azaptan kurtaracak ticâreti size göstereyim mi?

"Allah'a ve Resûlüne inanır, **mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda savaşırsınız.** Eğer bilirseniz ki bu sizin için daha hayırlıdır.

"İşte bu takdirde O, sizin günahlarınızı bağışlar, sizi zemininden ırmaklar akan Cennetlere, Adn cennetlerindeki güzel meskenlere koyar. İşte en büyük kurtuluş budur.

"Seveceğiniz başka bir şey daha var: Allah'tan yardım ve yakın bir fetih. Mü'minleri bunlarla müjdele." (Saf / 8-13)

"Ey îmân edenler! Samimi bir tevbe ile Allah'a dönün. Umulur ki Rabbiniz sizin kötülüklerinizi örter, Peygamberi ve onunla birlikte iman edenleri utandırmayacağı günde Allah sizi, içlerinden ırmaklar akan cennetlere sokar. Çünkü onların, nurları, önlerinden ve yanlarından koşar da, 'Ey Rabbimiz! Nurumuzu tamamla, bizi bağışla, çünkü Sen her şeye kâdirsin' derler.

"**Ey Peygamber! Kâfirler ve münafıklarla savaş, onlara karşı sert davran.** Onların varacağı yer Cehennemdir. O gidilecek yer ne de kötüdür." (Tahrim / 8-9)

Peygamber Efendimizin (a.s.m.) cihadla ilgili pek çok hadis-i şerifi vardır. Bunlardan bazılarına teberrüken bakalım. Efendimiz (a.s.m.) şöyle buyuruyor:

"Cenab-ı Allah'ın rahmetini kazanmak için en tesirli amel Allah yolunda savaşmaktır ki, üstünlükte ona bir şey yaklaşamaz."

"Allah yolunda cihad eden kişiler için Allah Cennette yüz derece hazırlamıştır. İki derece arası da gök ile yer arası kadardır."

"İslâmın en üst zirvesi cihaddır. Ona ancak insanların en faziletlisi ulaşır."

"Kim Allah yolunda bir deve sağımı kadar savaşırsa, Allah Cehennemi onun yüzüne haram kılar."

"Bir kavim cihadı terk ederse Allah kendilerine mutlaka umûmî bir azap verir."

"Ebu Said Hudri (ra) rivayet ediyor:

"Resûlullah'a (sav), ' insanların en faziletlisi kimdir?' diye soruldu. O da şöyle buyurdu: 'Canı ve malı ile Allah yolunda cihad eden kimsedir."

En Büyük Rütbe ve En Büyük Mutluluk: Şehitlik

Gerek Peygamberlerin (a.s.), gerek Peygamber Efendimizin (a.s.m.), gerek Hulefâ-i Râşidîn'in, gerekse diğer İslâm devletlerinin yaptıkları savaşları ve gerekse bugünden sonra kıyamete kadar Müslümanların yapacakları savaşları anlayabilmek ve gerçekçi şekilde değerlendirebilmek için 1) cihad 2) şehitlik mefhumunu çok iyi kavramak gerektir.

Daha önce açıkladığımız gibi, cihad, evvelemirde farz bir ibadettir. Gaye, Allah'ın dinini yeryüzünde hâkim kılmaktır. İnsan bu gâyeye yaklaştığı nisbette şeref kazanır. Mü'minler cihadda ölümle yüz yüze gelmektedirler. Cihad esnasında "ölmeye" "şehitlik" denir. Şehitlik ise, en yüksek rütbedir. Allah'ın rızasını kazandıracak en değerli ameldir. Cenab-ı Hak, şehitlere "ölü" dememizi bile yasaklamaktadır. Zirâ Allhahu Teâlâ onları apayrı bir hayat tabakasına yükseltmekte ve âhirette ise onlara Cenent'i nasip etmektedir. Bundan büyük şeref, bundan büyük mutluluk olur mu?

Cenet ki, hem rûhen, hem ceseden gidilecek o mekâna girenler, bu dünyanın en büyük sultanlarının rüyalarında bile göremeyecekleri bir saltanata nâil olmaktadırlar. Cenab-ı Hak en son Cennet'e giren Mü'mine dünyanın on misli büyüklüğünde yer vermektedir. Yetmiş bin köşk, yetmiş bin hûri ihsan etmektedir. Her bir köşkün yüz bin hizmetçisi bulunmaktadır. O hizmetçiler meleklerdir. Biz bu dünyada bu gözümüzle melekleri göremiyoruz. Ama Cennette melekler görünür olacaklardır. Onlar ne erkek, ne dişidir.

Cenab-ı Hak (cc) Cennet'e girecek erkeklere, Cennet hanımı olan hûrileri ihsan edecektir. Onlar güzelliği kolayca târif edilemeyecek hanımlardır. Onları yalnızca kendi kocaları görebilecektir.

Cennet'te, hastalık, elem, keder, rahatsız edici soğuk ve sıcak hava, insanı rahatsız edecek akıntılar olmayacaktır. Orada ölüm de yoktur. Ebedî bir hayat vardır. İnsanın canının istediği her çeşit yiyecek önünde hazır olacaktır.

Cennetin anahtarı imandır. Cenab-ı Hak insanların amelinin karşılığı değil, iman sahiplerine lutfuyla Cenneti ihsan edecektir. Cenet'i kazandıracak amellerin başında da Alla'ın dinini hâkim kılmak için cihad ederken şehit olmak gelmektedir. Bu bakımdan tarih boyunca nice yiğitler cihad meydanında arslanlar gibi vuruşmuş, şehâdeti en büyük mutluluk bilmişlerdir.

İşte tarih boyunca kazanılan zaferlerde en büyük pay bu şehâdet duygusudur. Bu duyguyu birah daha anlayabilmek için bir âyet-i kerime meâli ile teberrüken üç hadis-i şerife bakıp ondan sonra asıl konumuz olan Peygamber Efendimizin (a.s.m.) savaşlarına bakacağız:

Rabbimiz (cc) meâlen şöyle buyuruyor:

"Ve Allah yolunda öldürülenlere (şehitlere) 'ölüler!' demeyin! Bil'akis (onlar) hayattadırlar, fakat (siz) anlayamazsınız." (Bakara / 154)

Kâinatın Efendisi (asm) şöyle buyuruyor:

"Her bir **şehit**, ev halkından yetmiş kimse için şefaat etmeye mezundur."

"Sizden biri karınca ısırmasından ne kadar acı duyarsa **şehit** de öldürüldüğünde o kadar acı duyar."

"Hiç kimse Cennete girdikten sonra, yeryüzünde bulunan her şey kendisine verilse bile dünyaya dönmek istemez. Yalnız **şehit**, şehitliğin ne kadar üstün derecesi olduğunu gördüğünden dolayı dünyaya dönüp on defa üst üste şehit olmak ister."

En Büyük Mücâhid, En Büyük Komutan

Peygamber Efendimizin (a.s.m.) savaşlarına baktığımızda, onun sadece ve sadece Allah'ın dinini yeryüzüne yaymayı ve hâkim kılmayı ve bu gâyenin önündeki engelin her türlüsü ile mücâle ettiğini görmekteyiz. Cenab-ı Hak ilk insanı yarattığı andan itibaren "devletli İslâmiyet"i vaz'etmiştir. Yani İslâmiyet denilince akla hemen bir devlet gelecektir. İslâmiyette tek devlet ve tek devlet reisi esastır. O devlet başkanının nasıl seçileceği de fıkıh kitaplarında genişçe yer almaktadır. Vahiy devrelerinde o seçimi ya doğrudan Cenab-ı Hak yapmakta, ya da yine vahiyle peygamberin bildirdiği birisi o vazifeyi deruhte etmektedir. Şayet peygamberler ve peygamberlerin işaret ettiği kimseler yoksa, o vakit Müslümanlar İslâm devletini idarece edecek kimseyi, yine İlâhî hükümlerde ve peygamberlerin işaretlerinde gösterildiği şekilde seçmekteydiler.

Peygamberler tarihine ve insanlık tarihine baktığımızda, "devletsiz bir İslâm" modelinin olmadığını görürüz. Peygamber Efendimizin (asm) getirmiş olduğu Şeriat-ı Garrâyı Muhammediyeye baktığımızda, bu hükümlerin uygulanmasının ancak bir devlet modeli ile mümkün olduğunu görmekteyiz. Peygamber Efendimiz (asm) Medine-yi Münevvereye hicret eder etmez, ilk önce muhteşem İslâm devletinin temelini atmıştır. Orada mahkemede geçerli olan Şeriat-ı Garrâyı Muhammediye idi. Bütün meseleler ve cezalandırmalar Kur'ân'a ve Sünnete göre yapılmaktaydı. Sonradan İslam devletinin sınırları genişledikçe, fetihlerle ülkeler alındıkça oraya tâyin edilen idareciler halkı hep Şeriat-ı Garrâ-yı Muhammediyenin esaslarına göre yönetmiş, o esaslara göre muhakeme etmiş, meselelerini halletmişlerdir.

Peygamber Efendimiz (asm) İslâmın yayılmasına sed çeken, Allah'ın hükümlerinin hâkimiyetini kabule yanaşmayan müşriklerle, ateşperestlerle, Hıristiyanlarla ve Yahudilerle de savaşmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

GAZVELER

Peygamber Efendimizin (a.s.m.) devr-i saâdetlerinde toplam 74 askerî harekât olmuştur. Bunlardan 27'si gaza, 47'si seriyye şeklinde idi (Putların kırılması için gönderilen askerî birlikleri de sayacak olursak, seriyyelerin sayısı 50'den fazla olmaktadır).

Ordunun başında başkomutan olarak bizzat Peygamber Efendimizin (a.s.m.) bulunduğu askerî harekâtlara Gazve (Gazâ) denilmektedir. Bu gazvelerin bazılarında çarpışma, yani savaş olmuş, bazılarında savaş olmamış, kılıç çekilmeksizin sadece askerî operasyonla zaferler kazanılmıştır.

Gazaların 9'unda çarpışma yapılmıştır. Çarpışma yapılan gazalar şunlardır: 1. Bedir 2. Uhud 3. Müreysi 4. Hendek 5. Kurayza 6. Hayber 7. Mekke'nin Fethi 8. Huneyn 9. Taif gazaları...

Şimdi Peygamber Efendimizin (asm) Gazvelerine, yani kılıcın kullanıldığı veya kılıç kullanılmadan neticeye ulaşıldığı savaşlarına hülâsa olarak bakalım.

1. EBVÂ (VEDDAN) GAZASI

Bu gazâ, Peygamber Efendimizin (asm) Medine'ye hicretinin on birinci ayının başlarında, Safer ayında vuku bulmuştur. Peygamberimizin (asm) annesinin kabrinin bulunduğu Ebvâ karyesi (köyü), Furu' ile Cuhfe arasındadır ve Medine'ye uzaklığı 23 mil kadardır. Yani beş günlük mesafededir.

Veddan ise, Medine ile Mekke arasında Füru' nahiyelerinden derli toplu bir yer olup Herşâ'ya 6 mil, Ebvâ'ya 8 mil uzaklıkta ve Cuhfe yakınlarında Damrâ, Gıfâr ve kinanelere ait arazidendir.

Peygamber Efendimizin (asm) Ebvâ, Veddan seferinden maksadı; Kureyş müşrikleriyle karşılaşmak ve Damrâ b. Bekr oğullarıyla da anlaşma yapmaktı.Bu gazâ, Peygamber Efendimizin (asm) bizzat katıldıkları ilk gazadır. Efendimiz Medine'de yerine vekil olarak Ensar'dan Sa'd b. Ubâde'yi bırakmıştır. Bu gazâda Efendimizin (asm) sancağı beyazdı ve onu Hz. Hamza (ra) taşımakta idi.

Bu gazâda, Kureyş müşrikleriyle karşılaşılmamış, dolayısiyle bir çarpışma olmamıştır. Ancak o civarın en büyük kabilelerinden biri olan Damra b. Bekr oğullarıyla anlaşma yapılmıştır. Bu anlaşmaya göre; İslâm Devleti, Benî Damralıların can ve mal emniyetini sağlayacak; bir saldırı vukuunda İslâm Devleti onlara yardım edecektir. Peygamber Efendimiz (asm) onları kendilerine yardıma çağırdıkları zaman da, onlar Peygamberimizin dâvetine icabet edeceklerdir.

Ebvâ seferi 15 gün sürmüştür.

2. BUVAT (BEVAT) GAZÂSI

Bu gazâ, Peygamber Efendimizin (asm) Medine'ye hicretinin onüçüncü ayının başlarında Rabiülevvel ayında vuku bulmuştur. Buvat; Radvâ nahiyesinde, Zihuşub'un yakınında, Cüheynîlerin dağlarından bir dağdır. Medine'ye uzaklığı 36 mil kadardır. Bu gazânın temel gayesi de, ilk gazada olduğu gibi Mekke müşrikleriyle karşılaşmak ve onlara derslerini vermekti. Bu gazaya 200 mücâhid katılmıştı. Bu seferde Peygamber Efendimizin (asm) beyaz sancağını Sa'd b. Ebi Vakkas taşımıştır. Bu seferde de Mekke Müşrikleriyle bir karşılaşma ve çarpışma olmadan Medine'ye dönülmüştür.

Gerçi bu seferlerde herhangi bir çarpışma olmamaktaydı, ama çok mühim neticeler elde edilmekteydi. İslâm devletinin ordusu, müşriklere ve bütün düşmanlarına açıkça meydan okumakta, er meydanına çıkmaktaydı. Bu bütün İslâm devletinin başvuracağı bir taktik idi. Düşmanlarının dizinin bağını çözen bir taktik... Etraftaki bütün kabileler bu seferlerden haberdar olmakta ve gerekli mesajı almakta idiler.

3. ZÜ'L-UŞEYRE GAZÂSI

Bu sefer, Peygamber Efendimizin (asm) Medine'ye hicretinin onaltıncı ayının başlarında, Cumâdelâhir ayında yapılmıştır. Zü'l Uşeyre; Mekke ile Medine arasında Yenbu nahiyelerinden bir nahiye olup, Müdlic oğullarına aitti. Burası Hicaz'da en üstün ve en iyi cins hurma yetiştiren yerlerden biriydi. Bu seferden maksad, oradaki Müdlic oğulları ve onların müttefikleri olan Damrâ oğullarıyla anlaşma yapmaktı.

Peygamberimiz (asm) orada hem Müdlic oğullarıyla, hem de onların müttefikleri olan Damrâ oğullarıyla anlaşma yaptı.

4. BEDİR GAZÂSI

İslâm ve insanlık tarihinde çok mühim bir yere hâiz olan Bedir Gazâsı, Hicretin 2. Senesinde 17 Ramazan tarihinde (13 Mart 624, Cuma) gerçekleşmiştir. Bu gazânın zahirî sebebi, Kureyşin hazırlamış olduğu büyük kervanı ele geçirmekti. Zira bu kervan, geliriyle savaş araç gereçleri alınması ve bununla Müslümanlarla savaşılması için hazırlanmıştı. Bu kervan o zamana kadar hazırlanmış ticaret kervanlarının en büyüklerinden biriydi. Bu kervana Kureyş kabilelerinden kadın erkek herkes sermaye koyarak katılmıştı. Sermayenin yekünü 50 bin dinar tutuyordu. Kervanda bin develik mal yüklüydü. Ayrıca 40 civarında da atlı muhafız birliği vardı. Kervanın idarecisi Ebu Süfyan Sahr b. Harb idi. Bu kervan Şam'ın Gazze pazarına gönderilmişti.

Kervanla ilgili bütün bilgileri anında öğrenen ve kervanın attığı her adımı tâkip ettiren Peygamber Efendimiz (asm), ashabına durumu açıkladı ve sefer hazırlığı yapmalarını emretti. Bu seferin ciddiyeti belliydi. Kureyşle büyük bir çatışma ihtimal dahilindeydi. Ashab-ı Kiram, cihad ve savaşta vurulup şehit düşmek heyecanı ile sefere katılmaya can atıyor, hatta bazıları bu yolda babasıyla kur'a çekişiyordu. Sa'd b. Heyseme, babasına:

"Eğer bu seferin mükâfatı Cennetten başka bir şey olsaydı, senden geri kalırdım! Ben burada bana şehitlik nasip olmasını umuyorum!" diyordu. Babası Heyseme ise ona şu cevabı veriyordu:

"Sen benden geri kal da, hamile kadınının yanında bulun!"

Sa'd bunu kabul etmemiş, babası Heyseme'nin; "İkimizden birisinin herhalde burada kalması lazım!" deyince de aralarında kur'a çekmişlerdi. Kur'a Sa'd'a çıkınca da çok sevinmiş, buna mukabil babası gazâya gidemediği için üzülmüştü.

Ebu Ümâme b. Sa'lebe de hasta bulunan annesini bırakarak Bedir seferine katılmak istediği zaman, dayısı Ebu Bürde b. Niyar:

"Sen ananın yanında otur da, onunla ilgilen!" demiş, o da:

"Kızkardeşinin yanında sen otur da, onunla ilgilen!" diyerek karşılık vermişti. Durum Peygamber Efendimize (asm) duyurulunca, Peygamberimiz Ebu Ümâme'ye annesinin yanında kalmasını emretmişti.

Sefere katılanlar arasında çocuk yaşta olanlar da vardı. Peygamber Efendimiz (asm) Medine'ye 1 mil uzaklıkta orduyu teftiş ederken bu çocuk mücâhitleri ayırıp geri çevirmişti. Geri çevrilenler arasında bulunan Umeyr b. Ebu Vakkas ağlayınca, Peygamber Efendimiz (asm) müsaade buyurmuş, Umeyr'in ağabeyi Sa'd b. Ebi Vakkas'a ona göz kulak olmasını tenbihlemişti. Umeyr b. Ebi Vakkas Bedir'de şehit düşmüştü. O esnada 16 yaşlarındaydı.

Bu sefere, ganimat için, şöhret için katılmak isteyen Medineli cengâverler de vardı. Ancak onlar henüz Müslüman olmamışlardı. Peygamber Efendimiz (asm) gerek Medine'den, gerek civardaki müttefik kabilelerden Müslüman olmayanların orduya katılmalarına izin vermemiş, her birine, **"Sen önce Müslüman ol! Sonra da çarpış!"** cevabını vermişti.

Bütün hazırlıklar tamamlandıktan sonra Peygamber Efendimiz (asm) orduya hareket emrini verdi. Peygamberimiz (asm) Mescid'de namaz kıldırmakla Hz. Abdullah İbn-i Ümmi Mektûm'u (ra) vazifelendirmişti. Ensardan Ebû Lübâbe Hazretlerini de şehre nâib (vekil) tâyin etmişti.

Ordu hareket ettiğinde Ramazan ayından 12 geceyi geride bırakmışlardı. O seneki Ramazan çok sıcak günlere denk gelmişti. Oruç, müthiş sıcak ve sefer meşakketi yan yana gelince, Peygamber Efendimiz (asm) orucunu açmış ve sefer müddetince böyle yapılmasını, daha sonra kazâ edilmesini emretmişti. Ordunun mevcudu 313 kişiydi. Orduda 70 deve ve iki at vardı. Bunlara iki kişi, üç kişi, bazılarına dört kişi nöbetleşe biniliyordu. Peygamber Efendimiz (asm) bir deveye Hz. Ali (ra) ve Mersed b. Ebi Mersed'le birlikte nöbetleşe biniyordu. Yürüme sırası Peygamberimize (asm) geldiği zaman:

"Yâ Resûlallah! Sen bin! Biz senin yerine yürürüz!" dediklerinde Peygamber Efendimiz bu iki yol arkadaşına şu cevabı veriyordu:

"Siz yürümekte benden daha güçlü değilsiniz! Ecir ve mükâfat hususunda da, ben sizden daha müstağni, ihtiyaçsız değilim."

Bu sefer esnasında üç sancak taşınmaktaydı. Peygamber Efendimize (asm) âit beyaz renkteki başkomutanlık sancağını Mus'ab b. Umeyr, iki siyah sancaktan "Ukab" adındaki Hz. Ali (ra), öbürünü de Sa'd b. Muaz (ra) taşımaktaydı.

Hedef; Mekke, Medine ve Suriye kervan yollarının kesiştiği Bedir idi. Peygamber Efendimiz (asm), orduyu, en kısa yoldan ve süratli bir şekilde Bedir'e ulaştırdı. Bunu haber alan Ebu Süfyan, kervanda bununan Damdam'ı (zamzam diye de teleffuz edilmiştir) 20 miskal altınla kiralayıp Mekke'ye göndermiş, Kureyşlilere, Peygamberimiz (asm) ve ashabının önlerine çıktığını, kervandaki mallarını korumalarını haber vermesini emretmişti.

Damdam süratle yol alarak Mekke'ye ulaştı. Devesinin burnunu kesmiş, semerini tersine çevirmiş, gömleğinin önünü, arkasını yırtmış, Mekke vadisinin ortasında, deve üzerinde avazının çıktığı kadar şu şekilde bağırıp duruyordu:

"Ey Kureyş cemaatı! Muhammed ve ashabı, ticaret kervanınızın, Ebu Süfyan'ın yanındaki mallarınızın önüne gerildiler! Ona erişebileceğinizi sanmıyorum! İmdad! İmdad!"

Bu haberi alan Mekke müşrikleri büyük bir heyecanla ve öfke içiresinde harp hazırlığı yapmaya koyulmuşlardı. Ebu Cehil, bütün aileleri dolaşarak onları savaşa teşvik ediyor ve eli kılıç tutanların geride kalmaması gerektiğini söylüyordu. Böylelikle 950 kişi toplanmıştı. Bunların 700 develeri ve 200 atları vardı. Atlılar zırh gömlekli idi.

Müşrikler cariyelerine defler çaldırarak, büyük bir gururla Mekke'den çıktılar. O esnada hayli mühim gelişmeler olmuştu. Ebu Süfyan, İslam ordusunun Bedir civarına geldiğini öğrenince, kervanın yönünü değiştirmiş, Kızıl Deniz sahilinden Mekke'ye doğru yol almıştı. Ticaret kervanının kurtulduğundan emin olunca da Kureyş ordusuna haber göndererek, "kervanın kurtulduğunu, geri dönmelerini" bildirmişti. Bu haberi alan Ebu Cehil, gururlu gururlu şöyle demişti:

"Vallahi, Bedir'e varmadan geri dönmeyeceğiz! Biz orada üç gün oturacağız. Develer keseceğiz, yiyeceğiz, içeceğiz. Oyuncu kadınlar oynayacaklar, şarkılar söyleyecekler. Çevredeki Araplar bizi işitecekler, bundan sonra hep bizden korkup duracaklar! Yürüyünüz!"

Savaşa Doğru

"Kader geldiği zaman, gören gözler görmez olur" denir. Mekke müşrikleri de Kader-i İlâhî'nin takdir ettiği âkıbetlerine doğru ilerliyorlardı. "Mâlikü'l Mülk" olan, bu Mülkün gerçek sahibi olan, mutlak Kudret sahibi olan Allahu Azimüşşan, Kâinatın Efendisinin ve Müslümanların muhteşem bir zafer kazanmasını, böylece İslâmın izzetinin artmasını irade buyurmuştu. Bu iradenin gerçekleşmesi için de sebepleri hazırlayacaktı. Kâfirlerin

gözüne Müslümanları, Müslümanların gözüne kâfirleri az gösterecek, harp kızışınca melekler ordusunu Müslümanlara imdadçı gönderecek, Efendimizin (asm) avucuyla fırlattığı kum ve çakıl taneciklerini her kâfirin gözüne isabet ettirecekti.

Peygamber Efendimiz (asm); Medine'de İslâm devletinin temelini atınca, devlet için ne lazımsa her şartı hazırlama cihetine gitmiş ve bu yönde de çok güçlü bir haber alma teşkilatı kurmuştu. Kervanla ilgili en sağlıklı bilgileri en kısa zamanda elde ettiği gibi, Mekke müşriklerinin hazırlıklarını, yola çıkışlarını ve nereye ulaştıklarını da adım adım takip etmekteydi. Bu son gelişmeleri sahabelerle istişare etti. Hedef ne olmalıydı? Kervan mı, yoksa kervanı korumak üzere yola çıkmış olan Mekke Müşrikleri mi? Efendimiz (asm) şöyle diyordu:

"Yüce Allah, iki taifeden birisini bana va'd etti. Ya kervan, ya Kureyş ordusu! Kureyş ordusu Mekke'den çıkmış, size doğru geliyor! Ne dersiniz? Size kervan mı, yoksa Kureyş ordusu mu daha iyidir?"

Bu soru ile birlikte büyük bir imtihanın da kapısı açılmış olmaktaydı. Ashab bu imtihanı başarıyla verecek ve kıyamete kadar gelecek bütün Mü'minlere ve mücâhidlere örnek olacaklardı.

İlk sözü, Hz. Ebu Bekir (ra) ile Hz. Ömer (ra.) aldılar Güzel sözler söyleyerek İslâmın şevketi için, İ'lâ-yı kelimetullah için Mekke Müşriklerine karşı durulması lazım geldiğini söylediler. Sonra, Mikdad b. Amr kalkarak söz aldı ve şöyle dedi:

"Yâ Resûlallah! Allah'ın emrettiği şeyi yerine getir! Biz senin yanındayız!

"Vallahi, biz sana, İsrail oğullarının Musa Aleyhisselama dediği gibi, 'Sen ve Rabbin gidip savaşın! Biz muhakkak burada oturucuyuz!' demeyiz. Fakat, 'Sen ve Rabbin gidip savaşın! Biz de sizinle birlikte savaşıcılarız!' deriz.

"Seni hak din ve Kitabla peygamber gönderen Allah'a yemin ederiz ki, sen bizi Birkü'l-gımad'a [Yemen'de bulunan uzak bir yerin adı] kadar yürütecek olsan, oraya varıncaya kadar seninle birlikte gider, senin önünde savaşırız!"

Peygamber Efendimiz (asm), "Hayra eresin!" diyerek Hz. Mikdad b. Amr'a duâ etti.

Peygamberimiz (asm) asıl Ensarın görüşünü almak isityordu. Zira onlarla biâtleşirken, "Medine'de korunmak" üzere söz almıştı. Medine dışında korunmak veya düşmanla çarpışmak bahsi geçmemişti. Bu ilk defa ortaya çıkan bir durumdu. Ensarın ileri gelenlerinde Muaz b. Cebel (ra) söz alarak şu veciz konuşmayı yaptı:

"Biz sana iman etmiş, seni doğrulamış, bize getirdiklerinin hak ve gerçekliğine şehadet getirmiş, bu yolda dinlemek ve itaat etmek üzere sana kesin sözler de vermiş bulunuyoruz!

"Yâ Resûlallah! Sen, istediğini yap! Seni hak peygamber gönderen Allah'a yemin ederim ki, sen bize şu denizi gösterip dalsan, seninle birlikte biz de dalarız, içimizden hiç kimse geri kalmaz! Senin yarın bizi düşmanımızla karşılaştırmandan da hoşnutsuzluk göstermeyiz. Savaşta sabır ve sebat göstermek, düşmanla karşılaşınca da sadakatten ayrılmamak, bizim şiarımızdır.

"Umulur ki, Allah, sana bizden, gözünü aydın edecek şeyler gösterecektir. Yürüt bizi Allah'ın bereketine doğru!"

Sa'd b. Muaz hazretlerinin bu sözleri Peygamberimizi (asm) çok sevindirdi ve şöyle buyurdu:

"Haydi, yürüyünüz Allah'ın bereketine doğru! Size müjdelerim ki; Allah, bana iki taifenin birini va'd buyurdu. Vallahi, şu anda, sanki o kavmin vurulup düşecekleri yerlere bakıyor gibiyim!"

Peygamber Efendimiz (asm) savaş başlamadan evvel Bedir'de ashabıyla savaş mahallini önceden tedkik ederken onlara hangi

müşriğin nerede vurulup öleceğini de gösteriyordu. Hz. Ömer (ra), daha sonra Bedir savaşını anlatırken şöyle diyecekti:

"Resûlullah Aleyhisselam, Bedir'de akşamleyin, müşrik ulularının vurulup düşecekleri yerler hakkında:

"'Şurası, yarın inşaallah filanın vurulup düşeceği yerdir!

"'Şurası, yarın inşaallah filanın vurulup düşeceği yerdir!

"'Şurası, yarın inşaallah filanın vurulup düşeceği yerdir!' buyurdu ve elini de onların vurulup düşecekleri yerlere birer birer koydu.

"Onu hak ile peygamber gönderen, varlığım Kudret Elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki; onlardan hiçbiri, Resûlullah Aleyhisselamın elini, avucunu koyduğu yerden öteye geçmemiştir."

Peygamberimiz (asm), subaylarından bazılarını da yanına alarak Bedir ovasında keşfe çıktı ve düşman ordusunun hangi taraftan kolaylıkla imha edileceğini araştırdı. İslâm ordusunun ilk konakladığı yer, savaş stratejisine uygun değildi. Bunu ilk dile getiren Hz. Hubâb İbn-i Münzir (ra) oldu. Kendisi savaş ilminde de mahâret sahibiydi. Peygamber Efendimizin (asm) huzuruna gelerek şöyle dedi:

"Ey Allah'ın Resûlü! Bu konakladığımız yer, Allah'ın indirdiği bir vahiy sebebiyle midir –ki o takdirde biz ondan şaşmayız- yoksa bir içtihad sonucu mudur? Harb hîledir."

Resûlullah (sav);

"Bu, bir içtihad sonucudur. Harb hiledir" buyurdu.

Bunun üzerine Hz. Hubâb şöyle dedi:

"Ey Allah'ın Resûlü! Burası harb için uygun bir yer değildir. İnsanları buradan kaldır. Suya, Kureyşlilerden daha yakın bir yere gidip konaklayalım. Onun dışında kalan bütün su kuyularını kapatıp iptal edelim. Daha sonra da, bizim yanında konakladığımız suyun yanında bir havuz yaparak onu su ile dolduralım.

Bundan sonra da küffârla çarpışalım. Biz, su içme imkânına kavuşuruz, onlar ise bundan mahrum olurlar."

Peygamber Efendimiz (asm); "İsabet ettin" buyurdu ve Hubâb'ın görüşünü tatbik etti. Bu ve benzeri hâdiseden Müslümanların alacağı pek çok ders vardır. Evvelemirde Müslümanlar arasında Şûra müessesesi bulunmalıdır. Halife, kumandan, vali, isabetli görüş sahipleriyle istişare etmeye muhtaçtır. Rabbimiz (cc), Peygamberimize (asm), meâlen; "...İş hususunda onlarla müşâvere et!" (Âl-i İmrân/ 159) buyurarak istişarenin ehemmiyetini beyan buyurmuştur.

Bu arada Hz. Sa'd b. Muâz Hazretlerinin teklifi ile, Peygamber Efendimiz (sav) için harp sahasını gören tepelik bir yere hurma dallarından bir gölgelik yapıldı. Burası aynı zamanda komuta merkezi gibiydi. Bir muhafız bölüğü Efendimizi (asm) koruyordu. Orada süratli develer de bekletilmekteydi. Bunlar vasıtasıyla savaş esnasında başkomutanın yeni emirleri, mücahitlere ulaştırılacaktı.

Meydan muharebeleri, umumiyetle sabah erken başladığından, Peygamber Efendimiz (asm) kuvvetlerini öyle bir yerde toplamıştı ki, düşman ilerlediği vakit yükselen güneşin ışıkları kendi askerlerinin gözünü asla kamaştırmayacaktı.

Savaş başlamadan önce, insî ve cinnî şeytanlar devreye girerek, İslâm ordusu arasına fitne sokmaya çalışıyordu. O esnada birçok zorluklar başgöstermişti. Müslümanların Bedir'deki karargâhları kumluktu, kolaylıkla yürünemiyor, yürürken ayaklar kuma gömülüyordu. Ayrıca su sıkıntısı da vardı. Abdest ve gusül için bol su bulmakta güçlük çekiliyordu. İşte tam o sırada Cenab-ı Hak gökten yağmur yağdırdı. Müslümanlar kaplarını doldurdular, abdest aldılar, guslettiler, hayvanlarını suladılar. Yağan yağmur aynı zamanda yerin tozlarını yatıştırmış ve toprağı pekiştirmişti. Yer, kumlara batmadan üzerinde yürünür

hale gelmişti. Cenab-ı Hakkın lütfuyla bütün Müslümanlar tatlı bir uykuya daldılar.

Düşmanla karşılaşılmadan önce, Peygamber Efendimiz (asm) bütün geceyi namaz kılarak, duâ ederek geçirmişti. Efendimiz (asm) şöyle duâ ediyordu:

"Ey Allah'ım! Şu bir avuç topluluğu helak edecek olursan, artık yeryüzünde Sana ibadet olunmaz!"

Sabah namazı vakti girince, Efendimiz; **"Ey Allah'ın kulları! Namaza!"** diyerek ordugahtakileri namaza çağırdı. Sabah namazını kıldırdıktan sonra, duâ etti, onları savaşa teşvik etti. Daha sonra savaş için son hazırlıkları gözden geçirdi.

O sırada İslam ordusunda üniforma yoktu. Her iki tarafın da kıyafetleri aynıydı, hele miğfer de giyilince karşıdakini tanımak çok zordu. Peygamber Efendimiz (asm) sahabelere; "Melekler alâmetlidirler. Siz de kendinize birer alâmet yapınız!" bunun üzerine mücâhitler, miğferlerine, takyelerine, göğüslerine alâmetler taktılar. Hz. Hamza (ra) devekuşu kanadını göğsüne taktı. Hz. Ali ak yünden alâmet yaptı. Zübeyr bin Avvam (ra) başına sarı bir bez, Ebû Dücâne kırmızı bez, Ukbe b. Âmir de miğferinin üzerine yeşil bir bez bağladı.

Müslümanların birbirini tanıması için parolalar da belirlenmişti. Genel parola; **"Ya Mansur! Emit!"** veya **"Ehad! Ehad!"** idi. Öte yandan Muhacirlerin parolası **"Yâ Beni Abdurrahman!"**, Hazrecîlerin parolası **"Yâ Benî Abdullah!"**, Evsîlerin parolası **"Ya Benî Ubeydullah!"** idi.

Müşrik ordusu bütün efrâdıyla savaş meydanında belirince, Peygamber Efendimiz (asm) bir o müşrik ordusuna, bir İslam ordusuna baktı. Müşrik ordusu üç misli kalabalıktı. Savaş araç ve gereçleri kat kat fazlaydı. Peygamber Efendimiz (asm) ellerini kaldırarak duâ etmeye başladı: **"Allah'ım! Bana yaptığın va'dini yerine getir! Allah'ım! Şu bir avuç İslâm cemaatını helâk edersen, artık Sana yeryüzünde ibadet**

olunmaz!" diyor ve durmaksızın Cenab-ı Hakka yalvarıyordu. Öyle ki ridası omuzundan kayıp düşmüştü. Hz. Ebû Bekir (ra) gelip ridayı yerden aldı ve Peygamberimizin omuzuna koyduktan sonra şöyle dedi:

"Ey Allah'ın Peygamberi! Rabbine niyaz ettiğin yetişir artık! O, sana olan va'dini muhakkak yerine getirecektir!"

Efendimizin (asm) yaptığı bu duânın akabinde Cenab-ı Hak indirdiği âyet-i kerimede meâlen şöyle buyuruyordu:

"Hani, siz Rabbinizden imdad istiyordunuz da, o da, 'Muhakkak ki, ben size meleklerden birbiri ardınca bin melekle imdad edeceğim!' diyerek duânızı kabul etmişti" (Enfâl / 9)

Peygamber Efendimiz (asm), Hz. Ebu Bekir'e bu müjdeyi haber verdi:

"Müjde! Ey Ebu Bekir! Sana Allah'ın yardımı geldi! İşte, şu Cebrâildir. Nak' yokuşlarının üzerinde, atının gemini tutmuş, harp silahı ve zırhı üzerindedir! Hücuma hazır haldedir!"

Savaş Başlıyor

Ramazan'ın 17. günü, Cuma günü, çok sıcak bir gündü. Peygamber Efendimiz (asm) orduyu harp nizamına koyduktan sonra safları teftiş etti. Elindeki ok çubuğu ile safları düzeltti. Daha sonra savaş için hayatî sayılacak talimatını verdi:

"Hatlarınızı bırakıp ayrılmayınız! Bir yere kımıldamadan yerlerinizde sebat ediniz. Ben emir vermedikçe savaşa başlamayınız. Oklarınızı, düşman size yaklaşmadan kullanıp israf etmeyiniz. Düşman kalkanını açtığı zaman okunuzu atınız. Düşman iyice sokulunca elinizle taş atınız. Daha da yaklaşırsa mızrak ve kargılarınızı kullanınız. Kılıç en sonunda, düşmanla göğüs göğüse gelindiği vakit kullanılacaktır."

Peygamber Efendimizin (asm) bu talimatlarını nazarı dikkate alan her bir Müslüman bulundukları yere taş yığınakları yapmıştı. Bunlar o günün el bombaları olarak addolunabilir. Müdafaa harbi yapacak Müslümanlar için bunlar çok elverişli ve işe yarar şeylerdi. Düşman ise taarruz harbine giriştiğinden, isteseler bile, muharebe hattından hücuma geçtiklerinde, beraberlerinde bir veya iki taştan fazlasını almalarına imkân yoktu.

Peygamber Efendimiz (asm), savaş için sabırsızlanan mücahit topluluğuna şöyle dedi:

"Muhammed'in varlığı Kudret Elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki; bugün her kim sabır ve sebat ederek ecrini Allah'tan bekleyerek varıp şu müşriklerle çarpışır ve öldürülür de geri dönemezse, Allah onu muhakkak ki Cennete koyar!

"Kalkınız! Genişliği göklerle yer kadar olan ve muttakîler için hazırlanmış bulunan Cennete!"

Bu müjdeyi işitenlerden Umeyr b. Humam, azık torbasından çıkardığı birkaç hurmayı yemek üzereyken, vazgeçmiş ve kendi kendine şöyle demişti:

"Eğer ben bu hurmaları yiyinceye kadar yaşayacaksam, bu gerçekten uzun bir hayattır!" Böyle diyen Umeyr b. Humam Hazretleri kılıcını sıyırarak düşman arasına dalacak ve şehit oluncaya kadar savaşacaktı.

O zamanın âdetine göre, her iki ordu topluca vuruşmadan önce her iki taraftan da teke tek vuruşacaklar ortaya çıkar ve evvela her iki ordunun gözde neferleri vuruşurdu. Henüz bu teke tek vuruşma olmadan müşrik saflarındaki Âmir b. Hadremi bir ok attı ve bu ok İslâm ordusunda bulunan Mihca' Hazretlerine isabet etti ve İslâm ordusu ilk şehidini vermiş oldu.

Müşrik ordusundan Rabia oğulları Utbe ile Şeybe ile Utbe'nin oğlu Velid meydana çıkarak er dilediler. Onlara karşı İslam

ordusunda bulunan Afra Hatun'un yedi oğlundan ikisi Muâz ve Avf ile Abdullah b. Ravâha hazretleri onlara karşı çıktılar.

Müşrikler: "Siz kimlersiniz?" diye sorunca bu üç mücâhid; "Ensârdan filân ve filânız" diyerek kendilerini tanıttılar. Bunun üzerine müşrikler:

"Bizim sizinle işimiz yok. Biz, Abdulmuttaliboğullarından, amcalarımızın oğulları ile çarpışacağız" dediler. Daha sonra Peygamber Efendimize hitaben:

"Yâ muhammed! Sen, bizim karşımıza, kavmimizden dengimiz olanı çıkar!" diye konuştular. Bunun üzerine Peygamberimiz (asm), Ensar gençlerine saflarına dönmelerini emir buyurdu ve kendilerine duâ etti. Sonra da:

"Kalk yâ Ubeyde! Kalk yâ Hamza! Kalk yâ Ali!" diye emretti.

Üç kahraman meydana çıkınca, miğferli oldukları için Utbe onları tanıyamadı. "Kendinizi tanıtınız da, dengimiz olup olmadığınızı bilelim! Dengimiz iseniz sizinle çarpışalım" diye seslendi.

Üç kahraman, isimlerini söyleyince, müşrikler:

"Evet, sizler bizim şerefli denklerimizsiniz" dediler. Ubeyde b. Haris (ra), Utbe b. Rabiâ ile, Hz. Hamza (ra) Şeybe b. Rabia ile, Hz. Ali (ra) ise Velid b. Utbe ile karşı karşıya gelmişlerdi.

Çarpışma başlar başlamaz Hz. Hamza ile Hz. Ali şimşek gibi atılıp hasımlarını yere serdiler. Hasımlarını bir hamlede öldüren iki yiğit derhal Hz. Ubeyde'nin yardımına koştular. Utbe'yi öldürerek, çarpışmada ayağından ağır şekilde yaralanan arkadaşları Ubeyde Hazretlerini de alarak Peygamberimizin (asm) huzuruna geldiler.

Hz. Ubeyde'nin ayağı kesilmiş sallanıyor ve çok kan akıyordu. Hz. Ubeyde bu yaranın tesiriyle fazla yaşayamayacağını anlamıştı. Peygamberimize şöyle diyordu:

"Yâ Resûlullah, ben şehid miyim?"

Peygamber Efendimiz (asm) şöyle buyurdu:

"Evet, şehitsin"

Bu müjdeyi alan Hz. Ubeyde (ra) çok sevindi. Yaranın acısını hiçe saydı. İslâm dini uğrunda çektiği ezâ ve cefâlardan dolayı asla üzülmediğini belirtti. Hz. Ubeyde (ra) Bedir'den dönülürken yolda hayatını kaybedecek ve vefat ettiği yere defnedilecekti. (Allah ondan razı olsun)

Bu teke tek çarpışmanın ardından büyük kapışma başladı. Savaş müthişti. Sahabeler canla başla çarpışıyordu. Muaz b. Amr b. Cemuh Hazretleri, Ebu Cehil'le karşılaşınca ona bir kılıç çalmış, baldırının yarısını uçurup onu yere düşürmüştü. Ebu Cehil'in oğlu İkrime de yetişip bir kılıç savurmuş ve bu darbe ile Hz. Muaz'ın kolunu omuz başı hizasından kesmişti. Hz. Muâz'ın eli yanına düşmüş, deriye asılı kalmıştı. Hz. Muaz bu elini arkasına atarak savaştı. Savaşmaya mani olduğunu görünce de üzerine ayağıyla basarak koparıp attı ve tek kolla savaşmaya devam etti.

Başkumandan Resulullah (sav) savaşı büyük bir dikkatle tâkip ediyor, an be an gelişen duruma göre yeni emirler veriyor, bazan da kendisi bizzat savaşa iştirak ediyordu. O gün en cesur oydu. Kahramanlığıyla meşhur Hz. Ali (ra) şöyle demektedir:

"Bedir günü harp şiddetlendiği zaman, Resulullah'a sığınmıştık. O gün, halkın en cesaretlisi, en kahramanı o idi. Müşriklerin saflarına ondan daha yakın kimse yoktu."

Melekler Ordusu İmdâda Geldi

Savaşın en kritik anında melekler ordusu imdada gelmiş, bizzat savaşa katılmışlardı. Sarıklı, zırhlı cengâverler olarak gözüken, hepsi de atlı olan melekleri sahabeler ve müşrikler de görmüştü. Hz. Abdullah b. Abbas'a (ra), Gıfâr oğullarından bir zat melekleri nasıl gördüğünü şu şekilde anlatmıştır:

"Amcamın oğlu ile gelip dağa çıkmıştık ki, dağın üzerinden Bedir görünüyordu. O zaman ikimiz de müşriktik. Çarpışmadan kimin yenileceğini gözetliyor, yenenlerle birlikte biz de yağmalayalım diye bekliyorduk. Dağda bulunduğumuz sırada idi ki, bize yaklaşan bir bulutun içinde atların kişnemelerini işittik. Ben, birisinin:

"'**Hayzum! İleri!**' dediğini de işittim. Amcamın oğlu korkudan yüreğinin zarı yırtılıp, olduğu yerde ölüverdi! Ben de az kalsın ölecektim, kendimi zor tuttum!"

Müşriklerden birçoğu meleklerin İslam ordusuna yardıma geldiğini görmüştü. Bunlardan biri Süheyl b. Amr idi. Şöyle anlatıyordu:

"Bedir günü, gökle yer arasında alaca atlar üzerinde ak benizli ve sarıklı adamlar gördüm ki, onlar bizleri öldürüyorlar ve esir ediyorlardı!"

Sahabelerden Hz. Ebu Davud el- Mâzinî, meleklerin yardımı hususunda şöyle demektedir:

"Bedir gününde, müşriklerden bir adamı, vurup öldüreyim diye takip ettim. Kılıcım daha onun başına erişmeden, başının yere düştüğünü gördüm."

Hz. Sehl b. Huneyf de (ra) arkadaşı gibi demektedir:

"Bedir gününde, herhangi birimiz bir müşrikin başına kılıcımızı vuracağımız zaman, kılıcımız daha onun başına erişmeden, başının bedeninden yere düştüğünü görüyorduk."

Savaşın en şiddetli anında Peygamber Efendimiz (asm) yerden bir avuç kum ve küçük taşları aldı ve "Şâheti'l vücûhû!" [kara olası yüzleri] diyerek küffâr ordusunun yüzüne attı. O bir avuç toprak bir mucize eseri her bir kâfirin gözüne gitti. Herbiri kendi gözü ile meşgul olup, hücumda iken birden kaçtılar.

Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânda bu hâdiseye işaret edilmekte ve meâlen şöyle buyrulmaktadır:

"Onları siz değil, Allah öldürdü. Onları (kumları) attığın zaman da, sen atmadın, Allah attı!" (El-Enfâl / 17)

Açıkça belliydi ki bu hâdise kudret-i beşer haricindedir. Kuvve-i beşeriye ile değil; belki, fevkalâde bir surette, kudret-i İlâhiye ile olmuştur. (Mektubat/ 19. Mektub, s. 137)

Meleklerin imdâda gelmesi ve bu mu'cizenin tahakkuku bir işaretti. Allahu Azimüşşan, va'dettiği yardımı ve zaferi ihsan buyurmuştu. Peygamber Efendimiz (asm) İslâm ordusunu umumî taarruza kaldırdı. Mücahitler daha da azimle çarpışmaya başladılar. O esnada Ebu Cehil başta olmak üzere Müşriklerin ileri gelenleri öldürülmüştü. Tam da daha önce Peygamberimizin (asm) işaret ettiği yere düşmüşlerdi.

Hz. Muaz b. Afra ile Hz. Muaz b. Amr b. Cemuh, Ebu Cehil'i yaralamışlar, öldü zannıyla bırakıp başka hasımlarına yönelmişlerdi. Ebu cehil'in ölüp ölmediğini araştıran Hz. Abdullah b. Mes'ud (ra) bu azılı müşriği can çekişirken bulmuştu. Hz. Abdullah b. Mes'ud Ebu Cehil'in boynuna ayağıyla basmış, sakalından tutup çekerek şöyle demişti:

"Ey Allah'ın düşmanı! Allah seni zelil ve hakir kıldı, değil mi?"

Ebu Cehil o halde iken bile yine gururluydu, yine küfrünü kusuyordu. Şöyle demişti:

"Allah beni ne ile zelil ve hakir kıldı? Kavminin öldürdüğü adamdan, benden daha üstün kim var? Ey koyun çobancığı! Sen çetin ve erişilmesi çok güç olan bir yere çıkmışsın! Sen onu bırak da, bana haber ver ki, bugün devran kimindir?"

Hz. Abdullah b. Mes'ud;

"Allah'ın ve Resûlullahındır!" dedi. Daha sonra da ileri geri konuşmaya başlayan Ebu Cehil'i daha fazla konuşturmamak için kendi kılıcıyla başını kesmek istedi. Kılıcı kesmeyince, Ebu Cehilin kılıcını alarak başını kesti. Daha sonra Peygamber Efendimizin (asm) huzuruna gelerek, "Ebu Cehil'i öldürdüm!" dedi.

Peygamberimiz (asm); "Kendisinden başka ilah olmayan Allah aşkına, doğru mu?" diye Hz. Abdullah'a üç kere yemin ettirdi. Daha sonra da secdeye kapanarak Allah'a hamd ü sena etti. "Allahu Ekber!" diyerek tekbir getirdikten sonra;

"Hamdolsun o Allah'a ki, va'dini doğruladı, kuluna yardım etti. Toplanan toplulukları, tek başına hezimete, bozguna uğrattı" dedi. Ebu Cehil için de; "Bu, bu ümmetin Firavunu idi" buyurdu.

Muhteşem Zafer Kazanıldı

Bedir'de birkaç saat içerisinde olup biten savaşın neticesinde İslâm ordusu muhteşem bir zafer kazanmıştı. Mücahidler 14 şehid vermişti. Şehitlerin 6'sı Muhacirlerden, 8'i Ensar'dan idi (Allah onlardan razı olsun). Müşriklerden ise öldürülenlerin sayısı 70 idi. 70'te esir alınmıştı. Hayli de ganimet elde edilmişti. Müşrikler arkalarına bile bakmadan Mekke istikametine doğru kaçışıyorlardı. Mücahidler, Peygamberimizin (asm) emri üzere kaçanların peşine düşmediler.

İlk iş olarak her iki tarafın da ölüleri gömüldü. Müşriklerin cesetleri Bedir'de kör bir kuyuya atılmıştı. Bedir şehitleri ise üzerlerindeki kanlı elbiseleriyle yan yana defnedilmişlerdi.

Peeygamberimiz (asm), İslâm devletinin bu ilk, fakat tesiri dünya çapında ve muhteşem olan zaferini Medine halkına müjdelemek üzere Hz. Abdullah b. Revâha (ra) ile Hz. Zeyd b. Hârise'yi göndermişti.

Savaştan sonra üç gün daha Bedir'de kalan Peygamberimiz yola çıkmadan önce müşriklerin ölülerinin konulduğu kuyunun başına gelmiş, oradakilere teker teker adlarıyla seslenmiş ve daha sonra şöyle demişti:

"Siz Allah'a ve Resûlullah'a itaat etmiş olsaydınız, itaatınız sizi sevindirir mi idi? (Elbette sevindirirdi)

"Peygamberine en kötü davranan peygamber aşireti siz oldunuz. Siz beni yalanladınız, başka insanlar ise beni doğruladılar! Siz

beni yurdumdan çıkardınız, başka insanlar ise beni barındırdılar. Siz benimle çarpıştınız, başka insanlar ise bana yardım ettiler.

"Allah'ın ve Resûlünün, Rabbinizin size va'd ettiği şeyi siz hak ve gerçek buldunuz mu? Bulmuş bulunuyorsunuz, değil mi? Ben, Rabbimin bana va'd ettiği şeyi hak ve gerçek buldum! Biz, Rabbimizin bize va'd ettiği şeyi hak ve gerçek bulduk!"

Bu hitap üzerine Hz. Ömer (ra) ve bazı sahabiler:

"Ya Resulullah! Ölmüş, ruhsuz cesetlere, ölmüş, kokmuş bir hale gelmiş bir topluluğa mı sesleniyorsun? Onlarla mı konuşuyorsun?" dediler.

Hz. Ömer (ra):

"Ya Resulallah! Onlar senin sözlerini nasıl işitsinler, sana nasıl cevap versinler ki, hepsi leş olmuşlar?" dedi.

Peygamber Efendimiz (asm) şöyle buyurdu:

"Nefsim, Muhammed'in nefsi Kudret elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki, benim söylediklerimi, siz onlardan daha iyi işitir değilsiniz! Fakat, onlar cevap vermeye kâdir olamazlar! Onlar, Rablerinin kendilerine va'd ettiği âkıbetin hak ve gerçek olduğunu öğrenmiş bulunuyorlar."

Ganimet malları mücahitler arasında taksim edildi. İzinli ve vazifeli bulunan 8 kişi ile Bedir'de şehit düşenler de hisseye katıldı.

Peygamberimiz (asm) esirleri ashabı arasında dağıttı ve "Esirlere iyi davranınız!" buyurdu. Bu emir üzerine sahabeler ellerindeki ekmeği esirlere veriyor, kendileri hurma ile iktifa ediyorlardı.

Yapılan istişare gereği bu harp esirlerinden fidye alınması kararlaştırılmıştı. Her birinden durumuna göre 1000 ila 4000 dirhem arasında fidye (kurtulmalık akçesi) alınacaktı. Fidye veremeyecek kadar fakir olanlardan ise, ya "Bir daha Müslümanlarla çarpışmayacaklarına dair" söz alınarak, ya okuma yazma biliyorlarsa 10 sahabe çocuğuna okuma yazma öğretmeleri karşılığında serbest bırakılıyorlardı.

Bedir'de Müslümanların zafer kazandığı haberi Mekke'ye ulaşında, orada imanlarını gizleyen Müslümanlar büyük sevinç duymuş, müşrikler ise kahrolmuştu. Azılı müşrik Ebu Leheb kahrından ölüp gitmişti.

Zafer haberinin Medine'de tesiri de büyük oldu. Müşrikler, münafıklar ve Yahudiler korkup sindiler. Bu zaferle, İslâm devletinin izzeti, şevketi daha da artmış oldu.

Kur'an-ı Kerim'de, başta Enfal sûresi olmak üzere birçok sûrede, Bedir savaşının safhalarından bahsedilmektedir.

İslâm'da Bedir savaşına katılan mücahitlerin ve Bedir şehitlerinin değeri pek büyüktür. Onlar hakkında âyet-i kerime ve pek çok hadis-i şerif vardır. Biz bütün sahabeler gibi, Bedir mücahitlerini ve şehitlerini de hürmetle, muhabbetle yâdediyoruz. Mübarek Bedir şehitlerinin isimlerini fatihalar eşliğinde kayd ederek Bedir Gazâsı bölümünü noktalıyoruz. İşte Bedir şehitleri:

Muhacirlerden olan şehitler:

1. Ubeyde b. Hâris,
2. Umeyr b. Ebi Vakkas,
3. Züşşimaleyn b. Abdi Amr,
4. Âkıl b. Bükeyr,
5. Mihca',
6. Safvan b. Beyzâ.

Ensardan olan Şehitler:

1. Sa'd b. Hayseme,
2. Mübeşşir b. Abdülmünzir,
3. Yezid b. Hâris,
4. Umeyr b. Humam,
5. Râfi' b. Mualla,
6. Hârise b. Sürâka,
7. Avf b. Hâris,
8. Muavviz b. Hâris

5. KARKARATÜ'L-KÜDR GAZÂSI

Bu gazâya Bedir savaşından döndükten yedi gece sonra çıkılmıştır. Peygamber Efendimiz (asm), Süleym ile Gatafanlıların Medine'ye 8 beridlik mesafedeki Karkaratü'l-Küdr mevkiinde toplandıklarını haber almıştı. Bunun üzerine Abdullah b. Ümmi Mektum'u Medine'de yerine vekil bırakarak 200 kişilik bir kuvvetle yola çıktı. Ordunun beyaz sancağını Hz. Ali (ra) taşıyordu. Küdr suyunun başına geldiklerinde hiç kimseyi bulamadılar, fakat birçok hayvan izleri gördüler. Süleym ile Gatafanlılar İslâm ordusunun üzerlerine geldiğini haber alınca korkudan çil yavrusu gibi dağılıp gitmişlerdi.

Peygamber Efendimiz (asm), orada mücahidlerini guruplara ayırarak o civarda keşifle görevlendirdi. Kendisi de vadinin içine doğru ilerledi. Ancak Gatafanlarla Süleymlerden kimseye rastlanılmadı. Bu iki kabilenin orada bulunan develeri ganimet olarak alındı. Bu ganimetin beşte biri devlet hazinesine ayrıldı. Kalanlar mücahitler arasında taksim edildi. Ganimet hissesi olarak her bir mücahide ikişer deve düştü.

6. SEVIK GAZÂSI

Bu gazâya, Hicretin 2. yılında Zilhicce ayından 5 gece geçtikten sonra, Medine hurmalıklarından bir kısmını yakan Ebû Süfyan'ı ve onun maiyyetindeki müşrikleri yakalayıp hadlerini bildirmek üzere çıkılmıştır. Bu gazâya çıkılmasına sebep olan hâdise şöyle gelişmiştir:

Bedir savaşından hemen sonra Ebû Süfyün b. Harb; Peygamber Efendimizle (asm) bir çarpışma yapıncaya ve Bedir'de öldürülenlerin öcünün Peygamberimizle (asm) ashabından alınıncaya, Medinelilerin hurmalık ve ekinliklerini ateşe verip yakıncaya kadar başına su değdirmemeyi, yıkanmamayı, başına yağ sürünmemeyi, ailesine yaklaşmamayı adamış, bütün bunları kendisine yasaklamıştı.

Ebu Süfyan adağını yerine getirmek üzere 200 kişilik bir süvari birliğiyle birlikte Mekke'den yola çıktı. Korka korka yol alıyordu. Medine'ye yaklaşınca adamlarını uygun bir yerde gizledi. Kendisi, gece karanlığından yararlanarak Medine'ye geldi. Müslümanlar hakkında bilgi almak üzere Beni Nadir Yahudilerinden tanıdıklarının kapısını çaldı. Huyey b. Ahtab Müslümanların korkusundan Ebu Süfyan'a kapıyı açmadı. Ebu Süfyan bu defa, Beni Nadir Yahudilerinin lideri ve hazine bakanı olan Sellem b. Mişkem'in kapısını çaldı. O Ebu Süfyan'ı evine aldı, ağırladı, ona Müslümanların durumu hakkında bilgi verdi.

Ebu Süfyan vakit geçirmeden, adamlarının yanına vardı. Onları Medine'nin Urayz mevkiine saldı. Gidenler Urayz'daki hurmalığı yaktılar ve orada rastladıkları iki Müslümanı da şehit

ettiler. Ebu Süfyan yaptığı bu hareketlerle yeminini yerine getirmiş saydı ve yakalanmaktan korkarak süratle oradan ayrıldı.

Peygamberimiz (asm) hâdiseyi öğrenir öğrenmez, sahabeleri savaşa çağırdı. Akabinde Ebu Lübabe Beşir b. Münzir'i Medine'de yerine veril bırakarak 200 kişilik bir askerî birlikle Ebu Süfyanı takibe çıktı. Takib Karkaratü'l-Küdr'e kadar devam etti. Orada, Ebu Süfyan ve maiyetindeki 200 süvarinin yüklerini hafifletmek ve süratle kaçıp kurtulmak için yiyecekleri olan kavutlarını azık dağarcıklarıyla birlikte ekinler arasına atarak kaçıp gittikleri anlaşıldı. Müslümanlar, bırakılan pek çok sevik dağarcıklarını aldıklarından dolayı bu gazaya "Sevık Gazâsı" denilmiştir. Bu gazâ 5 gün sürmüştür.

7. BENİ KAYNUKA YAHUDİLERİNİN MEDİNE'DEN SÜRÜLÜŞÜ

Hicretin ikinci senesinde cereyan eden gazâlardan biri de Benî Kaynuka Yahudilerinin kuşatılışı ve daha sonra Medine'den sürülüşüdür. Bu gazânın sebebi ve gelişmeler kısaca şu şekilde cereyan etmiştir:

Benî Kaynuka, Medine'deki üç Yahudi kabilesinden birisidir (Diğer ikisi, Benî Kurayza ve Benî Nadr). Bu üç Yahudî kabilesinden düşmanlığını ilk defa açığa vuran ve ihânetini belli eden Benî Kaynuka olmuştur. Bunlar Müslümanları arkadan vurmaya kalkışmış, her vesile ile Müslümanlara hakâret etmişlerdir. Hele bir Müslüman hanıma el uzatıp hakaret etme hâdisesi, bardağı taşıran son olay olmuştur.

Ensardan biriyle evli olan Müslüman bir hanım çarşaflı ve peçeli kıyafetiyle Benî Kaynuka (Kaynuka oğulları) Yahudilerinin çarşısına gelip satacağı malı satmış, daha sonra da ziynet eşyasını yaptırmak için de bir kuyumcu Yahudinin dükkanına oturmuştu. Dükkanda bulunan Yahudiler hakaret maksadıyla, Müslüman hanımın yüzünü açmasını istemiş, Müslüman hanım da yüzünü açmaktan kaçınmış ve onların söz ve davranışlarından tedirgin olmuştu. Yahudi kuyumcu, kadının haberi olmadan, arka tarafına oturup kadının eteğini bir dikenle sırtına iliştirmiş, kadıncağız ayağa kalkıp edep yeri açılınca, oradaki Yahudiler gülüşmeye başlamışlardı. Bunun üzerine kadın feryat etmiş, bu feryadı işitip oraya gelen bir Müslüman Yahudilerin küstahlığını görmüş ve başına geleceği anlayıp kaçmakta olan Yahudi

kuyumcunun peşine düşerek onu yakalayıp öldürmüştü. Yahudiler de toplanıp o Müslümanı oracıkta şehit etmişti. Böylece Müslümanlarla Benî Kaynuka Yahudilerinin arası bozulmuştu.

Medine'de kurulan İslâm Devleti ile o civarda yaşayan gayr-i Müslim halk arasında yapılan anlaşmaya Benî Kaynuka Yahudileri de dahildi. Ancak, Bedir zaferinden sonra bu Yahudi topluluğu haset ve kıskançlıklarından çatlayacak hale gelmiş ve daha fazla dayanamayarak antlaşmayı bozmuşlardı. Bunların 300'ü zırhlı, 400'ü zırhsız 700 savaş eri vardı. Savaşmakta da ustaydılar. Bu güçlerine güveniyorlardı.

Peygamber Efendimiz (asm) çarpışmadan önce son defa onları îkaz etmek istedi ve onları Kaynuka çarşısında topladıktan sonra Şöyle buyurdu:

"Ey Yahudi topluluğu! Allah'ın Kureyş'e indirdiği ukubet ve musibet gibi bir ukubet ve musibetin sizin başınıza da gelebileceğinden sakınınız ve Müslüman olunuz! Çünkü, siz benim gönderilen peygamber olduğumu biliyor ve bunu Kitabınızda ve Allah'ın size gönderdiği Ahd'de bulmuş bulunuyorsunuz."

Benî Kaynuka Yahudileri ise mağrur ve küstah bir şekilde şöyle dediler:

"Ey Muhammed! Sen bizi kendi kavmin mi zannediyorsun?! Kendilerinde harp ilmi olmayan bir kavimle karşılaşman seni mağrur etmesin, aldatmasın! Sen onlardan bir fırsata nail oldun (onları yenmiş bulundun). Vallahi, biz eğer seninle harp edersek, muhakkak, bizim nasıl insanlar olduğumuzu o zaman öğrenirsin!"

Yahudiler bu sözleriyle ahitlerini bozduklarını ve hâinlik ettiklerini açıklamış oluyorlardı. Onların bu davranışı üzerine nâzil olan âyet-i kerimede, onlara karşı nasıl davranılması gerektiği şu şekilde açıklanıyordu:

"(Andlaşma yaptığın) bir kavmin hâinlik yapmasından (ahdini bozmasından) korkarsan, sen de hak ve adâletle (onlarla yaptığın ahdi) onların üzerine at. Çünkü Allah, hâinleri sevmez." (Enfâl / 58)

Sıra bu emr-i İlâhî üzere hâinlere hadlerini bildirmeye gelmişti. Peygamber Efendimiz (asm) cihad emrini verdi. Beyaz sancağını Hz. Hamza'nın (ra) eline verip Benî Kaynuka Yahudilerinin üzerine yürüdü. Yahudiler kalelerine çekildi. Peygamber Efendimiz (asm) on beş gece onları sıkı bir muhasara altında tuttu. Yahudilerin yüreğine dehşetli bir korku düşmüştü. Çarpışmaya giriştikleri takdirde canlarından olmaktan korktular ve neticede, kalelerinden inip teslim oldular. Peygamber Efendimiz (asm), onların bağlanmalarını emretti ve Münzir b. Kudâme'yi (ra) bu bağlama işiyle görevlendirdi. Hepsinin elleri arkalarından çekilip bağlandı. Daha sonra hepsinin ellerini çözdürdü ve onlar hakkındaki hükmünü açıkladı: Benî Kaynuka Yahudileri ihanetlerinden dolayı Medine'den sürülüp çıkarılacaklardı. Abdullah b. Übeyy andlaşmalısı olduğu Benî Kaynuka Yahudileri lehine çok çalışmış, onları affettirmeye uğraşmış; Benî Kaynuka Yahudilerinin andlaşmalısı olan Ubâde b. Sâmit (ra) ise, Resûlullah'ın emrine baş göz üstüne deyip itaat etmiş ve Efendimize (asm) gelerek şöyle demişti:

"Yâ Rasûlallah! Ben Allah'ı ve Allah'ın Resûlünü ve mü'minleri dost edindim! Kaynuka oğulları kâfirlerinin andlaşmalısı olmaktan ve onların dostluklarından kendimi uzak kıldım!"

Bu hâdisenin akabinde inen Mâide Sûresinin 51-56. âyet-i kerimeleri, kıyamete kadar gelecek bütün Mü'minlerin rehber edinecekleri hükümleri sıralamaktadır. Bu âyet-i kerimelerde meâlen şöyle buyrulmaktadır:

51. "Ey îman edenler! Yahudileri ve Hıristiyanları dost edinmeyin. Zira onlar birbirinin dostudurlar. (birbirinin tarafını

tutarlar). İçinizden onları dost tutanlar, onlardandır. Şüphesiz Allah, zâlimler topluluğuna yol göstermez.

52. "Kalblerinde hastalık bulunanların: 'Başımıza bir felâketin gelmesinden korkuyoruz' diyerek onların arasına koşuştuklarını görürsün. Umulur ki Allah bir fetih, yahut katından bir emir getirecek de onlar içlerinde gizledikleri şeyden dolayı pişman olacaklardır.

53. "(O zaman) îman edenler: 'Bunlar mıdır, bütün güçleriyle, sizinle beraber olduklarına yemin edenler?' diyeceklerdir. Onların bütün yaptıkları boşa gitmiştir de kaybedenlerden olmuşlardır.

54. "Ey îman edenler! Sizden kim dininden dönerse (bilsin ki): Allah, sevdiği ve kendisini seven, mü'minlere karşı alçakgönüllü (şefkatli), kâfirlere karşı onurlu ve zorlu bir toplum getirecektir. (Bunlar) Allah yolunda cihad ederler ve hiçbir kınayanın kınamasından korkmazlar. (hiçbir kimsenin kınamasına aldırmazlar). Bu, Allah'ın, dilediğine verdiği lûtfudur. Allah'ın lûtfu ve ilmi geniştir.

55. "Sizin dostunuz ancak Allah'tır, Resûlüdür, iman edenlerdir; onlar ki Allah'ın emirlerine boyun eğerek namaz kılar, zekâtı verirler.

56. "Kim Allah'ı, Resûl'ünü ve îman edenleri dost edinirse (bilsin ki:) üstün gelecek olanlar şüphesiz Allah'ın tarafını tutanlardır." (Mâide / 51- 56)

Benî Kaynuka Yahudilerine üç gün içinde Medine'yi terketmeleri emredildi. Verilen üç günlük mühlet bitince Benî Kaynuka Yahudileri Şam'a doğru yola çıktılar. Kadınlar ve çocuklar develere bindirilmişlerdi. Erkekler yaya yürümekte idiler.

Benî Kaynuka Yahudilerinin kalelerinde pek çok silah ve kuyumculuk âlet ve edavatı bulunuyordu. Onların arazileri, bahçeleri, hayvanları yoktu. Ticaretle ve kuyumculukla meşgullerdi.

Peygamber Efendimiz (asm), Benî Kaynuka Yahudilerinin bıraktıkları mallarından beşte birini devlet hazinesine ayırdıktan sonra, beşte dördünü gâziler arasında bölüştürdü. Ganimet malları arasında, Davud Aleyhisselam'ın Calut'la çarpışmaya çıktığı sırada üzerine giymiş olduğu "Sağdıye" diye anılan zırh gömlek de vardı.

9. GATAFAN GAZÂSI

Peygamber Efendimiz (asm), Gatafan kabilesinden Sa'lebe oğulları ile Muhariblerin Necid bölgesinde Zu Emerr'de toplanıp Medine çevresini vurmaya, yağmalamaya hazırlandıklarını haber almıştı. Hicretin 3. yılıydı. Durumu ashabıyla istişare etti ve sefere çıkılmasına karar verdi. Hz. Osman'ı (ra) yerine Medine'de vekil bıraktıktan sonra 450 kişilik bir kuvvetle yola çıktı. İslam ordusunun geldiğini öğrenen bedeviler dağlara kaçıp saklandılar. Peygamber Efendimiz (asb) İslâm ordusunun Zu Emerr'de konaklamasını emir buyurdu. Orada şiddetli bir yağmura tutuldular ve ıslandılar. Bu konaklama mahallinde şöyle bir hâdise cereyan etti:

Peygamberimiz (asm), kazâ-yı hâcet için, vadinin içlerine kadar gitmiş, orada kuruması için elbisesini çıkarıp bir ağacın üzerine germiş, kendisi de ağacın altına uzanmıştı. Onu dağ başlarında adım adım takip eden bedeviler, içlerinde en cusurları olan Du'sur'a (Gavres diye de bilinir):

"İşte, Muhammed'i öldürme fırsatı eline geçti: O, ashabının yanından ayrılıp yalnız başına kaldı. Ashabı kurtarmaya gelip yetişinceye kadar, sen onu öldürürsün!" dediler.

Du'sur yanına keskin bir kılıç alarak aşağıya indi. Sessizce Peygamberimizin (asm) yanına sokuldu. Daha sonra başucuna dikilerek şöyle dedi:

"Ya Muhammed! Bugün seni benden savunacak kim var?"

Peygamber Efendimiz (asm):

"Allah!" buyurunca, Du'sur'un (Gavres'in) kılıcı elinden düştü. Peygamberimiz (asm) düşen kılıcı alarak Du'sur'un üzerine dekildi ve:

"Bugün, seni benden savunacak kim var?" buyurdu.

Gavres: "Hiçbir kimse! Sen kılıç tutucunun hayırlısı ol!" dedi.

Peygamberimiz (asm), ona:

"Sen Allah'tan başka ilah olmadığına ve benim de Resûlullah olduğuma şehadet ediyor musun?" diye sordu.

Gavres: "Hayır! Fakat, hiçbir zaman seninle çarpışmamak ve seninle çarpışan toplulukların yanlarında da bulunmamak üzere, sana söz veriyorum!" dedi. Bunun üzerine, Peygamberimiz (asm) onu serbest bıraktı. Gavres:

"Vallahi, sen benden daha hayırlısın!" dedi. Peygamber Efendimiz (asm):

"Elbette, ben, böyle olmaya senden daha lâyıkım!" buyurdu.

Gavres kavminin yanına gidince onlara şöyle dedi:

"Ben, sizin yanınıza, insanların en hayırlısının yanından geliyorum!"

Gavres'in Müslüman olduğu ve kavmini İslâma davet ettiği de rivayet edilmektedir. Gatafan seferi 11 gece ssürmüştür. Hiçbir çatışma olmadan Medine'ye dönülmüştür.

Bu gibi çatışma vuku bulmayan gazâların da neticesi ve tesiri çok büyük olmaktaydı. O civardaki herkes İslâm devletine göz dikilemeyeceğini, yan bakılamayacağını, kötü niyetlilere derslerinin verileceğini görmekteydi. Bundan dolayıdır ki, İslam devletinin seneden bir cihada çıkması farz-ı kifaye idi. Böylelikle, Müslümanlara karşı aklından kötülük geçirenlerin yüreğine korku salınmış olmakta ve İslam ordusunun zinde olduğu herkese gösterilmekteydi.

9. BUHRAN GAZÂSI

Hicretin 3. yılında Peygamber Efendimiz (asm); Süleym oğullarının, Medine'ye 8 beridlik (konaklık) uzaklıktaki Buhran'da toplandıklarını ve Medine'ye saldırı hazırlığında olduklarını haber aldı. Derhal 300 kişilik bir kuvvet hazırladı ve yerine İbn Ümmi Mektum'u vekil bırakarak Cumâde'l-ûlâ ayının 6'sında yola çıktı. Buhran'a yaklaştıklarında, İslâm ordusunun üzerlerine doğru gelmekte olduğunu öğrenen Süleymoğulları korkularından çil yavrusu gibi dağılmışlardı. İslam ordusu Buhran'a vardığında onlardan hiç kimse kalmamıştı. On gece süren bu seferde de herhangi bir çarpışma olmamış, ancak savaşsız zafer elde edilmiş, İslâmın şanı bütün Arabistan'a yayılmıştır.

10. UHUD SAVAŞI

Hicretin 3. yılının en mühim hâdiselerinden biri "Uhud savaşı"dır. Bu mühim savaş, 7 Şevval Cumartesi günü cereyan etmiştir (27 Mart 625).

Savaşın sebebi: Bedir'de uğradıkları hezimetin acısını bir türlü unatamayan Mekke müşrikleri, intikam duygusuyla yanıp tutuşuyorlardı. Ebu Süfyan'ın kaçırıp Mekke'ye ulaştırdığı ticaret kervanının bütün parası Dârü'n-Nedve'de tutulmaktaydı. Ticaret malları 1000 deve yükü ve 50 bin dinar (altın) sermayeli idi. Bu sermaye ile 50 bin dinar kâr elde edilmişti. Bedir'de yakınlarını kaybedenlerin ileri sürdüğü şu fikri bütün müşrikler benimsedi: "Sermaye, hak sahiplerine dağıtılsın. Kâr olduğu gibi Müslümanlarla yapılacak savaş için ayrılsın"

Bu 50 bin dinarın üzerine varlıklı kişilerden para toplandı. Ediblerden, şairlerden ve tanınmış kişilerden teşekkül eden heyetler hazırlandı. Bu heyetler civardaki bütün kabileleri dolaşacak, onları savaşa çağıracaktı. Öte yandan yine bedevilerden paralı askerler toplandı. Böylelikle üç bin kişilik bir kuvvet toplanmıştı. Bu müşrik ordusundaki atların sayısı 200, develerin sayısı 3000 idi. Askerlerin 700'ü zırhlı idi. Ayrıca bu müşrik ordusu yanlarına pek çok silah ve askerî malzeme almışlardı.

Bu o devrin şartlarına göre, hayli büyük sayılacak bir ordu idi. Bu bakımdan Kureyş müşrikleri kendilerine çok güveniyordu. Müşrik ordusu yanlarında çalgıcı ve şarkıcı kadınlarla birlikte yola çıkınca, Hz. Abbas'ın gönderdiği mektuptan ve diğer haber kaynaklarından gelişmeleri öğrenen Peygamber Efendimiz

(asm) derhal savaş meclisini topladı. Durumu istişare etti. Bu arada kendi görüşünü de açıkladı: Düşman Medine'de karşılanmalıydı. Medine'nin bahçeleri, ağaçları, bahçe duvarları ve evleri birer sur gibiydi. Bu şekilde düşman hücumu rahatça karşılanır ve Allah'ın izniyle bertaraf edilirdi. Ne var ki, Bedir'de bulunamamış genç mücahitler meydan muharebesi taraftarıydı. Uzun görüşmelerden sonra, düşmanla Medine dışında karşılaşılması kararlaştırıldı. Bu arada müşrik ordusu Şevval ayının başlarında bir Çarşamba günü gelip Uhud dağının yanında bulunan Ayneyn Tepesi yakınında karargâhını kurmuştu.

Peygamber Efendimiz (asm) mücâhitlere savaş hazırlığını tamamlamalarını emretti. Cuma günü, Cuma namazını kıldırdı. Daha sonra mücahitlere cihadın faziletinden, cihada nasıl hazırlanmak gerektiğinden bahsetti ve şöyle buyurdu:

"Cihadda geri durmak, gecikmek âcizliktir.

"Sabır ve sebât gösterildiği zaman Allah'ın yardımı gelir.

"Sabır ve sebât ediniz!

"Sabır ve sebât ettiğiniz takdirde, Allah'ın yardımı sizinledir."

Peygamberimiz (asm) mücahitlere ikindi namazını da kıldırdı. Daha sonra Hâne-i Saâdetine girerek zırhını giydi, kılıcını kuşandı. Bu arada düşmanı Medine dışında karşılama görüşünü müdafaa edenler bu görüşlerinden dolayı pişman olmuşlardı. Zira Resûlullah'ın (asm) görüşüne muhalefet etmişlerdi. Bunlardan bir gurup, Peygamberimizin (asm) zırhını giyinmiş, kılıcını kuşanmış halde evinden çıktığını görünce yanına gelerek şöyle dediler:

"Yâ Resûlallah! Senin hoşlanmadığın şeyi biz istemeyiz. Eğer Medine'de kalmak istiyorsan kalalım! Sana aykırı hareket edemeyiz!"

Peygamber Efendimiz (asm) şu cevabı verdi:

"Bir peygambere, zırhını giydikten sonra, düşmanla çarpışmadan ve Allah onunla düşmanları arasında hükmünü vermeden zırhını sırtından çıkarmak yakışmaz." Daha sonra mücahitlere şu talimatı verdi:

"Süratle size emrettiğim şeyleri yapmaya bakınız. Allah'ın ismini anarak gidiniz. Sabır ve sebat gösterdiğiniz müddetçe, Allah size yardım edecektir."

Hazırlanan İslâm ordusu 1000 kişi civarında idi. Bunların yalnızca yüz tanesi zırhlıydı. Orduda üç sancak bulunuyordu. Hz. Mus'ab b. Umeyr (ra) muhacirlerin, Hz. Üseyyid b. Hudayr (ra) Evslilerin, Hz. Hubab b. Münzir (ra) ise Hazreçlilerin sancağını taşıyordu.

Peygamberimiz (asm) atına bindi. Kılıcı belinde, mızrağı elinde idi. Yayını omuzuna asmıştı. Başında miğferi vardı. Zırhlı mücahidlerden ikisi önünde, diğerleri sağında ve solunda idi. Başkumandanı emniyet çemberine almışlardı.

Orduya çocuk yaşta olanlar katıldığı gibi, sakatlıklarından dolayı mâzur olanlar da katılmak istemişti. Hz. Amr b. Cemuh gibi. Kendisi çok topal ve aksaktı. Dört oğlu vardı ve onlar devamlı Peygamberimizle (asm) birlikte gazâya giderlerdi. Hz. Amr b. Cemuh da gazâya gitmek ister, oğulları her defasında onun mazeretli olduğunu ileri sürerlerdi. Hz. Amr bu defa kararlıydı. Cihada katılacaktı. Oğulları;

"Sen cihadla mükellef değilsin! Yüce Allah seni mazeretli saydı. Oğulların Peygamber Aleyhisselamla birlikte gidiyorlar işte!" dediler.

Amr b. Cemuh, oğullarına:

"Siz benim Bedir savaşına çıkmama engel oldunuz! Uhud'a çıkmama da engel olmayınız! Siz, Bedir günü benim Cennet'e girmeme engel oldunuz! Vallahi, ben (bugün) sağ kalsam dahi, muhakkak, (bir gün şehit olup) Cennete gireceğim!" dedi.

Hz. Amr b. Cemuh şehadeti şiddetle arzulamakta idi. Ailesinin ısrarına aldırış etmeden, kalkanını alarak Peygamberimizin (asm) huzuruna geldi ve şöyle dedi:

"Oğullarım beni Medine'de bırakmak istiyorlar, seninle birlikte savaşa çıkmaktan men ediyorlar! Vallahi, ben şu topallığımla Cennete ayak basmayı arzuluyorum!"

Peygamberimiz (asm):

"İyi ama, Yüce Allah seni mazur görmüştür. Sana cihad farz değildir" buyurdu.

Hz. Amr b. Cemuh (ra) yüreğindeki şiddetli Allah yolunda can verip şehit olma arzusunu şöyle açıkladı:

"Yâ Resulullah! Sen benim Allah yolunda ölünceye kadar savaşarak şehit olup Cennette şu topal ayağımla yürümemi uygun görmez misin?"

Peygamberimiz (asm):

"Evet, uygun görürüm!" buyurdu ve Hz. Amr b. Cemuh'un oğullarına da şöyle dedi:

"Sizin ona engel olmanız gerekmez. Umulur ki, Allah onu şehitlikle nasiplendirir!"

Peygamberimizin (asm) izin vermesi üzerine Hz. Amr b. Cemuh çok sevindi ve kıbleye dönerek şöyle duâ etti:

"Allah'ım! Bana şehitlik nasip et! Mahrum ve me'yus olarak ev halkımın yanına döndürme!"

Peygamberimiz (asm), Medine'de yerine namaz kıldırmak üzere İbn Ümmi Mektum'u vekil bıraktı ve orduya hareket emrini verdi.

Peygamber Efendimiz (asm) orduyu Şeyheyn'de durdurdu ve gözden geçirdi. Çocuk yaşta olanları geri çevirdi. Geri çevrilenler arasında Semüre b. Cündüb ile Rafi' b. Hadic de vardı. "Yâ Resulallah! Rafi' iyi ok atıcıdır!" denilince Peygamberimiz

(asm) onun savaşa katılmasına izin verdi. "Yâ Resulallah! Semüre b. Cündüb, güreşte Râfi'i yıkar!" denildi. Peygamberimiz (asm) Rafi'nin de orduda kalmasına izin verdi. Geri çevrilen çocuk yaştaki mücahitlere de mühim vazifeler verildi. Onlar Medine'deki çocukları ve kadınları koruyacaklardı. Zira şehirde münafıklar ve Yahudiler vardı. Onların ne yapacağı belli olmazdı.

Ordu Uhud'a yaklaşınca ve müşrik ordusu gözükünce Abdullah b. Übey b. Selül 300 münafıkla birlikte geri döndü. Münafıkların ayrılması üzerine İslâm ordusu 700 kişiden ibaret kaldı.

Savaş Başlıyor

Peygamber Efendimiz (asm), ordunun sırtını Uhud dağına yaslayarak harp tertibatını aldırdı. Savaşın en stratejik yeri olan Ayneyn Tepesine elli okçu yerleştirdi. Bunlara şu talimatı verdi:

"Düşmanı yendiğimizi görseniz de, size haber vermedikçe, adam göndermedikçe yerlerinizden asla ayrılmayınız. Düşmanın bizi mağlup ettiğini görseniz de, yine kesinlikle yerinizi terk edip, yardımlarına koşalım demeyiniz.

"Kuşların cesetlerimizi kapıştıklarını görseniz dahi, ben size adam göndermedikçe asla yerinizden ayrılmayınız."

Peygamberimizin (asm) ısrarla beyan buyurduğu gibi, bu okçuların vazifesi çok mühimdi. Onlar, Uhud ile Ayneyn Tepesi arasındaki geçidi muhafaza edecek ve düşmanın buradan İslâm ordusunu arkadan sarmasına fırsat vermeyeceklerdi.

Peygamberimiz (asm) orduyu saf nizamına koydu. Parola tesbit edildi. Mücahidlerin Uhud'daki parolası; "Emit! Emit!" [öldür! Öldür!] olacaktı.

O devirdeki savaşlarda âdet olduğu üzere, her iki tarafın en gözüpek savaşçıları teke tek çarpıştı. Hz. Ali (ra) Müşrik ordusunun sancaktarı Talha b. Ebi Talha'yı bir kılıç darbesiyle başını çenesine kadar yarmak suretiyle öldürdü. Hz. Hamza (ra)

müşrik sancağını devralan Osman b. Ebi Talha'nın sancak tutan kolunu bir kılıç darbsesiyle yere düşürdü.

Müşriklerin yere düşen sancağını Ebu Sa'd b. Ebi Talha almıştı. Hz. Sa'd b. Ebi Vakkas bir ok attı. Ok bu müşrik sancaktarının boğazına saplandı. Hz. Sa'd b. Ebi Vakkas yetişip bu azılı müşriğin başını gövdesinden ayırdı.

Bu şekilde teke tek vuruşmalarda galip gelen taraf hep Müslümanlar oldu. Müşrik ordusunun morali müthiş bozulmuştu. Daha fazla tahammül edemeyip topluca saldırdılar. Uhud sahrasında müthiş bir kapışma başlamıştı. Mücahitler şehadet arzusuyla aslanlar gibi saldırıyorlardı. Hz. Hamza iki elinde iki kılıç karşısına çıkanları devire devire ilerliyordu. Allah'ın aslanı Hz. Ali'nin kılıcı şimşek gibi çakıyor, kâfirlerin tepesine iniyordu. Hz.Ebû Dücâne Peygamberimizden (asm) aldığı kılıcı müşriklerin tepesine tepesine indiriyordu. Her bir mücahit bir volkan gibi gürlüyordu. Bu şiddetli kapışma sürerken müşrik süvari birlikleri birkaç defa Ayneyn tepesinin olduğu geçidi aşıp İslam ordusunu arkadan çevirmeye teşebbüs etmiş, ancak okçuların şiddetli mukavemeti üzerine gerisin geriye kaçıvermişlerdi.

Müslümanlar, müşrikleri kılıçtan geçirmiş, karargâhlarından ayırmış ve büyük bir bozguna uğratmıştı. Müşrik askerleri yüzgeri kaçmaya başlamış, canlarının derdine düşmüşlerdi. Müşrik ordusuyla birlikte gelen kadınlar da feryadı kopartarak kaçışıyordu.

Düşman bu şekilde süratle kaçıp harp yerinden uzaklaşırken, mücahitler de onların geride bıraktıkları eşyalarını, harp ganimetlerini toplamaya başlamışlardı. Ayneyn tepesindeki okçular da Uhud meydanında bütün bu olup bitenleri seyrediyorlardı. İçlerinden çoğu, Peygamberimizin (asm) kesin ifadelerle verdiği talimatı unuttu. Savaş sona erdi zannettiler ve onlar da ganimet toplayanlara katılmak istediler. Okçuların kumandanı Hz. Abdullah b. Cübeyr ise onların önüne geçerek verilen emri hatırlattı:

"Resûlullah'ın size söylediklerini, verdiği emri ve talimatı unuttunuz mu?" dedi. Ama ne söylediyse nafile! Yanındaki birkaç kişinin dışında diğer okçular Ayneyn tepesini terk ederek ganimet toplamaya gittiler. Onların gitmesiyle İslam ordusunun arka cephesi müdafaasız kalmıştı. Bu durumu fark eden Müşrik ordusu süvari birliği kumandanı Halid b. Velid emrindeki birliklere hücum emri verdi. Tepedeki bir avuç okçu mücahid şehid oldu. Bu müşrik süvarileri saldırınca, ganimet toplamakla meşgul mücahitler şaşırıp kaldı. Durum bir anda değişmişti. Bu durumu fark eden kaçan müşrik askerleri geri döndü. Böylece mücahitler iki ateş arasında kaldılar. O müthiş kargaşa ve panikten sonra İslâm ordusu dağılmaya başladı. Peygamberimizin (asm) etrafında bir avuç kahraman kalmıştı. O kargaşa sırasında azılı müşrik Übeyy b. Halef; " Ey Muhammed! Sen kurtulursan, ben kurtulmam!" diyerek Peygamberimizin (asm) üzerine saldırmış, Peygamberimiz (asm) de diğer mücahitlere seslenerek; "Bırakınız gelsin o!" demişti. Daha sonra Hz. Hâris b. Sımme'den kargısını alıp Übey b. Halef'in üzerine doğru gidince bu azılı müşrik korkudan gerisin geriye kaçmaya başlamıştı. Bunun üzerine Peygamberimiz (asm);

"Ey yalancı! Nereye kaçıyorsun?" buyurmuş ve onu boynundan, miğferle zırh gömleğinin arasındaki yerinden mızrakla vurup yaralamıştı. Bu azılı müşrik aldığı bu yaranın tesiriyle Mekke'ye dönüş yolunda öldü.

O müthiş kapışma esnasında, müşriklerin attığı taşlardan biri Peygamber Efendimizin (asm) sağ alt çenesindeki mübarek dişlerinden birini şehit etmişti. Bir diğer taş ise alnını ve alt dudağını yarmıştı. Yine o hengamede İbn-i Kamia adlı azılığı müşriğin savurduğu kılıç darbesiyle Peygamberimizin (asm) elmacık kemiği yara almış, darbenin şiddetiyle miğferi parçalanmış ve miğferin iki halkası mübarek yüzüne batmıştı.

O sırada o bir avuç kahraman, vücutlarını, ellerini Peygamberimize (asm) indirilen kılıç, ok ve mızrak darbelerine siper ediyorlardı. O kargaşa esnasında birçok sahabe-i kiram şehit oldu. Onlardan birisi de Peygamberimizin (asm) amcası, Allah'ın aslanı Hz. Hamza (ra) idi. Müşrikler bu mübarek şehidin ciğerini çıkarıp dişlemiş, kulaklarını ve burnunu kesip kendilerine bilezik ve kolye yapmışlardı.

Müşrikler, Peygamberimizin (asm) öldürüldüğünü söyleyip duruyorlardı. Ebu Süfyan, Peygamberimizin (asm) bulunduğu Uhud dağına doğru seslenerek; "Müslümanlar arasında Muhammed var mı? Aranızda Ebu Bekir var mı? Aranızda Ömer var mı?" demiş, Peygamberimizin (asm) talimatı üzerine bir karşılık verilmeyince şöyle bağırmıştı:

"Herhalde bunların hepsi öldürülmüş. Sağ olsalardı elbette cevap verirlerdi."

Onun bu şekilde bağırması ve mağrurâne konuşması üzerine Hz. Ömer (ra) dayanamadı ve ayağa kalkarak yüksek sesle şöyle dedi:

"Yalan söylüyorsun ey Allah'ın düşmanı, vallahi yalan! Söylediklerinin hepsi sağdırlar ve işte buradadırlar"

Bunun üzerine Ebu Süfyan ve Hz. Ömer (ra) arasında şu konuşma cereyan etti:

Ebû Süfyan:

"Hübel'in şânı yüce olsun!"

Hz. Ömer (ra) (Peygamber Efendimizin (asm) emriyle):

"En büyük ve en yüce olan Allah'tır!"

Ebû Süfyan:

"Bizim Uzzâmız var, sizin yok!"

Hz. Ömer (ra):

"Bizim Mevlâmız Allah'tır. Sizin Mevlânız yok!"

Ebu Süfyan:

"Bir gün yenildik, bir gün yendik! Bir gün üzüldük, bir gün güldük! Hanzala'yı Hanzala'ya karşı, filânı filâna karşı öldürdük!"

Hz. Ömer (ra):

"Biz sizinle bir değiliz. Bizim öldürülenlerimiz Cennette, sizinkiler ise Cehennemdedir."

Ebu Süfyan emin olmak için tekrar sordu:

"Ey Ömer, Allah aşkına doğru söyle! Muhammed'i öldürdük mü?"

Hz. Ömer (ra):

"Hayır, vallahi onu öldürmediniz. O şimdi söylediklerinizi dinliyor!"

Ebu Süfyan, Peygamberimizin (asm) hayatta olduğuna inanmıştı. Ayrılıp gideceği sırada şöyle bağırdı:

"Gelecek yıl, sizinle Bedir'de buluşup çarpışmaya söz veriyoruz!"

Hz. Ömer (ra) Peygamberimizin (asm); "Olur! İnşaallah orası bizimle sizin buluşma yerimiz olsun" emri üzerine;

"Olur!" diye cevap verdi.

Bu konuşmalardan sonra Ebu Süfyan Müşriklerin Mekke'ye dönmelerini bildirdi. Onlar Mekke'ye doğru hareket edince, Peygamberimiz (asm) mücahitlerle birlikte harp sahasında şehitler arasında dolaştı. Başta Hz. Hamza (ra) ve Hz. Mus'ab b. Umeyr (ra), Hz. Abdullah b. Cahş (ra) olmak üzere 70 sahabe şehit düşmüştü. Peygamberimiz (asm) çok üzgündü. Bir müddet şehitlere baktıktan sonra şöyle buyurdu:

"Ben, kıyamet gününde, şu şehitlerin Allah yolunda canlarını fedâ ettiklerine şâhitlik edeceğim."

Peygamberimiz (asm) şehitlerin kanlı elbiseleriyle defnedilmesini emretti ve şöyle buyurdu:

"Bunları, kanlarıyla sarıp gömünüz! Allah yolunda çarpışarak yara alanlar, kıyamet gününde Mahşer'e yaraları kanayarak geleceklerdir. Kanlarının rengi kan rengi, ama kokuları misk kokusu gibi olacaktır."

Peygamberimizin (asm) Duâsı

Uhud şehidleri defnedildikten sonra, Peygamber Efendimiz (asm) Medine'ye dönülmesi için emir verdi. Ordu Harre Mevkiinde geldiğinde onları durdurarak şu şekilde duâ etti:

" Allah'ım! Bütün hamdler Sana mahsustur.

"Allah'ım! Senin genişlettiğini daraltacak yoktur. Senin uzaklaştırdığını yaklaştıracak yoktur. Senin yaklaştırdığını da uzaklaştıracak yoktur. Senin vermediğini verecek yoktur. Senin verdiğini de engelleyecek yoktur. Senin doğrulttuğunu saptıracak yoktur. Senin saptırdığını da doğrultacak yoktur.

"Allah'ım! Bereketlerini, rahmetini, fazlını ve rızkını yay üstümüze!

"Allah'ım! Değişmeyen ve kaybolmayan, tükenmez Cennet nimetlerini Senden isterim.

"Allah'ım! İhtiyaç gününde Senden nimet, korku gününde de Senden emniyet isterim.

"Allah'ım! Bize verdiğin şeyin şerrinden de, vermediğin şeyin şerrinden de Sana sığınırım.

"Allah'ım! Bize imanı sevdir ve onu kalbimizde süsle! Küfrü, fıskı ve isyanı da bize hoş gösterme, sevimsiz göster! Bizi doğru yola gidenlerden eyle!

"Allah'ım! Bizi Müslümanlar olarak öldür. Bizi Müslümanlar olarak da dirilt ve perişanlıkla fitneye düşmeksizin bizi salih kimselere kavuştur.

"Allah'ım! Senin yolundan yüz çeviren ve Peygamberini inkâr eden kâfirleri öldür! Onlara musibet ve azabını ver!

"Allah'ım! Kendilerine Kitab verilen ve İslâm'ı kabul etmeyen kâfirleri de öldür! Ey Gerçek İlâh!"

Dersler, İbretler

Peygamber Efendimiz (asm), her zaman olduğu gibi, çok mühim bir hâdisenin hemen akabinde yapmış olduğu bu duâsında da Tevhid dersi vermişti. Herşey Allahu Teâlânın takdirinde idi. Uhur savaşının her safhasından alınacak nice dersler vardı. Sahabeler bir kere daha Resulullah'ın sözünü can kulağıyla dinleyip verdiği emirleri harfiyyen yerine getirmenin ehemmiyetini anlamışlardı. Okçuların emre itaatsizliğinin yol açtığı gelişmeler, kıyamete kadar gelecek Mü'minlere bir ibret dersiydi. Mü'minler, Allah'ın ismini yüceltmek için çalışan Emire itaat edeceklerdi.

Mü'minler sevdiklerini kaybetmişlerdi, çoğu yaralıydı, ama inançlarında zerre kadar sarsıntı yoktu. Resulullah (asm) başlarındaydı ya bu onlara yeterdi. Medineliler savaşa giden kendi yakınlarının âkıbetinden dolayı Peygamberimizin (asm) hayatta olup olmadığını merak etmekteydi. Hz. Sümeyrâ Hatun'un (ra) iki oğlu Numan b. Abdi Amr ve Süleym b. Hâris ile, kocası, kardeşi ve babası Uhud'da şehit olmuşlardı. Bu beş yakınının şehadet haberini kendisine bildirdiklerinde onun dudaklarından çıkan ilk söz şu olmuştu:

"Resûlullah Aleyhisselam ne yapıyor? Nasıldır?"

Ona:

"O iyidir, Allah'a hamd olsun, senin istediğin gibidir!" denilince sevinmiş ve ordunun başında gelen Peygamber Efendimizi (asm) sağ salim görünce de şöyle demişti:

"Senden (sen sağ olduktan sonra), her musibet bizim için hiçtir, ehemmiyetsizdir!"

Uhud muharebesi Cumartesi olmuştu. Peygamber Efendimiz (asm) o gün akşama doğru Medine'ye dönmüş, Hâne-i Saadetlerinin kapısının önüne kadar at üzerinde gelmiş, iki dizi arızalanmış, tutulmuş olduğu için yardımla attan inmiş ve iki kişiye dayanarak evine girmişti. Akşam namazı vakti girince Hz. Bilal-i Habeşi (ra) Ezan okumuş, Peygamber Efendimiz (asm) Mescidde cemaate namaz kıldırmış, sonra tekrar Hane-i Saadete girmiş, yatsı namazında tekrar Mescide gelip imam olmuştu. Bu tablo bütün Müslümanların her zaman gözünün önünde bulunmalıdır: Çok mühim bir savaştan dönülmüştür. Ama Sahabe-i Kiram, yorgunluğa, yaralarına aldırış etmeden camie geliyor ve namazı cemaatle kılıyorlardı.

Bu dünya imtihan yeriydi. İmtihan gereği, elmasla kömürün ayrılması için Uhud benzeri hâdiseler de olacaktı. Zâhiren mağlubiyet gibi gözükse de gerçekte her zaman zafer Müslümanlardan yanaydı. Zira onlardan şehid olanlar, en yüksek rütbeyi kazanarak Cennetlik olmakta, gâziler ise büyük sevap elde etmekteydi.

Gece ve gündüzün peş peşe gelmesi gibi, beşer tarihinde de imtihan gereği, bazan Allah'ın dostları, bazan düşmanları galip gelmekteydi. Devamlı Müslümanlar galip gelmiş olsa o zaman imtihan sırrı ortadan kalkardı.

Uhud savaşındaki gelişmelerin mühim bir hikmeti de münafıkların ayırd edilmiş olmasıydı. Böyle bir hâdise olmamış olsaydı, münafıklar sonraki çok mühim seferlerde ordunun içine sızacak ve çok büyük darbeler vurabileceklerdi. Oysa daha savaşın başında 300 münafık ordudan ayrılmış, daha sonra mağlubiyet alâmeti başgösterince ve Peygamberimizin (asm) öldürüldüğü şamatası yayılınca bazı münafıklar daha niyetlerini belli

etmişti. Sonraki zamanlarda bu münafıkların mücâhitlerle birlikte sefere çıkmasına izin verilmeyecekti.

Uhud Savaşından Haber Veren Âyet-i Kerimeler

Kur'an-ı Azimüşşan'da, Âl-i İmrân Sûresinin 60 âyetinde, Uhud savaşının safhaları ve almamız gereken dersler bildirilmektedir. Misver b. Mahreme Uhud savaşı haberini sorduğu zaman, Hz. Abdurrahman b. Avf (ra):

"Âl-i İmran Sûresinin 120. âyetinden sonrasını oku! Bizimle Uhud'da bulunmuş gibi olursun!" demiştir.

Biz de "Uhud'da bulunmuş gibi" olmak ve dersimizi Kelamullah'tan almak için Âl-i İmrân Sûresindeki bu âyet-i kerimelerden bazılarına teberrüken bakalım. Rabbimiz (cc) meâlen şöyle buyuruyor:

121. "Hani sen sabah erkenden, mü'minleri savaş mevzilerine yerleştirmek için ailenden ayrılmıştın. Allah, hakkıyla işiten ve görendir.

137. "Sizden önce nice milletlerin vak'aları gelip geçmiştir. Onun için, yeryüzünde gezin dolaşın da (Allah'ın âyetlerini) yalanlayanların âkıbeti ne olmuş görün!

138. "Bu (Kur'ân), bütün insanlığa bir açıklamadır: takvâ sahipleri için de bir hidâyet ve bir öğüttür.

139. "Gevşeklik göstermeyin. Üzüntüye kapılmayın. Eğer kalbden inanmışsanız, üstün gelecek olan sizsiniz.

140. "Eğer siz (Uhud'da) bir acıya uğradınızsa, (Bedir'de de düşmanınız olan) o kavim aynı acıya uğramıştır. İşte böylece biz, zafer günlerini insanların kâh bir kesimine, kâh diğer kesimine nasip ederiz. Tâ ki Allah, îman edenleri ortaya çıkarsın ve aranızdan şâhitler edinsin. Allah zâlimleri sevmez.

141. "Bir de (böylece) Allah, iman edenleri günahlardan temize çıkarmak, kâfirleri de helâk etmek ister.

142. "Yoksa, Allah içinizden cihad edenleri belli etmeden, sabredenleri ortaya çıkarmadan cennete gireceğinizi mi sandınız?

143. "Andolsun ki siz, ölümle yüzyüze gelmezden önce onu temenni ederdiniz. İşte şimdi onu ayan-beyan gördünüz.

144. "Muhammed, ancak bir peygamberdir. Ondan önce de peygamberler gelip geçmiştir. Şimdi o ölür ya da öldürülürse, gerisin geriye (eski dininize) mi döneceksiniz? Kim (böyle) geri dönerse, Allah'a hiçbir şekilde zarar vermiş olmayacaktır. Allah, şükredenleri mükâfatlandıracaktır.

145. Hiçbir kimse yok ki, ölümü Allah'ın iznine bağlı olmasın. (Ölüm), belli bir süreye göre yazılmıştır. Her kim, dünya nimetini isterse, kendisine ondan veririz: kim de âhiret sevabını isterse ona da bundan veririz. Biz, şükredenleri makâfatlandıracağız.

146. Nice peygamberler vardır ki, beraberinde Allah erleri bulunduğu halde savaştılar da, bunlar, Allah yolunda başlarına gelenlerden dolayı gevşeklik ve zaaf göstermediler; boyun eğmediler. Allah sabredenleri sever.

147. "Onların sözleri, sadece şöyle demekten ibaretti: Ey Rabbimiz! Günahlarımızı ve işimizdeki taşkınlığımızı bağışla: ayaklarımızı (yolundan) kaydırma; kâfirler topluluğuna karşı bizi muzaffer kıl!

148. "Allah, onlara dünya nimetini ve daha da güzeli, âhiret sevabını verdi. Allah güzel davrananları sever.

149. "Ey îman edenler! Eğer kâfirlere uyarsanız, sizi eski dininize geri çevirirler; o takdirde büsbütün kaybedersiniz.

150. "Bilâkis, mevlânız Allah'tır ve O, yardımcıların en hayırlısıdır.

151. "Allah'ın hakkında hiçbir delil indirmediği şeyleri O'na ortak koşmaları sebebiyle, kâfirlerin kalblerine yakında korku

salacağız. Gidecekleri yer de cehennemdir. Zâlimlerin varacağı yer, ne kötüdür!

152. Siz Allah'ın izni ile düşmanlarınızı öldürürken, Allah size olan va'dini yerine getirmiştir. Nihayet öyle bir an geldi ki, Allah'ın arzuladığı gâlibiyeti size gösterdikten sonra za'fa düştünüz; (Peygamber'in verdiği) emir konusunda tartışmaya kalkıştınız ve âsi oldunuz. Dünyayı isteyeniniz de vardı, âhireti isteyeniniz de vardı. Sonra Allah, sizi denemek için onlara karşı yardımını üzerinizden çekti. Yine de sizi bağışladı. Zaten Allah, mü'minlere karşı çok lütufkârdır.

153. "O zaman, Peygamber arkanızdan sizi çağırdığı halde siz, boyuna (savaş alanından) uzaklaşıyor, hiç kimseye dönüp bakmıyordunuz. Size keder üstüne keder verdi ki, bundan dolayı ne elinizden gidene, ne de başınıza gelenlere üzülmeyesiniz. Allah, yaptıklarınızdan haberdardır.

155. "(Uhud'da) iki ordu karşılaştığı gün, sizi bırakıp gidenleri şeytan, sırf işledikleri bazı şeyler yüzünden şımartmak istemişti. Yine de Allah, onları affetti. Çünkü Allah, çok bağışlayıcı ve çok yumuşaktır.

156. "Ey îman edenler! Sizler, inkâr edenler gibi, yer yüzünde sefere çıkan veya savaşan kardeşleri hakkında, 'Eğer bizim yanımızda kalsalardı ölmezler, öldürülmezlerdi' diyenler gibi olmayın. Allah bu kanaatı onların kalblerine (kaybettikleri yakınları için onulmaz) bir hasret (yarası) olarak koydu. Hayatı veren de, alan da Allah'tır. Allah, yaptıklarınızı hakkıyla görür.

157. Eğer Allah yolunda öldürülür ya da ölürseniz, şunu bilin ki, Allah'ın rahmet ve mağfireti, onların elde edecekleri bütün şeylerden daha hayırlıdır.

158. "Andolsun, ölseniz de, öldürülseniz de Allah'ın huzurunda toplanacaksınız.

159. "O vakit Allah'tan bir rahmet ile onlara yumuşak davrandın! Şayet sen kaba, katı yürekli olsaydın, hiç şüphesiz, etrafından dağılıp giderlerdi. Şu halde onları affet; bağışlanmaları için duâ et; (umuma ait) işlerde onlara danış. Artık kararını verdiğin zaman da Allah'a dayanıp güven. Çünkü Allah, kendisine sığınanları sever.

160. "Allah size yardım ederse, artık size üstün gelecek hiç kimse yoktur. Eğer sizi bırakıverirse, ondan sonra size kim yardım eder? Mü'minler ancak Allah'a güvenip dayanmalıdırlar.

166, 167. "İki ordunun karşılaştığı gün sizin başınıza gelenler, Allah'ın dilemesiyle olmuştur ki, bu da, mü'minleri ayırdetmesi ve münafıkları ortaya çıkarması için idi. Bunlara: Gelin, Allah yolunda çarpışın: yahut karartınızla düşmana gözdağı olun' denildiği zaman, 'Harbetmeyi bilseydik, elbette sizin peşinizden gelirdik' dediler. Onlar o gün, îmandan çok kâfirlere yakın idiler. Ağızlarıyla, kalblerinde olmayanı söylüyorlardı. Halbuki Allah, onların gizledikleri niyeti çok iyi bilir.

168. "(Evlerinde) Oturup da kardeşleri hakkında, 'Bize uysalardı öldürülmezlerdi' diyenlere, 'Eğer doğru sözlü insanlar iseniz, canlarınızı ölümden kurtarın bakalım!' de.

169, 170. "Allah yolunda öldürülenleri sakın ölü sanmayın! Bil'akis onlar diridirler; Allah'ın, lütuf ve kereminden kendilerine verdikleri ile sevinçli bir halde Rableri yanında rızıklara mazhar olmaktadırlar. Arkalarından gelecek ve henüz kendilerine katılmamış olan şehit kardeşlerine de hiçbir keder ve korku bulunmadığı müjdesinin sevincini duymaktadırlar.

171. "Onlar, Allah'tan gelen nimet ve keremin; Allah'ın, mü'minlerin ecrini zâyi etmeyeceği müjdesinin sevinci içindedirler.

172. "Yara aldıktan sonra, yine Allah'ın ve Peygamber'in çağrısına uyanlar (özellikle) bunların içlerinden iyilik yapanlar ve takvâ sahibi olanlar için pek büyük bir mükâfat vardır."

11. HAMRÂÜ'L ESED SEFERİ

Müşrik ordusu Mekke yolunda iken devamlı tartışıyor, içlerinden bir kısmı geri dönülüp Medeni'ye saldırılması, çoluk çocuk, kadın denilmeden Müslümanların kılıçtan geçirilmesi gerektiği görüşünü ileri sürüyordu. Peygamber Efendimiz (asm) onların bu düşüncesinin önünü kesmek ve müşriklere Müslümanların hâlâ güçlü olduklarını hissettirmek ve onları korkutmak için sefere çıkılmasını emir buyurdu.

Uhud Savaşından Cumartesi akşama doğru dönülmüştü. Peygamber Efendimiz ertesi günü, yani Pazar günü sabah namazını Mescidde kıldırdıktan sonra, Bilal-i Habeşi'ye şu şekilde çağrıda bulunmasını emir buyurdu:

"Resûlullah Aleyhisselam düşmanınızı takip etmenizi size emrediyor! Dün Uhud'da bizimle birlikte çarpışmada bulunmayanlar gelmeyecek! Ancak çarpışmada bulunanlar gelecekler!"

Bu çağrıyı alan bütün mücâhitler, yorgunluklarına, yaralarına aldırış etmeden derhal kılıçlarını kuşanıp orduya katılmışlardır.

Hz. Useyd b. Hudayr (ra), yaralarının tedavisiyle uğraşmayı bırakarak:

"Ben Allah'ın ve Resûlünün davetini işittim ve ona boyun eğdim!" dedi ve hemen silahlanıp Peygamberimizin (asm) yanına geldi.

Hz. Useyd b. Hudayr gibi diğer mücahitlerin hemen hepsi yaralı idiler. En başta Peygamber Efendimiz (asm) mübarik dişi kırılmıştı. Dudağı, yüzü ve alnı yaralı idi.

Abdurrahman b. Avf yirmi yerinden, Talha b. Ubeydullah yirmi yerinden, Hıraş b. Sımme on yerinden, Useyd b. Hudayr ondokuz yerinden, Kâ'b b. Mâlik ondokuz yerinden, Kutbe b. Âmir dokuz yerinden, Tufeyl b. Nûman, onüç yerinden, Ümmü Umâre Nuseybe Hatun onüç yerinden yaralı idi.

Abdullah ile Rafi' b. Sehl iki kardeş idiler. İkisi de ağır yaralı idi. Peygamber Efendimizin (asm) da'vetini duyunca yaralarına aldırış etmeden nasıl davete icabet edeceklerini düşünmeye başladılar. "Binecek bir bineğimiz bile yok! Yoksa Resûlullah ile gazâya çıkma fırsatını kaçıracak mıyız?" diyorlardı.

Abdullah, kardeşi Rafi'e:

"Haydi gidelim" deyince, Rafi':

"Vallahi benim yürümeye takatım yok!" diye cevap verdi. Abdullah diretti:

"Haydi gel! Olmazsa bir hayvan kiralarız!"

İki kardeş yola çıktı. Rafi' takattan kesilince yarası daha hafif olan Abdullah onu sırtlıyordu. Böylece mücahitlere katıldılar.

Mücahitlerden geride yerinden kıpırdayamayacak derecede ağır yaralılar kalmıştı. Bunlardan biri olan Hz. Talha b. Ubeydullah'ın (ra) tam yetmiş beş yarası vardı. Başı dört köşeli yarılmış, uyluk damarı baştan aşağı kesilmişti. Müşriklerin attığı bir okun Peygamberimize (asm) isabet edeceğini anlayınca, buna mani olmak için elini oka hedef tutmuş, son süratle gelen ok, parmağını delip elini çolak yapmıştı.

İşte bu ağır yaralılar dışındaki bütün mücahitler sefere katılmıştı. Peygamber Efendimiz (asm) bu sefere katılmak isteyen münafıklara izin vermemiştir.

İslâm ordusu Hamrâü'l-Esed mevkiine gelince Peygamber Efendimiz (asm) orduyu orada durdurdu. Müşrikler bir gece evvel gecenin ilk saatlerinde o mevkie inmişler, biraz dinlendikten sonra sonra da kalkıp gitmişlerdi. Geride bir tek meşhur şairleri

Ebu Azze kalmıştı. Bu dilbaz müşrik, Mekke'de iken devamlı Peygamber Efendimize (asm) ve Müslümanlara şiirleriyle eziyet ve hakaret etmekteydi. Müşrik ordusuyla beraber Bedir savaşına katılmış, orada esir düşmüştü. Muhtaç durumda olan kızları olduğunu söylemiş, bir daha Müslümanlar aleyhine şiir söylemeyeceğine dair söz vermişti. Bunun üzerine fidyesiz salıverilmişti. Ancak Ebû Azze sözünde durmamış ve Uhud savaşına katılmış, müşrikleri şiirleriyle Müslümanlar aleyhine teşvik edip durmuştu. Müşrik ordusu Hamrâü'l-Esed mevkiinde konakladığında o da sakin bir yere gidip yatmıştı. Müşrikler giderken onu farketmemiş, o da derin uykusundan uyanamamıştı. İşte şimdi tekrar Müslümanların eline düşmüştü. Ebû Azze şöyle diyordu:

"Yâ Muhammed! Ben Uhud seferine zorlanarak çıktım. Bakıma muhtaç kızlarım var! Lutfet, beni serbest bırak!"

Peygamber Efendimiz (asm), şöyle buyurdu:

"Senin bana evvelce vermiş olduğun kesin söz nerede kaldı? Vallahi, bundan sonra sen bir daha ellerini yanaklarına süremeyecek ve 'İki kere Muhammed'i aldattım ve onunla eğlendim' diyemeyeceksin. Mü'min bir yılanın deliğinden iki kere sokulmaz, ısırılmaz!"

Daha sonra emir üzerine Ebû Azze'nin boynu vuruldu.

Peygamberimiz (asm), gündüzün odun toplanmasını, gece olunca da mümkün olduğunca çok ateş yakılmasını emir buyurdu. Bunun üzerine geceleyin beş yüz ateş yakıldı. Bu ateşi gören düşmanın yüreğine korku düştü. Ebu Süfyan ve arkadaşları, İslâm ordusunun kendilerini tâkip ettiğini görünce Medine'ye saldırmaktan vazgeçip Mekke yolunu tuttular.

Peygamber Efendimiz (asm), Hamrâü'l- Esed'de üç gece kaldı. Düşmandan herhangi bir hareket göremeyince ve Müşrik ordusunun kararlı bir şekilde Mekke yolunu tutup gittiğini öğrenince Medine'ye döndü.

11. BENÎ NADR YAHUDİLERİNİN MEDİNE'DEN SÜRÜLÜŞÜ

Bu gazâya, Hicretin 4. Senesi Rabiü'l Evvel ayının on ikisinde Salı günü çıkılmıştır.

Benî Nadir, zengin ve güçlü Yahudi kabilesi idi. Medine'ye iki saatlik mesafede Mekke yolu üzerinde kale ve hisarlarda otururlardı. Çok sayıda bağları, bahçeleri vardı. Bunların İslam devleti ile yapılmış anlaşmaları vardı. Bu anlaşmaya göre; Müslümanların düşmanlarına yardımcı olmayacaklar, ayrıca ödenecek diyetlere konusunda da yardımcı olacaklardı. Ne var ki bu Yahudi topluluğu anlaşmaya sadık kalmamış, devamlı surette el altından Müşriklerle ve münafıklarla işbirliği yapmışlardı. Son olarak Peygamber Efendimize (asm) üst üste suikast tertiplemeleri ise bardağı taşıran son damla olmuştu. Bu suikast teşebbüsünün iki tanesi çok dikkat çekiciydi. Bunlardan birincisi şu şekilde yapılmıştır:

Mekke Müşriklerinin Bedir savaşının akabinde Benî Nadir Yahudilerine bir mektup göndererek işbirliği teklifinden sonra Yahudiler Peygamberimizi (asm) öldürmek üzere harekete geçmişlerdi. Yaptıkları plana göre; kendilerinden otuz kişi, sahabelerden de otuz kişi seçilecek, Peygamberimizin de (asm) hazır bulunduğu ve kendilerinin tesbit etmiş olduğu yerde buluşulacaktı. Orada bir fırsatını kollayarak Peygamberimizin (asm) üzerine saldırıp şehit edeceklerdi. Yahudiler Peygamberimizin huzuruna gelerek şöyle demişlerdi:

“Sahabilerinden otuz kişi çıksın, bizim bilginlerimizden de otuz kişi çıksın. Seninle bizim aramızdaki filan yerde buluşulsun. Bilginlerimiz seni dinlesinler. Eğer onlar seni doğrular, sana iman ederlerse, hepimiz sana iman ederiz.”

Peygamberimiz (asm) onların teklifini kabul etti ve otuz sahabisiyle birlikte belirtilen yere gitti. Ancak Yahudiler otuz sahabe arasındaki Peygamberimize (asm) bir şey yapamayacaklarını anlayıp şöyle dediler:

“İki taraftan, otuzardan altmış kişi! Aramızda nasıl söz birliği olabilecek? En iyisi; sen ashabından üç kişi çıkar, biz de bilginlerimizden üç kişi çıkaralım. Bilginlerimiz seni dinlesinler. Eğer onlar sana iman ederlerse, hepimiz sana iman ederiz. Seni doğrularız.”

Bunun üzerine, Peygamber Efendimiz (asm) üç sahabesiyle birlikte Benî Nadir Yahudilerinin yurduna doğru hareket etti. Beni Nadir Yahudilerinin temsilcileri yanlarına hançer almışlardı. Uygun anı kollayıp saldıracaklardı.

Beni Nadir Yahudilerinden bir kadın kendi kavminin bu planından çok rahatsız oldu. Durumu Müslüman olmuş olan kardeşinin oğluna haber verdi. O da süratle koşup henüz yolda olan Peygamberimize (asm) olup bitenleri anlattı. Peygamber Efendimiz de (asm) oradan geri döndü.

İkinci hâdise şöyle olmuştur: Peygamber Efendimiz (asm) ödenecek bir diyet konusunu görüşmek üzere yanında Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Ali, Hz. Zübeyr bin Avvam, Talha, Sa’d b. Muaz, Useyd b. Hudayr ve Sa’d b. Ubâde olduğu halde Benî Nadir Yahudilerinin yurduna gitmişti. Yahudiler zahiren güler yüzle karşılamış, diyet edeme hususunda yardımcı olacaklarını bildirmiş ve şöyle demişlerdi:

"Olur ey Ebu'l-Kasım! İstediğin yardımı yaparız! Sen hele bir otur bakalım. Biz sana yemek yedirelim. Senin için bir derlenip toparlanalım."

Peygamber Efendimiz (asm), Benî Nadir Yahudilerinin evlerinden bir evin duvarının dibine oturmuştu. O sırada Yahudilerin ileri gelenleri toplanmış, Peygamber Efendimizi (asm) nasıl öldüreceklerini görüşmeye başlamışlardı. Huyey b. Ahtab şöyle diyordu:

"Ey Yahudi topluluğu! Muhammed, ashabından on kişiyi bile bulmayan kimselerle yanımıza gelmiş bulunuyor. Şimdi şu evin dibinde bulunduğu sırada damdan bir kaya parçasını bırakın, kendisini öldürün. O öldürülünce, Kureyşlilerden, onun yanına gelip katılmış olan yakın sahabileri dağılır giderler! Evs ve Hazrec'den, şurada müttefikleriniz olan kişiler kalır, bir gün gelir, onlara da istediğinizi yaparsınız!"

Orada bulunanlardan Amr b. Cahhaş b. Ka'b şöyle dedi:

"Bu iş için ben varım. Ben hemen evin damına çıkar, onun üzerine kaya parçasını atar, bırakırım!"

Bu suikast planı yapıldığı sırada orada bulunanlardan tanınmış Yahudi bilginlerinden Sellam b. Mişkem onları şu sözleriyle vazgeçirmeye çalıştı:

"Ey kavmim! Gelin, bu sefer bana itaat edip sözümü dinleyin de, tek, bütün devir boyunca bana karşı gelin! Vallahi siz böyle bir işe kalkışacak olursanız, bu ona vahiyle bildirilir. Biz bununla ancak kendimize yazık etmiş oluruz. Hem bu, onlarla bizim aramızdaki muahedeyi de bozar. Sakın böyle bir şey yapmayın. Vallahi, eğer böyle bir şey yapmaya kalkışacak olursanız, Yahudilerin köklerinin kazınmasını ve Müslümanların dini olan İslâmiyetin de yükselip kıyamete kadar ayakta durmasını istemiş olursunuz."

Yahudilerin gözü dönmüştü. Kendi akıllarınca ayaklarına kadar gelmiş fırsatı kaçırmamak istiyorlardı. Suikast için kullanılacak kaya parçası bulundu. Amr b. Cahhaş bu kaya parçasını alarak evin damına çıktı. Tam o esnada Cebrail Aleyhisselam bu suikasti Peygamberimize (asm) bildirdi. Peygamberimiz (asm) acele bir hâceti için davranır gibi kalkıp sezdirmeden Medine'nin yolunu tuttu. Giderken de birlikte geldiği sahabelerine şöyle dedi:

"Ben gelinceye kadar yerinizden ayrılmayın!"

Sahabeler de Peygamberimizin ihtiyacını gidermek için kalktığını sanarak konuşmaya devam ettiler. Fakat Peygamberimiz (asm) gelmekte gecikince aramaya çıktılar. Yolda rastgeldikleri birisine sorunca o adam kendilerine Peygamberimizi (asm) Medine içlerinde gördüğünü söyleyince oradan ayrılıp Medine'ye geldiler.

Peygamber Efendimiz (asm) Medine'ye döner dönmez Muhammed b. Mesleme'yi çağırtmış ve ona şöyle emretmişti:

"Sen Benî Nadir Yahudilerine git! Onlara: 'Resûlullah Aleyhisselam, beni size 'Beldemden çıkıp gidiniz! Artık burada benimle birlikte oturmayınız! Siz, bana suikast için, düşünmeyecek şeyi düşündünüz, tasarlanmayacak şeyi tasarladınız! Size on gün mühlet veriyorum. Bu müddetten sonra buralarda sizlerden kim görülürse, onun boynunu vururum!' diyeyim diye gönderdi' de!" buyurdu.

Muhammed b. Mesleme (ra), Benî nadir Yahudilerine giderek Peygamber Efendimizin (asm) emrini tebliğ etti. Benî Nadir Yahudileri bu emri alır almaz, korkudan titremeye başladılar. Birçoğu hemen göç hazırlığına başladı. Onlar göçe karar vermişlerken münafıkların lideri Abdullah b. Übeyy b. Selül onlara şu şekilde haber gönderdi:

"Sakın yurdunuzu ve mallarınızı bırakıp gitmeyiniz! Kalenizde oturunuz! Benim yanımda bulunan kavmimden ve başka

Araplardan iki bin kişi sizinle birlikte kalenize girecekler, hepsi ölmeyi göze alacaklardır! Kurayza oğulları Yahudileri de size yardım ederler, sizi bırakmazlar! Gatafan'dan olan müttefikleriniz de size yardım ederler!"

Münafıkların devreye girmesi üzerine Yahudilere cesaret geldi. Peygamber Efendimize (asm) şu şekilde haber gönderdiler:

"Biz yurdumuzdan çekip gitmeyeceğiz, elinden geleni yap, geri bırakma!"

Yahudi temsilcisi Cüdeyy b. Ahtab bu mağrurâne ve küstahca teklifi Peygamber Efendimize (asm) söyledi. O esnada Peygamberimiz (asm) ashabıyla oturmaktaydı. Yahudilerin sözlerini işitince tekbir getirdi. Sahabeler de Peygamberimizin (asm) tekbirine uyarak tekbir getirdiler. Cüdeyy b. Ahtab'ın korkudan ödü patlayacak gibi oldu. Durumu Benî Nadir Yahudilerine bildirmek üzere giderken münafıkların reisi Abdullah b. Übeyy b. Selül'e uğradı. Oradayken, Peygamberimizin (asm) münâdisi, Benî Nadir Yahudilerinin üzerine yürüneceğinin İslâm mücahitlerine emir buyrulduğunu seslenerek duyurmaya başlamıştı. Bu çağrıyı işiten Abdullah b. Übeyy b. Selül'ün mücahit oğlu Abdullah, hemen sırtına zırh gömleğini giyinip kılıcını eline alarak dışarı çıkmıştı.

Cüdeyy b. Ahtab olup bitenleri Benî Nadir Yahudilerine bildirdi. O arada Abdullah Übeyy b. Selül'ün; "Ben sizinle birlikte kalelerinize girmeleri için müttefiklerime haber salarım" demekle yetindiğini bildirdi.

Bu arada mücahitler süratle toplanmıştı. İslâm ordusunun sancağını Hz. Ali (ra) taşıyordu. Peygamberimiz (asm) Medine'de yerine Abdullah İbn-i Ümmi Mektum'u (ra) bırakıp Benî Nadir yurduna doğru hareket etti. O sırada Benî Nadir Yahudileri yanlarında oklar ve taşlar olduğu halde kalelerinde, evlerinde İslam ordusunu karşılamaya hazırlanıyorlardı.

Peygamber Efendimiz (asm) ikindi namazını Benî Nadir Yahudilerinin bağ ve hurmalıkları arasındaki meydanda kıldı. Peygamber Efendimiz (asm) o gün Benî Nadir Yahudileriyle savaştı. Ertesi günü Benî Nadir Yahudilerini kuşatmayı bırakıp Benî Kurayza Yahudilerinin üzerine yürüdü ve onları muâhedeye dâvet etti. Onlar da saldırdığı takdirde zor durumda kalacaklardı. Benî Kurayza yahudileri korkudan ne yapacağını bilemez oldu ve Peygamberimizle (asm) muâhede yaptılar. Artık onlar tarafından bir saldırı gelemezdi. Bunun üzerine Peygamberimiz (asm) tekrar Benî Nadir Yahudilerini kuşattı ve onlarla çarpışmaya başladı.

Yahudiler evlerin üzerine çıkıp savaşıyor, yenilmeye başlayınca da evlerin arkasına gizleniyorlardı. Bunun üzerine Yahudilerin evleri, duvarları birer birer yıkılmaya başlandı. Her bir ev bir kale gibiydi. Böylelikle Benî Nadir yurdu ev ev zaptedilmeye başlandı.

Bu şekilde Benî Nadir Yahudileri on beş gün kuşatma altında tutuldu. Yahudiler ne münafıklardan, ne kendilerini mektupla suikaste teşvik eden müşriklerden, ne de diğer Yahudi kabilelerinden yardım gelmediğini görünce teslim olmayı kabul edip eman dilediler. Peygamber Efendimiz (asm) kendilerine emân verdi ve hiçbirisinin canına dokunmadı. Silahlarını ve savaş araç gereçlerini geride bırakmalarını, develerinin yükleyebilecekleri kadar eşya alarak çıkıp gitmelerini emretti.

Müşterek vatanda, ihanet eden, düşmanla işbirliği yapan, devlet başkanına suikast tertipleyen Yahudiler yine de yaptıkları ihanetin bedelini çok ucuz ödemişlerdi.

Yahudiler, sağlam kalmış evlerini de kendi elleriyle yıktılar, Müslümanlar oturmasınlar, yararlanmasınlar diye evlerinin direklerini devirdiler, tavanlarını çöktürdüler. Evlerinin kapılarını, tahtalarını, hatta kapılarının üzerindeki süslü şeyleri bile söküp develere yüklediler. Sürüldüklerinden dolayı üzülmediklerini

göstermek için de davullar, zurnalar çalarak, oynayarak gittiler. Benî Nadir yahudileri altıyüz develik bir kafile teşkil etmişti. Bunlardan bir kısmı Hayber'e, bir kısmı Şam'a gitti.

Benî Nadir Yahudilerinden geriye; 340 adet kılıç, 50 adet zırh gömlek, 50 adet miğfer gibi menkullar ile; su kuyuları, araziler, ekinlikler, hurma bahçesi gibi gayrimenkuller kalmıştı.

Peygamber Efendimiz (asm) bu mallardan bilhassa gayrı menkullerin dağıtılması hususunu istişare için Ensarı çağırttı. Peygamber Efendimiz (asm), Allah'a hamd ve senada bulunduktan sonra, Ensarın muhacirlere nasıl iyilikler yaptıklarını; onları evlerine indirip nasıl barındırdıklarını, her hususta onları kendilerine nasıl tercih ettiklerini andı. Daha sonra şöyle buyurdu:

"Muhacir kardeşlerinizin malları yoktur. İsterseniz, Nadîr oğulları mallarından Allah'ın bana verdiği malları sizinle Muhacirler arasında bölüştüreyim de, Muhacirler yine evlerinizde oturmakta ve mallarınızdan yararlanmakta devam etsinler. İsterseniz, Nadîr oğullarının mallarını yalnız Muhacirlere vereyim de, onlar evlerinizden ve mallarınızdan çıksınlar, el çeksinler."

Ensardan Sa'd b. Ubâde ile Sa'd b. Muaz şöyle dediler:

"Hayır yâ Resulallah! Sen Nadir oğullarının mallarını Muhacirler arasında bölüştür. Onlar, şimdiye kadar olduğu gibi, yine evlerimizde oturmakta devam etsinler. Hatta, istersen, bizim mallarımızı da onlara bölüştür."

Orada bulunan Ensar topluluğu da hep birden:

"Razıyız ve boyun eğiyoruz ya Resûlallah!" diye seslendiler. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz (asm) onlara duâ etti. Onların bu îsar hasleti Kur'an-ı Kerim'de methedilmiştir. Haşr Sûresinin 9. Âyet-i Kerimesinde meâlen şöyle buyrulmaktadır:

"Daha önceden Medine'yi yurt edinmiş ve gönüllerine îmanı yerleştirmiş olan kimseler, kendilerine göç edip gelenleri severler ve onlara verilenler karşısında içlerinde bir kaygı duymazlar.

Kendileri zarûret içinde bulunsalar bile onları kendilerine tercih ederler. Kim nefsinin cimriliğinden korunursa, işte onlar kurtuluşa erenlerdir."

Ensarın bu asil ve örnek tavrından sonra Peygamber Efendimiz de (asm) Benî Nadir'den kalan ganimet mallarını yalnız muhacirlere taksim etti. Bu suretle onları Ensarın yardımına ihtiyaç duymayacak hale getirdi. Muhacirlerin haricinde Ensar'dan yalnızca iki kişiye, Ebû Dücane ile Süheyl b. Hüneyf'e (ra) çok fazla fakir olduklarından dolayı bazı şeyler verdi.

13. ZÂTÜRRİKA' GAZVESİ

Bu gazveye, Beni Nadir Yahudilerinin sürgün edilmelerinden iki ay sonra, Hicretin 4. yılında Cemâziyelevvel ayında çıkılmıştır. Gazveye çıkılış sebebi şuydu: Enmar ve Sa'lebe oğulları kabilelerinin Müslümanlarla çarpışmak üzere toplanmış oldukları haberi Medine'ye ulaşmıştı. Bu haber üzerine, Peygamber Efendimiz (asm) derhal cihad hazırlığı yapılması emrini verdi ve süratle toplanan 400 (veya 700) kişilik orduyla yola çıktı. Ordu Zatürrikâ mevkiine kadar ilerleyip orada karargâh kurdu. Müşrikler, İslâm ordusuyla çarpışmayı göze alamayıp dağ başlarına kaçıştı ve oradan Müslümanların bir gafil anını kollamaya başladı. İki taraf ta birbirini görüyordu. İşte o hengâmede bile İslâm ordusu namazı cemaatle kıldı. Her an düşman saldırısının beklentisi içinde kılınan bu namaza "Salât-ı Havf" [korku namazı] denilir. Bu namazın nasıl kılınacağı Nisâ Sûresinin 101-102. âyet-i kerimelerinde târif edilmiştir. Bu âyetlerde meâlen şöyle buyrulmaktadır:

101. "Yeryüzünde sefere çıktığınız zaman kâfirlerin size kötülük etmelerinden endişe ederseniz, namazı kısaltmanızda size bir günah yoktur. Şüphesiz kâfirler, sizin apaçık düşmanınızdır.

102. "Sen de içlerinde bulunup onlara namaz kıldırdığın zaman, onlardan bir kısmı seninle beraber namaza dursunlar, silahlarını (yanlarına) alsınlar, böylece (namazı kılıp) secde edince (diğer kısım) arkanızda olsunlar. Sonra henüz namazını kılmamış olan diğer kısım gelip seninle beraber namazlarını kılsınlar ve onlar da ihtiyat tedbirlerini ve silahlarını alsınlar. O kâfirler

arzu ederler ki siz silahlarınızdan ve eşyalarınızdan gafil olsanız da üstünüze birden baskın yapsalar. Eğer size yağmurdan bir eziyet olur, yahut hasta bulunursanız silahlarınızı bırakmanızda size günah yoktur. Yine de tedbirlerinizi alın. Şüphesiz Allah, kâfirler için alçaltıcı bir azab hazırlamıştır."

İslâm ordusu bu âyet-i kerimelerde emir buyrulduğu üzere cemaatla namazı eda etti. Abdullah b. Ömer (ra) Havf namazını nasıl kıldıklarını şu şekilde anlatmaktadır:

"Resûlullah Aleyhisselamla birlikte Necd'e doğru gazaya çıkmıştım. Düşmanın hizasına geldik. Onlara karşı saf bağladık. Namaz vakti gelince, Resûlullah Aleyhisselam, bize namaz kıldırmak üzere namaza durdu. Mücahidlerden bir takımı d, Resûlullah Aleyhisselamla birlikte namaza durdular. Öbür takımı ise, yönlerini düşmana doğru çevirdiler. Resûlullah Aleyhisselam, yanında bulunanlarla birlikte rükua vardı ve iki kere secde yaptı.

"Sonra, onlar, henüz kılmamış olan takımın yerine çekildiler. Bu sefer, ötekiler de gelip Resûlullah Aleyhisselamın arkasına durdular. Resûlullah Aleyhisselam, onlarla da bir rüku ve iki secde yaptı. Sonra, selam verdi. Bundan sonra da, o iki takımın her biri nöbetleşe namaza durup kendi kendilerine birer rüku ve iki secde daha yaptılar."

Bu hâdiseden alınacak çok mühim dersler vardır. Müslüman için namazı terketmek diye bir şey yoktur. İşte Bedir Savaşı, işte Zâtürrika' Gazvesi... Düşmanla çarpışılacağı zaman ve düşmanla karşı karşıya olunduğu anda bile namaz ve cemaatle namaz terkedilmemiştir. Bu durumdan daha sıkıntılı anlarda bile namazın terkine cevaz yoktur. Sahabelerin aynı zamanda fıkıh âlimlerinden olan Hz. Abdullah b. Ömer (ra) şöyle demektedir:

"Korku ve düşmanın bundan da ziyade olduğu zamanlarda, namazınızı ister binitli, ister yaya, ayak üzeri (rükusuz ve secdesiz) olarak imâ ile kıl!"

Yine Zâtürrikâ seferi esnasında yaşanan şu hâdise de namazın ehemmiyetini göstermektedir:

İslâm ordusu Zâtürrika'dan ayrıldıktan sonra bir vadinin boğazında konaklamıştı. Peygamber Efendimizin (asm); "Gecemizde, bizi kim bekleyecek?" diye sorması üzerine, Muhacirlerden Ammar b. Yâsir ile Ensardan Abbâd b. Bişr hemen; "Biz bekleriz yâ Resûlallah!" demişlerdi.

Bu iki mücâhid, boğazın ağzına doğru gittiler ve aralarında nöbeti sıraya koydular. Hz. Ammar b. Yâsir (ra) uyurken, Abbad b. Bişr uyanık kalacaktı. Abbad b. Bişr arkadaşı uyurken kalkıp namaza durdu. O esnada İslam ordusunu tâkip eden bir müşrik, Abbad b. Bişr'e doğru ok attı. Bu ok isabet etmişti. Hz. Abbad, saplanan oku çekip yere bıraktı ve namaz kılmaya devam etti. O müşrik ikinci bir ok attı o da isabet etti. Hz. Abbad o oku da çekip namazına devam etti. Atılan üçüncü ok da isabet etti. Hz. Abbad saplanan bu oku da çekip yere bıraktı ve ardından rükua, secdeye vardı, selam verdikten sonra Ammar b. Yâsir'i uyandırdı ve:

"Kalk, otur! Ben kımıldayamayacak halde yaralandım!" dedi. Ammar b. Yâsir, hemen kalkıp oturdu. Oku atan müşrik de farkedildiğini anlayarak oradan kaçtı.

Ammar b. Yâsir arkadaşının yaralarından kanlar aktığını görünce şöyle dedi:

"Sübhânallah! Adam sana oku ilk attığında beni uyandırsaydın a?!"

Abbad b. Bişr şöyle dedi:

"Ben sûreyi okumaya başlamıştım, onu bitirmedikçe kesmek istemedim. Oklar üzerime ardarda gelmeye başlayınca, uyandırıp sana haber vermek için, okumayı kestim, rükûa vardım. Vallahi, Resûlullah Aleyhisselamın korumayı emrettiği boğaz ağzı

nöbetini zayi etmekliğim korkusu olmasaydı, sûreyi okumaya devam ederdim. Sûreyi bitirmeden de, adam benim işimi bitirirdi!"

Zâtürrika'da, müşriklerden ganimet olarak çok sayıda davar, sığır ve deve gibi yaylım hayvanları ele geçirilmişti.

Zâtürrika' gazvesine iştirak edenlerin hepsi piyade idi. Çıplak ayakları taştan, dikenden parçalanmış ve tırnakları dökülmüştü. Bu bakımdan ayaklarını bez parçalarıyla bağlamışlardı. İşte bundan dolayı bu gazâya "Zâtürrikâ'" denilmiştir. Rika', ruka'nın çokluk halidir. Ruka' ise elbise yırtığına vurulan bez parçasıdır ki, yama denir.

Ebû Musâ el- Eş'ari (ra) Zâtürrika' Gazvesini şu şekilde hülasa etmektedir:

"Resûlullah (asm) ile bir gazaya çıktık. Sadece bir devemiz vardı. Nöbetleşe biniyorduk. Artık ayaklarımız delinmişti. Benim de iki ayağım delinmiş, tırnaklarım dökülmüştü. Bunun için ayaklarımıza bez parçası sarıyorduk. Ayaklarımıza bu suretle bez parçası sardığımız için bu sefere 'Zâtürrika' gazâsı' denildi."

Zâtürrika' seferi, onbeş gece sürmüştür.

14. BEDRÜ'L MEV'İD GAZVESİ

Bu gazâya "Küçük Bedir gazvesi" de denilir. Uhud Harbinin sonunda Ebu Süfyan dönüp giderken; "Sizinle gelecek sene Bedir'de buluşalım" demiş, Hz. Ömer de (ra) Peygamber Efendimizin (asm) emriyle, "Olur! İnşaâllah orası bizimle sizin çarpışma yeriniz olsun!" cevabını vermişti. Kararlaştırılan gün yaklaşınca Peygamberimiz (asm) mücâhitlere sefer için hazırlık yapmalarını emir buyurdu. Mücâhitler derhal hazırlığa giriştiler.

O sırada müşriklerin kafası çok karışıktı. O sene Mekke'de büyük bir kuraklık ve kıtlık hâkimdi. Bu bakımdan Ebû Süfyan harbe pek niyetli değildi. Bir yandan halkı savaşa teşvik ediyor, öte yandan İslâm ordusunun Bedir'e gitmesini nasıl engelleyeceğini düşünüyordu. İslâm ordusu Bedir'e gidip de kendileri gitmezse, bu durum aleyhlerine olacak, öte yandan Müslümanlar diğer Arap kabileleri nezdinde büyük itibar kazanacaklardı.

Her iki tarafta Bedir için hazırlık yapıldığı esnada, henüz Müslümanlığı kabul etmemiş bulunan Nuaym b. Mes'ud el-Eşcâî, umre yapmak üzere Medine'den Mekke'ye gitmiş bulunuyordu. Ebu Süfyan ona Müslümanların ne yaptıklarını sordu. Nuaym şöyle dedi:

"Onu sizinle çarpışmak için hazırlıklara girişmiş olarak geride bıraktım!"

Ebu Süfyan ona şöyle dedi:

"Ben Muhammed'in ashabına 'Bedir'de buluşalım, vuruşalım' diye söz vermiştim. Bu vakit gelmiş, çatmış bulunuyor.

Halbuki, bu yıl, kuraklık, kıtlık bir yıldır. Bizim için sert, kurak yıl değil, belki yumuşak, otlu, sulu, bolluk yıl daha iyi ve elverişlidir. Çünkü, böyle olan yılda, develere yayılacakları ot, bize de içeceğimiz su bulunur. Ben bu yıl Muhammed'le karşılaşmak istemiyorum. Fakat, karşılaşmadığım takdirde, o bize karşı cesaretlenecektir.

"Sen hemen Medine'ye yetiş! Şimdi benim yanımda kendilerinin dayanamayacakları kadar kuvvet toplamış olduğumu bildirerek, Muhammed'in ashabını Bedir'de bizimle çarpışmaktan vazgeçir. Caymanın onlardan gelmesi, bizim tarafımızdan gelmesinden, bence daha iyidir. Bu işi başarmana karşılık, sana yetişkin yirmi deve verelim. Süheyh b. Amr da, bunu sana ödemeye kefil olsun!"

Numan Süheyh b. Amr'ın da kefaleti kabul etmesi üzerine 20 deveye mukabil propaganda yapmayı kabul etti ve süratle yola çıkarak Medine'ye döndü. Medine'de neredeyse her mücahitle teker teker görüştü. Onlara Ebu Süfyanın dediği gibi; "Mekke'de muazzam ordu hazırlandı. Hiçbiriniz sağ kalamayacaksınız, onlardan korkun, savaşa gitmeyin!" diyordu. Öte yandan münafıklar da aynı şekilde propaganda yapıyordu. Buna mukabil her mücahit aynı cevabı veriyordu: "Hasbunallah! Ve ni'mel vekiyl!" [Allah bize kâfidir. O ne güzel vekildir]. Bu durum Âl-i İmran Sûresinin 173. 3Ayet-i kerimesinde meâlen şöyle bildirilmektedir:

173. "Bir kısım insanlar mü'minlere, 'Düşmanlarınız size karşı toplandılar; aman sakının onlardan!' dediklerinde bu, onların imanlarını bir kat daha artırmış ve 'Allah bize yeter. O ne güzel vekildir' demişlerdir."

Hicretin 4. Senesi Şaban ayında (M. 626) Peygamber Efendimiz (asm), onu atlı olmak üzere binbeşyüz kişilik bir kuvvetle Medine'den Bedir'e doğru hareket etti. Cihad birliğinin sancaktarı

Hz. Ali idi (ra). Mücahitler yanlarına kendilerine ait ticaret mallarını da götürmekteydi. Şöyle diyorlardı:

"Ebu Süfyan'ı bulursak onunla çarpışırız, bulamazsak Bedir pazarında alışveriş yaparız!"

İslâm ordusu Bedir'e ulaştığında, orada senede bir defa kurulan panayır devam ediyordu. Mücahitler yanlarında getirdikleri ticaret eşyalarını sattılar. Bir dirheme bir dirhem, yani misli misline kazanç sağladılar.

Peygamber Efendimiz (asm), Bedir'de Ebu Süfyan ve ordusunu bekledi. Panayır için dört bir yandan gelen muhtelif kabile mensupları İslâm ordusunu ve mücahitlerin yüksek moralini, cihad için azimli oluşlarını gördü ve bu durumu kendi kabilelerindekilere anlattı. Böylece İslâmın şanı, şerefi artmış oldu.

Öte yandan Ebu Süfyan da iki bin kişilik kuvvetle yola çıkmıştı. Ne var ki hem kendisi, hem diğer müşrikler gönülsüzdü. Üstelik Müslümanların büyük bir coşku ile Bedir'e geldiklerini de öğrenmiş, cesaretleri daha da kırılmıştı. Ebu Süfyan ve ordusunun korkusu Bedir'e yaklaştıkça arttı. En son Merru'z-zahran nahiyelerinden Mecenne'ye kadar ilerledi. Oradan öteye gitmeye cesaret edemediler ve gerisin geriye Mekke'ye döndüler.

Peygamber Efendimiz (asm) Bedir'de sekiz gün Ebu Süfyan'ın gelmesini bekledi. Daha sonra Medine'ye hareket emrini verdi. İslâm ordusu, Allah'ın izniyle, maddî, mânevî büyük kazanç elde ederek şen bir şekilde Medine'ye döndü. Bu sefer onaltı gece sürmüştü.

15. DÛMETÜ'L-CENDEL GAZVESİ

Bazı Arap kabileleri Dûmetü-Cendel'de toplanarak gelen giden yolcuları rahatsız etmekte, onlara zulmetmekteydi. Ayrıca bunlar bir araya gelerek Medine üzerine yürüme hazırlığı yapmaya başlamışlardı. Bunu haber alan Peygamber Efendimiz (asm) Hicretin 5. Senesi Rabiülevvel ayında bin kişilik orduyla yola çıktı.

"Duma", İsmail Aleyhisselamın oğlunun adıydı. "Cendel"; lugatta, taşlı yer ve değirmi taş demekti. İsmail Aleyhisselamın oğlu Duma, vaktiyle Dûmatü'l-Cendel'in bulunduğu yere gelip konduğu ve orada taştan bir kale yaptığı içi, oradı Dûmetü'l-Cendel diye anılmıştır. Burası, akarsuyu, hurmalık ve ekinlikleri bulunan bir yerdi. Şam (Suriye) yollarının ağzında olup Dımaşk'a [Şam'a] 5, Medine'ye 15 veya 16 gecelik uzaklıktadır. Şam'ın Medine'ye en yakın beldelerindendir. Tebük şehrinin yakınındadır.

İslâm ordusu geceleri yol alarak, gündüzleri gizlenerek Dûmetü'l-Cendel'e yaklaştılar. İslâm ordusu, Dûmetü'l-Cendel halkının deve, sığır, davar gibi yaylım hayvanları ve çobanlarına baskın yaptılar. Baskın haberini alan Dûmetü'l-Cendel halkı dağıldılar. Dûmetü'l-Cendel kralı Ukeydir b. Abdulmelik, Kindelerdendi ve Hıristiyandı. İslâm ordusunun baskın haberini alınca en başta o kaçmıştı.

İslâm ordusu Dûmetü'l Cendel'in merkezinde karargâh kurdu. Birkaç gün orada konaklandı. O arada Peygamber Efendimiz (asm) etrafa askerî birlikler saldı. İslâmın şanı, şevketi arttı. O civardaki ve Suriye'deki bütün kabileler Müslümanların oraya kadar geldiğini öğrendi. İslâm ordusu bu seferde hiçbir zayiat vermeden, Rabiülâhir ayından on gece kala, Medine'ye döndü.

16. BENÎ MUSTALIK (MÜREYSİ) GAZVESİ

Benî Mustalık kabilesinin lideri Hâris b. Ebi Dırar, kavmi arasında dolaşarak onları ve Araplardan söz geçirebildiklerini Peygamber Efendimizle (asm) çarpışmaya davet etmiş, daveti kabulle karşılanınca, atlar ve silahlar satın alarak hep birlikte Müslümanların üzerine yürümek için hazırlanmışlardı. Peygamber Efendimiz (asm) bunu haber alınca, Büreyde b. Husayb el-Eslemi'yi (ra) Beni Mustalıkların yurduna gönderdi. Büreyde (ra) çarçabuk gidip döndü ve gördüklerini aktardı. Gerçekten de Benî Mustalıklar ve onların kandırdıkları kişiler savaş için hazırlanmışlardı.

Benî Mustalıklar, Müreysi kuyusunun başına iner, konarlardı. Müreysi; sahile doğru uzanan Kudeyd nahiyesinde Huzaalara ait su kuyularından bir kuyunun adıdır. Müreysi, Furu'a yaklaşık olarak bir günlük uzaklıktadır. Furu' ile Medine arası ise sekiz beridliktir. [Berid, 12 mildir. Buna göre Furu' ile Medine arası 96 mildir. Yani, yaklaşık 180 km.]

Peygamber Efendimizin (asm) emri üzerine 700 kişilik bir ordu hazırlandı. İslâm ordusu Hicretin 5. yılında Şaban ayında Medine'den hareket etti.

Peygamber Efendimiz (asm), gideceği yeri gizli tutmak maksadıyla Şam tarafına yöneldi. O gün yoluna o şekilde devam etti. Akşam olunca, bir müddet konakladıktan sonra istikameti Benî Mustalıkların bulunduğu yöne çevirmişti. Yolda Benî Mustalıkların bir casusu ele geçirildi. Hz. Ömer (ra) casusu sorguladı, daha sonra Peygamberimizin (asm) huzuruna getirdi. Peygamberimiz onu İslâma davet etti. O casus şu karşılığı verdi:

"Kavmimin ne yaptığını görmedikçe, sizin dininize tabi olucu değilim. Onlar dininize girerlerse, onlardan bir fert olarak, ben de dininize girerim. Eğer onlar dinlerinde sebat ederlerse, ben de, onlardan birisi olarak dinimde dururum!" dedi. Hz. Ömer (ra):

"Yâ Resûlallah! Şunun boynunu vur gitsin!" dedi. Adamın boynu vuruldu. Benî Mustalıklar ve yanlarında bulunanlar, İslâm ordusunun üzerlerine gelmekte olduğunu ve casuslarının boynunun vurulduğunu öğrenince son derece korktular. Benî Mustalıkların yanına gelmiş olan birçok kişi onları bırakıp dağıldı.

İslâm ordusu, Benî Mustalıkların yurtlarına, geceleyin, kendilerinin gafil bulundukları ve yaylım hayvanlarının da su başında sulandıkları bir anda ansızın gelmişti. Peygamber Efendimiz (asm) için Müreysi' kuyusunun başına deriden bir çadır kuruldu. Peygamberimiz (asm), Muhacirlerin sancağını Hz. Ebû Bekir'e (ra), Ensarın sancağını da Sa'd b. Ubâde'ye verdi. Parola tesbit edildi: **"Yâ Mansur! Emit! Emit!"**

Peygamber Efendimiz (asm), Benî Mustalıklara; "Lâ ilâhe illallah! Deyiniz de, canlarınızı ve mallarınızı koruyunuz!" diye seslenmesini Hz. Ömer'e (ra) emretti. Hz. Ömer de o şekilde seslendi. Benî Mustalıklar hakka çağrıya okla karşılık verdiler. Müslümanlar üzerine ok yağdırmaya başladılar. Bunun üzerine Müslümanlar da bir müddet onlara ok attı. Daha sonra Peygamber Efendimiz (asm) hep birden bir koldan hücum edilmesini emir buyurdu. İslam ordusu şimşek gibi kâfirlerin üzerine atıldı. Benî Mustalıklardan savaşa katılanların tamamı ele geçirli. İçlerinden on kişi de savaş esnasında öldürüldü. Bu savaşta, Müslümanlardan yalnızca bir kişi şehit oldu.

Benî Mustalıklardan alınan esirlerin elleri boyunlarına bağlandı. Büreyde b. Husayb (ra) onların üzerine memur edildi. Ganimet malları bir araya toplandı. Peygamber Efendimizin (asm) azadlısı Şükran da (Salih) (ra) onları korumakla görevlendirildi.

Peygamber Efendimiz (asm) ganimet mallarını beş parçaya bölüp kur'a çekti. Beşte birini Kur'an-ı Kerim'e göre; gerekli yerlere harcamak üzere ayırdı. Geri kalan beşte dördünü mücahitler arasında taksim etti. Bir deve on davara eşit tutuldu. İğtinam edilen develerin sayısı iki bin, davarların sayısı beş bindi. 200 ev halkı esir edilmişti.

Bu savaş Müreysi kuyusu mevkiinde vuku bulduğu için bu gazâ, "Müreysi Gazâsı" adıyla da zikredilir.

17. HENDEK (AHZAB) SAVAŞI

Asr-ı Saadette, Müslümanların yüz yüze geldikleri en çetin imtihanlardan biri de "Hendek Savaşı"dır. Müslümanlar bu savaşta; o tarihe kadar emsaline ender görülen kalabalık bir orduyla kuşatılmıştı. Öte yandan, kendileriyle anlaşma yapılmış olan Benî Kurayza Yahudileri anlaşmaya ihanet etmiş, Medine'de savunmasız durumdaki kadınlara ve çocuklara saldırmaya başlamış, vatana ihanet ederek müşterek yurtlarına saldıran düşmanla işbirliği yapmışlardı. Bütün bunlardan ayrı o günlerin gecelerinde müthiş soğuk çıkmaktaydı. Müthiş rüzgâr esmekteydi. Bu zorluklara ilave olarak açlık vardı. Düşman her an saldıracak diye uyku uyuyamıyorlardı. Zorluk zorluk üstüne gelmişti. Bunlardan ayrı olarak münafıklar durmadan; "Allah ve Resûlü, bize aldatıştan başka bir şey va'd etmemiştir! Muhammed bize Fars ve Rum diyarının fetholunacağını va'd ediyor! Halbuki biz şurada, düşmanlar tarafından kuşatılmış bulunuyor ve hiçbirimiz, abdest bozmak için bile, korkudan dışarı çıkamıyoruz!" diyor ve mücahitlerini moralini bozmaya çalışıyor, bazıları da yalan bahanelerle ordudan kaçıveriyorlardı.

İşte gönülleri îmanla dolu Ashâb-ı Kiram böylesine ağır imtihanı yüzlerinin akıyla verecek ve kıyamete kadar gelecek bütün Müslümanlara hüsn-i misal olacaklardı. Şimdi bu zorlu savaşın safhalarına hülâsa olarak göz gezdirelim:

Bu savaş, Hicretin 5. yılında, Şevval ile Zilkâde arasında vuku bulmuş ve 23 gün sürmüştür.

Bu savaşın başlamasında Yahudilerin parmağı vardır. Şöyle ki: Medine'den sürülen Benî Nadir Yahudilerinin bir kısmı Hayber'e yerleşmişlerdi. Orada çok sayıda Yahudi cemaati bulunuyordu. Benî Nadir Yahudileri, Müslümanlardan intikam almak için Hayber Yahudilerini ikna ettiler. Daha sonra aralarında bir heyet seçerek Mekke'ye gönderdiler. 19 kişilik bu Yahudi heyeti Mekke'ye giderek Kureyş müşriklerini ve onlara bağlı bulunan kabileleri Müslümanlarla çarpışmaya dâvet ettiler. Bu heyet sözcüleri şöyle diyorlardı:

"Onların işini bitirinceye kadar, biz de sizin yanınızda bulunacak, sizinle el ve işbirliği yapacağız."

Ebû Süfyan, onlara şöyle dedi:

"Siz bu işte azimli ve kararlı mısınız?"

Heyet:

"Evet! Muhammed'e düşmanlık ve onunla çarpışmak hususunda sizinle antlaşma yapalım diye geldik!" deyince Ebu Süfyan şöyle dedi:

"Öyle ise, hoşgeldiniz, safa geldiniz! Muhammed'e düşmanlıkta yardımcı olanlar, bizim katımızda insanların en sevgilisi ve makbulüdür!"

Kur'an-ı Kerim'de, "her zaman harb ateşini tutuşturdukları" haber verilen, Kur'an'da haber verildiği gibi sonraki asırlarda pek çok büyük savaşın çıkmasına sebep olan Yahudiler, maksatlarına kavuşmak için her türlü yalanı söylemekten de çekinmiyorlardı. Kureyş Müşrikleri Mekke'ye gelen bu Yahudi heyetine;

"Biz mi, yoksa Muhammed mi; hangimiz daha doğru yolda?" diye sorunca, Yahudi heyeti şu cevabı vermişti:

"Allah için söylenecekse, siz hakka ondan daha yakınsınız. Çünkü, siz şu Beytullah'a hürmet ve tâzimde bulunuyorsunuz. Hacıların su ihtiyaçlarını karşılıyorsunuz. Develerden kurbanlar kesiyorsunuz. Atalarınızın tapageldikleri putlara tapıyorsunuz.

Evet! Sizin dininiz onun dininden daha hayırlıdır ve siz hakka ondan daha yakınsınız."

Yahudi heyetinin bu sözleri Kureyş müşriklerini çok sevindirmişti. Bu hâdise üzerine inen âyet-i kerimelerde Yahudilere Allah'ın lanet ettiği belirtilmektedir. Nisâ Sûresinin 51- 55. Âyet-i Kerimelerinde meâlen şöyle buyrulmaktadır:

51. "Kendilerine Kitab'dan nasib verilenleri görmedin mi; putlara ve bâtıl (tanrılar)a îman ediyorlar, sonra da kâfirler için: 'Bunlar, Allah'a îman edenlerden daha doğru yoldadır!' diyorlar.

52. "Bunlar, Allah'ın lânetlediği kimselerdir: Allah'ın rahmetinden uzaklaştırdığı (lânetli) kimseye gerçek bir yardımcı bulamazsın.

53. "Yoksa onların mülkten bir nasibleri mi var? Öyle olsaydı insanlara çekirdek filizi (kadar bir şey bile) vermezlerdi.

54. "Yoksa onlar, Allah'ın lutfundan verdiği şeyler için insanlara hased mi ediyorlar? Oysa İbrahim soyuna Kitab'ı ve hikmeti verdik ve onlara büyük bir hükümranlık bahşettik.

55. "Onlardan bir kısmı İbrahim'e inandı, kimi de ondan yüz çevirdi. (Onlara) çılgın alevli cehennem yeter."

Yahudiler, Kureyş Müşriklerini Müslümanlarla savaşa ikna ettikten sonra geri dönmediler. Arap kabilelerini dolaşarak onları Müslümanlarla çarpışmaya davet ve teşvik ettiler.

O arada Kureyş Müşrikleri, Yahudilerin fitnesinden ve harp ateşini tutuşturup gitmesinden sonra derhal savaş hazırlığına giriştiler ve bütün kabilelere başvurarak, onları savaşta kendilerine yardımcı olmaya çağırdılar. Ayrıca kabilelerden bazılarını da ücretle kiraladılar.

Ehâbişler 4000 kişiyle gelmişti. Kureyş Müşrikleri yaklaşık 2000 kişi idi. Bunlarda 300 at, 1500 deve bulunuyordu. Süleym oğulları 700 kişi ile gelmişti. Esed oğulları, Fezâre oğulları, Eşca' kabilesi, Mürre oğulları, Kinaneler, Sakifler eli kılıç tutanları

göndermişlerdi. Ayrıca daha pek çok kabileden savaşçı gelmişti. Hazırlanan ordunun sayısı on binden fazlaydı. Bu o zamana kadar toplanan en kalabalık askerî birlikti. Müşrikler gururlanıyor, bütün Müslümanları kılıçtan geçireceklerini söylüyorlardı.

Müsülmanların Hazırlığı

Kureyş Müşrikleri bu şekilde Medine'ye yürüme hazırlığına giriştiği sırada, Müslümanların müttefiki Huzâa kabilesinden bir süvari, normalde 12 gecede kat edilen yolu 4 gecede katederek Metine'ye yetişti ve olup bitenleri Peygamber Efendimize (asm) haber verdi. Peygamber Efendimiz (asm), derhal Müslümanları toplayarak, onlara düşmanın yaptığı hazırlıkları anlattı ve Müşriklerle nasıl savaşılacağı hususunu istişareye açtı. Efendimiz (asm) onlara şu soruyu sordu:

"Medine dışında çarpışalım mı, Yoksa Medine'de kalarak kazacağımız hendeklerin arkasına mı çekilelim? Yahut düşmanların yakınına varıp arkamızı şu dağa vererek müdafaa savaşı mı yapalım?"

Ashab görüşünü açıkladı. İçlerinden bazıları açık sahada savaşı, bazıları ise müdafaa savaşını uygun görüyordu. Peygamber Efendimiz (asm) onlara, müdafaa hendekleri kazılmasını ve düşmanın o hendeklerin gerisinde beklenilmesini tavsiye buyurdu. Selman-ı Fârisi de Peygamber Efendimizin (asm) hendek kazılması görüşü istikametinde görüş belirtti. Şöyle diyordu:

"Yâ Resûlallah! Biz de Fars toprağında düşman süvarilerinin baskınlarından korktuğumuz zaman etrafımızı hendekle çevirip savunurduk."

Şûra Meclisinde hazır bulunan herkes bu görüşü uygun buldu. Peygamber Efendimiz (asm) toplantı biter bitmez atına bindi. Muhacir ve Ensar ileri gelenlerinden bazılarını da yanına

alarak, karargâhın kurulacağı yeri ve hendek kazılacak bölgeleri keşfe çıktı.

Karargâh için en müsait yer Sel' dağının eteği idi. Peygamberimiz karargâhın oraya kurulmasını ve arkalarını Sel' dağına dayamayı uygun buldu. Hendeğin nerelerde kazılacağı da tesbit edildi. Kazılacak hendekler iki lavlık araziyi birleştirecek ve "N" harfine benzeyecekti. Bu, Kuzeydoğuda Şeyheyn çifte hisarlarından başlayacak ve Mezâd denen yerde "Seniyyetü'l-Vedâ" tepesinin kuzey tarafına uğrayacak ve dönerek Benû Ubeyd tepesinin az çok uzağına uzanacak ve buradan tekrar Sel' dağına dönüp "Mescidü'l-Feth" camiinin az çok uzağına kadar gelecekti. Peygamberimiz Şeyheyn hisarlarından Mezad'a kadar uzanan bir çizgi çizip, her on kişiye kırk arşınlık yer ayırdı. Muhacir ve Ensarın kazacakları yeri de tesbit etti.

Hendek kazma işine, genç, ihtiyar bütün Müslümanlar katıldı. Herkes canla başla çalışıyordu. Kazılan topraklar zenbille doldurulup başlarda taşınıyor, dönerken de zenbillere, Sel dağından taş doldurulup getiriliyordu. Bunlar bir nevi el bombası vazifesi görecek, saldıran düşmana atılacaktı.

Peygamber Efendimiz de (asm) hendek kazıyor, toprak taşıyordu. Hz. Ebu Bekir (ra) ve Hz. Ömer (ra) zeenbil bulamadıkları zaman etekleriyle toprak taşıyorlardı.

Hendek kazma işinde herkes birbirini teşvik ediyor, kimi şiir okuyor, kimi güzel cümleler kurup arkadaşlarına iltifat ediyor, kimi evden getirdiği hurmaları ve diğer yiyeceği arkadaşlarına ikram ediyor, arasıra ziyafetler de veriliyor, bazısı bir koyun keserek arkadaşlarına ikram ediyordu.

Hendek kazanlar gündüz kazıyor, akşamları evlerine gidiyorlardı.

Selman-ı Fârisi (ra) on kişinin kazdığı yeri tek başına kazıyordu. O zorlu günlerde bazan kendi aralarında şakalaşıyorlardı. Umâre b. Hazm (ra) o sırada henüz on yaşında bir çocuk olan

Zeyd b. Sabit'e şöyle bir şaka yapmıştı: Sıcaktan, yorgunluktan dolayı Zeyd b. Sabit'in gözlerini uyku bürümüş ve kalkanı, oku, yayı ve kılıcı yanıbaşında olduğu halde uyuyakalmıştı. Umare b. Hazm şaka için onun bu savaş âletlerini alıp saklamıştı. Zeyd b. Sabit uyanıp da silahlarını bulamayınca çok heyecanlandı ve korktu. Durum Peygamberimize (asm) intikal edince, Peygamber Efendimiz (asm) Zeyd'i yanına çağırıp ona şöyle dedi:

"Ey uykucu! Sen uykuya daldın! Nihayet silahların da kaybolup gitti!" Efendimiz Hz. Zeyd'e şaka yapıldığını görüp şöyle buyurdu:

"Bu çocuğun silahlarının nerede olduğunu kim biliyor?"

Umâre b. Hazm şöyle dedi:

"Yâ Resûlallah! Ben biliyorum. Silahlar benim yanımdadır!"

Peygamberimiz (asm) silahların teslim edilmesini emrettikten sonra, şaka olarak da olsa Müslümanları korkutmayı veya onların herhangi bir şeyini alıp saklamayı yasakladı.

O sene Medine'de kıtlık vardı. Çoğu aç karnına çalışıyordu. O esnada Peygamber Efendimiz de (asm) açlıktan karnına taş bağlayanlardandı.

Bir defasında hendeğin içerisinde kocaman bir kaya parçası bir türlü kırılamayınca ve bundan dolayı hendeğin istikametinin değiştirilmesi düşünülünce, durumdan haberdar edilen Peygamber Efendimiz (asm) oraya gelmiş, hendeğe inerek balyozu eline almış ve bu büyük kaya parçasına üç darbe indirmiş, her darbede büyük kıvılcımlar çıkmış ve her defasında Peygamberimiz, **"Allahu Ekber!"** diyerek fetih tekbiri almıştı. Üçüncü darbenin ardından o koca kaya parçası darmadağın olmuştu. Peygamber Efendimiz (asm) niçin tekbir aldığının sorulması üzerine; İran'ın, Rum ülkesinin, Yemen'in fethedileceğini müjdelemiştir.

Kazılan hendeğin toplam uzunluğu 5,5 kilometreydi. Hendek 9 metre eninde ve 4,5 metre derinliğindeydi. Böylelikle en

meşhur süvariler bile bu genişlikteki ve derinlikteki bir hendeği atlayıp geçmeye cüret edemezdi. Zaten hendeği geçmeyi de kolay kolay kimse başaramazdı.

Şevval ayının ilk günlerinde düşman kuzeyden ve güneyden geldiğinde Hendek kazma işi de tamamlanmıştı. On bin kişilik Müşrik ordusu Rûme kuyusu mevkiindeki Cüruf ve Zegabe arasındaki yere Akik Vadisine konmuştu.

Peygamber Efendimiz de (asm) Medine'de yerine İbn Ümmi Mektum'u vekil bırakarak 3 bin mücahitle birlikte acele hendeğe hareket etti. Bütün çocuklarla kadınların kalelere ve hisarlara yerleştirilmesini emretti. On beş yaşındaki çocukların orduda kalmasına izin verdi. On beş yaşına basmamış çocukları ise geri çevirdi. Bunlar, kendilerinden küçük çocukları ve kadınları koruyacaklardı.

Müslümanlar İki Aeş Arasında Kaldı

Müslümanlar, düşmanla çarpışmaya başladı. Her an tetikte olmak mecburiyetinde idiler. Gözlerini kırpmıyor, devamlı hendeğin etrafında dolaşan süvarilerin hendeği geçmek üzere teşebbüslerine mani oluyor, karşıdan yağdırılan oklara ok atışıyla mukabele ediyor, bazan da taş atıyorlardı. İşte bu zorlu mücadele içerisinde iken, dehşetli bir tehlike daha beliriverdi. Benî Kurayza Yahudileri Müslümanlarla olan anlaşmalarını bozdular ve Müslümanlara saldırmaya başladılar. Müslümanlar böylece iki ateş arasında kalmıştı. Cepheyi bırakıp gidemiyorlardı. Her an, savunmasız durumdaki Medine'nin baskına uğrayıp çocukların ve kadınların kılıçtan geçirilmesinden endişe ediyorlardı.

Mekke Müşriklerini savaşa teşvik eden Yahudiler olduğu gibi, Benî Kurayza Yahudilerinin kanına girip onları vatana ihanete zorlayan da yine Yahudilerdi. Bu ihanet hâdisesi kısaca şu şekilde gerçekleşmişti:

Benî Nadir Yahudilerinin başkanı Huyey b. Ahtab, Mekke Müşriklerinin ordusuyla birlikte Medine'ye gelmiş, daha sonra Ebu Süfyanla görüşerek Benî Kurayza Yahudulerini kendileriyle birlikte savaşa girmeye teşvik etmek için gizlice Medine'ye Yahudilerin olduğu bölgeye gitmişti. Burada Benî Kurayza Yahudilerinin başkanı Ka'b b. Esed'le görüşmüştü. Bu Yahudi ve diğer Benî Kurayza Yahudileri ilk başta Müslümanlarla olan anlaşmayı bozmaya yanaşmamışlardı. Ka'b şöyle diyordu:

"Ey Huyey! Ben Muhammed'le muahede yapmış bulunuyorum! Aramızdaki bu muahedeyi bozucu değilim! Çünkü, ben onda vefakârlıktan ve doğruluktan başka bir şey görmedim. Vallahi, onun bize karşı ne bir ahid zimmetini bozmuşluğu, ne de bir perdemizi yırtmışlığı vardır. O bize en iyi komşuluk yapmış bulunuyor."

Sonraları adına "Medine Vesikası" da denilen, Hicrî 1. ve Milâdî 622 yılında yapılan yazılı anlaşmanın 44. maddesine göre, Medine Yahudileri haricî bir tehlikenin icap ettirdiği müşterek müdafaa halinde Müslümanlarla teşriki mesai etmek mecburiyetinde bulunuyorlardı. Oysa şimdi Huyey b. Ahtab, bırakınız Müslümanlarla teşriki mesai etmeyi, bu anlaşmaya ihanet edilerek Müslümanları arkadan vurmayı teklif ediyordu. Bu Yahudi, cibillî fitneciliğini ve dessaslığını konuşturarak şöyle diyordu:

"Ben sana başlarında kumandanları ve liderleriyle birlikte bütün Kureyşîleri ve Kinaneleri getirip Rûme'ye, suların toplandığı yere kondurdum. Ben sana başlarında kumandanları ve lideriyle birlikte bütün Gatafanları getirip Zegabe'den Nakma'ya, Uhud'a kadar uzanan yere kondurdum.

"Atlıların, hecin süvarilerin sayısı on bini bulmaktadır. Bin at ve pek çok da silah vardır. Muhammed, artık bu galeyanımızdan, kaynaşmamızdan kurtulamayacaktır! Muhammed'le ashabının

köklerini kazıyıncaya kadar ayrılmamaları, gitmemeleri için de, benimle ahid ve akid yapmış bulunuyorlar!"

Benî Kurayza Yahudilerinin ileri gelenlerinden beş kişi, anlaşmanın bozulmasına karşı çıktı. Müslümanların inançlı bir şekilde müdafaa edeceklerini, Mekke Müşriklerinin gerisin geriye memleketlerine döneceklerini, o vakit işlerinin biteceğini söylüyor ve anlaşmanın blozulmamasını istiyorlardı. Fakat kurnaz Yahudi Huyey b. Ahtab, tâbir caizse hepsinin ağzından girip burnundan çıktı ve sonunda hepsini ikna etti. Ka'b b. Esed, Peygamberimizin (asm) Benî Kurayza Yahudileriyle yapılmış olan muahede hakkında yazdırdığı yazıyı getirtip yırttı. Böylece Benî Kurayza Yahudileri de düşmanla işbirliği yapmış ve Müslümanlara savaş açmışlardı. Bu ihanet haberi İslâm ordugâhına ulaşınca herkes çok endişelendi. Çoluk çocukları korumasız vaziyetteydi.

Peygamber Efendimiz (asm) ilk önce haberin aslı olup olmadığını araştırttı. Yahudilerin ihanetinin sâbit olduğunu öğrenince de süratle tedbir aldı. İlk önce Yahudilere bir nasihat heyeti gönderdi. Ancak onlar artık nasihattan anlayacak durumda değillerdi. Bunun üzerine Peygamberimiz (asm), herhangi bir saldırıya karşı Medine'yi korumak üzere, Seleme b. Eslem'i 200, Zeyd b. Hâriseyi de 300 kişilik bir kuvvetle Medine'de görevlendirdi. Bu 500 kişilik birlik, Medine'yi bekleyecekler ve yüksek sesle tekbir getirerek Medine sokaklarında devriye gezeceklerdi.

Mücahidlerin geceleyin **"Allahu Ekber"** diye tekbir getirerek dolaşması üzerine Benî Kurayza Yahudilerinin ödü patladı. Saldırmaya cesaret edemediler. İçlerinden Müslümanlara saldıranlar da gerekli cevabı aldılar.

Bir defasında on azılı Yahudi, kalelerinden çıkarak Müslümanların bulunduğu bölgeye yönelmişti. Bu azgınlara rasgelen Seleme b. Eslem (ra) ve bir grup mücahit onları ok yağmuruna

tuttu. Yahudiler korkudan dehşete kapılmış vaziyette kalelerine kaçtılar.

Bir defasında yine Yahudiler, Müslümanların bulunduğu bir eve saldırmaya kalkıştı. Orada kadınlar ve çocuklar bulunuyordu. İçlerinde Peygamberimizin (asm) halası ve Zübeyr b. Avvam'ın (ra) annesi olan Hz. Safiyye de (ra) vardı. Yahudiler evin etrafında dolaşırken, Hz. Safiyye (ra) eline kalınca bir sırık aldı ve sessizce giderek içlerinden birinin başına vurup parçaladı. Daha sonra bu hâin Yahudinin başını kesti ve kesik başı aşağıdaki Yahudilerin önüne attı. Bunu gören Yahudiler korkudan ödleri patladı ve arkalarına bile bakmadan kaçıverdiler.

Mekke Müşrikleri ve Müttefikleri bir taraftan, Benî Kurayza Yahudileri diğer taraftan sıkıştırırken bir de münafıkların yol açtığı sıkıntı ortaya çıkmıştı. Bunlar, "Evlerimiz korumasız. Çoluk çocuğu korumamız lazım. Kapılarımız açık. Hırsız gelebilir." diye türlü yalanlarla izin isteyip gidiyorlardı. Bu şekilde uydurma bahaneler ileri süren münafıklar peş peşe gelmeye başlayınca Peygamberimiz (asm) onlara izin vermedi. Münafıklar bu defa, moral bozucu konuşmalarla Müslümanların canını sıkmaya başladılar ve şevklerini kırmaya çalıştılar.

Zaten her gün şiddetli çarpışmalar oluyordu. Müslümanların aklı ister istemez ailelerinde kalıyordu. O zorlu günü anlatan sahabeler, zaman zaman Sel' dağının başına çıkıp Medine'ye baktıklarını evlerin yerli yerinde durduğunu görünce ferahladıklarını söylemektedirler.

Bir yandan Medine'yi üst tarafından vuracak düşman, yani Benî Kurayza Yahudileri; bir yandan alt taraftan vuracak düşman, yani Mekke Müşrikleri ve müttefikleri; bir yandan münafıkların fitneleri; bir yandan açlık ve susuzluk; bir yandan uykusuzluk ve müthiş yorgunluk... İşte Hendek muharebesi esnasında Müslümanlar böylesine zorlu bir imtihanla karşı karşıya idiler.

Kur'an-ı Azimüşşan o zorlu günleri Ahzab Sûresi'nde meâlen şu şekilde haber vermektedir:

10. "Onlar hem yukarınızdan hem aşağı tarafınızdan (vâdinin üstünden ve alt yanından) üzerinize yürüdükleri zaman, gözler yılmış, yürekler ağızlara gelmişti ve siz Allah hakkında türlü türlü şeyler düşünüyordunuz.

11. "İşte orada iman sahipleri imtihandan geçirilmiş ve şiddetli bir sarsıntıya uğratılmışlardı.

12. "Ve o zaman, münafıklar ile kalblerinde hastalık (iman za'fiyeti) bulunanlar, 'Allah ve Resûlü, meğer bize sadece kuru vaadlerde bulunmuşlar!' diyorlardı.

13. Onlardan bir gurup da demişti ki: 'Ey Yesrib'liler (Medineliler)! Artık sizin için durmanın sırası değil, haydi dönün! İçlerinden bir kısmı ise 'Gerçekten evlerimiz emniyette değil' diyerek Peygamber'den izin istiyordu. Oysa evleri tehlikede değildi, sadece kaçmayı arzuluyorlardı." (Ahzâb / 10-13)

Hz. Huzeyfe (ra) o zorlu günlerin en zorlu bir gecesini şu şekilde anlatmaktadır:

"Biz bir tarafta saf bağlamış oturuyorduk. Ebu Süfyan ve ordusu üst tarafımızda, Kurayza Yahudileri de alt tarafımızda idiler.

Bunların Medine'deki çoluk çocuğumuza baskın yapmalarından korkuyorduk. Hiç böylesine karanlık, böylesine fırtınalı bir gece geçirmemiştik. Rüzgâr sanki ıslık çalıyor, karanlıkta hiçbirimiz uzattığı parmağını bile göremiyordu. Münafıklar 'evlerimiz emniyette değildir' diyerek Resûlullah'tan izin istediler. Halbuki evleri tehlikede değildi. İzin isteyenlerin hepsine izin verildi. İzin alanlar beklemeden sıvışıp gidiyorlardı. Biz üç yüz küsur civarında idik. Tek tek Allah Resûlünün yanında nöbet tuttuk. Sıra bana gelmişti. Üzerimde ne düşmana karşı koyacak bir kalkanım, ne de soğuktan korunmak için bir elbisem vardı. Sadece zevcemin verdiği dizlerimi geçmeyen bir yün örtü vardı..."

Bazı günler öylesine zorlu çarpışmalar oluyordu ki, mücahitler bir an için yerlerinden ayrılamıyorlardı. Öylesine ki bazan havf namazı kılmak bile mümkün olmuyordu. Bir defasında Müşrik ordusu Peygamber Efendimizin (asm) çadırının bulunduğu yeri ok yağmuruna tuttu ve o kısma hücumu sıklaştırdı. O gün ne Peygamber Efendimiz (asm), ne de sahabelerinden hiçbiri ikindi namazını kılmak fırsatını bulabildi. İkindi namazının kazaya kalması Peygamberimize (asm) ve sahabelere çok ağır geldi, çok üzüldüler. Peygamberimiz (asm) Müşriklere şu şekilde beddua etti:

"Onlar nasıl güneş batıncaya kadar uğraştırıp bizi orta (ikindi) namazından alıkoydularsa (üzdülerse), Allah da onların evlerine, karınlarına, kabirlerine ateş doldursun (kendilerine azab etsin)!"

O gün mücahitler canla başla çarpıştılar. Ok ve taş yağdırarak müşriklerin hendeği geçmesine fırsat vermediler.

Yine Müşriklerin topluca hücuma geçirdikleri bir günde, ne Peygamberimiz (asm), ne de Müslümanlardan herhangi birisi yerlerinden ayrılamadı. Öğle, ikindi ve akşam namazları kazaya kaldı. Yatsı namazı da ilk vaktinde kılınamadı. Hücumlar bertaraf edilince, Peygamber Efendimiz (asm) çadırının bulunduğu yerde Bilal-i Habeşi'ye (ra) emretti, ezan okuttu. Bir ezan ve kametle, önce kazaya kalan öğle namazını kıldırdı. Sonra her namaz için ayrı kamet getirilerek, kazaya kalan ikindi ve akşam namazlarını kıldırdı. Sonra o günün yatsı namazını kıldırdı.

En şiddetli çarpışmalar bu şekilde bütün müşrik ordu birliklerinin hep birden taarruza kalktığı sırada oluyordu. Bir defasında hendeğin en dar yerinden beş Müşrik süvarisi sıçrayıp geçmişti. Bunların içlerinde Müşriklerin namlı cengaverlerinden Amr b. Abd da vardı. Bu azılı müşrik hendeği geçtikten sonra Müslümanlara meydan okudu. Onun karşısına Hz. Ali (ra) çıktı. Yapılan çarpışmada, Hz. Ali Zülfikarla, zırhlara bürünmüş Amr

b. Abd'ın boyun köküne şiddetli bir darbe indirdi. Amr'ın kellesi uçtu, gövdesi yere düştü. Hz. Ali "Allahu Ekber!" diye tekbir getirdi. Mücahitler de hep bir ağızdan tekbir getirdi. Tekbir seslerini işiten Peygamber Efendimiz (asm) Hz. Ali'nin galip geldiğini anlayıp sevindi.

Hz. Ali, Amr'ın işini bitirince, hendeği geçenlerden Dırâr b. Hattab'ın üzerine yürüdü. Dırâr, Hz. Ali'nin yüzüne bakar bakmaz, arkasına dönüp kaçmaya başladı. Hz. Ali (ra) diğerlerine yöneldiince onlar da kaçmaya başladı. Nevfel b. Abdullah kaçarken atıyla birlikte hendeğe düştü, boynu kırıldı. Mücahitler onu hendeğin içinde taşa tuttular. Nevfel; "Ey Arap topluluğu! Beni bundan daha iyi bir öldürüşle öldürseniz olmaz mı?" diye seslendi. Bunun üzerine Hz. Ali hendeğin içine indi. Onu kılıçla vurup öldürdü.

Hz. Ali (ra) öldürdüklerinin zırhını ve diğer malzemelerini almaya tenezzül etmedi. "Lâ ilâhe ilah Muhammedun Resûlullah!" diyerek Peygamberimizin (asm) yanına döndü. Müşrikler Nevfel'in ölüsünü almak için on bin dirhem gönderdi. Peygamberimiz (asm) bu diyeti almadı şöyle buyurdu:

"Bize ne onun cesedi, ne de cesedinin bedeli lazımdır! Biz ölü bedelini yemeyiz. Onlara ölülerini veriniz! O habis bir ölüdür, onun diyeti de habistir"

Müşriklere iki ceset verildi, onlar da alıp gittiler.

Harp Hiledir

"Harp hiledir" buyuran Peygamber Efendimiz (asm), müşriklerin ittifakını bozmak için bazı teşebbüslerde bulundu. Paralı asker olarak Mekke Müşriklerine katılan Gatafanlıları, onlardan ayırıp geri döndürmek için onların liderlerine şu teklifi yaptı: Müslümanları muhasaradan vazgeçerek askerleriyle birlikte dönüp yurtlarına giderlerse kendilerine Medine'nin yıllık

hurma mahsulünün üçte biri verilecekti. Ancak, Gatafanlıların kumandanlarından Uyeyne b. Hısn açgözlülük ederek şöyle dedi:

"Eğer bize Medine'nin bu yılki mahsulünü verirsen, biz aradan çıkar, seni kavminle baş başa bırakarak dönüp gideriz!"

Peygamberimiz (asm) onların bu teklifini reddetti. Daha sonra on kişilik bir heyet göndererek üçte bire razı olduklarını bildirdiler. Onlar orada iken, Peygamberimiz durumu Ensar ileri gelenleriyle istişare etti. Onlar, Peygamberimize (asm) şöyle dediler:

"Yâ Resûlallah! Bu, yapmamızı senin istediğin bir şey midir? Yoksa bu, Allah'ın sana emrettiği ve bizim de muhakkak yerine getirmemiz gereken bir şey midir? Yahut, yapılmasını bize bıraktığın bir şey midir? Bu sana semadan verilmiş bir emir ise, hemen onu yerine getir. Bu iş sana Allah tarafından buyurulmayan ve fakat senin bir görüşünden ibaret bir şey ise, yine de onu yerine getir, biz emrini dinler ve buyruğuna boyun eğeriz. Bu, kendin için yapmak istediğin bir şey midir? Yoksa, bununla bizim hayatımızı korumak, esirgemek mi istiyorsun?"

Peygamberimiz (asm) şöyle buyurdu:

"Eğer bunu yapmaya Allah tarafından emrolunsaydım, size danışmaz, gereğini hemen yerine getirirdim. Bu, sizin kabul edip etmemekte serbest bulunduğunuz bir görüşten ibarettir. Evet! Bu, sırf sizin için yapmak istediğim bir şeydir. Vallahi, ben ancak bütün Arapların sizi tek yaydan oka tuttuğunu, her yandan üzerinize saldırdığını gördüğüm için böyle bir şey yapmayı düşünmüş, bununla da o birleşmiş Arapların bir müddet için kuvvetlerini kırmak istemiştim."

Sa'd b. Muaz (ra) şöyle dedi:

"Yâ Resûlallah! Biz ve şu kavim (Gatafanlar), bir zamanlar Allah'a şerik koşar, putlara tapar, Allah'a ibadet etmez, onu tanımaz iken bile, bunlar –misafirlik veya bir şey satın alma dışında-Medine'den bir tek hurma yemeyi umamamışlardır.

"Şimdi, Allah bizi İslâmiyetle şereflendirdiği, onunla doğru yolu buldurduğu ve seninle ve onunla bizi güçlendirdiği bir sırada mı mallarımızı bunlara (haraç olarak) vereceğiz?! Vallahi, bizim için, böyle bir anlaşma yapmaya hâcet yoktur. Vallahi, Yüce Allah aramızda hükmünü verinceye kadar, onlara kılıçtan başka bir şey sunmayacağız!"

Peygamberimiz (asm) bu sözlere sevinmiş ve Gatafanlıların temsilcilerine dönüp şöyle demişti:

"Bunlar ne söylüyorlar, işittiniz ya?"

Gatafanlılar gidip durumu diğerlerine anlattılar ve Ensar'ın savaşmak için ne kadar azimli olduklarını, onlarla başa çıkamayacaklarını söylediler.

Gatafanlıların içerisinde biri vardı ki Müslüman olmuştu, ama Müslüman olduğunu kendi kabilesinden gizlemişti. Benî Kurayza Yahudilerinin de çok iyi tanıdığı ve itibar ettiği bu isim Nuaym b. Mes'ud idi. Gizlice Peygamberimizin (asm) yanına gelerek Müslüman olduğunu açıkladı ve şöyle dedi:

"Ya Resulallah! Sen ne istersen, bana emret! Vallahi, benim emredeceğin şeyi muhakkak yerine getirdiğimi göreceksin! Yâ Resulallah! Ben Müslüman oldum. Kavmim olan Gatafanlar benim Müslüman olduğumu bilmiyorlar"

Peygamberimiz (asm) ona şöyle buyurdu:

"Elinden gelirse, bizi kuşatmış olan kavimlerin arasına gir de, onları birbirinden ayırmaya çalış. Çünkü, harp aldatmaktan ibarettir."

Nuaym (ra) şöyle dedi:

"Ben bu işi yaparım. Fakat, yâ Resulallah! Gerektiğinde gerçeğe aykırı bir şeyler söylememe izin vermelisin."

Peygamberimiz (asm) şöyle buyurdu:

"İstediğini söyle! Sana helâldir!"

Nuaym b. Mes'ud (ra) tasarladığı planı devreye koydu. Önce Benî Kurayza Yahudilerine gitti. Onlara, Gatafanlıların, diğer kabilelerinin konar, göçer olduğunu, bugün yarın Medine'yi terk edip gideceklerini, geride Müslümanlarla baş başa kalacaklarını söyledi. Daha sonra Müşrik ordusuyla birlikte Müslümanlara karşı savaşmak için onların içinden ileri gelen 70 kişiyi rehine olarak yanlarında bulundurmaları gerektiğini söyledi. Bu 70 kişi kendilerine teminat olarak verilecek, onları bırakıp gitmeyeceklerdi. Bu şartı kabul ederlerse savaşmaya devam edeceklerdi.

Benî Kurayza Yahudileri bu teklifi çok uygun buldular. Nuaym b. Mesud (ra) daha sonra Mekke Müşriklerinin yanına geldi. Onlara Benî Kurayza Yahudilerinin yanlarından geldiğini, onların Müslümanlara ihanet etmiş olmaktan dolayı çok pişman olduklarını gördüğünü ve Müslümanlarla arayı düzeltmek için şöyle bir plan yaptıklarını; Müşriklerden teminat için 70 kişi isteyeceklerini, bu 70 kişiyi aldıktan sonra götürüp Müslümanlara teslim edeceklerini böylece onların itimatlarını kazanacaklarını söyledi.

Nuaym b. Mes'ud'un (ra) planı mükemmel işleyecekti. Çok geçmeden Benî Kurayza heyeti Müşriklere gidip 70 kişinin kendilerine teminat olarak verilmesini isteyeceklerdi. Mekke Müşrikleri bu teklifi işitince, "Nuaym doğru söylemiş!" diyecek ve onların teklifini reddeceklerdi. Beni Kurayza Yahudileri de; "Nuaym doğru söylemiş! Bize kendi adamlarını vermiyorlar. Demek ki dönüp gidecekler. Onlar gidince biz Müslümanlarla baş başa kalacağız ve durumumuz kötüleşecek. Öyleyse kendimizi daha fazla ateşe atmayalım!" diyeceklerdi. Böylelikle Müşriklerle Benî Kurayza Yahudilerinin ittifakı çatırdamaya başlamıştı.

Müşrik Ordusu da Zorda

Müşrikler, günlerce, haftalarca çabaladıkları halde hendekleri aşamıyor, günden güne morelleri daha da bozuluyordu. Müşrik

ordusu gelmeden önce Müslümanlar mahsulleri toplamışlar, samanları da ambarlarına taşımışlardı. Dolayısıyla müşrikler hayvanlarına yedirecek yiyecek bulamıyor, bu bakımdan hayvanları açlıktan ölüyordu. Kendilerinin erzakı da azalmıştı. İşte o moral bozukluğu içerisinde, Ebu Süfyan, Peygamber Efendimize (asm) ültimatom mahiyetinde ağır üslupla yazdırdığı bir mektup gönderdi. Bu mektupta, hiç alışmadıkları bir harp usulüyle karşılaştıklarını belirtiyor ve bunu kimin akıl ettiğini soruyordu. Ayrıca bir meydan muharebesi talep ediyordu.

Bu mektup getirilince, Peygamberimiz (asm) Übeyy b. Ka'b'ı çağırdı. Ona mektubu okuttu. Daha sonra da şu cevabî mektubu yazdırdı:

"Muhammed Resulullah'tan Ebu Süfyan b. Harb'e!

"Emmâ bâd.

"Yazdığın yazı bize geldi. Seni nefsin eskiden beri Allah'a karşı hep aldatıp duruyor.

"Ey Galip oğullarının ahmağı ve onların beyinsizi! Sen bütün topluluğunuzun ve ordunuzun başında bize geldiğini ve kökümüzü kazımadıkça da dönmek istemediğini hatırlatıyorsun! Bu öyle bir iştir ki, Allah senin ile yapmak istediğin o iş arasına geriliyor ve bize de bir daha Lât ve Uzza adını ağzına alamayacağın kadar güzel bir akıbet ve sonuç hazırlıyor.

"Yapmış olduğumuz hendek hakkındaki 'bunu sana kim öğretti?' sözüne gelince; hiç şüphesiz, seni ve senin arkadaşlarını kızdırmak için, onu bana Yüce Allah ilham etti.

"Elbette ve elbette, sana öyle bir gün gelecektir ki, o gün bana karşı savunmak, korunmak, bir tarafa savuşup gitmek imkân ve fırsatını bulamayacaksın.

"Elbette ve elbette, sana öyle bir gün gelecektir ki, o günde Lât'ı, Uzza'yı, İsaf'ı, Nâile'yi, Hübel'i kıracağım. Ve o gün, ben bunları sana hatırlatacağım. Ey Galib oğullarının akılsız ve beyinsizi!"

İlâhî Yardım Geliyor

Müşrik ordusu saldırısını arttırdıkça arttırıyordu. Peygamber Efendimiz (asm) ve Müslümanlar Cenab-ı Hakka iltica ediyor, devamlı duâ ediyorlardı. Savaş üç haftasını doldurmuştu. Müşrikler, son defa var güçleriyle her taraftan hücuma kalkmışlardı. İşte müthiş çarpışmaların olduğu o esnada Peygamberimiz (asm) meâlen şu şekilde duâ etti:

"Ey Kitabı (Kur'an'ı) indiren, hesabı en çabuk gören, kavim ve kabileleri bozguna uğratan Allah'ım! Şu kabileleri de hezimete uğrat! Sars onları Allah'ım! Onlara karşı bize yardım et!

"Allah'ım! Sen bu bir avuç Müslümanın helâkını dilersen, artık sana ibadet edecek kim kalır?"

Bu duânın akabinde, gecenin karanlığında Hz. Cebrail Aleyhisselam, Peygamber Efendimize (asm) geldi ve düşman ordusunun estirilen bir rüzgâr ile perişan edileceğini müjdeledi. Peygamberimiz (asm) iki dizi üzerine çöktü, ellerini kaldırarak nusretini ulaştıran Cenab-ı Hakka: "Bana ve ashabıma merhametinden dolayı, sana hadsiz şükür ve hamd olsun Allah'ım!" diyerek şükrünü takdim etti.

Derken Cumertesi gecesi, müthiş bir kasırga esmeye başladı. Gece zifiri karanlıktı. Öylesine ki herkes kendi parmağının ucunu bile göremiyordu. Dondurucu bir soğuk vardı. Ayrıca öylesine bir rüzgâr esmekte idi ki, yerde ne kadar toz varsa Müşriklerin gözüne dolduruyor, çadırların bezlerini, derilerini yırtıyor, direklerini söküyor, koparıyor, sergileri kuma gömüyor, yakılan ateşler, ışıklar sönüyor, develerr, atlar ürkmüş şekilde sesler çıkararak birbirine karışıyordu. Hiç kimse kimsenin yanına gidemiyordu. O esnada mücahitlerin tekbir sesleri yüreklerdeki korkuyu daha da arttırıyordu.

Müşriklerin ordugâhında tam bir panik havası vardı. Herkes aynı şeyi düşünüyordu. Bir an evvel buradan uzaklaşıp gitmek.

Müşrikler bu şekilde perişan haldeyken, Peygamber Efendimiz (asm) onların halini birinci elden öğrenmek istiyordu. Peygamberimiz (asm) bu mühim vazife için Hz. Huzeyfe b. Yeman'ı (ra) seçti. Hava müthiş soğuktu. Hz. Huzeyfe'nin üzerinde doğru dürüst giyecek bile yoktu. Soğuktan korunmak için dizlerinin üzerine çöküp büzülmüştü. Peygamberimiz (asm), şöyle buyurdu:

"Git de, bana şu kavmin haberini getir! Git, şu kavim ne yapıyor bir bak! Yanıma dönüp gelinceye kadar da, onlara ne ok, ne taş atacak, ne mızrak saplayacak, ne de kılıç vuracaksın!"

Hz. Huzeyfe (ra) yegane endişesini şu şekilde açıkladı:

"Yâ Resûlallah! Onlar beni öldürürler diye korkmuyorum. Fakat, beni esir edip keserler, biçerler diye korkuyorum."

Peygamberimiz (asm) şöyle buyurdu:

"Sen benim yanıma dönüp gelinceye kadar ne sıcaktan, ne de soğuktan zarar görmeyeceksin! Senin için esir edilmek, kesilip biçilmek sakıncası da mevcut değildir."

Hz. Huzeyfe (ra) bunun üzerine kalkıp Müşrik ordugâhına doğru yürümeye başladı. O müthiş soğukta sanki hamamda yürüyor gibi yürüyordu. O şekilde Müşrik ordugâhına gitti. Ebû Süfyan'ın yanıbaşına kadar sokuldu. İstese onu oracıkta öldürebilirdi. Ancak Peygamberimizin (asm) talimatı aklına gelerek bundan vazgeçti ve olup bitenleri öğrenmeye koyuldu. O esnada Ebu Süfyan şöyle demişti:

"İçinizde casuslar, gözcüler bulunmasından sakınınız! Her adam yanında bulunanın kim olduğuna baksın. Sizden her biriniz, yanında oturanın elini tutsun! Kim olduğunu tanısın!"

Hz. Huzeyfe bu sözü işitir işitmez, hemen sağ elini uzatıp yanında oturanın elini tuttu ve ona:

"Sen kimsin?" diye sordu. "Amr b. Âs!" cevabını alınca derhal sol elini uzatarak sol yanında oturanın elini tuttu ve ona:

"Sen kimsin?" diye sordu. O da:

"Muaviye b. Ebu Süfyan!" cevabını verdi. O kargaşada her iki yanındakiler kendisine kim olduğunu sormayı akıl edememişti.

Ebu Süfyan şöyle diyordu:

"Ey Kureyş cemaati! Vallahi, siz durulacak bir yerde durup sabahlamadınız! Vallahi, siz durulacak bir yerde değilsiniz! Atlar, develer ölmeye başladı. Kıtlık her tarafı sardı. Beni Kurayza Yahudileri de bize karşı aksilik etmeye başladılar. Onlardan, hoşumuza gitmeyecek haberler aldık. Rüzgârlardan başımıza gelenleri görüyorsunuz. Ne tencerelerimizi, ne ateşimizi, ne de barınacağımız çadırlarımızı yerinde bırakıyor. Hemen göç edip gidiniz! İşte, ben göç edip gidiyorum!"

Böyle diyen Ebu Süfyan o telaşla devesine bindi. Devesinin bir dizi bağlı idi, üzerine oturdu, yürütmek için ona vurdu. Deve üç ayağı üzerine sıçrayıp kalktı. Ebu Süfyan yere kapaklanıyordu. Devenin ayak bağı ayakta iken çözüldü.

Ebu Huzeyfe (ra) diğer kabileleri de dolaştı. Onlar da çoktan göç hazırlığına girişmişlerdi. Her kabilenin lideri kavmine şöyle diyordu:

"Ey filân oğulları! Yanıma geliniz! Hemen buradan savuşup kurtulmaktan, hemen buradan savuşup kurtulmaktan başka çare yok!"

Gatafanlar ise herkesten önce göçüp gitmişti. Hz. Huzeyfe büyük bir sevinç içerisinde dönüp bu haberi Peygamberimize ulaştırmak için giderken yolda yirmi kadar beyaz sarıklı süvariye rastgeldi. Bu süvariler Hz. Huzeyfe'ye şöyle dediler:

"Sahibine haber ver. Allah, düşman askerlerine karşı ona kâfi gelmiştir."

Bunlar Cenab-ı Hakkın Mü'minlere yardım için gönderdiği melekler ordusundan bir fırka idi.

Ahzab Sûresinin 9. Âyet-i kerimesinde bu İlâhî yardım meâlen şu şekilde haber verilmektedir:

9. "Ey îmân edenler! Allah'ın size olan nimetini hatırlayın: hani size ordular saldırmıştı da, biz onlara karşı bir rüzgâr ve sizin görmediğiniz ordular göndermiştik. Allah da ne yaptığınızı çok iyi görmekteydi."

Hz. Huzeyfe (ra) Peygamber Efendimizin (asm) huzura varıp olup bitenleri anlattı. Peygamberimiz çok sevindi ve yardımı gönderen Allahu Azimüşşan'a hamd ve şükrettikten sonra şöyle dedi:

"Allah'tan başka ilâh yoktur. Yalnız bir O vardır.

"Allah, ordusunu aziz kıldı. Kuluna da yardım etti. Tek başına da Ahzab'a (Arap kabilelerine) galebe etti!"

Rabbimiz Kur'an-ı Azimüşşan'da Hendek savaşının neticesini meâlen şu şekilde bildirmektedir:

"Allah, o inkar edenleri (Hendek savaşındaki o kâfirleri) hiçbirşey elde etmeden öfkeleriyle geri çevirdi. Allah(ın yardımı) savaşta mü'minlere yetti. Allah güçlüdür. Mutlak gâliptir." (Ahzab / 25)

Sabahleyin, Müşriklerden bir tek kişi kalmamıştı. Onlar ye's içerisinde perişan vaziyette giderlerken, Müslümanlar çok mühim bir zafer kazanmışlardı. Peygamber Efendimiz (asm) şöyle buyuruyordu:

"Artık Kureyşîler bu yılınızdan sonra gelip sizinle çarpışamayacaklar, fakat siz onlarla çarpışacaksınız!

"Artık bundan böyle müşriklerin üzerine biz iyürüyüp onlarla çarpışacağız! Fakat onlar gelip bizimle çarpışamayacaklardır!"

23 gün devam eden Hendek muharebesi aynı zamanda muhteşem zaferlerin dönüm noktası olacaktı.

Müşrikler yüzgeri dönüp giderlerken, Yahudilerin ve münafıkların yüreğine korku düştü. Benî Kurayza Yahudileri korku içerisinde kalelerine çekildiler.

Hendek muharebesinde 6 şehit verildi. Bu mübarek şehitler şunlardı:

1. Sa'd b. Muaz 2. Enes b. Evs b. Atîk 3. Abdullah b. Sehl 4. Tufeyl b. Numan 5. Sa'lebe b. Ganeme 6. Ka'b b. Zeyd... Cenab-ı Hak hepsinden razı olsun.

Mücahitler bir bayram havası içerisinde Medine'ye döndüler. Zorlu bir imtihanı yüzlerinin akıyla vermişlerdi. Rabbim hepsinden ebediyyen râzı olsun.

18. BENÎ KURAYZA GAZÂSI

Peygamber Efendimiz (asm), Medine'ye döndüğü vakit, Hz. Âişe Validemizin evine geldi. Üzerinden silahını çıkarıp yere koydu. Gusletti. Vakit öğle idi. O sırada Cebrâil Aleyhisselam geldi. Başına beyaz bir sarık sarmış, sarığının taylasanı iki omuzunun arasına salınmıştı. Sırtında zırh gömlek vardı. Eğerinin üzeri atlas örtülü bir katıra binmişti. Dıhyetü'l Kelbî sûretinde idi. Cebrail Aleyhisselam başından tozları silkti ve Efendimizin (asm) huzuruna girince şöyle dedi:

"A! Ey Allah'ın Resûlü! Sen silahını çıkardın mı?!"

Efendimiz (asm):

"Evet!" buyurdu. Cebrail Aleyhisselam şöyle dedi:

"Vallahi, biz daha silahlarımızı çıkarmadık. Düşman senin üzerine geleliden beri, melekler silahlarını çıkarmadılar ve müşrikleri takip etmedikçe de dönmediler. Kalk silahını kuşan! Onların üzerine yürü!"

Cebrail Aleyhisselam eliyle hedefi de göstermişti. Benî Kurayza üzerine gidilecekti. Hz. Cebrail şöyle diyordu:

"Yâ Muhammed! Yüce Allah, Benî Kurayza üzerine hemen yürümeni sana emrediyor. Şimdi ben yanımdaki meleklerle onların üzerlerine gidiyorum. Anlar onları düz ve sert taş üzerine yumurtayı çarpar gibi çarpacaktır. Ben binitimi onların kalelerinde üzerlerine sürüp kendilerini perişan ve darmadağın edeceğim."

Hz. Cebrail Aleyhisselam dönüp gitti. Onunla birlikte gelmiş olan melek süvarilerinin kaldırdığı tozu herkes gördü. Ama birçoğu yalnızca Dıhyetü'l Kelbî suretindeki Cebrail Aleyhisselamı gördü.

Peygamber Efendimiz (asm) derhal zırhını giydi, kılıcını kuşandı. Ve halka şöyle seslenmesini Hz. Bilal'e meretti:

"İşiten ve itaat eden kişi, ikindi namazını Benî Kurayza yurdundan başka yerde kılmasın! Ey Allah'ın süvarileri! Siz de atlarınıza bininiz!"

İşte o anda Sahabelerin fazileti, mücâhitlerin Allah'a bağlılığı bir kere daha görüldü. Haberi işiten bütün mücahitler bir dakika bile durmaksızın derhal savaş vaziyetini aldılar, giyinip kuşanıp orduya katılmak için evlerinden koşarak çıktılar. Düşününüz, haftalarca aç, susuz vaziyette hendek kazmışlardı. Daha dinlenmeye fırsat bulmadan düşman tarafından muhasara edilmişler, haftalarca da onlarla müthiş bir çatışma içerisine girmişlerdi. Bir yandan da Yahudiler tarafından arkadan vurulma endişesini taşımışlardı. Günlerce değil haftalarca gözlerine doğru dürüst uyku girmemişti, açlıklarını yatıştıracak doğru dürüst yiyecek bulamamışlardı. Müthiş yorgunlardı, dinlenememişlerdi. Ama işte o haldeyken Resulullah tarafından "Hayye 'ale'l cihad!" emri geliyordu. Hem emir Resûlullah'tan, dolayısıyla doğrudan Kâinatın sahibi olan Allahu Azimüşşan'dandı. Hem en faziletli, sevabı en çok bir amel işlemeye dâvet ediliyorlardı. Allah'ın ismini yüceltmek, Allah'ın dinini ve hükümlerini hâkim kılmak için cihad etmek, Mü'minlerin en sevdiği, canla başla koştukları bir fiildi.

Peygamberimiz (asm) sancağı Hz. Ali'ye teslim etti ve onu önceden yola çıkardı. Peygamber Efendimiz de (asm) daha sonra üç bin mücahitle birlikte yola çıkacaktı. Bunlardan otuz altısı süvari idi.

Benî Kurayzaların İhânetleri

Peygamber Efendimiz (asm) Medine'de İslâm devletini tesis edince, orada bulunan halkla, bu arada Benî Kurayza

Yahudileriyle de anlaşma yapmıştı. Bu anlaşmaya göre; Peygamberimizin (asm) izin ve müsaadesi olmadıkça kendileri herhangi bir askerî harekâtta bulunmayacaklardı. Ne Mekke Müşriklerini, ne de onlara yardım edenleri hiçbir surette korumayacak, Medine'ye bir taarruz vuku bulduğu takdirde elbirliğiyle müdafaada bulunacaklardı.

Benî Kurayza Yahudileri, bütün anlaşma hükümlerine ihanet etmişlerdi. El altından Mekke Müşrikleriyle haberleşip onları desteklemiş, Medine muhasara edilince müşterek vatanlarını müdafaa etmek şöyle dursun, düşmanla işbirliğine girmiş, üstelik müdafaasız haldeki kadınlara ve çocuklara saldırmaya, Müslümanları arkadan vurmaya kalkışmışlardı. Suçları sâbitti. Cezaları, Tevrat'taki hükümlere göre de idamdı.

Peygamber Efendimiz (asm), onlara sulh heyeti göndermiş, ihanetten vazgeçmelerini tavsiye etmişti. Ama onlar; "Resûlullah da kim oluyormuş?! Muhammed'le aramızda ne ahid vardır, ne de akid!" demişlerdi.

Hz. Ali, Benî Kurayza Yahudilerinin kalelerine iyice yaklaşıp sancağı kalenin dibine dikmişti. Bu savaş ilanı demekti. Yahudilerin yüreğine korku düşmüştü. O anda bile pişman olup özür dileyecekleri yerde, kalenin üzerinden, Peygamberimize (asm) ve Müslümanlara sövmeye, Peygamberimizin zevcelerine dil uzatmaya başladılar.

Hz. Ali onların pis sözlerini Peygamberimizin (asm) işitmesini istemedi. Sancağı Ebu Katâde'ye emanet ederek yarı yolda Peygamberimizi (asm) karşıladı ve "Ya Resûlallah! Şu pislerin, kötülerin yakınlarına kadar senin varman gerekmez!" dedi.

Peygamberimiz (asm), "Ne için gerekmez!" diye sordu. Hz. Ali Yahudilerden işittiği çirkin sözleri tekrarlamaya utandı, sustu.

Peygamberimiz (asm): "Sanırım ki; sen onlardan beni üzecek birtakım laflar işitmişsindir?" buyurdu.

Hz. Ali (ra): "Evet yâ Resûlallah!" dedi.

Peygamber Efendimiz (asm) şöyle buyurdu:

"Musa Peygamber bundan daha ağırı ile karşılaşmış, daha çok üzülmüştü. Git! O Allah düşmanları beni görecek olurlarsa, söylemiş oldukları kötü şeylerden hiçbirini söyleyemeyeceklerdir!"

Peygamberimiz (asm) daha sonra kale dibine kadar gitti. Sahebeler, Efendimizi kalkanlarıyla koruyorlardı. Peygamberimiz (asm) Yahudilerin ileri gelenlerini isim isim sayarak onlara seslendi. Onların kalenin burcuna çıkarak; "Ey Ebu'l- Kasım! Ne var? Ne istiyorsun?" dediler.

Peygamber Efendimiz (asm) şöyle buyurdu:

"Ey maymunların kardeşleri! Allah sizi rahmetinden uzak kılsın! Nihayet Allah sizi hor, hakîr kıldı mı? Belâsını, azabını üzerinize indirdi mi? Demek siz bana sövüyorsunuz ha?!"

Yahudiler:

"Musa'ya indirilmiş olan Tevrat üzerine yemin ederiz ki, biz sana böyle bir şey yapmadık!" dediler ve yalan söylediler, sözlerini inkar ettiler.

Peygamberimiz (asm) onları İslâm dâvet etti. Yahudiler bu teklifi reddettiler.

Peygamberimiz (asm); "Öyleyse, Allah'ın ve Resûlünün emrine boyun eğerek kaleden ininiz! Teslim olunuz!" buyurdu. Yahudiler bu teklifi de reddettiler ve Müslümanların üzerine ok yağdırarak niyetlerini belli ettiler. Mücahitler de onları ok yağmuruna tuttu. Böylece çarpışma başlamış oldu.

Çarpışma devam ederken, münafıklar el altından Yahudilere haber göndererek , çarpışmaya devam etmelerini, kendilerine yardıma geleceklerini söyleyip durdular. Ancak münafıklar korkularından yerlerinden kımıldayamadı. Benî Kurayza Yahudileri kalelerinde müdafaa yapmaya devam ediyorlardı. Kuşatma 25 gün ve gece devam etti. Yahudiler perişan olmuştu.

Münafıklardan da büsbütün ümidi kesince, maneviyatları büsbütün bozuldu ve barış yolları aramaya koyuldular. Peygamberimizle (asm) görüşmek istediler. Peygamber Efendimiz (asm) isteklerini kabul etti. Yahudilerin temsilcisi Nabbaş b. Kays, barış için şu teklifi yaptı:

"Yâ Muhammed! Benî Nadir Yahudilerinin teslim oldukları gibi kanımızı dökme, mal ve silahlar senin olsun! Kadınlarımızı ve çocuklarımızı alıp memleketinden çıkıp gidelim. Her cins silah hariç olmak üzere, her âile için bir devenin taşıyabileceği gerekli eşyayı götürmemize müsaade et!"

Peygamber Efendimiz (asm):

"Hayır! Bu teklifi kabul edemem!" buyurdu ve onların kayıtsız, şartsız teslim olmalarını emretti.

Nabbaş, perişan halde Yahudilerin yanına döndü. Bütün bu olup bitenlerden sonra reisleri olan Ka'b b. Esed Yahudi ileri gelenlerini topladı ve onlara üç teklifte bulundu:

Birincisi: Hep birlikte Müslüman olmak. Ka'b şöyle diyordu:

"Vallahi, onun Allah tarafından gönderilmiş, kitabımızda sıfatları yazılı bulduğunuz peygamber olduğu sizce de malum olmuştur. Ona iman edecek olursanız, kanlarınız, mallarınız, çoluk çocuğunuz kurtulmuş olur. Ona tâbi olmayışımızın tek sebebi, Araplara karşı duyduğumuz kıskançlık ve onun İsrailoğullarından gelen bir peygamber olmayışıdır. Halbuki bu, Allah'ın bileceği bir iştir.

"İbn-i Hıraş'ın yanımıza geldiği zaman size söylediği şeyleri hatırlamıyor musunuz? O, 'Ben, Şam gibi her türlü yiyeceği, içeceği bol olan bir yeri terk edip su kırbası, hurma ve arpadan başka birşeyi bulunmayan bir yere geldim' demişti. 'Bununla neyi kastetmek istiyorsun?' diye sorulunca da o; 'Mekke'den bir peygamber çıkacaktır. O zaman sağ olursam ona tâbi olur ve ona yardım ederim. Eğer, benden sonra gelirse, ona karşı hile

ve aldatma yoluna başvurmaktan sakınınız! Ona tâbi olup dostları ve yardımcıları olunuz' dememiş mi idi?"

Benî Kurayza Yahudileri, inatçı bir tavırla;

"Hayır! Biz, bizden başkasına tâbi olmayız. Biz, kitap sahibi bir cemaatız!" dediler.

Ka'b, Müslüman olma teklifine yanaşmadıklarını görünce onlara ikinci teklifini yaptı. Şöyle diyordu:

"O halde size ikinci teklifim şudur: Geliniz, çocuklarımızı ve kadınlarımızı öldürelim. Tâ ki arkamızda herhangi bir ağırlık kalmış olmasın. Sonra da kılıçlarımızı sıyırıp Muhammed'le Ashabının üzerine yürüyelim! Allah, onunla aramızda kesin hükmünü verinceye kadar çarpışmaya devam edelim. Ölürsek, zaten arkamızda bıraktığımız bir nesil yok! Şayet, galip gelirsek yeniden evlenir, evlâtlar yetiştiririz!"

Yahudi ileri gelenleri bu teklifi de uygun görmediler.

Ka'b, onlara üçüncü teklifini sundu:

"Size üçüncü teklifim şudur: Bu gece sebt (Cumartesi) gecesidir. Bu gece, Muhammed ve Ashabı, bizim kendilerine karşı herhangi bir harekette bulunmayacağımızdan emin ve gafil bulunabilirler. O halde hemen kalelerimizden aşağı inelim. Onları ansızın vurabiliriz."

Benî Kurayza Yahudileri bu teklife de şu cevabı verdiler:

"Biz, Sebt günü çalışma yasağını nasıl bozabiliriz! Bizden önce, Sebt (Cumartesi) gününe hürmetsizliklerinden dolayı maymun ve domuzlara çevrilen belli kimselerden başka, hiç kimsenin ihdas etmediği bir şeyi biz nasıl ihdas edebiliriz?"

Yahudilerde her kafadan ayrı ses çıkmaya başlamıştı. O arada kadınlar ve çocuklar ağlaşıp duruyorlardı.

O kargaşa anında üç kişi ortaya çıkarak Müslüman olduklarını açıkladılar ve bütün Yahudileri İslâma davet ettiler. Bunlar

iki kardeş olan Sa'lebe ile Esid b. Sâ'ye ile bunların amcalarının oğlu Esed b. Ubeyd idi. Bu üç bahtiyar, şöyle diyorlardı:

"Ey Benî Kurayza cemaati! Vallahi, siz gayet iyi biliyorsunuz ki Muhammed Allah'ın Resûlüdür. Onun vasıflarını bize hem kendi âlimlerimiz, hem de Benî Nadir âlimleri söylemişlerdir. Onlardan biri, hepimizin çok seevdiği İbn-i Heyyiban'dı. O öleceği sırada, bu peygamberin sıfatlarını bize haber vermişti"

Yahudiler bile bile hakkı inkar ettiler. Bu üç bahtiyarın haber verdiği İbn-i Heyyiban Şamlı bir Yahudi âlimi idi. İslâmın gelişinden iki yıl önce Benî Nadir Yahudilerine gelip misafir olmuştu. Aralarında bir müddet yaşadıktan sonra ölüm döşeğine düşmüştü. Vefat edeceğini anlayınca:

"Ey Yahudi cemaatı! Ben, buraya ne için geldim bilir misiniz?" diye sormuştu.

Yahudiler: "Sen daha iyi bilirsin" demişlerdi. Bunun üzerine İbn-i Heyyiban geliş maksadını şöyle anlatmıştı:

"Ben, bu memlekete, sadece gelme zamanı çok yaklaşmış bulunan ve buraya hicret edecek olan o Peygamberi görmeye geldim. Umarım ki, o çok yakında gelecek ve ben de ona tâbi olacağım. Ey Yahudi cemaatı! Ona tâbi olmakta herkesten önce davranmalısınız."

Ölüm döşeğinde Peygamberimizin (asm) geleceğini müjdeleyen İbn-i Heyyiban, çok geçmeden vefat etmiş, Peygamber Efendimizin (asm) Peygamberlik vazifesini aldığı zamana yetişememişti.

İşte Müslüman olan üç genç bunu hatırlatıyorlardı. Kavimlerinin söz dinlemediğini görünce de üçü de kaleden inmiş ve mücahitlere katılarak müslüman olduklarını bildirmişlerdi.

25 günlük zorlu kuşatmadan sonra, kurtulamayacaklarını anlayan Benî Kurayza Yahudileri teslim olmayı kabul ettiler.

Peygamber Efendimize (asm) müracaat ederek aralarında hüküm vermek üzere bir hakem tayin etmesini istediler.

Peygamberimiz (asm); "Ashabımdan dilediğinizi hakem seçiniz" buyurdu.

Benî Kurayza Yahudileri:

"Biz, Sa'd b. Muaz'ın vereceği hükme göre teslim oluruz" dediler.

Bunun üzerine Peygamberimiz (asm), Sa'd b. Muaz'ın (ra) getirilmesini emrettiler.

Hz. Sa'd b. Muaz, Hendek muharebesi esnasında koluna saplanan bir okla yaralanmıştı. Ok, şahdamarını kesmişken ve oluk oluk kanı akarken, Hz. Sa'd, müşriklerden ve ihanet eden Benî Kurayza'dan intikamlarının alındığını görünceye kadar yaşatması için Cenab-ı Hakka duâ etmiş ve o anda kanı durmuştu. Ancak yarası ağırdı. Mescid-i Nebevi'de kurulan bir çadırda tedavi ediliyordu. Evsli Müslümanlar, Hz. Sa'd'ı sedye ile taşıyarak Peygamberimizin (asm) huzuruna getirdiler. Hz. Sa'd şöyle dedi:

"Yâ Resûlallah! Ben, iyi biliyorum ki; Allah sana, onlara yapacağın muâmele hakkında bir emir vermiştir. Sen, Allah'ın sana emerettiğini yap!"

Peygamberimiz (asm):

"Evet, öyledir! Fakat, sen de onlar hakkındaki hükmünü bana açıkla" dedi.

Hz. Sa'd:

"Yâ Resûlallah! Onlar hakkında, Allah'ın hükmüne uygun hüküm verememem diye korkuyorum"diye cevap verdi.

Peygamberimiz (asm):

"Sen, onlar hakkında hükmünü ver!" diye ısrar etti. Bu emir üzerine, Hz. Sa'd hükmünü şöyle açıkladı:

"Ben, onlar hakkında büluğ çağına eren erkeklerin boyunlarının vurulmasına; malların Müslümanlar arasında taksim edilmesine, çocuklarla kadınların ise esir alınmasına hükmettim."

Peygamber Efendimiz (asm) bu hükmünden dolayı, Hz. Sa'd b. Muaz'ı tebrik etti ve şöyle dedi:

"Sen, onlar hakkında, Allahu Teâlâ'nın yedi kat gökler üzerinde verdiği hükmüne uygun hüküm verdin."

Hz. Sa'd'ın verdiği bu hüküm, Hz. Musa'nın (asm) şeriatındaki hükme uygundu. Bu hüküm Tevrat'ta da belirtilmişti. Bu bakımdan Yahudiler tek kelime olsun itiraz etmediler. Müşterek vatana ihanet etmişlerdi. Bunun cezası ölümdü. Hz. Peygambere (asm) sövmüşlerdi. Peygambere sövmenin cezası da ölümdü.

Yahudilerin tamamı kalelerinden esir olarak indiler. İçlerinden büluğ çağına ermiş olanlar dahil olmak üzere 700 erkek ayrıldı ve bir tarafta seçilmiş mücahitler tarafından keskin kılıçlarla boyunları vuruldu. Kadınlardan yalnızca Nübâte isimli bir kadının boynu vuruldu. O da damın üzerinden bir değirmen taşını yuvarlayarak sahabelerden Hz. Hallad b. Süveyd'i (ra) şehit etmişti.

Benî Kurayza Yahudilerinden alınan ganimet malları mücahitler arasında taksim edildi.

Hâinlik eden Benî Kurayza Yahudilerinin de temizlenmesinden sonra Medine'nin etrafı muzır unsurlardan arındırılmış oldu. Şimdi İslâm devleti, arkadan vurulmaktan emin olarak yeni beldelere İslâm sancağını dikmek için harekete geçebilirdi.

Benî Kurayza Yahudilerinin fitnesi ortadan kaldırılınca Müslümanlar sevindiler. Fakat hemen peşi sıra çok üzüldükleri bir hâdise vuku buldu. Şanlı İslam kahramanlarından Sa'd b. Muaz Hazretlerinin yarası deşilivermişti. Durmadan kanı akıyordu. Son anlarını yaşamaktaydı. Durumu öğrenen Peygamber efendimiz (asm) Hz. Sa'd'ın yanına gitti. Başını tutup dizinin üzerine koydu. Şu şekilde duâ etti:

"Ey Allah'ım! Sa'd, Senin Resûlünü tasdik ve Senin yolunda cihad etti, bu yolda vazifesini yaptı. Ruhlarını kolayca alıp mânevî huzuruna kabul buyurduğun kulların arasında, onun da ruhunu kolayca al ve huzuruna kabul buyur!"

Yarı baygın durumda olan Hz. Sa'd, Peygamberimizin (asm) sözlerini işitince gözlerini açtı ve şöyle dedi:

"Selam sana yâ Resulallah! Ben senin Resûlullah olduğuna şehadet ediyorum!"

Hz. Sa'd böyle dedikten sonra gözlerini kapadı. Akrabaları onu alıp evine götürmüşlerdi. Hz. Sa'd b. Muaz, evinde vefat etti. Vefat haberini alan Peygamber Efendimiz (asm) süratle yola çıktı. Hz. Sa'd'ın yıkanmasında, kefenlenmesinde hazır bulundu. Bir müddet cenazesini taşıdı. Cenaze namazını kıldırdı. Kabre konulmasına nezaret etti ve Kabri başında duâ etti. Efendimiz şöyle buyuruyordu:

"Sa'd b. Muaz'ın vefâtıyla arş-ı âlâ titredi ve cenazesinde yetmiş bin melek hazır bulundu."

19. BENÎ LİHYAN SEFERİ

Hicretin 4. Yılında Benî Lihyan, Rı'l, Zekvan ve Usayya kabileleri, Müslüman olacaklarını bildirmiş ve Peygamber Efendimizden (asm) kendileri için din adamları ve yardımcıları gönderilmesini istemişlerdi. Kırk'a (veye yetmiş'e) yakın Müslüman ve mürşid gönderilince de bunları Bi'r-i Maûna mevkiinde hunharca şehit etmişlerdi. Bu şehitlerin çoğu hâfızdı.

Benî Lihyanlılar bu kadar yetişmiş elemanı şehit etmekle doymamış, daha fazla Müslüman öldürmek için harekete geçmiş, Adal ve Kare kabilelerine develer verip; buna karşılık, onlardan, Peygamberimizle (asm) görüşüp kendilerini İslâmiyete dâvet etmek üzere ashabından bazılarını göndermesini sağlamalarını istemişlerdi.

Hicretin 4. yılında Adal ve Kare kabilesinden yedi kişi gelip Müslüman olduklarını söylemişler ve şöyle demişlerdi:

"Aramızda İslâmiyet yayılmaya başladı. Ashabından bazılarını bizimle birlikte gönder de, onlar bize dini iyice anlatsınlar, Kur'ân okutsunlar ve İslâm şeriatını öğretsinler!"

Peygamber Efendimiz de (asm) Asım b. Sabit (ra) ve Mersed b. Ebi Mersed kumandası altında yedi veya on kişilik bir birliği onlarla birlikte yollamıştı. Bu irşad heyeti de Reci' mevkiinde yine Benî Lihyan kabilesinden silahlı 100 kişi tarafından kuşatılmış, önce ok yağmuruna tutularak birçokları şehit edilmiş, birkaçı da esir edilip Kureyş müşriklerine satılmış, bir müddet sonra onlar da şehit edilmişlerdi.

Hicretin 6. yılında Rebiülevvel ayının başında Peygamber Efendimiz bu azgın ve cani Benî Lihyan kabilesine dersini vermek üzere 200 kişilik bir birlik hazırlattı. Medine'de yerine İbn Ümmi Mektum'u vekil bırakarak yola çıktı. Benî Lihyanlıları gafil avlamak için sanki Şam tarafına gidiyormuş gibi yaptı. Sonra yolunu değiştirerek süratle Guran'a vardı. Asım b. Sabit (ra) ve arkadaşları bu mevkide şehit edilmişlerdi. Peygamber Efendimiz, onları rahmetle andı, duâ etti ve şehitliklerini tebrik etti.

Benî Lihyanlılar Peygamber Efendimizin (asm) geldiğini işitince korkudan dağ başlarına kaçmışlardı. Peygamberimiz de (asm) orada birkaç gün oturup her tarafa birlikler gönderdi. Bu arada Kureyş Müşriklerini korkutmak için orduyla birlikte Usfan'a gidip orada bir müddet konakladı. Bu arada Kurâu'l-Gamîm'e atlılar gönderdi. Hz. Ebu Bekir de (ra), on süvariyle birlikte Gamîm'e kadar gitti.

Peygamberimiz (asm) daha sonra mücahitlerle birlikte Medine'ye döndü. Dönerken de şöyle buyuruyordu:

"Biz, Allah'a dönücüleriz!

"İnşaallah, tevbe edicileriz.

"Rabbimize ibadet ve hamd edicileriz.

"Seferin meşakkatlerinden, dönüşün üzüntüsünden, mal ve ev halkı hakkında da kötü görüntüden Allah'a sığınırım."

Benî Lihyan seferi ondört gece sürmüştür.

20. GÂBE (ZÛ KARED) GAZÂSI

Peygamber Efendimizin (asm) ganimet mallarından hissesine düşmüş olan 20 sağmal deve Beyzâ'da yayılıyordu. O sırada Medine civarında kuraklık olduğundan, bu develer Gâbe ormanlığına kadar ilerlemişler, oralarda ılgın ve dikenli ağaçlarla, ekşili, acılı otlardan yayılmakta idiler.

Develere Peygamberimizin (asm) hizmetkârlarından Rebah nezaret ediyor, akşamları develeri sağıyor, bu sütleri iki büyük kırba ile Medine'ye getiriyordu. Peygamberimizin (asm) ev halkı işte bu sütle geçiniyordu.

Ebû Zerri'l- Gıfârî de (ra) Peygamberimizden (asm) izin alarak, hanımı, oğlu ve gelini ile birlikte develerin bulunduğu Gâbe'ye gitmişti.

Gâbe; Şam yolu üzerinde, Medin'ye on iki millik mesafede, Sel' dağına sekiz millik uzaklıkta, sık ağaçlı, bol sulu bir yerdi.

Hicretin 6. yılı, Rebiülahir ayının dördüncü günü yatsı vaktiydi. O sıra develer sağılmış, Rebah iki kırbayı Medine'ye götürmüştü. Ebu Zeri'l- Gıfarî ve ailesi yatmıştı. İşte tam o sırada Uyeyne b. Hısn, Gatafan ve Fezâre kabilelerine mensup kırk atlı ile develerin bulunduğu ağılı ve Ebu Zer ailesinin bulunduğu yeri bastı. Ebu Zerri'l Gıfarî'nin oğlu Zerr, baskıncıları karşılamaya çıktı. Eşkiyalar onu vurup şehit etti. O kargaşada, Ebu Zerr ile gelini kaçıp Medine'ye gitti. Ebû Zerr'in hanımı Leylâ Hatûn esir edildi. Cani müşrikler 20 deveyi de birlikte götürdüler.

Bu durumu ilk öğrenenlerden Seleme b. Ekvâ, derhal yayını ve oklarını aldı. Seniyyetü'l-vedâ tepesine çıktı. Baskıncıları gördü. Medine'ye yönelerek, üç kere: "Yâ Sabâhâh! Baskına uğradık! Yetişiniz! Baskın var! Savaş var!" diye bağırdı.

Seleme b. Ekvâ (ra) daha sonra baskıncıların peşine düştü. Onlara rastladıklarını oklayıp öldürdü. Onlardan çoğu hızlı kaçabilmek için kaftanlarını ve mızraklarını atıyorlardı. Hz. Seleme onların üzerilerine taşlar bırakarak yoluna devam etti. Bu aynı zamanda mücahitlere yol gösteren işaretlerdi.

Seleme b. Ekvâ'nın, "Yâ Sabâhâh!" diye bağırması Medine sokaklarında dalga dalga yayılmış, bu çağrıyı işitenler; "Yetişiniz! Yetişiniz! Ey Allah'ın süvarileri! Atlarınıza atlayınız!" diye diğerlerine haber vermeye başlamıştı. Çağrıyı işiten bir an bile vakit kaybetmeden zırhını giyiyor, kılıcını kuşanıyor, okunu, mızrağını alıyor ve Peygamberimizin (asm) yanına koşuyordu. Bu arada Ebu Zerr Hazretleri de gelip Peygamberimize (asm) olup bitenleri anlatmıştı.

Peygamberimiz (asm) ilk hazırlanan birliğin başına Sa'd b. Zeyd'i (ra) kumandan tayin etti. Onları süratle baskıncıların peşinden gönderdi ve şöyle buyurdu:

"Ben sana halk ile gelip kavuşuncaya kadar baskıncı müşriklerin arkasından git!"

Bu öncü birliği, baskıncı müşriklere yetişip onlarla çarpışmış ve onları bozguna uğratmıştı. Sağ kalan müşrikler, mızraklarını, kaftanlarını atarak kaçıp gittiler. Baskıncı müşriklerin sürüp götürdüğü yirmi deveden onu kurtarılmış, geri kalan onu ve esir edilen Leylâ Hatun kaçıp giden müşriklerin elinde kalmıştı.

Peygamber Efendimiz (asm) Sa'd b. Ubâde'yi (ra) Medine'de yerine vekil bırakarak 500 veya 700 kişilik bir kuvvetle yola çıktı ve bir müddet yol aldıktan sonra Zû Kared'e gelip, tepe üzerinde

karargâhını kurdu. Burada mücahitlerin yaptıkları ve düşman birlikleri hakkında bilgi aldı.

Düşman kaçıp gitmişti. Peygamberimiz (asm) dönüş emrini verdi. Gabe (Zû Kared) seferi 5 gece sürmüştü.

Baskıncı Müşrikler, yurtlarına varıp da geceleyin uykuya dalınca, Ebû Zerri'l- Gıfarî'nin (ra) zevcesi, bağından kurtuldu ve bir deveye binerek kaçmak istedi. Hangi devenin yanına vardıysa, deve böğürdü. Bu defa onu bırakıp başka deveye yöneldi. O da böğürünce diğerine... Bu arada Peygamber Efendimizin devesi Adbâ da baskıncı müşriklerin sürüp götürdüğü develer arasında bulunuyordu. Leylâ Hatun Adbâ'ya binince hiç sesini çıkarmadı ve sessizce bu eşkiyaların yurdun uzaklaşıp Medine yolunu tuttular. Leylâ Hatun sağ sâlim Medine'ye ulaştı. Yolda, sâlimen Medine'ye ulaştığı takdirde bindiği deveyi kurban olarak keseceğini adamıştı. Peygamber Efendimiz (asm) durumu öğrenince şöyle buyurdu:

"Adbâ'ya ne fena bir mukabele bu!? Allah seni onun üzerinde taşısın ve seni onunla kurtarsın, sen de tutup onu boğazlayasın!? Ne Allah'a mâsiyet şeyde, ne maliki bulunmadığın şeyde adamak olur! Sen maliki ve sahibi bulunmadığın bir deveyi boğazlayamazsın! Senin bu adaman, adak değildir! Adak, ancak Allah'ın rızasını onunla kazanmayı dilediğin şeydir.

"Adbâ, benim develerimden dişi bir devedir. Ne Allah'a mâsiyet teşkil eden bir şey hakkında yapılan adama, ne de kulun, âdemoğlunun malik ve sahip bulunmadığı bir şey üzerinde yaptığı adama yerine getirilir. Haydi, sen Allah'ın bereketiyle ev halkının yanına dön!"

21. HAYBER GAZÂSI

Hayber, Yahudice "kale" demekti. Burası nice zamandır, Yahudilerin ve küfrün kalesi haline gelmişti. İslâm devletine zarar veren her plân buradan üretiliyor, her zehir burada hazırlanıp etrafa saçılıyordu. Medine'den sürülen Yahudilerin bir kısmının da buraya yerleşmesinden sonra burada üretine fitne katmerli hale gelmişti. Uhud ve Hendek savaşı öncesinde, Mekke Müşriklerini ve diğer müşrik kabilelerini harbe kızıştıran Hayber Yahudileriydi. Burası Şam yolu üzerinde olması hasebiyle stratejik bir ehemmiyete sahipti. İslâmın Suriye ve ötesine yayılma yolunun üzerinde duran dev bir kaya parçası gibiydi.

Hayber Yahudileri, Mekke müşrikleriyle Müslümanlar aleyhine şöyle bir anlaşma yapmışlardı: Peygamber Efendimiz (asm) şayet Mekke üzerine yürürse Hayberliler Medine'ye baskın yapacaklar, eğer Hayber üzerine yürürse, Kureyş müşrikleri Medine'ye baskında bulunacaklardı.

Peygamber Efendimiz (asm), Mekke Müşrikleriyle Hicretin 6. senesi, Zilkâde ayında (M. 628) Hudeybiye Anlaşmasını yapmıştı. Bu anlaşmaya göre her iki taraf on yıl biriyle savaş yapmayacak, birbirinin düşmanlarına yardım etmeyecekti. Böylece bu anlaşma ile Hayber Yahudilerinin de kolu kanadı kırılmış oluyordu. "Hudeybiye anlaşmasının" gerçekte bir "fetih" olduğu böylece tahakkuk etmeye başlayacaktı.

Hayber Yahudileri yaptıklarının yanlarına kâr kalmayacağını çok iyi biliyorlardı. Bu bakımdan İslâm ordusu üzerlerine gelmeden, kendileri hazırlanıp Medine'ye baskın yapmayı planladılar.

Bunun için etrafta, işi gücü yağmacılık, para karşılığı onun bunun yanında çarpışmak olan Arap kabileleriyle anlaşma yoluna gittiler. Gatafanlarla ve diğer bazı kabilelerle anlaştılar. Gatafanlar 4 bin savaşçı ile birlikte Hayber'e geldi. Ayrıca Teymâ, Fedek ve Vâdi'l-Kurâ Yahudilerinden de yardım sözü aldılar.

İslâm devletinin muazzam bir haber alma teşkilatı vardı. İslâm devleti aleyhine en ufak haber dahi anında Medine'ye ulaşmaktaydı. Yahudilerin hazırlıklarını öğrenen Peygamber Efendimiz (asm) onlar gelmeden, yuvalarında onları vurmaya karar verdi. Hudeybiye anlaşmasından dolayı, artık arkadan vurulma endişeleri de kalmamıştı. Şimdi Hayber Yahudilerinin hesabı görülebilirdi.

Peygamberimiz (asm) ashabına Hayber gazası için hazırlanmalarını emir buyurdu. Bu gazâya yalnızca Hudeybiye umresine seferine katılanlar ve bir de sırf Allah rızası için cihad etmek isteyenler katılacaklardı. Peygamberimiz (asm);

"Cihad etmek, Allah yolunda çarpışmak isteyenlerden başkası, bizimle birlikte gidemeyecekler! Onlara ganimetten de bir şey verilmeyecektir!" diye ilan ettirmişti. Böylece, münafıkların sırf ganimetten pay almak için orduya katılmasının önü kesilmiş oluyordu.

İslâm ordusu kısa zamanda derlenip toparlandı. Ordunun mevcudu, 1400'ü piyade, 200'ü de atlı olmak üzere 1600 kişiydi. Bu orduya daha sonra Habeşistan'a hicret etmiş olan Müslümanlar ve Devs kabilesinden 400 mücahit de Hayber'de katılacak ve ordunun mevcudu 2000'i aşacaktı.

Peygamberimiz Medine'de yerine Siba' b. Urfuta'yı vekil bıraktı.

İslâm ordusu Hicretin 7. Yılında (M. 628) Muharrem ayı sonlarında Medine'den hareket etti. Mücâhitler şevk doluydu. Yolda kahramanlık şiirleri söylüyor, vadilerden geçerken hep bir ağızdan tekbir getiriyorlardı. Hattâ bir defasında öylesine

heyecana kapılmış, öylesine coşmuş, öylesine yüksek sesle tekbir getirmeye başlamışlardı ki, Peygamberimiz (asm) onları îkaz etti. Allahu Azimüşşan'ın her sesi işittiğini ve enerjilerini saklamalarını hatırlattı.

Peygamberimiz (asm) İslâm ordusunun beyaz sancağını Hz. Ali'ye vermişti. Parola da **"Yâ Mansur! Emit! Emit!"** olarak tesbit edilmişti. Hayber yolunu çok iyi bilen kılavuzlar bulunmuştu. Ordu, en emniyetli, en kısa yoldan ve düşmana sezdirmeden süratle yol almaktaydı.

Hayber'in 7 Kalesi

Hayber, Şam yolu üzerinde, Medine'ye 8 beridlik (Berid, 4 fersahtır. 1 fersah 3 mildir) mesafededir. (Yaklaşık 169 km.). Hayber şehri; Natat, Şıkk ve Ketibe diye üç bölgeye ayrılmaktaydı. Her bölge de kalelerden meydana gelmekteydi. Yedi büyük kale vardı. Bunlar; Natat Bölgesindeki Nâim, Sa'b b. Muaz, Zübeyr kaleleri; Şıkk bölgesindeki Ubeyy (Sümran) ve Nizar (Beriyy) kaleleri; Ketibe bölgesindeki Kamus ve Vatih kaleleri idi. Her bir kale birbirinden epey uzak mesafede inşa edilmişti.

Hayber Yahudileri bu çok sağlam yapılmış olan kalelerine, kalelerdeki paralı askerlere ve kendilerinin 20 bin savaşçısına, başta mancınık olmak üzere çok çeşitli savaş âletlerine, erzaklarına, su kaynaklarının oluşuna güveniyorlardı.

İslâm ordusu, düşmana sezdirmeden Hayber yakınlarına gelmişti. Peygamberimiz (asm) orduyu Şıkk ile Natat kaleleri arasında konaklattı. Peygamberimiz (asm) orada namaz kıldırdı. Daha sonra şöylece duâ etti:

"Ey göklerin ve gölgelediklerinin Rabbi olan Allah'ım!

"Ey yerlerin ve yüklenip taşıdıklarının Rabbi olan Allah'ım!

"Ey şeytanların ve saptırdıklarının Rabbi olan Allahım!

"Ey rüzgârların ve savurduklarının Rabbi olan Allah'ım!

"Biz senden bu şehrin hayrını ve iyiliğini, bu şehir halkının hayrını ve iyiliğini ve şehirde bulunan herşeyin hayrını ve iyiliğini dileriz!

"Bu şehrin şerrinden, bu şehir halkının şerrinden, bu şehirde bulunan herşeyin şerrinden de Sana sığınırız."

Bu şekilde duâ eden Peygamberimiz (asm) daha sonra orduya, "Haydi ilerleyiniz, Bismillah!" diye emretti. Karargâhı düşmanın göremeyeceği bir mevkide kurdurdu.

Hayber halkı sabahleyin yanlarına araçlarını, zenbilleri ve kovaları da alarak tarlalarına gitmek üzere kalelerden çıkmaya başlamışlardı. Bunlar âniden karşılarında İslâm ordusunu görünce;

"İşte Muhammed ve Hamis! İşte Muhammed ve Hamis! Vallahi, Muhammed! İşte Muhammed ve Hamis!" diye bağrışarak gerisin geriye kaleye doğru kaçmaya başlamışlardı.

"Hamîs!" demekle, büyük askerî birliği, orduyu kastediyorlardı. O devirde orduya Hamîs de denilmekteydi. Hamîs (beşli) denilmesinin sebebi de ordunun beş kısımdan; yani öncü, ardcı, orta, sağ ve sol birliklerden meydana gelmesinden dolayı idi.

Peygamber Efendimiz (asm) Yahudilerin bağrışarak kaçıp gidişlerini görünce ellerini kaldırmış ve şöyle buyurmuştur:

"Allahu Ekber! Allahu Ekber! Haribet Hayber! [Hayber harap oldu]

"Biz düşman bir kavmin yurduna baskın yapıp girdik mi, korkutulmuş olan o kavmin hali ne kötü olur!"

Peygamberimiz (asm) Hayber'in fethine işaret eden bu sözlerini üç kere tekrarlamıştır.

Yahudiler dehşete kapılmışlardı. Aralarında uzun uzadıya tartıştılar. Bazıları kaleden çıkıp hep birlikte hücum etmeyi teklif etti. Yahudiler böylesine bir meydan muharebesi yapmaya cesaret edemediler. Onların canı çok tatlıydı. Sonunda kale arkasında savaşmaya karar verdiler. Mallarını, çoluk ve çocuklarını Ketibe

kalesine götürdüler. Erzak ve yiyeceklerini de Nâim kalesinde depoladılar. Bütün savaş erlerini de Natat kalesinde topladılar.

Peygamber Efendimiz (asm) düşmanın hazırlığına bakıp orduya savaş tertibatı aldırdı. Mücahitleri cihada teşvik etti.

Natat kalesinde toplanan Yahudiler, İslâm karargâhına ok yağdırmaya başladılar. Onların okları, karargâhın gerisine düşmekte, mücahitler de bu okları toplayıp yaylarına yerleştirerek tekrar onlara atmakta idi. İlk gün akşama kadar devam eden çarpışmalarda, atılan oklardan dolayı elli mücahid yaralandı. Bunun üzerine Peygamberimiz (asm) gece olunca ordugâhın yerini değiştirdi.

Peygamber Efendimiz (asm) Hayber kalelerini teker teker düşürmeye karar verdi. Yedi kaleden biri olan Hısn'ül-Zübeyr'in gizli bir yer altı geçidi vardı. Bununla kalenin dahili ile haricî birbirine bağlanmaktaydı. Peygamberimiz (asm) bu gizli geçici bir yerli Yahudiden öğrendi. Bu bilgi ile kale kolayca zaptedildi. Bunun üzerine Peygamberimiz (asm) o bilgiyi veren Yahudiyi mükâfatlandırdı.

Çarpışmalar günden güne şiddetleniyordu. Hava müthiş sıcaktı. O arada, Mahmud b. Mesleme (ra), harâretten ve savaşmaktan dolayı çok yorgun düşmüş ve içinde savaşçı olmadığını düşündüğü Nâim kalesinin dibine oturmuştu. Bir Yahudi, yukarıdan onun üzerine el değirmeni taşını bırakmış, taş onun başına düşünce, miğferini ezmiş, alnının derisini yüzüne kadar yüzüp indirmişti. Mahmud b. Mesleme (ra), aldığı bu yaranın tesiriyle üç gün sonra şehit olacaktı.

Mücâhitlerden Âmir b. Ekvâ (ra) da, Yahudilerin namlı savaşçılarından Merhab'la çarpışırken, kendi kılıcının Merhab'ın bacağına çarptıktan sonra dönüp kendi bacağına çarpması ve orta damarını kesmesi ile şehit olmuştu.

En şiddetli çarpışmalar Natat kalesi çevresinde oluyordu. Kale ile mücahitler arasında sık ağaçlı hurma bahçeleri bulunuyordu. Yahudilerin bunlar arasında siperlenmelerinden endişe ediliyordu. Hubab b. Münzir (ra) şu teklifi yaptı:

"Yâ Resûlallah! Hurma ağaçları, Yahudilere evlatlarından daha sevgilidir. Onların hurma ağaçlarını kes de, ümitleri ve direnme güçleri kırılsın!"

Peygamberimiz (asm), hurma ağaçlarının kesilmesini emretti. Natat hurma bahçelerinden dört yüz ağaç kesildi. Diğerlerine dokunulmadı. Hayber bölgesinde yaklaşık 400 bin hurma ağacı vardı. Hurma ağaçları kesilince kale daha net hedef haline geldi. Aynı zamanda da Yahudilerin canı gitti.

Peygamberimiz (asm) düşmanın gücünü dağıtmayı, kırmayı, parçalamayı hedefliyordu. Bu bakımdan mücahitlere hücumlarını Gatafanların bulunduğu kaleye yöneltmelerini emir buyurdu. Gatafanlar, Yahudilerden alacakları hurmaya karşılık 4 bin savaşçı ile Hayber'e gelmişti. Bir mücahit;

"Gatafanların içinde bulundukları Nâim kalesi yanında bayraklarını çekip sabahlayacaksınız!" diye seslenince Gatafanlar korkmaya başladı. O gece, gökten mi, yoksa yerden mi geldiğini pek anlayamadıkları bir bağırıcının müthiş bir sesle;

"Ey Gatafan cemaatı! Hayfâ'da bulunan ev halkınız! Ev halkınız! İmdat! İmdat! Ne dere kaldı, ne mal!" diyerek üç kere bağırdığını işttiler. İslam ordusunun Gatafan yurduna saldırdığını zannettiler ve arkalarına bile bakmadan Hayber'den çıkıp gittiler. Bunlar yurtlarına gittiğinde herşeyin yerli yerinde durduğunu görünce şaşırmış, geri Hayber'e dönmeye de cesaret edememişlerdi. Böylece Yahudiler mühim bir savaşçı birliğinden mahrum kalmışlardı.

Fetih Müjdesi

Muhasara uzadıkça, İslâm ordusunda yiyecek ve içecek sıkıntısı baş göstermeye başlamıştı. İlk yedi gün çok şiddetli çatışma olmuş, ama ciddi bir netice alınamamıştı. Sonraki günlerde de çatışmalar aralıksız devam ediyordu. İşte o sıkıntılı günlerde Peygamber Efendimiz (asm) İslâm ordusuna şu şekilde fetih müjdesini verdi:

"Yarın sancağı öyle bir yiğide vereceğim ki, Allah ve Allah'ın Resûlü onu sever, o da Allah'ı ve Allah'ın Resûlünü sever.

"O, Hayber'i fethetmedikçe, arkasını dönmeyecektir.

"O, Hayber'i zorla alacaktır. Allah, fethi onun eli ile gerçekleştirecektir. Kendisi düşmandan yüz çevirici, kaçıcı kişi de değildir."

Bu müjde üzerine, bütün mücahitler o mutlu kişinin kendisi olmasını temenni etmiş ve bunu ummuştu.

Sabah namazı vaktinde ordu, Başkumandanın (asm) imametinde namazı eda etmiş, daha sonra herkes merakla sancağın kime verileceğini beklemeye koyulmuştu. Peygamberimiz (asm) sancağın getirilmesini emretti, daha sonra getirilen sancağı eline alıp salladı, sonra da:

"Bunu, hakkını yerine getirmek üzere, kim alır?" buyurdu.

Sancağa pek çok el uzandı. Onu almaya tâlip oldu. Ancak Peygamberimiz (asm) hiçbirine vermedi ve Hz. Ali'yi sordu. Sancağı teslim alacak el belli olmuştu. Hz. Ali (ra) gözlerinden rahatsızdı. Hayber'in tozu sebebiyle gözü müthiş ağrımakta, ayağının ucunu dahi görememekte idi. Peygamberimiz (asm) onun yanına getirilmesini emretti. Hz. Ali gelince de; "İşte, bununla fetih gerçekleşecek!" buyurdu. Daha sonra elleri ile Hz. Ali'nin gözlerini meshedip sığadı. Şifa vermesi için Cenab-ı Hakka duâ etti. Cenab-ı Hak şifa verdi. Ağrı, sızı bir anda kesildi. Peygamberimiz (asm) Hz. Ali'ye zırh gömlek giydirdi. Zülfikar'ı beline bağladı. Ak sancağı ona uzatarak şöyle buyurdu:

"Al bu sancağı! Allah sana fethi nasip edinceye kadar, git, çarpış! Arkana bakınma!"

Hz. Ali (ra) sancağı aldı, biraz gittikten sonra durdu, arkasına bakmadan sordu:

"Yâ Resûlallah! Ben insanlarla ne üzerine çarpışacağım?"

Efendimiz (asm) şöyle buyurdu:

"Onlar 'Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur ve Muhammed Allah'ın kulu ve resûlüdür! Diye şehâdet getirinceye kadar, onlarla çarpış. Onlar bunu yaptılar mı, kanlarını ve mallarını senden korudular demektir. Ancak, hakkıyla olursa, o başka! Kendilerinin hesapları da Allah'a kalmıştır."

Hz. Ali (ra):

"Yâ Resûlalllah! Onlarla, bizim gibi Müslüman oluncaya kadar mı çarpışacağım?" diye sordu. Peygamberimiz (asm) şu cevabı verdi:

"(Kalelerine) yavaşça gir! Tâ onların sahasına in! Sonra, kendilerini İslâmiyete dâvet et! İslâm'da, kendilerine vâcip olan Allah hakkını, İslâmî umdeleri onlara haber ver! Vallahi, senin sayende Allah'ın bir adama hidayet vermesi, senin için, kırmızı tüylü develerin sana bahşolunmasından daha hayırlıdır."

Peygamber Efendimiz (asm) daha sonra Hz. Ali'nin ve diğer mücahitlerin muvaffak olması için duâ etti. Allahu Azimüşşan'dan nusret istedi.

Hz. Ali (ra) heybetli bir aslan gibi ilerledi ve sancağı kalenin dibindeki bir taş yığınına dikti. Daha sonra aldığı talimat üzere onları İslâma dâvet etti. Onlar, bu dâveti reddettiler ve en yaman silahşörlerini teke tek vuruşma için gönderdiler. Onları Hz. Ali (ra), Ebu Dücâne (ra), Muhammed b. Mesleme (ra), Zübeyr b. Avam karşıladı. Bu İslâm kahramanları, Yahudi savaşçıları öldürdü.

Hz. Ali (ra) Yahudilerin liderlerinden Merhab'ın kardeşi Hâris'i, daha sonra yine onların namlı savaşçılarından Âmir'i öldürmüştü. Bu durumu seyreden Merhab, büyük bir öfke içerisinde kale dışına çıkmıştı. Üzerine iki kat zırh giymiş, başına üst üste iki miğfer geçirmiş, iki kat sarık sarmış, iki kılıç kuşanmıştı. Merhab mücahitlere meydan okuyarak şöyle diyordu:

"Hayber halkı iyi bilir ki, ben, gelip çatan harplerin tutuşturduğu, kızıştığı zamanlarda tepeden tırnağa kadar silahlanmış, cesaret ve kahramanlığı denenmiş Merhab'ımdır! Ben, kükreyerek geldikleri zaman, aslanları bile kâh mızrakla, kâh kılıçla vurup yere sermişimdir."

Onun karşısına dikilen Hz. Ali (ra) da şöyle haykırdı:

"Ben oyum ki, anam bana Haydar [aslan] adını takmıştır. Ben, ormanların heybetli görünüşlü aslanı gibiyimdir. Sizi geniş ölçüde ve çarçabuk tepeleyici bir er kişiyimdir."

Çarpışma başlamıştı. Hz. Ali (ra) merhabın tepesine öyle bir darbe indirdi ki, kılıç Merhab'ın siperlendiği kalkanını ve demirden miğferini kesti, başını ikiye ayırdı. Kılıcın dişlerine kadar işlerken çıkardığı sesi oradakiler işittiler. Hz. Ali Merhab'ın başını gövdesinden ayırdı. Geride kalan Yahudiler kaçarak kaleye sığındılar. Hz. Ali (ra) o gün, Yahudilerin namlı savaşçılarından sekizini öldürmüştü.

Hz. Ali başta olmak üzere mücahitler kaçanların peşi sıra Natat kalesine hücum ettiler. Bir ara Hz. Ali'nin elinden kalkanı düştü. Hz. Ali de kalenin kapısını yerinden sökerek kendine kalkan yaptı. Fetih gerçekleşinceye kadar da kale kapısını elinden düşürmedi. Akşama doğru Hayber'in bu en namlı kalesi ele geçirildi. Bunun üzerine Hz. Ali kapıyı yere attı. Sekiz kişi hep beraber sarıldıkları halde Hz. Ali'nin bıraktığı kapıyı kaldırmaya muvaffak olamadılar.

Natat kalesinin düşmesinden sonra diğer kaleler peş peşe ele geçirilmeye başlandı. Nâim kalesi, Sa'b b. Muaz kalesi, Kule (Zübeyr) kalesi fethedildi.

Mücahitler canla başla çarpışıyorlardı. Hepsi de şehâdeti arzuluyordu. Hayber'in fethi esnasında şehit düşen yirmiden fazla mücahitten biri vardı ki daha bir vakit namaz kılmaya fırsat bulamadan şehadet şerbetini içmişti. Bu mesud kişi, Hayber Yahudilerinden Âmir'in Habeşli (zenci) kölesi Yesar idi.

Yesar Peygamber Efendimizin (asm) huzuruna gelerek Müslüman olmuş, daha sonra emanet olduğu için sürüyü Yahudinin ağılının bulunduğu tarafa sürmüş, daha sonra da mücahitlerin arasında çarpışmaya koyulmuştu. Hz. Ali'nin sancağı alıp hücuma geçtiği esnada, Yesar (ra) da en ön saflardaydı. Kaleden atılan taşlarla ve oklarla şehit oldu. Mübarek cesedi Peygamberimizin huzuruna getirilince, cennet hurilerinden iki zevcesinin Yesar'ı karşıladığı haber verdi. Huriler, Yesar'ın yüzünden tozları silerken:

"Allah seni toza toprağa bulayanın yüzünü toprağa bulasın! Seni öldüreni öldürsün!" demekte idiler.

Fetih Tamamlanıyor

Şıkk kalesinin de fethetilmesinden sonra Yahudilerin beli tamamen kırılmıştı. Ardından **Nizar** kalesi, daha sonra **Ketibe** kalesi fethedildi. Yahudilerin tamamı teslim olmaya karar verdi ve anlaşma teklif ettiler. Peygamberimiz (asm), onların hayatlarını bağışladı. Buna mukabil onlara memleketi, sırtlarındaki elbiseler müstesna, yanlarına hiçbirşey almaksızın terk etmelerini söyledi. Hayber Yahudileri ise, Hayber toprağında kalarak "yarıcı" olarak çalışmak istediler. Peygamberimiz (asm) onların bu teklifini uygun buldu. "Sizi çıkarmak istediğimiz zaman, çıkarmamız şartıyla!" diyerek onlarla anlaşma yaptı. Artık Hayber

arazilerinin mülkiyeti, ganimet hissesi kime isabet etmişse o mücahide ve devlet hazinesine aitti. Ancak mahsuller her sene yarı yarıya bölüşülecekti. Bu durum Müslümanların da işine gelmekteydi. Onlar, toprağa bağlı olarak kalmak yerine, dünyanın dört bir yanına Allah'ın dinini yaymak, Allah'ın dinini ve hükümlerini kabullenmeyenlere cihad yoluyla dersini vermek arzusuyla doluydu. Cenab-ı Hak onları "yeryüzünün halifesi" olarak yaratmıştı. Onların rızkı kılıçlarının başındaydı. Cihad yoluyla aynı zamanda efendi oluyorlardı. Cenab-ı Hak da rızıklarını bolca veriyordu. Hayber gazâsında olduğu gibi.

Hayber bütünüyle fethedildikten sonra, ganimet malları bir araya toplandı. Menkuller açık arttırmayla satıldı. Elde edilen gelir, mücahitler arasında bölüştürüldü. Gayr-ı menkuller de yine bütün mücahitler arasında taksim edildi. Bu arada Yahudilerin gizlenen hazineleri de ele geçirildi.

Hayber seferinin mühim hâdiselerinden birisi de Peygamber Efendimizin (asm) ve mücahitlerin zehirlenmek istenmesidir. Kebap yapılan davar kebabının kürek kemiğinin haber vermesi üzerine Peygamberimiz ağzındaki lokmayı yutmadan çıkarmış, sahabelere yemekten ellerini çekmesini emretmişti. O esnada Bişr b. Berâ (ra), eti çeğneyip yutmuştu. Bu bakımdan o dehşetli zehrin tesiriyle vefat edecekti. Suikastı tertipleyen Yahudi kadını Zeyneb binti Hâris suçunu itiraf etti.

Hayber seferinin bir diğer mühim hâdisesi; Peygamber Efendimizin (asm), Yahudilerin Reisi Huyey'in kızı Hz. Safiye ile evlenmesidir. Hz. Safiye, amcasının kızı ile birlikte esir alınmıştı. Sahabelerin hatırlatması üzerine, Peygamberimiz (asm) omuz atkısını Hz. Safiyyenin üzerine örttü. Bunun mânâsı, kumandanlık hakkı olarak Hz. Safiyye'yi seçtiği idi.

Geleneğe göre, başkumandan, ganimet malları bölüştürülmeden önce, başkumandan hakkı olarak, ya bir köle, ya bir

cariye, ya bir at, ya bir kılıç alır ve buna "Safiyy" denilirdi. Benî Nadîr Yahudilerinin Huyey b. Ahtab'ın kızının ismi Zeyneb idi. Peygamberimiz (asm) onu ganimet içinden seçip aldığı için "Safiye" adıyla anıldı.

Peygamber Efendimiz (asm) Hz. Safiyye'ye İslâmiyeti anlattı ve daha sonra şöyle buyurdu:

"Biz seni kendi dininde bulunuyorsun diye zorlayacak değiliz. Eğer sen Müslümanlığı, Allah'ı ve AIllah'ın Resûlünü tercih edersen, ben seni kendime alıkoyacak, zevce edineceğim. Eğer Yahudiliği tercih edecek olursan, ben seni azad ederim, sen de gider, kavmine kavuşursun!"

Hz. Safiyye (ra) azad edilip Peygamber zevcesi olarak kalmak veya kavminin yanına dönmek hususlarından birini seçmekte serbest bırakılınca, azad edilip Peygamber Efendimizin (asm) zevcesi olmayı tercih etti ve şöyle dedi:

"Yâ Resulallah! Sen beni İslâmiyete dâvet etmeden önce konak yerine geldiğim zaman, ben Müslüman olmayı özlemiş ve seni doğrulamış bulunuyordum. Benim ne Yahudulikte bir emelim, ne de Hayber'de bir babam veya kardeşim var! Sen beni küfür ile İslâmiyetten birini seçmekte serbest bırakıyorsun. Allah ve Allah'ın Resûlü, bana, azadlanmamdan ve kavmimin yanına dönmemden daha sevgilidir. Evet! Ben Allah'ı ve Allah'ın Resûlünü tercih ediyorum!"

Bunun üzerine, Peygamberimiz (asm) onu azad edip zevceliğe kabul buyurdu.

İslâmın hâkim olduğu her yerde olduğu gibi, Hayberde de artık gerçek huzur, refah ve adâlet hâkimdi. Daha ilk günden bunun işaretleri görülecekti. Hayber Yahudileriyle yarıcı olmak üzere anlaşma yapıldıktan sonraydı, bazı Yahudiler Peygamberimizin (asm) huzuruna varıp şu şekilde şikayette bulundular:

"Bize ait bahçelere ashabından bazıları girerek oradan hububat ve sarımsak aldılar!"

Bunun üzerine Peygamberimiz (asm), Abdurrahman b. Avf'a emir verdi ve emrinin mücahitlere bildirilmesini istedi. Bunun üzerine mücahitlere şu şekilde seslenildi:

"Resûlullah Aleyhisselam, 'Muahede yapmış olanların mallarından, hakkınız olandan başka, hiçbirşey size helal kılınmamıştır!' buyuruyor."

Yapılan anlaşmaya göre; Yahudiler çalışacaklar, ekecekler, dikecekler, elde edilecek ekin ve hurma mahsullerinin yarısını hizmetlerinin karşılığı olarak alacaklardı. Bu anlaşmaya göre, Peygamberimizin (asm) görevlisi olarak Hayber'e giden Abdullah b. Revaha (asm), mahsulleri ikiye bölme işini onlara bırakır ve onlara diledikleri kısmı almakta serbest bırakırdı.

Hayber Yahudileri, sonraki yıllarda da İslâm Devletinden görmüş oldukları yüksek idare üzerine şöyle demekteydiler: "O kadar adalet var ki cennet yeryüzünde kuruldu."

Böyle diyen Yahudilerin daha sonra "Yahudilik damarı" kabarakacak ve İslâm devletine ihanet etmeye kalkışacak, ardından da Hayber'i ve İslam topraklarını terk etmeye mecbur olacaklardı.

Hayber'de şiddetli çarpışmalar on gün devam etmiş ve neticede Hayber fethedilmişti. Mücahitlerden şehit olanların sayısı yirminin üzerindeydi. Yahudi ordusunda ölü sayısı ise 93'ü buluyordu.

Peygamber Efendimiz (asm); Hayber'in fethinden sonra, Muhayyısa b. Mesud'u bir birliğin başında Fedek Yahudileri üzerine gönderdi. Fedek Yahudileri, Hayber Yahudilerinin başına gelenin kendi başlarına da geleceğinden korkarak anlaşmayı kabul ettiler. Yapılan anlaşmaya göre kanları bağışlandı. Arazilerinin yarısı kendilerine bırakıldı. Diğer yarısı ise Peygamber Efendimize (asm) mahsus kılındı. Haşr Sûresinin 6. Âyetinde beyan buyrulduğu üzere, hiçbir askerî hareket yapılmadan sulh yoluyla

fethedilen yerler Peygamber Efendimize (asm) tahsis edilecekti. Peygamber Efendimiz (asm), bunun gelirini, kendi zâtı, misafirleri, Haşimoğullarının küçükleri ile onların yetimlerini evlendirmek için sarfederdi.

Peygamber Efendimiz (asm) ve mücahitler dinlenmeksizin yeni bir sefere çıktılar. Hedef, Vadi'l- Kurâ idi. Buradaki Yahudiler Müslümanların üzerine yürümeyi planlıyorlardı. Onlar harekete geçmeden işte mücahitler harekete geçmişti.

22. VÂDİ'L-KURA GAZÂSI

Peygamber Efendimiz (asm), Hayber'in fethinden sonra hemen Medine'ye dönmedi. Hayber'den ayrıldıktan sonra Vadi'l Kura Yahudilerinin üzerine yürüdü.

Vâdi'l-Kurâ, Şam'la Medine arasında uzun bir vadidir. Teymâ ile Hayber arasında bulunan bu vadide birçok köyler bulunduğu için adına "Vâdil-Kurâ" denmiştir. Medine'ye yedi gecelik mesafededir.

Vâdi'l-Kurâ'da bulunan Yahudiler de her zaman İslâmiyetin aleyhinde faaliyette bulunmuşlar, Müslümanlarla mücadele eden müşriklere destekçi olmuşlardı. Hele, Benî Kurayzâ Yahudilerinin hâinlikten dolayı cezalandırılmaları üzerine öfkeden deliye dönmüş ve civardaki bütün Yahudileri de yanlarına alarak Medine üzerine yürümeyi kararlaştırmışlardı. Onların bütün faaliyetlerinden an be an haberdar olan Peygamber Efendimiz (asm) en büyük engel olan Hayber gâilesini bertaraf ettikten sonra, Hicretin 7. yılında Cumâde'l-âhire ayında Vâdi'l-Kura üzerine yürüdü. Efendimiz (asm) evvelâ buradaki Yahudileri İslâma dâvet etti. Müslüman oldukları takdirde kanlarının bağışlanacağını, mallarının da kendilerinde bırakılacağını, kalblerinde gizlediklerinin hesabının ise Allah'a ait bir iş olduğunu bildirdi. Vâdi'l Kurâ ahâlisi İslâmiyete girmeyi reddettikleri gibi, teslime ve cizye vermeye de yanaşmadılar, çarpışmaya hazırlandılar. Bunun üzerine Peygamberimiz (asm) onları muhasara altına aldırdı ve muhasaranın ilk gününde yapılan çarpışmalarda on Yahudi öldürüldü. İkinci gün Peygamberimiz (asm) onları tekrar İslâma

dâvet etti. Bu dâveti de reddden Yahudiler çarpışmaya başladılar. Mücâhitler her yönden hücuma kalktı. Daha fazla dayanamayacaklarını anlayan Yahudiler, güneş henüz bir mızrak boyu bile yükselmemişken teslim olduklarını bildirdiler. Burada da bol miktarda ganimet elde edildi. Yapılan anlaşma gereği, Hayber'de olduğu gibi bu Yahudiler de yarıcı olarak oldukları yerde kalacak, elde edilen mahsulün yarısı kendilerinin, diğer yarısı da ganimette kimin hissesine düşmüşse o mücâhidin olacaktı. Ganimetin beşte biri ise Beytü'l male ayrılmıştı. Peygamberimiz (asm), Amr b. Said'i, Vâdi'l- Kurâ valiliğine tayin etti.

23. TEYMÂ YAHUDİLERİNİN HARACA BAĞLANMASI

Vâdi'l-Kurâ bölgesi de İslâmın hâkimiyetine girdikten sonra, sıra Medine'ye saldırmaya niyetlenenlerden Teymâ Yahudilerine gelmişti. Teyma, Medine ile Şam yolu üzerinde ve Hayber ile Tebük arasında bulunmaktaydı.

İslâm ordusundan bir birliğin üzerlerine doğru geldiğini görünce, korkularından ne yapacaklarını bilemediler. O civarın en güçlü kalelerine sahip Hayber'in fethedildiğini, Vâdi'l-Kurâ Yahudilerinin teslim olduğunu biliyor, bu bakımdan İslâm ordusuna karşı koyamayacaklarını idrak ediyorlardı. Teymâ Yahudileri, kendiliklerinden teslim oldu, İslâm Devletinin hâkimiyetini kabul ve cizye vermeyi kabul ettiler. Yapılan anlaşmaya göre, yurtlarında oturacak, topraklarını ellerinde bulunduracak, ancak senede bir İslâm devletine vergi vereceklerdi. Ancak İslâm hâkimiyetine giren bütün topraklarda olduğu gibi, burası da Müslüman bir vali tarafından yönetilecek ve mahkemede, Şeriat-ı Garrâ-yı Muhammediye hâkim olacak, Allah'ın kanunlarıyla idare olunacaklardı.

İslâm devletinde, Müslüman halktan vergi alınmazdı. Devletin bütün câri harcamaları ve ordunun ihtiyaçları, ganimet mallarından ayrılan beşte bir paydan, cizye ve haraçtan karşılanırdı.

Teyma Yahudilerinin de itaat altına alınmasından sonra Arabistan bölgesinde bulunan bütün Yahudiler İslâmın hâkimiyeti altına girmiş oluyorlardı. Bundan böyle Müşriklerle mücâdele çok daha kolaydı. Zaten Hayber'in fethinden sonra, civardaki

bütün kabileler İslâmın gücünü görmüş ve kendiliklerinden gelip Müslüman olmuş, İslâm devletinin bayrağı altında yaşamak istediklerini belirtmişlerdi.

Peygamber Efendimiz (asm) Medine'ye dönmeden önce, devamlı İslâmın aleyhinde bulunan Gatafanların bir kolu olan Fezârelere çarpışmak için haber saldı. Daha önce diklenen Fezâreler, çarpışma haberi üzerine korkudan kaçacak delik aramışlar ve yurtlarını terk ederek dört bir yana kaçışmışlardı.

Peygamberimiz (asm) Medine'ye dönüş emrini verdi. Muhteşem İslâm ordusu, yorgun ama mes'ud bir şekilde İslâm devletinin payitahtına doğru yol alıyordu. Uhud dağını gören Peygamberimiz (asm); "Biz Uhud'u severiz, Uhud da bizi!" buyurdu.

İslâm ordusu, Medine'ye girerken, Efendimiz (asm) şu şekilde duâ ediyordu:

"Yâ Rabbi! Senden başka Ma'bud yoktur, yalnız sen varsın, Senin ortağın yoktur. Bütün mülk Senindir. Bütün hamd de Senindir.

"Allah'ım! Biz Sana yöneldik, günahlarımızdan tövbe ediyoruz. Biz ancak Rabbimize ibadet, Rabbimize secde, Rabbimize hamd ederiz.

"Rabbimiz va'dinde sadıktır; kulu (Muhammed)e nusret etmiştir, yalnız başına bütün düşman topluluklarını hezimete uğratıp sindirmiştir."

Hayber'in fethi ve fethin akabinde Vâdi'l-Kura ve Teyma Yahudilerine boyun eğdirilişi İslâm tarihinde bir dönüm noktasıdır. O tarihten sonra İslâm ordularının fütuhatı peş peşe devam edecek, İslâmın nuru süratle dünyanın dört bir tarafına yayılacaktı.

24. MEKKE'NİN FETHİ

Hicretin 8. yılına gelindiğinde İslâmın şânı, şevketi, izzeti bütün dünyanın nazar-ı dikkatini çekecek şekilde artmıştı. Hudeybiye anlaşmasından sonra Peygamberimiz (asm) o zaman dünyanın belli başlı devlet başkanlarına mektuplar göndermiş, onları İslâma dâvet etmişti. Bu, mektup aynı zamanda bir tebliğ vazifesi görmekteydi. Ayrıca Arabistan bölgesindeki bütün kabilelere dâvetçiler gönderilerek onlar da İslâma dâvet ediliyordu. İnsanlar kabile kabile, akın akın İslâma koşuyorlardı. Haberdar olanlar, hem dünyada can, mal, namus emniyeti ve hürriyet içerisinde yaşayacakları bir devletin himayesine giriyor; hem ebedî saadeti kazanmak için gerekli şartlara ve imkânlara kavuşuyorlardı.

Payitaht Medine'ydi, ama her Müslümanın gönlünde Mekke aşkı vardı. Zira orası kıblegâhtı. Orada Beytullah vardı. Orası şeâir-i İslâmiyeden olan Haccın ve mühim bir ibadet olan umrenin yapılma mekanıydı. O mübarek mekan ise küfür pisliğiyle âlûde olanların elindeydi. Mü'min gönüller buna tahammül edemiyordu. Ne var ki ortada yazılı bir anlaşma vardı ve Müslümanların temel vasıflarından biri de ahde vefa göstermeleriydi.

Müsebbibü'l-Esbâb olan Cenab-ı Hak, binbir ismiyle her an tecelli buyurduğu Kâbe'yi Tevhid ehline teslim etmek için gerekli şartları da halkedecekti. Şöyle ki: Hicretin 8. yılında, Hudeybiye sulhünü Müşrikler eliyle bozduran bir hâdise gerçekleşti. Benî Bekr kabilesi ile Huzâa kabilesi arasında öteden beri düşmanlık vardı. Bu kabilelerden Huzâalar Müslüman olmuş ve Peygamber Efendimizle (asm) ittifak yapmış, Benî Bekrler ise müşrik

kalmış ve Kureyş müşrikleriyle ittifak anlaşması imzalamışlardı. Hudeybiye anlaşmasının şartları, her iki tarafın müttefiklerini de içine almaktaydı.

Bekrîler, Peygamber Efendimiz (asm) hakkında hakâretâmiz sözler söyleyince, Huzâalardan bir genç buna tahammül edememiş ve hiciv dolu şiiri söyleyen adamın başını yarmıştı. Bu hâdise üzerine fırsat kollayan Benî Bekir kabilesi, Huzâalara saldırmak için geniş çaplı hazırlık yapmış, Kureyş Müşriklerinden de silah ve erzak temin etmiş, hatta saldırıda onların ileri gelenleri yüzlerini gizleyerek kendilerine katılmıştı.

Benî Bekriler bu şekilde hazırlık yaptıktan sonra bir gece ansızın Huzâalara saldırmışlardır. O esnada Huzâalar camide namaz kılmakta idiler. Hepsi de silahsız ve hazırlıksız bir vaziyette idiler. Bu saldırıda 22 Huzâalı can vermiş, bir çoğu da Mekke'ye kadar kaçarak orada tanıdıklarının evine sığınarak canlarını kurtarmışlardı.

Bu saldırı ile Hudeybiye anlaşması Kureyş Müşrikleri tarafından bozulmuş oluyordu. Çünkü müttefikleri olan Benî Bekriler anlaşmaya aykırı hareket etmişlerdi. Öte yandan Kureyş Müşrikleri saldırgan tarafa destek olmuş, bununla da kalmamış içlerinden; Safvan b. Ümeyye, Mikrez b. Hafs, Huvaytıb b. Abduluzzâ, İkrime b. Ebu Cehil, Süheyl b. Amr gibiler yüzlerini gizleyerek saldırıya bizzat katılmışlardı. Huzâalar onları tanımıştı.

Bu kanlı saldırının hemen akabinde Huzâalar, derhal durumu Peygamber Efendimize (asm) bildirdiler. Peygamberimizin (asm) çok canı sıkıldı. Derhal Kureyş Müşriklerine ültimatom nevinden bir yazı gönderdi. Efendimiz (asm) şöyle diyordu:

"Yâ Huzâalılardan öldürülenlerin kan bedellerini ödeyiniz! Yahut Benî Bekir kabilesi ile olan ittifakınızdan vazgeçiniz! Bunlardan birini yapmazsanız, Hudeybiye anlaşmasını bozduğunuzu

ve bunun neticesi olarak da sizinle harbetmek mecburiyetinde kalacağımı biliniz."

Müşrikler bu mektubu alınca, önce gururlu gururlu, bu teklifleri kabul etmeyeceklerini, savaşacaklarını bildirdiler. Mektubu götürmüş olan Damrâ (ra) bu cevabı alınca dönüp Medine'ye geldi ve durumu Peygamberimize (asm) bildirdi.

Damrâ gidince Müşrikler telaşa kapıldılar. İslâm devleti, öyle Uhud harbi, Hendek harbi sırasında olduğu anki durumunda değildi. Bir haberle binlerce mücâhid bin anda toplaşırdı. İslâm ordusu, dünyanın en güçlü bilinen ordularıyla savaşacak hale gelmişti. Yaptıklarına çok pişman olan Kureyş Müşrikleri, Ebu Süfyan b. Harb'i Peygamber Efendimize (asm) gönderdiler. Ebu Süfyan'a; "Muahedeyi yenile. Mütareke süresini de uzat" dediler.

Ebu Süfyan süratle Medine'ye gitti. Doğruca kızı Peygamber Efendimizin (asm) zevcesi Ümmü Habibe'nin evine gitti. Orada Peygamberimizin (asm) döşeğine oturmak isteyince, Ümmü Habibe validemiz (ra) döşeği dürüp babasını üzerine oturtmadı. Ebu Süfyan şaşırmıştı:

"Ey kızcağızım! Sen bu döşeği mi benden esirgedin, yoksa beni mi bu döşekten esirgedin; anlayamadım!" dedi.

Hz. Ümmü Habibe:

"Hayır! Bu, Resûlullah'ın (asm) döşeğidir. Müşrik onun üzerine oturamaz. Sen müşriksin. Necissin! Bunun için, seni onun döşeğine oturtmak istemedim."

Ebu Süfyan, Peygamber Efendimize (asm) muahedeyi yenilemek istediklerini bildirdi. Peygamberimiz (asm) ona muahedeyi bozduklarını, anlaşmaya ihanet ettiklerini hatırlattı. Ebu Süfyan muahedeyi yenilemek hususundaki dileğini tekrarladı. Fakat Peygamberimiz (asm) ona bir cevap vermedi.

Ebu Süfyan müthiş telaşlanmıştı. Medine'de çırpınmaya başladı. Hz. Ebu Bekir'e (ra), Hz. Ömer'e (ra), Hz. Ali'ye (ra), Hz.

Osman'a (a), Ensardan Sa'd b. Ubâde'ye müracaat etti. Hepsi de sanki sözbirliği etmişçesine aynı cevabı vermişlerdi:

"Ben bu işi yapamam! Bu, bana ait bir iş değildir. Allah'a ve Allah'ın Resûlüne ait bir iştir. Resûlullah Aleyhisselama ait bir iş hakkında hüküm veremeyiz. Biz bu iş hakkında onunla da konuşamayız."

Ebu Süfyan, bir netice alamayacağını görerek, perişan bir vaziyette Mekke'ye dönmüştü.

Fetih Hazırlığı

Ebu Süfyan Mekke yolunu tutarken Peygamber Efendimiz (asm), Hz. Âişe Validemize (ra); "Yol hazırlığını yap!" diye emretti. Daha sonra mücahitlere sefer hazırlığı yapmaları için haber gönderdi. Ayrıca; Eslemlere, Cüheynelere, Benî Husaynlara, Benî Gıfarlara, Benî Damrâlara, Eşca'lara ve diğer kabilelere haberci göndererek sefere hazırlanmalarını emretti. Bazı kabilelere Ramazan'da Medine'ye gelmelerini, bazılarına da hazırlanıp bildirdiği buluşma noktalarına gelip kendilerini beklemelerini emretti.

Peygamber Efendimiz (asm), nereye gidileceğini hiç kimseye, hatta hanımı Hz. Âişe Validemize ve Hz. Ebu Bekir'e bile söylememişti. Daha sonra bazı sahabelere bildirmişti. Peygamber Efendimiz (asm) bu gizliliğe o kadar çok ehemmiyet veriyordu ki, Mekke'ye giden bütün yollara gözcüler koydurmuş ve Medine'den dışarıya hiç kimsenin çıkmasına izin verdirmemişti.

Bedir Harbinde de bulunmuş olan Hâtıb b. Abi Beltea (ra), Mekke'de olan ev halkı için endişe etmiş, durumu Mekkelilere bildirmek suretiyle yapacağı iyiliğe karşılık ailesini korumak istemiş ve bu maksatla bir mektup yazarak bsu mektubu bir kadınla Mekke'ye göndermek istemişti.

Cenab-ı Hakkın bildirmesi ile Peygamberimiz (asm) bu mektuptan haberdar oldu ve derhal Hz. Ali ile Zübeyr b. Avvam ve Mikdad b. Esved'i çağırarak onlara şu talimatı verdi:

"Acele gidiniz! Hâh bahçesine vardığınızda, orada, hayvan üzerinde giden ve yanında bir mektup bulunan bir kadın bulacaksınız. Mektubu ondan alınız ve bana getiriniz. Kendisini serbest bırakınız. Mektubu vermek istemezse boynunu vurunuz."

Üç sahabe, tam da Peygamberimizin (asm) dediği yerde kadını buldular. Ondan mektubu istediler. Kadın önce inkar etti. Hz. Ali'nin sert tavrı karşısında korktu ve saçlarının arasına gizlediği mektubu verdi. Daha sonra Hâtıb b Ebi Beltea (ra) sorguya çekildi. O da niçin bunu yaptığını söyledi ve çok pişman olarak tevbe etti.

Peygamber Efendimiz (asm) hem hangi tarafa gidileceğini, hem ordusunun hakiki mevcudunu gizlemişti. Bu gizliliğe o kadar titizlikle riayet edilmişti ki, Mekke Müşrikleri, İslâm ordusu Mekke civarındaki dağlar arkasına ordugâhını kuruncaya kadar onların harekâtından zerre kadar haberdar olmamışlardı. Hatta Peygamberimizin (asm) emri üzerine geceleyin on bin ateş yakıldığında bile, bunun muhteşem bir ordu olduğunu anlamış, ancak kimlere ait olduğunu, kimlerle savaşmak üzere geldiklerini hâlâ bilmemişlerdi.

Efendimizin (asm) bu ketûmluğu, sır saklaması kıyamete kadar gelecek bütün Müslümanların kulağına küpe olmalıydı. Bu sünnete riâyet eden Fatih Sultan Mehmed, "Sefer için nereye gittiğimizi sakalımın bir teli bilecek olsa, onu keser atarım" diyecekti.

Medine'de toplanan İslâm ordusunun mevcudu on bini geçmişti. Bu muhteşem İslâm ordusu Hicretin 8. yılında Ramazan ayında Medine'den hareket etti. Hava müthiş sıcaktı. Peygamber Efendimiz (asm) ve mücahitler hep oruçlu idiler. Peygamber Efendimiz (asm) bir bardak su getirterek herkesin göreceği

şekilde orucunu açtı. Seferî idiler. Tutulamayan oruç sonradan kaza edilecekti. Kudeyd mevkiine varınca, İslâm ordusu orada konakladı. Peygamberimiz orada sancaklar ve bayraklar bağladı. Bağladığı sancak ve bayrakları kabilelere, onların bayraktarlarına ve sancaktarlarına verdi. Parolâlar tesbit edildi.

İslâm ordusu, Mekke yakınındaki Merru'z-Zahran'a gelip orada konakladı. Peygamberimiz (asm) geceleyin her mücahidin ateş yakmasını emretti. On bin ateş yakıldı. Bu ateşi gören Müşrikler şaşırıp kaldı. O vakte kadar İslâm ordusuna dair hiçbir haber alamamışlardı ve bu muhteşem ordu burunlarının dibine kadar sessizce gelmişti. Bu dünyadaki bütün harb okullarında ders olarak okutulan bir stratejidir.

İslâm ordusunun keşif kıtaları, durumu öğrenmek için araştırmaya çıkmış olan Ebu Süfyan'ı ele geçirdiler. Halid b. Velid, Amr b. Âs gibi Mekke'nin ileri gelenleri daha önceden Medine'ye gelip Müslüman olmuşlardı. Halid b. Velid Mekke fethi için gelen ordunun öncü birliklerinin başındaydı. Ebu Süfyan Mekke Müşriklerinin liderlerindendi. Onun da ele geçirilmesiyle Mekke başsız kalmıştı.

Ebû Süfyan yakalandıktan sonra Hz. Abbas'ın da telkiniyle Müslüman oldu. Kendisine muhteşem İslam ordusu bir resmî geçitle izlettirildi. Bu öylesine muhteşem bir orduydu ki; her kabilenin, Ensarın, Muhacirin ayrı birlikleri, ayrı bayrak ve sancakları vardı. Ama hepsi de bir saatin içerisindeki çarklar, dişliler gibi muazzam bir âhenkle, bir intizamla çalışıyordu. Başkumandanın bir işaretiyle anında tertibat alıyor, mevkilerini ve mevzilerini değiştiriyorlardı.

Peygamber Efendimiz (asm) emretti:

"Kim, Ebu Süfyan'ın evine girer sığınırsa, o emindir. Kim evine girip kapısını üzerine kaparsa o emindir. Kim, Mescid-i Haram'a girer sığınırsa, o emindir!"

Bu emir başta Ebu Süfyan olmak üzere çağırıcılar tarafından bütün Mekkelilere duyruldu.

Peygamber Efendimiz (asm) Zî Tuvâ'da ordusunu son defa gözden geçirdi, sonra hareket emrini verdi. İslâm ordusu sağ kol, sol kol, kalb ve öncü birliği olmak üzere dörde ayrılmıştı. Peygamberimiz (asm) her kolun kumandanlarına gerekli talimatları vermişti. Kumandanlarla buluşma noktası Safâ tepeciği idi.

Muhteşem İslam ordusu dört bir yandan Mekke'ye doğru ilerledi. Peygamberimiz (asm) zırhlı mücahitlerin koruması altında ilerliyordu. Ortada muhteşem bir manzara vardı. Sekiz sene önce Mekke'den hicret etmek mecburiyetinde kalan Müslümanlar işte izzetle, şanla, şerefle geri dönüyorlardı. Bu Cenab-ı Hakkın büyük bir lütfuydu. Peygamberimiz (asm) Fetih Sûresini okuyor, sık sık duâ ediyordu. Hayvanının üzerinde, başını Allah'a karşı tevâzu ile önüne doğru eğmişti. O derece eğmişti ki, mübarek sakalının ucu devenin semerine değiyor ve **"Ey Allah'ım! Hayat, ancak âhiret hayatıdır!"** diyordu.

Mekke Müşriklerinden İslam ordusuna karşı koymak, baskın yapmak isteyenler kısa zamanda perişan edildi. Çil yavrusu gibi dağıldır. Kaçanların kovalanmaması emredildi.

İslâm ordusu tekbirlerle Mekke'ye girdi. Bu mübarek şehir fethedilmişti. Bu muhteşem bir olaydı. Bu fetihle birlikte İslâm devleti mânen daha da güçlenmişti.

Peygamber Efendimiz (asm) Mekke'ye girdikten sonra bütün Mekkelilere eman verildiğin ilan ettirdi. Kendisi için kurulan çadırda bir müddet istirahat eden, gusül abdesti alan Peygamber Efendimiz (asm) daha sonra devesi Kasvâ'nın üzerinde Kâbe'yi tavaf etti. Yedi şavtı tamamladıktan sonra devesinden indi. Makam-ı İbrahim'de iki rekat tavaf namazı kıldı. Zemzem kuyusunun başına gelerek zemzem içti. Daha sonra Kâbe'nin çevresindeki ve içindeki bütün putları yıktırdı. Kâbenin içindeki

bütün suretleri kazıttı, sildirdi, yok ettirdi. Birçok putu bizzat Efendimiz (asm) yıktı. "Hak geldi, bâtıl yok olup gitti!" diye elindeki asayla putlara dokununca putlar ya yüz üstü, ya arka üstü devrilip parçalanıyordu.

Öğle namazı vakti girince, Peygamberimiz Hz. Bilal-i Habeşi'ye (ra) ezan okumasını emretti. Bilal-i Habeşi de Kâbe'nin üzerine çıkarak Ezan-ı Muhammedi'yi okudu. İslam ordusu, Peygamberimizin (asm) imametinde öğle namazını eda etti. Peygamberimiz (asm), amcası Ebu Talib'in kızı Ümmü Hani'nin evinde 8 rekat "fetih namazı" kıldı. Bu namaz bütün İslâm kumandanlarının yerine getirdikleri bir sünnet olmuştur. İslâm kumandanları, bir memleketi, bir kaleyi fethettikleri zaman, bu şekilde 8 rekat fetih namazı kılarlardı.

Peygamberimiz Ümmü Hani'ye, "senin yanında, yiyebileceğimiz bir şey var mı?" diye sordu. Uzun müddettir hiçbirşey yememişti. Ümmü Hani şu cevabı verdi:

"Yanımda kuru ekmek kırıntılarından başka bir şey yok! Onu da sana sunmaya utanırım."

Peygamberimiz (asm):

"Onu getir, suyun içine ufala! Tuz da getir!" buyurdu ve "Biraz da katık var mı?" diye sordu. Ümmü Hani: "Yâ Resûlallah! Yanımda sirkeden başka bir şey yok!" dedi. Peygamber Efendimiz (asm):

"Getir onu!" buyurdu. Sirkeyi yemeğinin üzerine döküp yedikten sonra, Allahu Azimüşşan'a şükretti.

Bu hâdise bile İslâmın yüceliğini gösteren bir tablodur. İslâm ordusunun başkumandanı bir şehri ele geçirmiş, dilerse o şehirdeki en güzel yiyecekleri alıp yiyebilir. Ancak ne kendisi, ne diğer kumandanları, ne de askerler, hiç kimsenin malını almıyor, yemiyor, yanlarında ne varsa onu yemekle iktifa ediyor.

Peygamber Efendimizin (asm) Mekke'de iki evi vardı. Biri, Şı'b-ı Benî Ali'de bulunan içerisinde dünyaya geldiği ev [Burası şimdi kütüphane olarak kullanılmaktadır], burası kendisine annesi Hz. Âmine'den miras kalmıştı. Diğeri, Safa ile Merve arasındaki Hz. Hatice'nin (ra) evi idi. Peygamber Efendimizin (asm) Medine'ye hicretinden sonra bu iki eve de Akîl b. Ebu Talib [Hz. Ali'nin (ra) kardeşi, Heygamberimizin (asm) amcası Ebu Talib'in oğlu] el koymuş ve her ikisini de satmıştı. O sırada Akîl henüz Müslüman olmamıştı.

Mekke'nin fethinden sonra Peygamber Efendimize (asm), "Şı'b-ı Ebu Talib'deki evine inmeyecek misin?" diye sorulunca şöyle demişti:

"Akîl bize bir ev bark mı bıraktı ki!"

İşte bütün insanlığa örnek bir davranış: Bir başkumandan bir şehir fethediyor. İstesse o şehrin bütün evlerine el koyabilir, istediğini alabilir. Ama Efendimiz (asm) bırakınız bir tek evi almayı, kendisine ait olan gasbedilmiş bulunan evlere bile dokunmuyor, amcası oğlunun satışını iptal etmiyor ve Hacun mevkiinde kendisi için kurulan deriden bir çadırda kalıyor...

Fetih Hutbesi

Peygamber Efendimiz (asm), Fethin ikinci günü, Kâbe'de, öğle namazından önce ve sonra olmak üzere iki defa fetih hutbesi okudu. İslâmın temel vasıflarını, İslamın getirdiği temel hak ve hürriyetleri, bazı temel hükümleri anlattı. Cenab-ı Hakkın yüceliğinden bahsetti ve bütün Mekkelileri İslâma dâvet etti. Peygamber Efendimiz (asm) Mekke'nin fethininin ikinci gününde okuduğu Fetih hutbesine bakıldığında, Şer'î delillerden birinin Kur'an'dan sonra Sünnet-i Nebeviye olduğu ve İslâm hukukunun temel kaynaklarından birinin Peygamber Efendimizin (asm) emirleri olduğu görülecektir. Zirâ, Peygamberimiz (asm), konuştuğu

zaman kendiliğinden konuşmamakta, ancak vahyedileni söylemektedir. Dolayısıyla onlar da "Şer'î bir hüküm" olmaktadır. Neticede "Söylettiren" Şâri'-i Hakiki olan Allahu Azimüşşan'dır (cc).

Peygamber Efendimizin (asm), Kıyamete kadar gelecek bütün Mü'minlerin rehber edineceği, ibadet esasları, Allah'a itaat, emir ve yasaklarla ilgili esasları hâvi Fetih hutbesine bakalım.

Birinci Fetih Hutbesi

Peygamberimiz (asm), Kâbe'nin kapısının eşiğinde ayakta dururken ve iki eliyle kapının gövdelerine tutunurken şu hitabede bulunmuştur:

"Allahu Ekber! Allahu Ekber! Allahu Ekber!

"Hamd, Allah'a mahsustur. Allah'tan başka ilah yoktur. Yalnız O vardır. O'nun hiçbir eşi, ortağı yoktur! O, va'dini yerine getirdi. Kuluna yardım etti. Toplanan düşmanları, tek başına, bozguna uğrattı! İyi biliniz ki; Cahiliye çağına ait olup, övünme vesilesi edinilegelen herşey, kan, mal dâvâları... bunların hepsi, şu ayaklarımın altında kalmış, kaldırılmıştır! Ancak, Beytullah perdedarlığı (hicâbe) hizmeti ile hacılara su dağıtma (sikâye) hizmeti, bunun dışındadır.

"Eski kan dâvâları kaldırılmış olmakla birlikte, bundan sonra bir cinayet vuku bulacak olursa, bilesiniz ki: Kamçı ve sopa ile yapılan ve yarı kasıtlı sayılan hata cinayetine ağır diyet ödenmesi gerekir ki, bu da, içlerinden kırkının karınlarında yavruları bulunmak şartıyla yüz devedir.

"Ey Kureyş cemaati! Muhakkak ki, Allah, Cahiliye gururunu, Cahiliye atalarıyla (soy soplarıyla) övünüp büyüklenmeyi sizden kaldırmıştır! Bütün insanlar Âdemden, Âdem de topraktan yaratılmıştır.

"İnsanlar iki kısım, iki sınıftır. Bir kısmı mü'min ve müttakîdir; Allah katında değerli ve şereflidir. Diğer kısmı ise azgındır,

yaramazdır. Bunlar, Allah katında da değersiz ve şerefsizdir! Nitekim, Yüce Allah: 'Ey insanlar! Gerçekten, Biz, sizi bir erkekle bir kadından yarattık. Birbirinizle tanışasınız diye, sizi büyük büyük topluluklara, küçük küçük kabilelere ayırdık. Şüphe yok ki, sizin Allah katında en değerliniz, en şerefliniz, Allah'tan en çok sakınanınızdır. Allah her şeyi hakkıyla bilen, her şeyden haberdar olandır!' [Hucurat /14] buyuruyor.

"Ey Kureyş cemaati! Ey Mekkeliler! Ne dersiniz? Şimdi, hakkınızda benim ne yapacağımı sanırsınız?"

Peygamber Efendimizin bu sorusu üzerine Kureyşîler şu cevabı verdi:

"Biz, senin hayır ve iyilik yapacağını sanır ve 'Sen hayır yapacaksın!' deriz. Sen, kerem ve iyilik sahibi bir kardeş; kerem ve iyilik sahibi bir kardeş oğlusun! Gücün yetti, iyi davran!"

Bunun üzerine, Peygamber Efendimiz (asm) şöyle buyurdu:

"Benim halimle sizin haliniz, Yusuf (Aleyhisselam)ın kardeşlerine dediği gibi olacaktır. Yusuf (Aleyhisselam)ın kardeşlerine dediği gibi, ben de: 'Size bugün hiçbir başa kakma ve ayıplama yoktur! Allah sizi yarlıgasın! O, Esirgeyicilerin En Esirgeyicisidir!' [Yusuf/ 92] diyorum. Gidiniz! Sizler, âzad ve serbestsiniz!"

İkinci Fetih Hutbesi

Peygamber Efendimiz (asm), yine Fethin ikinci günü, öğle namazından sonra, Kâbe'nin merdiveninde, arkası Kâbe'ye dayalı olarak Allah'a hamd ü senâda bulunduktan sonra, halka şöyle hitab etti:

"Ey insanlar! Şüphe yok ki, Allah, göklerle yeri, güneş ile ayı yarattığı gün, Mekke'yi de haram ve dokunulmaz kılmıştır. Burası, Allah'ın haram ve dokunulmaz kıldığı bir bölgedir. Kıyamet gününe kadar da, haram ve dokunulmaz olarak kalacaktır.

Mekke'yi haram ve dokunulmaz kılan, Allah'tır. Onu insanlar Harem kılmamışlardır.

"Mekke'nin ganimetlerinden hiçbir şey bize helâl olmamıştır. Allah'a ve âhiret gününe inanan bir kimse için, Mekke Hareminde kan dökmek, ağaç kesmek helâl olmaz. Mekke'de kan dökmek benden önce hiçbir kimse için helâl olmadığı gibi, benden sonra da, hiçbir kimse için helâl olmayacaktır. Bana da, ancak, gündüzün belli bir saatinde helâl kılınmıştır. Ki, bu da, Mekkelilerin İlâhî gazabı hak etmiş olmalarından ileri gelmiştir.

"Şüphe yok ki, Fil'i Mekke'ye girmekten alıkoyan, tutan, Allah'tır. Mekkeliler üzerine, Resûlullah ile mü'minler de, ancak bir kez salınmışlardır. İyi bilin ki; şu saatte Mekke benim için bile haramdır! Mekke'nin bugünkü haramlığı, dünkü haramlığı haline dönmüştür! Bu söylediklerimi, burada bulunanlar, burada bulunmayanlara ulaştırsın!

"Şayet size biri çıkıp: 'Resûlullah burada çarpışma yapmıştı!' diyerek ruhsat yoluna kaçacak olursa, ona: 'Yüce Allah yalnız Resûlüne helâl kılmış, izin vermişti. Size helâl kılmamış, izin vermemiştir!' deyiniz!

"Mekke'nin av hayvanları ürkütülmez, kaçırılmaz! Mekke'nin dikeni bile kesilmez! Mekke'nin ağacına balta vurulmaz! Yerdeki yitiği, uzanılıp alınmaz! Meğer ki, sahibini aramak için ola. Mekke'nin yeşil otları biçilmez!"

Hz. Abbas:

"Ya Rasûlallah! 'Izhırdan başka!' buyur! Onu yasak dışında tut! Çünkü, o, evlerimiz ve kabirlerimiz için gereklidir" dedi.

Peygamber Efendimiz (asm), kısa bir müddet sustuktan sonra: 'Izhırdan başka! Çünkü, onu biçmek helâldir' buyurdu ve daha sonra Fetih hutbesine şöyle devam etti:

"Ey Huzâa cemaati! Siz de artık adam öldürmekten ellerinizi çekiniz! Ne yaranı varsa, pek çok adam öldürülmüştür! Üstelik,

Hüzeyllerin adamını da siz öldürdünüz! Vallahi, onun diyetini (siz ödemezseniz), ben ödeyeceğim! Şu bulunduğum yerdeki andan sonra, kim öldürülürse, öldürülenin ailesi için, iki şeyden birini seçmek vardır: Ya öldürenin kısas olarak öldürülmesini, Ya da öldürülenin diyetini (kan bedelini) ister.

"Hiç şüphesiz, insanların Allah'a karşı en saygısızı, en taşkını, Allah'ın Hareminde adam öldüren, yahut kendi katilinden başkasını öldüren, ya da Cahiliye çağındaki öcünü almak için adam öldürendir!"

O sırada, adamın birisi ayağa kalktı ve:

"Filan, benim oğlumdur. Onun anası ile yatıp kalkmıştım" dedi.

Peygamber Efendimiz Aleyhisselâtü Vesselam, hitabesine şöyle devam etti:

"İslâmiyette insanın babasından veya baba tarafindan akrabasından başkasına intisap etmesi diye bir şey yoktur! Cahiliye çağının kötü işleri silinip gitmiştir. Doğan çocuk, döşeğin sahibine aittir. Zâniye, esleb vardır!"

"Esleb nedir?" diye sorulunca, Peygamberimiz (asm): 'Mahrumluk demektir' buyurdu ve hitabesine şöyle devam etti:

"İddiâsını isbatlamak için delil getirmek dâvâcıya, yemin de inkar edene düşer.

"Ey insanlar! Cahiliye çağında birtakım antlaşmalar yapılırdı. Cahiliye çağında yapılmış olan antlaşmalara riayet ediniz! İslâmiyet ona kuvvetten başka bir şey eklemez. islâmiyette ne Cahiliye antlaşması vardır, ne de fetihten sonra hicret! Fakat, cihad ve cihada niyet vardır. Seferber edilmek istendiğiniz vakit, hemen seferber olunuz!

"İslâmiyette Cahiliye çağı antlaşması ihdas etmeyiniz!

"Müslüman Müslümanın kardeşidir. Bütün Müslümanlar kardeştirler. Müslümanlar, kendilerinden olmayanlara (düşmanlara) karşı bir eldirler; elbirliğiyle, topluca hareket ederler.

Müslümanların kanları birbirine eşittir. Zimmetlerini, onların en hafifleri, en uzaktakileri bile yerine getirmeye gayret ederler.

İyi biliniz ki; ne bir kâfir için bir mü'min ve Müslüman öldürülür, ne de onlardan taahhüt sahibi olanların taahhütlerinden dolayı, harbi olan kâfirler için öldürülürler. Kâfirin diyeti, Müslüman diyetinin yarısıdır.

"İyi biliniz ki; İslâmiyette değiş-tokuş yolu ile evlenme yoktur. Kadın ne halasının, ne de teyzesinin üzerine nikahlanıp bir araya getirilebilir.

"Kocasının izni olmadıkça onun malından bir şey vermesi, kadın için helal, câiz değildir.

"Kadın, yanında bir mahremi bulunmadıkça, üç günlük yola gidemez.

"Iyi bilesiniz ki; vâris için, vasiyyete gerek yoktur! Ayrı din sahipleri, birbirlerine vâris olamazlar.

"Parmakların her birisinde diyet, onar onar devedir.

"Kemiği görünen derin yaralardan her birisinde diyet, beşer beşer devedir.

"Sabah namazından sonra, güneş doğuncaya kadar, namaz yoktur.

"Zekat ve sadakaları teslim almak için, hayvanları bir yerden başka bir yere sürdürüp götürmek yoktur. Zekat ve sadakalar, ancak, mal sahiplerinin yurtlarında teslim alınacaktır.

"Sizi iki günün orucundan nehy ederim: Biri Kurban Bayramı günü, diğeri de Ramazan Bayramı günü orucudur.

"Sizi iki biçim giyimden de men ederim: Hiçbiriniz, ne ud, edeb yerleri açıkta kalacak biçimde sırt ve baldırlarını sarık ve benzeri bir bez parçasıyla sarsın, sarınsın! Ne de, iki yanı kaldırılıp omuzlara atılınca ud, edeb yerleri açılacak biçimde bir atkıya bürünsün!

"Ben size ancak anlayacağınız, tutacağınız yolu gösterdim!"

Mekke Halkı Akın Akın İslâma Koştu

Peygamber Efendimiz (asm) Fetih hutbesinde Mekke halkına nasıl bir muâmelede bulunacağını belirtmek üzere; "Size bugün hiçbir başa kakma ve ayıplama yok! Allah, sizi bağışlasın...O, merhamet edenlerin en merhametlisidir. Gidiniz, sizler serbestsiniz." Buyurunca Mekke halkı çok sevinmişti. Mekke halkı, İslâm ordusunun şehre girişinden itibaren yapılan muâmeleyi görmüştü. Efendimizin (asm) ve Müslümanların âlicenaplığı karşısında kalblerine İslâm sevgisi düştü ve akın akın gelerek Müslüman oldular. Kısa zamanda Mekke'de Müslüman olmayan kalmadı.

Peygamber Efendimiz (asm) sikâye (hacılara su dağıtıcılığı) hizmetini, yine eskiden olduğu gibi Hz. Abbas'a (ra) verdi. Hicâbe (Kâbe'nin kayyımlığı) hizmetini de yine eskiden olduğu gibi Osman b. Talha'ya verdi ve ondan almış olduğu Kâbe'nin anahtarını tekrar ona verdi. Osman b. Talha da bu âlicenaplık karşısında Müslüman oldu.

Peygamberimiz (asm) daha sonra bütün Mekkelileri İslâmiyet üzerine bey'at yapmaya davet etti. Peygamber Efendimiz (asm) Safâ tepeciğinin üzerinde oturdu. Hz. Ömer (ra), Peygamberimizin (asm) berisinde durdu ve halkın ellerini tutup, güçleri yettiği kadar Allah'ın ve Allah'ın Resûlünün emirlerini dinleyecekleri ve itaat edecekleri hakkında bey'atlarını aldı. Bir Mekke'linin, hicret etmek üzere bey'at etme talebi reddedilmişti. Peygamberimiz (asm); "Artık, hicretin hükmü – daha önce hicret edenlere ait olarak- geçti. Mekke'nin fethinden sonra, hicret yoktur!" buyurmuştu. Mücaşi' b. Mes'ud isimli Mekke'linin; "Öyleyse, hangi şey üzerine bey'atımı alacaksın?" demesi üzerine Efendimiz şöyle buyurmuştu:

"İslâmiyet, iman ve cihad üzerine!"

Erkekler bey'at ederken; Peygamberimiz (asm) Safa Tepeciğinin üzerinde oturuyor, İslâmın hükümlerini söylüyor, Hz. Ömer

(ra) da bu hükümleri tekrarlıyor, halkın elini tutarak onların bu hükümleri kabullendiklerine dair ikrarlarını kabul ediyordu.

Mekkeli kadınlar da takım takım gelerek bey'at ettiler. İçlerinden bazılarının; "Ya Resûlallah! El tutup sana bey'at edelim mi?" diye sorması üzerine Peygamberimiz (asm); "Ben kadınlarla el tutuşmam!" buyurmuştur. Kadınların bey'atı şu şekilde olmuştur: Hz. Ömer (ra), Peygamberimizin (asm) emirlerini kadınlara tebliğ edip ulaştırmış, onların ellerini tutmamış, onların kabul etmeleriyle bey'atlarını almıştır.

Kadınlar: "Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, kız çocuklarını öldürmemek, zina etmemek ve iffetini korumak, herhangi bir iyilik hususunda Allah Resûlüne isyan etmemek üzere Peygamber Efendimize (asm) biâtta bulundular.

Mekke bütünüyle İslâm nuruyla dolmuştu. Her hânede artık İslâmın getirdiği huzur ve ulvî neş'e hâkimdi. Yüzler gülüyordu. Cenab-ı Hak onlara da hidâyet nasip etmiş, İslamiyetle şereflenmişlerdi.

Peygamberimiz (asm) Kâbe'nin içindeki ve dışındaki bütün putları kırdıktan ve kırdıktan sonra Mekke çevresindeki putların yok edilmesi için birlikler gönderdi. Bu birlikler, Uzza, Süvâ, Menat gibi meşhur putlar başta olmak üzere civardaki bütün putları kırıp parçaladı. Tahtadan olanlar yakıldı.

Fethedilen Mekke'de hiçbir askerî garnizon bırakılmadı. Fetih'ten sonra Müslüman olan Attâb İbn Esîd, Mekke'ye vâli tâyin edildi. Bu hâdisenin de dünya tarihinde benzeri yoktur. Tarihe bakıldığında işgal edilen memleketlere neler yapıldığı, orada senelerce askerler bırakıldığı ve onların şiddetli baskı uyguladığı görülecektir. Mekke'nin fethi hâdisesinde ise Mekke'de fetih askerlerinden bir teki bırakılmamış, askerî ve silahlı baskı uygulanmamış, bir tek ev bile aranmamış, herkes muhteşem şekilde hürriyetine kavuşmuş, huzur içerisinde yaşamaya başlamıştı.

25. HUNEYN GAZÂSI

Peygamber Efendimiz (asm) Mekke'nin Fethi için yola çıkınca, İslâmın o ana kadarki en amansız düşmanları olan Hevâzin ve Sakif kabileleri, İslâm ordusunun kendi üzerlerine geldiğini sandı ve savaşmak için hazırlık yapmaya başladılar. Her iki kabile mensupları aralarında sıkça haberleşerek birlikte hareket etmeye karar verdiler. Mekke Fethedilince, bu iki kabile mensupları yine bir araya gelerek birbirlerine şöyle dediler:

"Onun bizimle çarpışmaya gelmesine bir mani kalmamıştır. Yerinde görüş, onun bizimle çarpışmaya gelmesinden önce, bizim onunla çarpışmaya gitmemizdir! Vallahi, Muhammed iyi çarpışan biri kavme rastlamadı. İşinizi sıkı tutunuz da, o sizin üzerinize yürümeden önce, siz onun üzerine yürüyünüz!"

Sakîfler şöyle diyordu:

"Biz onun üzerine yürümek istiyor, onun bizim üzerimize yürümesini istemiyoruz. Bununla birlikte, o bizim üzerimize yürüyecek olursa, karşısında sapasağlam bir kale bulacak ve bizim onun dibinde bol yiyecekler içinde kendisini yeninceye veya dönüp gitmek zorunda bırakıncaya kadar çarpıştığımızı görecektir! Fakat, biz böyle olmasını istemiyoruz. Sizinle birlikte gideceğiz, el ve işbirliği yapacağız!"

Her iki kabile de savaş hazırlığını tamamladı. Hevâzinlerin lideri Malik b. Avf en-Nasrî çok kibirli biriydi. Gururundan dolayı elbisesini uzun yaptırır, yürürken salıp yerde sürürdü. Malik b. Avf'ın emri üzerine Hevâzinler, bütün mallarını, kadın ve

çocuklarını da yanlarına alarak Evtas mevkiine gelip konmuşlardı. Etraftaki bütün kabilelerde akın akın gelip orada konaklıyorlardı. Burası Hevâzinlerin yurdunda bir vadi idi. Hevâzin ve Sakiflerin mevcudu 14 bin kişi idi. Ayrıca bunlara diğer Arap kabilelerinden de pek çok katılan olmuştu.

Peygamberimiz (asm), düşmanın harekâtını adım adım takip ettiriyor, yaptıkları her hazırlıktan haberdar oluyordu. Peygamberimizin (asm) emriyle İslâm ordusu savaş hazırlığını yaptı. Abdullah b. Ebi Hadrad'dan emaneten zırh ve silah alındı.Peygamberimizin (asm) amcasının oğlu Nevfel b. Hâris'ten üç bin mızrak alındı.

Peygamberimiz (asm) Attâb b. Esid'i Mekke valiliğine, Muaz b. Cebel'i sünnet, fıkıh muallimliğine tayin etti. Daha sonra Hicretin 8. yılında, Şevval ayından altı gece geçince, 5 Şevval'de Huneyn'e doğru hareket etti. İslâm ordusunun mevcudu 12 bindi. Bunlardan 10 bini Fetih ordusu, 2 bini Mekkeli Müslümanlardı.

Huneyn'in Mekke'ye uzaklığı, Arafat tarafından on milden fazladır.

Yolda gidilirken bir asker, "Artık, bundan sonra, sayımızın azlığından dolayı yenilmeyeceğiz!" dedi. Bu söz, Peygamberimize (asm) çok ağır geldi.

İslâm ordusu ilerlerken Hevâzin casusları da ordu hakkında bilgi toplamak için yakınlara kadar sokuluyorlardı. Bunların hepsi de dehşete kapılmış vaziyette geri dönmüşlerdir. Geri dönenler korkudan titrer vaziyette şöyle diyorlardı:

"Beyaz, parlak yüzlü, alaca atlar üzerinde öyle adamlar gördük ki, vallahi, gördüğünüz şu hale düşmekten kendimizi tutamadık. Biz, yeryüzü halkı olarak onlarla çarpışamayız. Gök halkı olsaydık, çarpışırdık. Onların gözleri, yürekleri yerinden oynatır."

Hevazinlilerin, Sakiflerin ve gelip onlara katılanların mevcudu yaklaşık 20 bine ulaşmıştı. Bunlar İslam ordusunun geçeceği yere pusu kurmuşlardı.

Şevval ayının on biri Salı günü İslâm ordusu inişli çıkışlı, bir çok dar geçitleri ve gizli yolları olan Huneyn vadisine vardı. Peygamberimiz (asm) seher vakti, orduyu savaş düzenine koydu. Bayraktar ve sancaktarlara bayrak ve sancaklarını verdi.

Ordunun öncü birliğine Hz. Halid b. Velid kumanda ediyordu. Bu öncü birliği Huneyn vadisine daldı. Vadinin iki hâkim yerinde pusu kurmuş olan düşman okçuları bu birliği ok yağmuruna tuttu. Vadi çok dardı. Manevra yapma imkânı yoktu. Bunun üzerine öncü birliği şaşkına döndü. Etraf tam ağarmamıştı. Öncü birliği geri çekilmek zorunda kaldı. Onlar geri çekilince Mekkeli iki bin kişi de geri çekildi. O kargaşada bir bozgun havası meydana geldi. Askerlerin her biri bir yana dağıldı. Harp meydanı ana-baba gününe dönmüştü. Emir-komuta zinciri kaybolmuştu. Peygamberimiz (asm); "Ey insanlar! Nereye gidiyorsunuz! Bana doğru geliniz , Ben Allah'ın Resûlüyüm! Ben, Muhammed b. Abdullah'ım!" diye sesleniyordu. Herkes kaçışırken Peygamberimiz atını düşmanın üzerine doğru sürüyordu. Tek adım geri çekilmemişti. Peygamberimizin (asm) amcası Hz. Abbas, Düldül'ün dizginini, Ebû Süfyan b. Hâris ise üzengisini tutuyor ve Peygamberimizin atının ileriye gitmesini engellemeye çalışıyorlardı. Peygamberimizin yanında bir avuç mücahit kalmıştı. Peygamberimiz (asm), Hz. Abbas'a, Ensar ve Muhacir'e, diğer Müslümanlara seslenmesini emretti. Hz. Abbas'ın sesi çok gürdü, o gür sesiyle savaş meydanında haykırdı:

"Ey Ensar cemaatı! Ey Semure ağacının altında biat etmiş bulunan Sahabîler topluluğu! Neredesiniz!"

Hz. Abbas, diğer topluluklara da isim isim seslendi. Bu çağrıyı işitenler, derin bir uykudan uyanır gibi, uyandılar. Kaçmayı bırakarak gerisin geriye Peygamberimizin yanına döndüler. İçlerinden

bazılarının develeri durmayınca develerinden atlayarak koşarak geriye döndüler. Peygamberimizin (asm) etrafında kümeleştiler, daha sonar hep birden hücuma geçtiler. Onların aslanlar gibi ileriye atıldığını gören Peygamberimiz (asm) şöyle buyurdu:

"İşte, bu, tandırın tutuştuğu (savaşın kızıştığı) zamandır!"

Savaşın rengi bir anda değişmişti. Düşman neye uğradığını şaşırmıştı. Kısa zamanda onların bu şaşkınlığı bozguna döndü. Peygamberimiz (asm) hem mücahidleri savaşa teşvik ediyor, hem de durmadan duâ ederek Cenab-ı Haktan yardım talep ediyordu. Bir ara yerden aldığı bir avuç toprağı; **"Yüzleri kara olsun!"** diyerek düşmanın üzerine doğru saçtı. Mucize eseri, her bir düşmanın gözüne bir avuç toprak gitti. O esnada melekler ordusu da yardıma gelmişti. Hevâzinlerinin liderleri öldürülmüş, geride kalan ordu bozguna uğramıştı. Sakîfler durumun vehametini görünce kaçarak Taif kalesine sığındılar.

Hevâzinlerden sağ kalanlar, bütün mallarını, çoluk çocuğunu savaş meydanında bırakarak kaçtı. İslâm ordusu bir müddet kaçanları takip etti ve yakaladıklarını tesirsiz hale getirdi. Huneyn savaşında 5 sahabe şehit düşmüştür. Müşriklerden ölenlerin sayısı 70 idi.

Kur'an-ı Azimüşşan'da Huneyn savaşı ve safhaları meâlen şu şekilde bildirilmektedir:

"Andolsun ki Allah, birçok yerde (savaş alanlarında) ve Huneyn (savaşı) gününde size yardım etmişti, hani çokluğunuz size kendinizi beğendirmişti, fakat sizden (size gelen hezimet ve savaş sıkıntılarından) hiçbir şeyi gidermemişti. Yeryüzü bütün genişliğine rağmen size dar gelmişti, sonunda (bozularak) gerisin geri kaçmıştınız.

"Sonra Allah, Resûl'ü ile mü'minler üzerine sekinetini (sükûnet sağlayan emniyetini) indirdi, sizin görmediğiniz

ordular (melekler) indirdi de (onlarla) kâfirlere azap etti. İşte bu, o kâfirlerin cezasıdır." (Tevbe Sûresi / 25-26)

İslâm ordusu, Huneyn'de muhteşem bir zafer elde etmişti. Öte yandan muazzam bir ganimet ele geçirilmişti. Bunlar; altı bin esir, yirmi dört bin deve, kırk bin davar ve dört bin ukiyye gümüş idi. Peygamberimiz (asm), ele geçirilen esirleri ve ganimet mallarını muhafızlar eşliğinde Ci'râne mevkiine gönderdi. Zaman, ganimet bölüşme zamanı değil, düşmana dersini verme zamanıydı. Bu bakımdan Taif'e sığınmış olan Sakîflerin üzerine yüründü.

26. TAİF'İN MUHASARASI

Sakifler, Huneyn savaşında bozguna uğrayınca, Taif'e sığınıp şehrin kapılarını üzerlerine kilitlemişler, savaşmaya hazırlanmışlardı. Taif, yaya yürüyüşüyle Mekke'ye bir günlük mesafede; akarsuları, ekinlikleri, hurma bahçeleri, üzüm bağları bulunan, muz ve sair meyveler yetiştiren bir şehirdir. Bu şehrin muhkem bir kalesi vardı.

Peygamberimiz (asm), Halid b. Velid'i (ra) bin kişilik bir kuvvetle öncü birliği olarak Taif üzerine gönderdi. Peygamberimiz (asm) daha sonra Evtas karargâhına uğradı, daha sonra İslâm ordusuyla birlikte Taif'e hareket etti. Taife geldiğinde, İslâm ordusu karargâh kurdu. Bu muhasara esnasında, Peygamber Efendimiz (asm) en gelişmiş silahları elde etti ve bunları kullandı. Cüreş denilen yerde zamanın tankları olan, üzeri örtülü ve elle sürülen arabalar ve mancınıklar yapılırdı. Peygamberimiz sahabelerden bazılarını göndererek bu yerden "debbâbe, debbûr, arrâde" denilen arabaları ve mancınıkları satın aldırdı. Bu arada Selmânü'l Fârisî de mancınık yaptı. Mücahidlerden bazıları, sığır derisinden yapılmış debbâbenin altına girerek kale duvarına kadar yaklaşmıştı. Niyetleri kale duvarını kazıp delmekti. Sakîfler, onların üzerlerine ateşte kızdırılmış sapan demirleri ve şişler bıraktılar, debbâbeyi yardılar, yaktılar, o esnada mücâhitlerden bazıları şehit oldu, bazıları yaralandı.

Buradaki savaş daha ziyade karşılıklı ok atışı şeklinde yapılıyordu. Peygamberimiz oklara karşı çadırının etrafını tahtalarla çevirtmişti. Taif Muhasarası yaklaşık kırk gün devam

etmiştir. Muhasaradan bir netice alınamayacağını gören Peygamber Efendimiz (asm), "Onu fethedeceğimizi sanmıyorum. Onun fethi hakkında bize şimdilik izin verilmemiştir!" buyurarak, muhasaranın kaldırılmasını söyledi. "İnşaallah, yarın döneceğiz!" buyurdu. Hz. Ömer (ra) bunu mücahitlere bildirince, içlerinden bazıları Şöyle diyordu:

"Taif'i fethetmeden nasıl dönüp gideriz?! Allah bize buranın fethini nasip edinceye kadar buradan ayrılmayız. Vallahi, bunlar, şimdiye kadar karşılaştıklarımızdan daha ehemmiyetsiz ve daha azdırlar. Mekkelilerin ve Hevâzinlerin topluluklarıyla karşılaştık. Allah, o toplulukları dağıttı. Bunlar ise, deliğine sinmiş tilkiden ibarettirler! Eğer bunları kuşatmaya devam edecek olursak, şu kulübelerinde ölür giderler."

Bu şekilde konuşmalar üzerine Peygamberimiz (asm) o gün de savaşılmasına izin verdi. Mücahitler o gün de savaştılar, içlerinde çokça yaralananlar oldu. O gün akşama doğru Peygamberimiz (asm), "İnşaallah, yarın döneceğiz!" buyurunca, bu defa hiç kimse itiraz etmedi. Herkesin hoşuna gitti ve derhal yol hazırlığına giriştiler.

Taif'teki muhasara kaldırıldı ve İslâm ordusu istikametini Mekke'ye çevirerek ilerlemeye başladı. Taifliler de bir müddet sonra gelerek Müslüman olduklarını bildirdiler. Böylece Taif kılıçla değil de sulhla fethedilmiş oldu.

Taif savaşında 13 sahabe şehit düşmüştü.

İslâm ordusu Ci'râne mevkiine gelince konakladı. Orada Peygamberimizin (asm) emriyle Mekke'den esirler için elbise satın alındı ve giydirildi. Ganimet malları mücahitler arasında bölüştürüldü. Peygamberimiz (asm) ganimet mallarından, Kur'an-ı Kerim'e göre (Enfal / 41) kendisine teslim edilmiş olan beşte birlik kısımdan Müellefe-i Kulûba (kalbleri İslâma ısındırılacak kişilere) dağıtım yaptı. Bunlara verilen mallara bakıldığında Peygamberimizin

(asm) cömertliği ve dünya malına ehemmiyet vermeyişi, bir tek kişinin İslâma kazandırılması için, Allahu Azimüşşan'ın lutfettiği malları bolca sarfetmekten çekinmediği görülecektir.

Ebû Süfyan b. Harb, ganimet mallarından isteyince, Peygamberimiz (asm) Hz. Bilal-i Habeşi'ye emrederek ona kırk ukiyye gümüş ve yüz deve vermiş, oğlu Muaviye için isteyince onun için de kırk ukiyye gümüş ve yüz deve vermiş, Ebu Süfyan Yezid için yüz deve isteyince ona da kırk ukiyye gümüş ve yüz deve vermişti. Peygamberimiz (asm) bir kişiye ve aile efradına yüz yirmi ukiyye gümüş ve üç yüz deve vermişti. Bu o günün hükmünce büyük bir servet demekti.

Peygamberimiz (asm), Müellefe-i Kulûbdan Hakîm b. Hizam'a üç yüz deve, Nudayr b. Hâris'e yüz deve, Süheyl b. Amr'a yüz deve, Akra' b. Habis'e yüz deve, Safvan b. Ümeyye'ye yüz deve vermiştir. Bu şekilde kırktan fazla kişiye, durumlarına göre deve, davar, gümüş vermiş, hepsi de memnun edilmiştir.

Ganimat mallarının dağıtılmasından sonra Peygamber Efendimiz (asm) ve sahabeler Ci'râne mevkiinde ihrama girmişler, daha sonra Kâbe'yi tavaf etmişler, Safa- Merve tepesi arasında 7 defa gidip gelmek suretiyle sa'y yapmışlar, başlarını tıraş ettirerek umrelerini tamamlamışlardı.

Peygamberimiz (asm) daha sonra Mekke'den ayrılmadan önce Attâb b. Esîd'i tekrar Mekke valiliğine tayin etti ve kendisi için günlük iki dirhem valilik maaşı (geçimliği) bağladı. Attab b. Esid de bunu Mekke halkına açıkladı ve "İki dirhemle açlığını gideremeyen kimsenin karnını, Allah acıktırsın!" dedi.

Peygamberimiz (asm), Muaz b. Cebel'i de Mekkelilere fıkıh ve Kur'an-ı Kerim öğretmek için bıraktı.

Peygamber Efendimiz (asm), Mekkeliler dışındaki mücahitlerle birlikte Medine'ye dönmek üzere yola yıktı. Ci'râne'de geceyi

geçirdikten sonra ilerleyişine devam etti ve Zilkâde ayından kalan altıncı gecede Medine'ye vâsıl oldu.

Bu sefer esnasında Mekke'nin Fethi gibi muhteşem bir hâdise gerçekleşmiş, Huneyn savaşından zaferle çıkılmış, Taiflilere iyi bir gözdağı verilerek, onların gönlünün İslâma açılması için fırsat tanınmıştı.

27. TEBÜK SEFERİ

Hicretin 9. yılına gelindiğinde, İslâm güneşi dünyanın dört bir yanında parlamaya başlamıştı. Muhteşem İslâm develeti, zaferden zafere, fetihten fetihe koşuyordu. Kılıçla sağlanan fetihten başka, irşad heyetleri vasıtasıyla gönüller de fethediliyor, insanlar, bölük bölük, kabile kabile İslâma koşuyorlardı. Peygamber Efendimiz (asm) dünyanın dört bir yanına, krallıklara, beyliklere mektuplar gönderiyor, onları İslâma dâvet ediyordu. Bâzıları bu dâvete icabet ederken, bazıları, İslâm devleti ile sulh içerisinde yaşayacaklarını ve cizye vereceklerini belirtiyordu. Civardaki kabilelere gönderilen tebliğ heyetinden sonra o kabilelerden heyetler geliyor, Müslüman olduklarını ve İslâm devletinin emrinde olduklarını bildiriyorlardı.

İslâm devletinin bu şekilde günden güne şevketinin artması, bütün Arabistan'dan Müşriklerin, Yahudilerin izini, tozunu, tesirini silip atması, civardaki Hıristiyanları rahatsız etmekteydi. Bizans Devleti de bu gelişmelerden rahatsızdı ve Müslümanlarla çarpışmak için fırsat kolluyordu. Cüzâm, Lahm, Âmile, Gassan gibi Hıristiyan kabileler, Herakliyus'a mektup göndererek, Müslümanlarla çarpışmalarında kendilerine yardımcı olmasını istiyorlardı. Onların bu talebi üzerine Herakliyus, silahlandırdığı 40 bin kişilik askerî bir birliği yola çıkardı. Diğer Hıristiyan Arap kabilelerin de katılımıyla, ortaya o zamana kadar eşine pek rastlamayan kalabalıkta bir ordu çıkacaktı. Hele Bizans ordusu, savaş cihetinden tam teçhizatlıydı, atlı birlikleri pek çoktu.

Peygamber Efendimiz (asm), Bizanslıların ve Hıristiyan Arap kabilelerinin bu teşebbüsünü öğrenince, derhal cihat için hazırlanılmasını emretti. Peygamberimiz (asm) hemen hemen bütün gazâlarına çıkışta, hedefini gizli tutmuştu. Ama bu defa hedefi açıkça söyledi. Hedef Rumlardı...

O sırada mühiş bir sıcak vardı. Aynı zamanda yiyecek, giyecek, silah sıkıntısı da mevcuttu. Bu bakımdan Tebük gazvesine Usret (Güçlük) gazvesi, bu gazveye çıkan askerlere de "Ceyşü'l-Usre" denilmiştir.

Cihad emri gelince Müslümanlar, bütün imkânlarını seferber etmiş, cihad ordusuna yardıma koşmuştu. Hz. Ömer (ra), servetinin yarısını, Hz. Ebû Bekir (ra) tamamını cihad ordusunun ihtiyaçlarının karşılanması için vermişti. Herkes durumuna göre elinde avucunda ne varsa getirip veriyordu: Hz. Abdurrahman b. Avf (ra) dört bin dirhem vermiş, Hz. Abbas (ra), Hz. Talha b. Ubeydullah (ra), Hz. Sa'd b. Ubade, Hz. Muhammed b. Mesleme (ra) İslam ordusu için yüklerle mallar getirip veriyorlardı. İçlerinden bazıları elinde bir avuç hurma olduğu için onu getirip veriyor, bazıları başındaki sarığı çıkarıp veriyordu. Ebû Âkil, iki sa' hurmaya karşılık bütün gece sırtında su çekiyor, iki sa' hurmadan bir sa'ını ev halkı için ayırıp diğer bir sa' hurmayı mücahitlerin ihtiyacı için toplanan erzaklar arasına bırakıyordu. Hz. Osman (ra) Tebük gazâsına çıkacak orduya gerekli takımlarıyla birlikte 950 deve ile yüz at bağışlamıştı. Bu arada hanımlar da hayırda birbirleriyle yarışıyordu. Hz. Âişenin (ra) evindeki bir örtünün üzeri fil dişinden bilezikler, pazubandlar, halhallar, yüzükler, küpeler yığılmıştı. Hanımlar ayrıca askerlerin sefer esnasında giyecekleri, kullanacakları eşyalar da göndermekteydiler.

Peygamber Efendimiz (asm), Seniyyetü'l Vedâ' ordugâhında İslâm ordusunu hazırladı. Ordunun mevcudu otuz bin kişiydi. Bunların on bini süvari idi. Talha b. Ubeydullah (ra) sağ kol kumandanlığına, Abdurrahman b. Avf (ra) sol kol kumandanlığına

tayin edilmişti. Ordu yola çıkmadan önce, Peygamber Efendimiz (asm), sancaklar ve bayraklar bağladı. En büyük sancağı Hz. Ebû Bekir'e (ra), en büyük bayrağı Zübeyr b. Avvam'a (ra) verdi. İslâm ordusu, Hicretin 9. yılında, Recep ayında, Perşembe günü Tebük'e doğru hareket etti. Peygamberimiz (asm) Medine'de yerine Muhammed b. Mesleme'yi vekil bırakmıştı. Tebük gazası, Peygamberimizin (asm) gazalarının sonuncusu idi.

Tebük, Vâdi'l-Kurâ ile Şam arasında bulunmaktadır.

Tebük Seferi esnasında mücahitler müthiş susuzluk çekmişlerdi. Açlık son haddindeydi. Bir tek hurma ile günlerini geçiriyorlardı.

İslâm ordusu, büyük fedâkarlıklara katlanarak Tebük'e geldi. O esnada, Peygamber Efendimizin (asm) başkumandanlığında İslâm ordusunun yola çıktığını öğrenen Rumlar ve Hıristiyan Araplar, korkularından dağılıp gittiler.

İslâm ordusu Tebük'te konakladığında, İslâm düşmanları çoktan orayı terketmiş bulunuyorlardı. İslâm ordusu ilk başta onları tâkip edecekti, ancak Şam taraflarında tâun (veba) hastalığının çıktığı öğrenildi. Bu bulaşıcı ve çok tehlikeli bir hastalıktı. Peygamber efendimiz (asm) şöyle buyurmuştur:

"Bir yerde tâun (vebâ) zuhur ettiği ve siz de orada bulunduğunuz zaman, sakın oradan başka bir yere çıkmayınız, kaçmayınız!

"Bir yerde tâun zuhur ettiği ve siz de orada bulunmadığınız takdirde, sakın oraya yaklaşmayınız! Girmeyiniz!"

Peygamber Efendimiz (asm) Tebük'e gelişlerinde, kıyamete kadar bütün ümmetin ders ve ibret alacağı bir hutbe îrad buyurmuştur.

Peygamberimiz (asm) Tebük'te, askerî harekât hakkında ashabıyla istişarede bulundu. Neticede Tebük'ten ileriye gidilmemesi kararlaştırıldı. Ordu Tebük'te iken Peygamberimiz (asm), Halid b. Velid'in yanına 420 süvari verip onu Dûmetü'l-Cendel'e

gönderdi. Dûmetü'l-Cendel'in Kralı Ükeydir b. Abdülmelik Hıristiyandı. Halid b. Velid bu kralı yakalayıp Peygamberimizin (asm) huzuruna getirdi. Daha sonra Ükeydir, İslam devletine cizye vermek üzere serbest bırakıldı.

Peygamber Efendimiz (asm) Tebük karargâhından, etraftaki büyük kabilelere elçiler gönderdi, onları İslâma dâvet etti. Bu arada bazı kabilelerin temsilcileri Tebük'e gelerek Peygamberimizle (asm) sulh anlaşması yaptılar.

Peygamberimiz (asm) yine Tebük'te iken Kayser Herakliyus'a bir mektup göndererek onu İslâma dâvet etti.

Tebükte on dokuz gece kadar kalındıktan sonra, Peygamber Efendimizin (asm) emriyle Medine'ye hareket edildi. Ordu Medine'ye yaklaşınca münafıklar, Peygamberimize (asm) suikast tertiplediler. Cebrail Aleyhisselamın haber vermesiyle, Peygamberimiz suikastten ve suikastçilerin kimliklerinden haberdar oldu. Peygamberimizin emir vermesiyle, Hz. Huzeyfe (ra) yüzlerini gizlemiş olan suikastçileri ürküttü. Onlar da son sürat kaçıştılar. Peygamberimiz (asm) münafıkların kimliklerini yalnızca Hz. Huzeyfe'ye (ra) bildirdi ve hiç kimseye söylememesini de tembihledi.

Peygamberimiz (asm) Tebük seferi dönüşünde, Kuba Mescidi yakınlarında münafıklar tarafından yapılmış olan "Mescid-i Dırâr"ı yıktırdı.

Peygamberimizin (asm) ve İslâm ordusunun Medine'ye dönüşü bir bayram havası estirdi. Büyük, küçük bütün Medine halkı, Seniyetü'l-vedâ'da karşılamaya çıkmıştı.

Tebük Seferi, savaşsız zaferle neticelenmişti. Dünyanın en güçlü devletlerinden Bizans Devleti sözde Müslümanlara meydan okumuştu. İslâm ordusu üzerlerine doğru gelince de korkularından kaçıp gitmişlerdi. Bu hâdise dilden dile dünyanın dört

bir yanına yayılacaktı. İslâm Devleti, küfrü ortadan kaldırmak için her engeli aşmaya hazır olduğunu göstermişti.

Tebük Seferi, aynı zamanda kıyamete kadar gelecek bütün Müslümanların alacağı derslerle, ibret tablolarıyla doluydu. Dehşetli sıcaklar, açlık, susuzluk, uykusuzluk, yorgunluk, kendilerinden sayıca çok fazla düşmanla karşılaşmak, vs... Mücahitler bütün bu engelleri aşmış, bütün zorluklara göğüs germiş ve Allah'ın izniyle imtihanı kazanmışlardı. Darısı diğer bütün mücahitlerin başınaydı.

Tevbe Sûresi'nde Tebük Seferi ve merhaleleri, imtihan devreleri genişçe anlatılmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM
SERİYYELER

Rabbimizin cihad iznini vermesinin hemen akabinde Peygamber Efendimiz civar beldelere seriyyeler göndermiştir. Seriyye, Peygamberimizin (asm) tayin ettiği komutanların kumandası altındaki askerî harekâtlara verilen isimdir. Seriyyelerdeki askerlerin sayısı 5 kişi ile 400 kişi arasında değişmektedir.

Peygamber Efendimiz (asm); "Seriyyelerin hayırlısı 400 kişilik, ordunun hayırlısı da 4000 kişilik olandır. 12 bin kişilik olan bir ordu ise, azlıktan dolayı yenilmez" buyurmuştur.

Mu'te Muharebesinde olduğu gibi, Peygamber Efendimizin (asm) gönderdiği askerî birlik "seriyye" ölçülerini aşmaktadır. Bu bir ordudur. Askerî harekâta katılanların sayısı üç bindir. Ancak, ordunun başında Peygamberimiz (asm) bulunmadığı ve Peygamberimizin (asm) tâyin ettiği bir kumandan bulunduğu için, Mu'te Muharebesi ile neticelenen askerî hârekat da "Seriyyeler" başlığı altında değerlendirilmiştir.

Bütün seriyyeler, Peygamber Efendimizin (asm) emriyle gerçekleştiği için, bunlar da Peygamberimizin (asm) savaşları bölümüne dahil olmaktadır.

Bu seriyyelerin gâyesi, tıpkı bütün gazâlarda olduğu gibi, İslâmiyeti yaymak, İslâm Devletinin hâkimiyetini tasdik ettirmek,

Müslümanlara gelecek zararı bertaraf etmek, Müslümanlara zarar verenlere haddini bildirmek idi.

Peygamber Efendimiz (asm) ezan sesi işitilen memleketler üzerine yürümezdi. Gönderdiği askerî birliklere de; "Bir mescid gördüğünüz veya müezzinin sesini işittiğiniz zaman, oradan hiç kimseyi öldürmeyiniz buyururdu.

Peygamberimiz (asm) Seriyyelerin kumandanlarına; Allah'a karşı takvalı ve yanındaki Müslümanlara karşı hayırlı olmayı, iyi davranmayı tavsiye ederdi. Efendimiz (asm) kumandanlara şöyle buyururdu:

"Allah'ın ismiyle, Allah'ın yolunda gazâ ediniz. Allah'ı tanımayanlarla çarpışınız! Gazâ ediniz! Ganimet mallarına hıyanette bulunmayınız! Gadr etmeyiniz! Burun, kulak kesmeyiniz! Küçük çocuk ve yaşlı öldürmeyiniz! Müşriklerden olan düşmanınızla karşılaştığınız zaman, onları üç haslete, üç hasletten birini kabule davet et! Onlardan hangisinde sana icabet ederlerse, icabetlerini kabul et ve kendilerini serbest bırak!

"1. Onları İslâmiyete dâvet et! Davetine icabet ederlerse, onların icabetlerini kabul et ve kendilerini serbest bırak! Sonra, onları kendi yurtlarından Muhacirlerin yurtlarına göçmeye davet et ve kendilerine bildir ki; onlar bunu yaparlarsa Muhacirlere olan onlara da olacak, Muhacirlere olmayan onlara da olmayacaktır. Yurtlarından göçmeyi kabul etmezlerse, onlara bildir ki; kendileri Müslümanların bedevîleri gibi olacaklar, kendilerine Allah'ın bedevî olan Müslümanlar hakkında cari olan hükmü uygulanacak; - Müslümanlarla birlikte cihada katılmadıkları için- ganimet ve haraçtan bir payları olmayacaktır.

"2. Eğer onlar Müslüman olmayı kabul etmezlerse, onları cizye vermeye davet et! Onlardan cizye vermelerini iste! Buna icabet ederlerse, icabetlerini kabul et ve kendilerini serbest bırak!

"3. İcabet etmezlerse, Allah'tan yardım dile, onlarla çarpış! Sen bir kale halkını muhasara ettiğin zaman, onlar senden kendilerine Allah'ın ahdini ve Allah'ın peygamberinin ahdini vermeni isterlerse, kendilerine Allah'ın ahdini de, peygamberinin ahdini de verme! Fakat, kendi ahdini, babanın ahdini, arkadaşlarının ahdini ver! Çünkü, sizin kendi ahidlerinizi, babalarınızın ahidlerini, arkadaşlarınızın ahidlerini bozmanız; Allah'ın ahdini ve Resûlünün ahdini bozmaktan daha iyidir.

"Bir kale halkını muhasara ettiğin zaman, onlar senden kendilerini Allah'ın hükmüne göre indirmeni isterlerse, sen onları Allah'ın hükmüne göre indirme! Ancak kendi hükmüne göre indir! Çünkü, sen onlar hakkında Allah'ın hükmüne isabet edip edemeyeceğini bilemezsin!"

Şimdi Seriyyelere hülâsa olarak bakalım:

1. SÎFÜ'L-BAHR SEFERİ

Seferin tarihi: Hicretten yedi ay sonra, Ramazan ayında...

Seriyye Kumandanı: Hz. Hamza (ra)

Askerlerin sayısı: 30

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Mekke müşrikleri, gerek haberciler aracılığıyla sözlü, gerek mektup göndermek suretiyle yazılı olarak Peygamberimizi (asm) tehdit ediyor, Medine'li müşrikleri tahrik ediyor, Müslümanların hac yollarını kapatıyor, Suriye ticaret yollarını kesiyorlardı. Onların bu tehditlerine boyun eğilmeyeceğinin ve icabında hadlerinin bildirileceğinin gösterilmesi gayesiyle, Peygamberimiz (asm) 30 kişilik, tamamı Muhacirlerden müteşekkil birliği Sîfü'l-Bahr'e gönderdi.

Sîfü'l-Bahr'de, Şam'dan dönüp Mekke'ye gitmekte olan Müşriklere ait ticaret kervanına rastlandı. Bu kervanı 300 süvari korumaktaydı. Hz. Hamza (ra) kendilerinden on misli kalabalık müşrik birliğine saldırmak için hazırlığını yaptı. İki taraf savaşmak için saf tuttu. Tam o esnada, iki tarafın da dostu olan Mecdi b. Amir el- Cüheni devreye girdi. "Mekik diplomasisi" ile pek çok defa gidip gelmek suretiyle iki tarafla da görüştü ve neticede iki tarafı da çarpışmaktan vazgeçirdi. Müşrik kervanı Mekke'ye dönerken, Hz. Hamza (ra) da mücahitlerle birlikte Medine'ye döndü.

Gelişmeleri öğrenen Peygamberimiz (asm) Mecdi b. Amr'ın arabuluculuğuna ve çarpışmayı önleyişine memnun oldu. Mecdinin adamlarına elbiseler giydirdi.

2. RÂBIĞ SEFERİ

Seferin tarihi: Hicretin 8. ayının başında, Şevval ayında.

Seriyye Kumandanı: Ubeyde b. Hâris (ra)

Askerlerin sayısı: 60 (veya 80)

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Bu seferin gayesi de, Mekke Müşriklerine dersini vermek, onlara Müslümanların gücünü göstenmek, küfre ve zulme dur demek için kılıç kuşandıklarını göstermekti.

Peygamber Efendimizin (asm) bağladığı beyaz bayrağı taşıyarak yola çıkan mücahitler, Râbığ vadisinde 200 kişilik Kureyş topluluğuyla karşılaştılar. İki taraf arasında ok gösterisi mahiyetinde hafif bir çarpışma oldu. Sa'd b. Ebi Vakkas (ra) öne çıktı. Diğer mücahitleriyle kalkanlarıyla onu korudular. Hz. Sa'd, ok çantasındaki 20 oku müşriklerin üzerine attı. Oklarının tamamını hedefe isabet ettirdi. Müşrikler, Müslümanlara yardımcı kuvvet geleceğini sanarak korktular ve süratle oradan ayrıldılar. Müslümanlar da kumandanlarının emrine uyarak onları tâkip etmedi ve bu ilk savaş tecrübesiyle Medine'ye döndüler.

3. HARRAR SEFERİ

Seferin tarihi: Hicretin 9. ayının başlarında, Zilkâde ayında...

Seriyye Kumandanı: Sa'd b. Ebi Vakkas (ra)

Askerlerin sayısı: 8 (20 kişi oldukları da rivayet edilmektedir)

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Peygamber Efendimiz (asm), Hz. Sa'd b. Ebi Vakkas'a, Harrar'a kadar gitmesini, oradan öteye geçmemesini emretmişti. Harrar, Hicaz'da Cuhfe yakınında bir su idi. Ticaret kervanlarının uğrak yeriydi. Hz. Sa'd'ın kumanda ettiği birlik gündüzleri gizlenerek, geceleri yürüyerek ilerledi ve Medine'den ayrıldıktan sonra beşinci gün sabahleyin Harrar'a ulaştı. Orada Mekke Müşriklerinin kervanının bir gün önce oradan geçip gittiğini öğrendiler. Peygamberimizin (asm) Harrardan ileri geçmemelerini emrettiği için oradan öteye geçmediler ve Medine'ye döndüler.

4. NAHLE SEFERİ

Seferin tarihi: Hicretin on yedinci ayının başlarında, Recep ayında...

Seriyye Kumandanı: Abdullah b. Cahş (ra)

Askerlerin sayısı: 12

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Bu seferin gayesi, Kureyş müşriklerini gözetlemek, denetlemek ve onlar hakkında edinilen bilgileri Peygamber Efendimize (asm) getirmekti. Hedef, Nahle vadisi idi. Burası Mekke ile Taif arasında, Mekke'nin yakınındadır.

Peygamber Efendimiz (asm), Abdullah b. Cahş'a (ra) sefer için hazırlanmasını emrettikten sonra, ona bir mektup verdi ve bu mektubu iki gün gitmedikçe açmamasını, açtığı zaman da mektupta ne yazılıysa ona göre hareket etmesini ve arkadaşlarından hiçbirini kendisiyle birlikte harekete zorlamamasını emretti. Peygamberimiz (asm) yalnızca gidilecek istikameti göstermişti: "Necdiyye yolunu tut! Kuyuya yönel!"

İki gün gittikten sonra Abdullah b. Cahş (ra) mektubu okudu. Bu kısa mektupta Efendimiz (asm) şöyle buyuruyordu:

"Bismillâhirrahmânirrahîm.

"Emmâ ba'd.

"Benim bu mektubuma bakınca, yürümeye devam et! Mekek ile Taif arasındaki Nahye'ye in ve orada Kureyşîleri gözetle! Onlar hakkında edineceğin haberleri bize bildir!"

Abdullah b. Cahş (ra) mektubu okuyunca, "İşittim ve buyruğuna boyun eğdim!" dedi. 12 kişilik birlik yola koyuldu. Her iki kişiye bir deve tahsis edilmişti. Yolda Sa'd b. Ebi Vakkas'la Utbe b. Gazvan'ın nöbetleşe bindikleri deve kayboldu. Her ikisi develerini ararken geride kaldılar, iki gün oyalandılar, daha sonra kafilenin arkasından gittilerse de onlara yetişemediler.

Seriyye on kişi kalmıştı. Nahle'ye ulaştıklarında Kureyşilere ait, kuru üzüm ve deri gibi ticaret malları yüklü bir kervana rastladılar. Kervan'da dört kişi vardı. O gün haram aylardan olan Recep ayının son günü idi. Peygamber Efendimizin (asm) Veda hutbesinde de belirttiği gibi "haram aylar"; Zilkade, Zilhicce, Muharrem ve Recep olmak üzere dört tane idi. Mücahitler, o günün haram aydan bir gün olup olmadığında tereddüt ettiler. Kervandakilere saldırıp saldırmamayı istişare ettiler. Neticede saldırmaya karar verdiler. Amr b. Hadrami isimli müşrik bir okla vurulup öldürüldü. Nevfel b. Abdullah ise kaçıp kurtuldu. Osman b. Abdullah ile Hakem b. Keysan esir alındı.

Mücahitler, esirlerle ve ganimetlerle Medine'ye geldiler ve olup biteni Peygamberimize (asm) anlattılar. Peygamberimiz onlara:

"Ben size haram olan ayda çarpışmayı emretmedim!" buyurdu ve ganimet mallarından da bir şey almadı.

Nahle Seferine katılıp da bu şekilde kervana hücum eden on mücahit müthiş üzüldü. Bunun üzerine Bakara Suresinin 217. âyet-i kerimesi nâzil oldu. Cenab-ı Hak (cc), meâlen şöyle buyurmaktaydı:

"Sana haram aydan ve onda savaşmanın doğru olup olmadığından soruyorlar. De ki: Haram ayda savaşmak büyük bir günahtır. Ancak (insanları) Allah yolundan çevirmek, Allah'ı inkâr etmek, Mescid-i Haram'ın ziyaretine mâni olmak ve halkını oradan çıkarmak; bunlar Allah katında daha büyük

günahtır. Fitne de adam öldürmekten daha büyük bir günahtır. Onlar eğer güçleri yeterse, sizi dininizden döndürünceye kadar size karşı savaşa devam ederler. Sizden kim, dininden döner de kâfir olarak ölürse, onların yaptıkları işler dünyada da âhirette de geçersiz sayılmıştır. Onlar cehennemliktirler ve orada devamlı kalırlar."

Bu âyet-i kerime nâzil olunca, Peygamber Efendimiz (asm) kendisine ayrılan ganimet payını ve iki esiri kabul etti. Kureyş Müşrikleri, her esir için 40 ukiyye gümüş gönderdi (1 ukiyye 40 dirhemdir).

Peygamberimiz (asm), esirlerin diyetini getiren Kureyş elçilerine şöyle dedi:

"İki sahabimiz Sa'd b. Ebi Vakkas'la utbe b. Gazvan sağ salim gelinceye kadar, sizden kurtulmalık akçenizi kabul etmeyeceğiz. Çünkü, bu iki arkadaşımızın âkıbetinden korkuyoruz. Eğer siz onları öldürürseniz, biz de sizin iki esirinizi öldürürüz!"

Kaybolan iki sahabe, çok meşakkat çekmiş, günlerce dikenli ağaçları yiyerek su içerek yürümeye devam etmiş ve nihayet Medine'ye ulaşmışlardı. Onlar gelince, esirler için getirilen kurtulmalık akçeleri kabul edildi.

Peygamber Efendimiz (asm) esirleri İslâma Davet etti. İçlerinden Hakem b. Keysam'a uzun uzun İslâmiyeti anlattı. Hakem b. Keysam Müslüman oldu ve Medine'de kaldı. Pek çok savaşa katıldı. Bi'r-i Maûne'de şehit oldu. Osman b. Abdullah ise, Mekke'ye döndü ve orada kâfir olarak öldü.

5. KARDE SEFERİ

Seferin tarihi: Hicretin 28. ayının başında, Cumâde'l-âhire ayında.

Seriyye Kumandanı: Zeyd b. Hârise (ra)

Askerlerin sayısı: 100

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Mekke Müşrikleri, Bedir'de hezimete uğradıktan sonra Şam'a gidemez, ticaret yapamaz olmuşlardı. Sahil yolu bütünüyle Müslümanların ve Müttefiklerinin kontrolündeydi. Müşrikler uzun uzadıya konuşarak Irak yolunu kullanmaya, Necid arazisinden, susuz çöllerden geçmeye karar verdiler. Mekke'nin zenginleri büyük sermayelerle hazırlanan bu kervana katıldılar. Kureyş Müşriklerinin ticaret kervanının yola çıktığını öğrenen Peygamber Efendimiz (asm), Zeyd b. Hârise kumandasındaki 100 kişilik askerî birliği yola çıkardı. Hedef, ticaret kervanını ele geçirmekti.

Hz. Zeyd, Kumandasındaki birlik ticaret kervanını, Necid sularından Karde'de yakaladı. Kervandakilerin hepsi kaçtı. Yalnızca kılavuz olarak tutulmuş olan Furat b. Hayyân esir edildi. Ganimet malları ve esir Medine'ye getirildi. Peygamber Efendimiz (asm) esire Müslüman olmasını teklif etti, o da Müslüman oldu. Ganimet mallarının beşte biri Beytü'l mala ayrıldı. Bu, 20 bin dirhem tutmuştu. Geri kalanlar ise askerî birliğe katılan mücahitler arasında bölüştürüldü.

6. KATAN SEFERİ

Seferin tarihi: Hicretin 35. Ayında, Muharrem ayının başı...
Seriyye Kumandanı: Ebu Seleme b. Abdulesed (ra)
Askerlerin sayısı: 150

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Esed oğulları kabilesinden Huveylid'in iki oğlu Tuleyha ile Seleme, kendi kavimleri ile kendilerine bağlı olanları Peygamber Efendimizle (asm) çarpışmaya teşvik etmekteydiler. Peygamberimiz (asm) bunu öğrenince Muhacir ve Ensardan müteşekkil bir askerî birlik hazırlattı ve bu birliğe kumandan olarak tayin ettiği Ebu Seleme'ye şu kısa talimatı verdi:

"Seni bu askerî birliğe kumandan tayin ettim. Bunları Beni Esedlerin yurduna götür! Onlar sana gelmeden, sen onların üzerine yürü! Baskın yap!"

İslam birliği, alışık olunmayan yollardan ilerleyerek, Esed Oğullarının toplandıkları su başlarından biri olan Katan'a yaklaştılar. Oradaki, Esed oğullarına ait bir kısım yaylım hayvanlarını bulup ganimet olarak aldılar. Kaçan çobanlar Esed oğullarına, mücahitlerin sayısını olduğundan çok olarak bildirdi. Onlar da korkularından her biri bir yere kaçıp saklandı. Böylece onlara dersleri verilmiş oldu. Bir daha Müslümanların üzerine yürümeye cesaret edemeyeceklerdi. Bu seferde, Mes'ud b. Urve (ra) şehit oldu.

Bedir Seferine kadar, bütün askerî birliklere yalnızca Muhacirler katılmaktaydı. Zira Ensarla yapılan anlaşmada (Akabe Biatı), Peygamberimizi (asm) Medine'de korumaya söz verilmekteydi. Peş peşe cihad âyetleri nâzil olunca, Ensar da Bedir Savaşına iştirak etti. Ondan sonra da bütün cihad harekâtlarına katıldılar.

7. RECİ' SEFERİ

Seferin tarihi: Hicretin 36. ayında (Hicretin 3. yılın sonunda) Safer ayının ortalarında

Seriyye Kumandanı: Âsım b. Sabit (ra)

Askerlerin sayısı: 7

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Adal ve Kare kabilesine mensup birtakım kişiler Medine'ye gelerek Peygamber Efendimizin (asm) huzuruna varmış ve şöyle demişlerdi:

"Yâ Resûlullah! İslâmiyet kabilemiz içinde yer almaya başladı. Ashabından bazı kimseleri bizimle birlikte gönder de, onlar bize dinî bilgileri öğretsinler, Kur'ân okusun ve okutsunlar! Bize İslâm şeriatını öğretsinler!"

Peygamberimiz (asm), hem Adal ve Kara kabilelerine İslâmî bilgileri öğretmeleri, hem de Kureyş Müşriklerinin Müslümanlara karşı askerî bir harekât hazırlığı içinde olup olmadıklarını öğrenmeleri için 7 sahabesini seçti ve gönderdi. Bu yedi sahabe şunlardı:

Mersed b. Ebi Mersed, Âsım b. Sabit, Halid b. Bükeyr, Hubeyb b. Adiyy, Zeyd b. Desinne, Abdullah b. Târık, Muattib b. Ubeyd...

Bu 7 mümtaz sahabe, Mekke ile Usfan arasında bulunan Hüzeyl kabilesine ait bir su olan Reci' mevkiine geldiklerinde konakladılar. Onlar istirahat halindeyken, Adal ve Kare kabileleri, Lihyan oğulları diye anılan Hüzeyl kabilesine haber salıp, onlardan Müslümanlara karşı kendilerine yardım etmesini istediler. Mekkelilerin Müslümanların başına koymuş olduğu büyük

mükâfatı bilen Hüzeyl kabilesine mensup yüze yakın okçu gelip Müslümanları izlemeye başladılar.

Adal ve Kare temsilcileri ve bu kabile mensupları hıyanetlikte bulunmuştu. 7 kişilik mücahit gurubu ihaneti öğrenince, kendilerini korumak için biri dağın tepesine çıktılar. Etrafını saran gözünü para hırsı bürümüş hâinler;

"Vallahi sizi öldürmek istemiyoruz! Biz sizi ancak Mekkelilere teslim edip onlardan birşeyler almak istiyoruz" Dediler.

Sahabeler teslim olmayı red ettiler. Atılan oklardan dört sahabe şehit oldu. Şehit olanlar arasında Âsım b. Sabit de vardı.

Âsım b. Sabit ok yağmuru başlamadan önce şöyle duâ etmişti:

"Allah'ım! Günün başında ben Senin dinini korudum. Günün sonunda da, sen benim etimi, tenimi koru! Allah'ım! Halimizden, Peygamberini haberdar et!"

Âsım b. Sabit, Uhud savaşında müşrik kadınlarından Sülâfe'nin iki oğlunu okla vurup öldürmüştü. Bu müşrik kadın da, Âsım b. Sabit'in başını ele geçirecek olursa kafatası ile şarap içmeyi adamış ve onun başını kendisine getirecek olana yüz deve vermeyi vaad etmişti. Hüzeyl kabilesine mensup vahşiler bu yüz deveyi alma hayaliyle Âsım b. Sabit'in mübarek vücuduna yaklaşmak isteyince bir anda bulut gibi arı taifesi ortaya çıktı ve müşrikleri cesede yaklaştırmadı. Onlar da kendi kendilerine; "Bırakın onu! Akşam olup arılar başından dağılınca alırız!" dediler. O anda hiç bulut yokken bir anda müthiş bir yağmur yağdı ve sel suları Âsım b. Sabit'in mübarek naaşını alıp götürdü. Müşrikler onun cesedini bulamadılar.

Sahabelerden Hubeyb b. Adiyy, Zeyd b. Desinne ve Abdullah b. Tarık teslim olmuşlardı. Hüzeyliler bu üç sahabenin ellerini yay telleriyle bağlayıp Mekke'ye doğru yola çıkardı. Yolda, Zahran'a vardıklarında, Abdullah b. Tarık bağlandıkları ipten elini çıkarıp kılıcına yapıştı. Hüzeyliler korkularından

yanına yaklaşamadılar ve geriye çekilerek attıkları taşlarla onu şehit ettiler.

Hüzeylîler, iki sahabeyi Mekke'ye götürdü ve satılığa çıkardı. Hübeyb'i (ra), Hüceyr b. Ebi İlhab isimli müşrik, öldürülmüş olan babasının karşılığı olarak öldürülmek üzere satın aldı. Zeyd b. Desinne'yi de babası Ümeyye b. Halef'in karşılığı olarak öldürmek üzere, Safvan b. Ümeyye satın aldı.

Her iki sahabe de hapsedildiler. Hubeyb b. Adiyye, hapsedildiği yerde devamlı Kur'an okuyor, teheccüd namazı kılıyordu. Cenab-ı Hak kendisine rızık olarak iri taneli üzüm salkımları ihsan ediyordu. Bunu o sırada Hüceyr b. Ebi İhab'ın kölesi olan Maviye Hatun da görmüştür. (Maviye Hatun sonradan Müslüman olmuştur.)

Hubeyb'i öldürecekleri gün Mekke'nin dışındaki Ten'im'e götürdüler. Orada bir çukur kazıp, bir ağaç gövdesini diktiler. Hubeyb, direğe bağlanmadan önce iki rekat namaz kılmak için izin istedi. İki rekat namaz kıldıktan sonra duâ etti. "İlâhî! Şuracıkta, Resûlüne elçi olarak gönderilecek bir kimse bulamıyorum! Resûlüne selâmımı Sen tebliğ et! İlâhî! Biz Senin resûlünün elçiliğini tebliğ ettik. Sen de bize yapılanı sabahleyin Resûlüne tebliğ et!" dedi.

Cebrail Aleyhisselam Hz. Hubeyb'in selamını Peygamber Efendimize (asm) tebli etti.

Hz. Hubeyb ağaca sımsıkı bağlanmıştı. Bedir'de öldürülen müşriklerin oğulları gelip eli kolu bağlı Hubeyb'e işkence etmeye, hançerlerini saplamaya, vücudunu doğramaya giriştiler.

Hz. Hubeyb (ra) bu vahşet karşısında aldırış etmiyor, yapılanları beyitler halinde manzum olarak dile getiriyor, sık sık Kelime-i Tevhid'i söylüyordu. Her tarafından kanlar akmaktaydı. Şehit olmadan önce şöyle diyordu:

"Ben Müslüman olarak öldürülmüş olduktan sonra, ölümüm ne suretle olursa olsun, aldırış etmem! Çünkü, onların shepsi Allah yolundadır! O, dilerse, bu târumar olan vücuduma feyiz ve bereket ihsan eder!"

Sahabelerin şehit edilişini seyretmek için orada toplanmış olan Mekkeliler bu iman karşısında şaşkınlıktan ne yapacaklarını bilemez olmuşlardı.

Müşriklerin çocuklarından kırk kişi, ellerindeki mızrakları hafif hafif Hz. Hubeyb'e saplamışlardı. En sonuncusu olan Ukbe b. Hâris isimli zâlim'in sapladığı mızrak göğsünden girip sırtından dışarı çıktı. Hz. Hubeyb; "Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammed abduhu ve resûlüh" dedi. Bu son sözleri olmuştu.

Zeyd b. Desinne de, direğe bağlanmadan evvel iki rekat namaz kıldı. O da geceleri devamlı teheccüd namazı kılmış, gündüzleri oruç tutmuştu.

Müşrikler, Zeyd b. Desinne'ye şöyle dediler:

"Gel, şu sonradan ortaya çıkarılan dininden dönüp bizim dinimize bağlan da, seni serbest bırakalım"

Zeyd b. Desinne şu cevabı verdi:

"Hayır! Vallahi, ben hiçbir zaman dinimden ayrılmam!"

Ebu Süfyan şöyle dedi:

"Sana Allah adına and veriyor ve soruyorum: Şimdi yanımızda, senin yerine Muhammed bulunup da onun boynunu vurmamızı, senin ise ailenin içinde sağ salim yaşamanı arzu etmez misiniz?"

Zeyd b. Desinne şu cevabı verdi:

"Vallahi, ben ailem içinde sağ salim oturup da Muhammed aleyhisselam'ın değil sizin yanınızda, hatta şimdi bulunduğu

yerde bile ayağına bir dikenin batmasına, batıp incitmesine razı olamam!"

Ebu Süfyan, bu cevap üzerine şu itirafta bulundu:

"Ben, insanlar içinde, ashabının Muhammed'i sevdiği gibi, hiçbir kimsenin hiçbir kimseyi sevdiğini görmemişimdir!"

Müşrikler, Zeyd b. Desinne'nin üzerine ok atmaya başladılar. Hz. Zeyd (ra), devamlı kelime-i şehadet getiriyor, imanını haykırıyordu. En sonunda Safvan'ın kölesi Nıstas'ın darbesi ile Hz. Zeyd de şehid oldu.

8. Bİ'R-İ MAÛNE SEFERİ

Seferin tarihi: Hicretin dördüncü yılı Safer ayında. Uhud savaşından dört ay sonra...

Seriyye Kumandanı: Münzir b. Amr (ra)

Askerlerin sayısı: 40

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Âmir b. Sa'saa oğulları kabilesinin lideri Ebu Berâ' Âmir b. Malik b. Cafer, Medine'ye gelerek Peygamber Efendimizi (asm) ziyaret etmişti. Peygamber Efendimiz (asm) onu İslâmiyete dâvet etti. Ebu Berâ, ne kabul, ne red etti. Şöyle dedi:

"Ey Muhammed! Ben senin işini pek güzel ve pek şerefli görüyorum. Kavmim benim arkamdadır, ne dersem yaparlar. Ashabından, Necid halkına birtakım adamlar göndersen ve onlar da onları senin işine davet etseler, umarım ki onlar senin davetine icabet ederler, işine tâbi olurlar. Tabi olunca da, artık davet ettiğin işin öyle parlar ve güçlenirsin ki, diyecek yok! Sen istediğin kişileri Necid halkına gönder!"

Peygamber Efendimiz:

"Ben göndereceğim kişilere Necidlilerin fenalık etmelerinden korkarım!" buyurdu.

Ebû Berâ' şu şekilde konuşarak kesin teminat verdi:

"Ben onları himayeme alır, korurum. Korkma! Necid halkından hiç kimse onlara engel olamaz, dokunamaz! Göndereceğin kişileri gönder! Halkı senin işine davet etsinler!"

Ebu Bera' kavminin yanına dönünce, kendilerine İslâmiyeti anlatacak bir heyet geleceğini ve onlara kesinlikle dokunmamalarını söyledi.

Peygamberimiz (asm), Ebu Berâ'nın gönderilecek irşad birliğine hiçbir zarar gelmeyeceğine dair kesin bir dille söz vermesi üzerine, hepsi de Ashab-ı Suffa'dan, Kur'an'ı, Sünneti ve fıkhı çok iyi bilen 40 kişiyi gönderdi. Kumandanları Münzir b. Amr idi.

İrşad heyeti, Âmir oğulları yurdu ile Süleym oğulları yurdu arasındaki Bi'r-i Maune (Maune kuyusu) başına indiler. Burası, Mekke ile Usfan arasında bir bölge idi.

Peygamberimiz (asm), Necid halkı ile Âmir oğulları liderlerine verilmek üzere, bir mektup ta göndermişti. Bu mektup halka okunacaktı. O esnada irşad heyetinin geldiğini öğrenen, Ebu Berâ'nın yeğeni azılı müşrik Âmir b. Tufeyl, amcasının eman verişine aldırış etmedi ve bu irşad birliğini imhâ etmek için harekete geçti. İlk olarak, Peygamber Efendimizin (asm) mektubunu halka okuyan Haram b. Milhan'ı (ra) arkadan mızrakla vurup şehit etti. Mızrağın ucu, Haram b. Milhan'ın göğsünden dışarı çıkmıştı. Bu kahraman sahabe, mızrak vücuduna saplanır saplanmaz; **"Allahuekber! Kâbe'nin Rabbine andolsun ki, kazandım gitti!"** dedi ve fışkıran kanından avuçlayıp, onu yüzüne ve başına sürdü. Daha sonra oracıkta şehit oldu.

Âmir b. Tufeyl, irşad heyetine saldırmak için adam toplamaya koyuldu. Âmir oğulları liderleri Ebu Bera'nın emanını hatırlatarak onun davetine icabet etmekten çekindiler. Bunun üzerine Âmir b. Tufeyl, Süleym oğullarından Usayya, Ri'l, Zekvan, Kare kabilelerine müracaat etti ve kendisine yardım etmelerini istedi. Onlardan topladığı canilerle birlikte irşad heyetini kuşattılar. İrşad birliği, geliş maksatlarını hatırlattı ve Resulullah'ın elçileri olduklarını söyledi. Ama gözü dönmüş zâlimler topluluğu bu güzide topluluğa saldırdı. Heyetin tamamı şehid düştü. Yalnızca

Ka'b b. Zeyd can verir bir halde bırakıldığı için sağ kaldı. Şehitlerden, Âmir b. Füheyre, vücuduna mızrak saplanınca, şehit oldu ve o zâlim topluluğun gözleri önünde göğe yükseldi. Bunu gördükleri halde yine de içlerinden çoğu hâfız olan bu nurlu kâfileye saldırmaktan geri durmadılar.

Mauna kuyusu başında cereyan eden bu hâdise İslâm tarihinin en hazin hâdisesidir. Peygamber Efendimiz tamamı da Ashab-ı Suffa'dan olan bu güzide topluluğun tamamının şehit olduğunu öğrenince çok üzülmüştür. Enes b. Malik (ra) bu hususta şöyle demektedir:

"Resûlullah Aleyhisselamın Bi'r-i Maûne'de şehit olan ashabına yanıp üzüldüğü kadar, hiçbir şeye yanıp üzüldüğünü görmedim."

Peygamberimiz (asm), bir ay boyunca, Allah'a ve Resûlüne âsi olan Rı'l, Zekvan, Usayya ve Lihyan kabileleri aleyhine duâ etti. Cemaat da "âmin!" dediler.

9. KURATA SERİYYESİ

Seferin tarihi: Hicretin altıncı yılında, Muharremin onuncu günü...

Seriyye Kumandanı: Muhammed b. Mesleme (ra)

Askerlerin sayısı: 30

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Peygamber Efendimiz (asm) bu askerî birliği Bekr b. Kilâb oğulları üzerine gönderdi. Bi'r-i Mâune'de İslâm irşad heyetini kuşatıp şehit eden Âmir b. Tufeyl, bu kabilenin Cafer b. Kilâb oğulları kolundandı.

Peygamberimiz (asm), mücahitlere, gündüzleri gizlenip geceleri ilerlemelerini ve düşmana birdenbire ve her yandan baskın yapmalarını emir ve tavsiye buyurdu.

Mücahitler, Darıyye'ye eriştiklerinde burada bir kafileye rastladı. Bunlar, Muharib kabilesine mensuplardı. Peygamber Efendimiz, Hicretin 4. yılında onların Müslümanlara saldırmak için hazırlık yaptıklarını öğrenince üzerlerine yürümüş, ama onlar çarpışmaktan korkarak dağ başlarına kaçmışlardı.

Mücahitler bu kafileye saldırdı. Çarpışanlardan bazıları öldürüldü, kalanlar ise kaçtılar. Bunların deve ve davarları ganimet olarak alındı.

Mücahitler, Benî Bekrlerin bulundukları yere kadar sesizce ulaştılar ve aniden onlara saldırdılar. Onlardan on kişiyi öldürdüler. Kalanlar ise dört bir yana kaçtı. Mücahitler ganimet olarak aldıkları davar ve develeri Medine'ye doğru sürdüler.

Muhariblerle Benî Bekr'lerden ganimet olarak alınan mallar, 150 deve ve 3 bin davardı. Seriyye kumandanı Muhammed b. Mesleme bu ganimet mallarının beşte birini Beytü'l mal için ayırıp, kalan beşte dördünü arkadaşlarına bölüştürdü. Bekir b. Kilâb oğulları kabilesinden Kuratalar üzerine yapıldığı için "Kurata seriyyesi" diye bilinen bu askerî harekât 19 gün sürmüş ve birlik, Muharrem'in son gecesinde Medine'ye dönmüştür.

10. GAMR (GAMRE) SEFERİ

Seferin tarihi: Hicretin 6. yılında, Rabiülâhir ayında...

Seriyye Kumandanı: Ükkâşe b. Mıhsan (ra)

Askerlerin sayısı: 40

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Esed oğulları, Hendek Savaşında Müşriklerin safında savaşmışlardı. Peygamber Efendimiz, Ükkâşe b. Mıhsan kumandasındaki askerî birliği onlar üzerine gönderdi.

Esed oğulları, Necd yolu üzerinde, Medine'ye iki gecelik uzaklıkta Gamr veya Gamre denilen bir su başında konaklamaktaydılar. İslâm birliğinin üzerlerine doğru geldiğini öğrenince kaçıp dağıldılar. Mücahitler onların nereye gittiğini araştırırken bir casus yakaladılar. Onu sıkıştırınca, Esed oğullarına ait develerin otladığı yeri gösterdi. Mücahitler oraya baskın yapınca çobanlar kaçtı. Ükkâşe (ra) kaçanları tâkip ettirmedi. Orada ele geçirilen 200 deve sürülüp Medine'ye getirildi.

11. ZÜLKASSA SEFERİ

Seferin tarihi: Hicretin 6. yılında Rabiülâhir ayında...

Seriyye Kumandanı: Muhammed b. Mesleme (ra)

Askerlerin sayısı: 10

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Medine'ye 24 mil uzaklıktaki Zülkassa'da oturan bazı kabileler, Medinelilerin yaylım hayvanlarını yağmalamak için söz birliği etmişlerdi. Peygamber Efendimiz (asm) bunu haber alınca Muhammed b. Mesleme'yi (ra) on kişilik bir birliğin başında Zülkassa'da oturan Benî Sa'lebeler ve ile aynı kabileden Benî Uveller'in üzerine gönderdi. Bunlar İslâm keşif birliğinin geldiğini öğrenince gizlendiler. Keşif birliğindekiler uykuya dalınca yüz kişi ile onları kuşattılar ve oka tuttular. Muhammed b. Mesleme'nin, "Silah başına!" komutu üzerine hepsi kalkıp silahına davrandı ve onlara ok atmaya başladılar. Müşrik topluluğu daha sonra mızraklarla saldırdılar. Muhammed b. Mesleme, ağır yaralı halde yere baygın düştü. Müşrikler onun topuğuna vurup da kımıldamadığını görünce ölü sandılar. Diğer mücahitlerin tamamı şehid edildi.

Oradan geçmekte olan bir Müslüman, Muhammed b. Mesleme'nin ölmediğini gördü ve ona su ikram etti, daha sonra bindirip Medine'ye getirdi.

12. EBU UBEYDE B. CERRAH'IN (RA) ZÜLKASSA ÜZERİNE GÖNDERİLİŞİ

Seferin tarihi: Hicretin 6. yılında Rabiülâhir ayında...

Seriyye Kumandanı: Ebu Ubeyde b. Cerrah (ra)

Askerlerin sayısı: 40

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Peygamber Efendimiz (asm), mücahit topluluğunun Zülkassa'da şehit edildiğini öğrenir öğrenmez, akşam namazı kılındıktan sonra, Ebu Ubeyde b. Cerrah (ra) kumandasındaki 40 kişilik bir birliği Zülkassa'ya yolladı. Bu birliğin gâyesi; hem Medinelilerin Heyka'da (heyfa) yayılan hayvanlarına yapılması muhtemel bir baskını önlemek, hem de Muhammed b. Mesleme ve arkadaşlarına yaptıklarından dolayı Zülkassa topluluklarını cezalandırmaktı.

Ebu Ubeyde kumandasındaki mücahidler sabaha karşı Zülkassa'ya ulaşmış ve oradaki müşriklere birden baskın yapmışlardı. Bedeviler dağılıp dağ başlarına kaçtı. Yalnızca bir kişi yakalandı. O da Medine'ye getirildikten sonra Müslüman oldu ve Peygamberimiz (asm) tarafından serbest bırakıldı.

Zülkassa'da, müşriklerin kaçarken geride bıraktıkları develer, davarlar, elbiseler ve ev eşyaları ganimet olarak alındı.

13. CEMUM SEFERİ

Seferin tarihi: Hicretin 6. yılında, Rebiülâhir ayında...

Seriyye Kumandanı: Zeyd b. Hârise

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Bu sefer, İslâmın azılı düşmanlarından Süleym oğulları üzerine yapılmıştır. Süleym oğulları, Kureyş ordusu Hendek Muharebesiyle neticelenen Medine kuşatmasına giderken, 700 kişiyle onlara katılmışlardı. Bi'r-i Maûne'de 40 mücahidi şehid edenler de yine Süleym oğulları kabilesine mensuplardı.

Peygamber Efendimiz (asm) bu zâlim topluluğa dersini vermek üzere bir askerî birlik hazırladı, kumandanlığına da Zeyd b. Hârise'yi (ra) tâyin etti.

Hz. Zeyd (ra), Süleym oğullarının yurdu olan Cemum'a gitti. Orada oturan Süleymoğulları Müslümanların üzerlerine geldiğini öğrenince kaçışmışlardı. Müslümanlar, orada ele geçirdikleri Halime isimli bir kadından öğrendikleri bilgilerle, Süleymoğullarının konak yerlerinden birine baskın yaptılar. Hayli davar ve deve ve esir alarak Medine'ye döndüler. Esir alınanlar içerisinde, daha önce esir edilen halime isimli kadının kocası da vardı. Peygamberimiz (asm) onların ikisini de serbest bıraktı.

14. IYS SEFERİ

Seferin tarihi: Hicretin 6. yılında Cumâdelûlâ ayında...

Seriyye Kumandanı: Zeyd b. Harise (ra)

Askerlerin Sayısı: 170

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Bu seferin gâyesi, Şam'dan yola çıktığı haber alınan Kureyş Ticaret kervanını ele geçirmek, böylece, ticaretten elde ettikleri paralarla paralı asker tutup Müslümanlara vuran Mekke müşriklerine ekonomik cihetten darbe indirmek...

Peygamber Efendimizden (asm) aldığı talimatla yola çıkan Zeyd b. Hârise kumandasındaki mücahitler, Kureyş Kervanını Iys mevkiinde yakaladılar. Yapılan kısa çarpışma neticesinde kervandakiler esir edildi ve kervanda bulunan mallar ve pek çok gümüş ele geçirildi. Esirler arasında Peygamberimizin (asm) kızı, Hz. Zeyneb'in kocası Ebu'l Âs da vardı. Hz. Zeyneb (ra) Medine'ye hicret etmiş, kocası müşrik olduğu için Mekke'de kalmıştı.

Ebu'l Âs Medine'ye gelince, "babandan, benim için eman al!" diye Hz. Zeyneb'e haber gönderdi. Hz. Zeyneb'in talebi üzerine Peygamberimiz (asm) Ebu'l-Âs'a eman verdi ve mücahitlerden taleb etmesi üzerine, onlar da Ebu'l Âs'dan aldıkları bütün malları getirip geri verdiler. Ebu'l-Âs, aldığı mallarla Mekke'ye döndü. Bütün malları hak sahiplerine teslim etti. Ayrıca kimin kendisinde ne alacağı varsa ödedi. Daha sonra, Mekkelilere Müslüman olduğunu açıkladı ve Müslüman olmuş olarak Medine'ye döndü. Peygamber Efendimiz (asm) de Hz. Zeyneb'i, eski nikahı ile veya yeni bir nikahla ve yeni bir mehirle verdi.

15. TARF SEFERİ

Seferin tarihi: Hicretin 6. yılında Cumâdelâhir ayında....

Seriyye Kumandanı: Zeyd b. Harise (ra)

Askerlerin Sayısı: 11

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Bu seferin gâyesi, Tarf'ta bulunan Benî Sa'lebelerin üzerine yürüyüp onlara derslerini vermekti. Zira bu kabile devamlı Müslümanların aleyhine faaliyet göstermekteydi. Peygamber Efendimiz (asm) Hicretin 4. Yılında Sa'lebe oğullarının Enmar kabileleriyle birleşerek Müslümanlarla çarpışmaya hazırlandıklarını öğrenince Zatü'r-rikâya kadar gitmişti.

Sa'lebe oğulları, Muhammed b. Mesleme kumandasındaki on kişilik keşif birliğini Zülkassa'da kuşatarak şehit etmişlerdi. Ebu Ubeyde b. Cerrah (ra) kumandasındaki askerî birlik onlara ilk darbeyi indirmişti.

Zeyd b. Harise kumandasındaki askerî birlik, birçok su kuyuları ve su birikintileri bulunan Tarf'a ulaşınca, Sa'lebe oğulları bu askerî birliği, Peygamber Efendimizin (asm) ordusunun öncü kuvvetleri zannederek korkup kaçtılar. Mücahidler, Sa'lebe oğullarına ait yirmi deve ile çok sayıda davar ele geçirdiler ve onları sürüp Medine'ye getirdiler. Bu sefer dört gece sürmüştür.

16. DÛMETÜ'L-CENDEL SEFERİ

Seferin tarihi: Hicretin 6. yılında Şaban ayında....

Seriyye Kumandanı: Abdurrahman b. Avf (ra)

Askerlerin Sayısı: 700

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Bu seferin gâyesi, Dûmetü'l Cendel halkını ve o civar halkını İslâma dâvet etmek ve İslamiyeti o civarda tebliğ etmek, dolayısiyle İslâmiyeti yaymak, İslâm Devletinin hâkimiyetini pekiştirmekti.

Dûmetü'l Cendel, Medine'ye 15 gece uzaklıkta, Şam'ın Medine'ye en yakın beldelerinden biri idi. Tebük yakınında, akarsuları, hurmalık ve ekinlikleri bulunan bir yerdi.

Peygamber Efendimiz (asm), yola çıkmadan önce, Abdurrahman b. Avf'ın gelişigüzel sardığı sarığı çözüp tekrar sarmış, sarığın bir ucunu omuzunun arasından dört parmak kadar uzatmıştı. Daha sonra kendisine bir sancak vermiş, tavsiyelerde bulunmuştu. Peygamberimiz (asm) konuşmasının son kısmında şöyle buyurmuştu:

"Eğer Allah sana fetih ve zafer ihsan eder, onlar senin dâvetini kabul edip Müslüman olurlarsa, onların krallarının, liderlerinin kızı ile evlen!"

Abdurrahman b. Avf, mücahitlerle birlikte Dûmetü'l-Cendel'e ulaşınca orada üç gün kaldı. Halkı İslâma dâvet ettiler. Kral Asbağ b. Amr el-Kelbî Hıristiyandı. İslâmiyet hakkında bilgiler aldıktan sonra, yapılan dâvete icabet etti ve Müslüman oldu.

Abdurrahman b. Avf, Peygamberimize (asm) bir mektup göndererek, Dumetü'l Cendel Kralınının kızıyla evlenmesi hususundaki emirlerinin ne olduğunu sordu. Peygamberimiz de (asm) gönderdiği cevabî yazısında, Asbağ'ın kızı Tümazır'la evlenmesini bildirdi.

Abdurrahman b. Avf, Dûmetü'l Cendel halkından Müslüman olmayıp kendi dinlerinde kalmak isteyenleri vergiye bağladı. Yıllık ne kadar vergi ödeyecekleri bir anlaşma ile tesbit edildi ve Abdurrahman b. Avf (ra), yeni hanımını yanına alarak, mücahitlerle birlikte Medine'ye döndü.

17. HZ. ALİ'NİN (RA) FEDEK'TE TOPLANAN BENÎ SA'DLARA GÖNDERİLİŞİ

Seferin tarihi: Hicretin 6. yılında Şaban ayında....

Seriyye Kumandanı: Hz. Ali (ra)

Askerlerin Sayısı: 11

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Peygamber Efendimiz (asm), Sa'd b. Bekr oğulları kabilesinin, Hayber Yahudilerine yardım etmek üzere Fedek'te toplandıklarını haber almıştı. Bir yıldan beri Peygamber Efendimiz'le (asm) çarpışmaya hazırlanan Hayber Yahudileri bunun için Teymâ, Fedek ve Vadi'l-Kura Yahudileriyle görüşmeler yapmış, Bekr oğulları gibi, menfaat karşılığında çarpışmaya hazır Müşrik Arap kabileleriyle de temaslarda bulunmuşlardı.

Peygamberimiz (asm), Hz. Ali'yi (ra) 11 kişilik bir birliğin başında Fedek'te toplanan Benî Sa'd b. Bekrlere gönderdi. Mücahidler sessizce ilerlediler, Hayber'le Fedek arasındaki bir su kaynağı olan Hemec'e ulaştıklarında orada Benî Sa'dların bir casusunu yakaladılar. Casusu sıkıştırınca canına karşılık, Benî Sa'dların develeri ile davarlarının bulunduğu ovayı gösterdi. Mücahitler oraya baskın yaptılar. Çobanlar dehşet içerisinde kaçışıp durumu Sa'd b. Bekr oğullarına haber verdiler. Onlar da korkudan dört bir yana kaçışmıştı.

Mücahitler, Benî Sa'd b. Sekrlerden 500 deve ile 2000 davar ganimet almıştı. Bu ganimetler şer'î usule göre paylaştırıldı. Beşte biri Beytü'l-mâl için çıkarıldıktan sonra, kalan beşte dördü mücahitler arasında bölüştürüldü.

18. ZEYD B. HÂRİSE'NİN (RA) BENÎ FEZÂRELERE GÖNDERİLİŞİ

Seferin tarihi: Hicretin 6. yılında Ramazan ayında...

Seriyye Kumandanı: Zeyd b. Hârise (ra)

Askerlerin Sayısı: Büyükçe bir süvari birliği (sayısı tam olarak bilinmiyor)

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Zeyd b. Hârise (ra), Hicretin 6. yılında, Recep ayında, bazı sahabelerle birlikte, ticaret mallarını Şam'a götürüp satmak için yola çıkmıştı. Kervan Vâdi'l-Kurâ'ya yaklaştığı sırada Fezâre ve Bekr kabilesinden birtakım adamlar kervanın önünü kesti, Zeyd b. Hârise ile arkadaşlarını kılıçtan geçirdiler. Hepsinin öldüğüne kanaat getirerek, yanlarındaki bütün malları gasbedip gittiler. Hz. Zeyd (ra) ağır yaralı olarak güçlükle ilerleyerek Medine'ye geldi ve olup bitenleri Peygamber Efendimize (asm) anlattı. Hz. Zeyd (ra), Benî Fezârelerle çarpışmadıkça yıkanmayacağına, koku sürünmeyeceğine yemin etti.

Fezarelerin vukuatı çoktu. Daha önce de, Peygamber Efendimizin (asm), Gâbe yaylımında yayılmakta olan yirmi devesini gasbetmiş, Ebu Zerri'l- Gıfârî'nin oğlunu şehit etmişlerdi.

Hz. Zeyd, Peygamber efendimizden (asm), Benî Fezareler üzerine kendisinin gönderilmesini talep etmişti. Hz. Zeyd iki ay kadar hasta yattıktan sonra yaraları iyileşti. Peygamber Efendimiz de onu bir askerî birliğin başında Benî Fezarelere gönderdi.

Peygamberimiz (asm); "Gündüzleri gizleniniz, geceleri gidiniz!" talimatını vermişti. Mücahitler de öyle yaptılar. Benî Fezareler de

yaptıkları hâinlikleri bildikleri için korkudan her tarafa gözcüler koymuşlardı. Mücahitlerin kılavuzunun yolu şaşırması üzerine, birlik yanlış bir yola sapmış o arada Benî Fezâreler mücahitlerin geldiğini haber alıp kaçmışlardı.

İslâm birliği sabahleyin Benî Fezârelerin yurduna gittiğinde, onların dağılıp gittiğini gördüler. Yalnızca küçük bir topluluk kalmıştı. Bunlar arasında Müşriklerin elebaşıları da vardı. Onlar öldürüldü. Bunlardan en azgınları Ümmü Kırfe adında bir kadındı. Kavminin kraliçesi gibiydi. On oğlu vardı. Evinde 50 kılıç asılıydı. Hepsi de bu kadının mahremine, ev halkına aitti. O kadar azılı bir İslâm düşmanı idi ki, oğullarından ve oğullarının oğullarından 30 atlı hazırlayıp onlara; "Medine'ye gidiniz, Muhammed'i öldürünüz!" talimatını vermişti. Bunu öğrenen peygamberimiz (asm); "Ey Allah'ım! Oğullarını ona kaybettir!" diyerek onun aleyhinde duâ etmişti.

Mücahidlerden Kays b. Muhassir Ümmü Kırfe'yi yakalamıştı. Maksadı esir etmekti. Ancak Ümmü Kırfe, Peygamber Efendimize (asm) sövüp saymaya başlayınca, Zeyd b. Hârise öldürülmesini emretti. Kays b. Muhassir de onu öldürdü.

Benî Fezârelerden birçok savaş malzemeleri ve diğer mallar ele geçirilmişti. Bunlar Şer'î usulle bölüştürüldü. Bu seferle, İslâm düşmanı bir topluluğa gözdağı ve mücahitlerin her an hadlerini bildirmek üzere gelecekleri mesajı verilmişti.

19. KÜRZ B. CABİR'İN (RA) ÜKL VE URANÎLERİ YAKALAMAYA GÖNDERİLİŞİ

Seferin tarihi: Hicretin 6. yılında Şevval ayında...
Seriyye Kumandanı: Kürz b. Cabir (ra)
Askerlerin Sayısı: 20
Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Dördü Uranilerden, üçü Ükllerden, biri de Süleym oğullarından olan 8 kişi Medine'ye gelmiş, Müslüman olduklarını söylemiş ve orada kalmaya başlamışlardı. Gerçekte Müslüman değillerdi. Medine'de sıtmaya yakalandılar. Zayıf düştüler. "Yâ Resûllallah! Bizi barındır, yedir, geçindir! Yâ Resulallah bize süt bul!" dediler.

Peygamber Efendimiz (asm); "Siz Resûlullah'ın develerinin yanına gitmedikçe, size burada içirecek süt bulamam!" buyurdu. Onlar;

"Yâ Resûlallah! Şu ağrılar başımıza gelmiş bulunuyor. İzin versen de, biz develerin yanına gitsek. Yâ Resulallah! Bizler hayvan sahipleriyiz. Ekin ve arazi sahipleri değiliz. Medine'nin havası bize ağır geldi!" dediler.

Peygamber Efendimizin Cemmâ yaylımında yayılan develeri 15 kadardı. Orada zekat develeri de vardı. Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu:

"İsterseniz, siz zekat develerinin bulundukları yere kadar gidip onların sütlerinden ve sidiklerinden içebilirsiniz."

Bu sekiz kişi, üç ay kadar develerin yanlarında kaldılar. Develerin sütlerinden ve sidiklerinden içerek sıhhat buldular.

"Sidik içmek" tuhaf gelebilir diye şu açıklamayı yapalım: Deve sidiği mide ishaline iyi gelirdi. Ayrıca develer, çölde yavşan ve marsama otu yedikleri için onların sidikleri ve sütleri, içilecek ilaçların içine konurdu.

Bu nankör ve hâin adamlar, iyileşip Medine'ye döndükten sonra, tekrar develerin olduğu yere gitmek için izin istediler. Peygamberimiz (asm) de onlara izin verdi. Develerin yanına dönen adamlar, sabahleyin Peygamberimizin (asm) develerini sürüp götürdüler. Peygamberimizin (asm) azadlısı Yesar bu develerin çobanı idi. Yesar bu hırsız ve mürted adamlara yetişti. Bu hâin adamlar Yesar'ı yakaladılar, boğazladılar, ellerini, ayaklarını kestiler, son nefesini verinceye kadar onun diline ve gözlerine diken batırarak işkence yaptılar. Daha sonra da çekip gittiler.

Bu haber Peygamber Efendimize (asm) ulaşınca, derhal; "Ey Allah'ın süvarileri! Hayvanlarınıza bininiz!" diye mücahitlere seslenilmesini emretti. Peygamberimiz Kürz b. Cabir kumandasındaki 20 kişilik süvari birliğini canilerin peşi sıra gönderdi.

Süvariler bu 8 caniye, Medine'nin doğusunda Irak yolunda bir yer olan Münakka'da yetişti. Hepsini esir edip bağlayarak Medine'ye getirdiler.

Bu sekiz kişi; hem hırsızlık yapmışlar, hem işkenceyle adam öldürmüşler, hem de mürted olmuşlar, Allah'a ve Resûlüne karşı harp açmışlardı. Bu suçlarına uygun ceza verildi. Kısasa kısas yapıldı: 8 caninin, elleri ve ayakları kesildi, gözlerine de mil çekildi. Daha sonra da asıldılar.

Bu hâdiseden sonra bütün Arabistan bölgesinde üç yüz sene boyunca bir tek hırsızlık vak'ası görülmedi.

20. ZEYD B. HARİSE'NİN (RA) HISMA'YA GÖNDERİLİŞİ

Seferin tarihi: Hicretin 7. yılı başlarında...

Seriyye Kumandanı: Zeyd b. Hârise (ra)

Askerlerin Sayısı: 500

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Peygamber Efendimizin (asm) Bizans İmparatoru Herakliyus'a bir mektupla birlikte gönderdiği elçisi Dıhye b. Halife (ra) Hısma'da mola verdiği sırada, Cüzamlardan bir gurup zorba, Kayser'in vermiş olduğu birçok kıymetli hediyeleri soymuşlardı. Hz. Dıhye, Medine'ye ancak eski bir elbise ile gelebilmişti.

Peygamber Efendimizin (asm) elçisine yapılan bu muâmele, İslâm devletine yapılmış demekti. Bunu yapanlara dersleri verilmeliydi. Peygamberimiz (asm), Zeyd b. Harise'yi 500 kişilik bir askerî birliğe kumandan tayin etti ve onları Cüzamların üzerine yolladı.

Mücahidler, Hz. Dıhye'nin yolunu kesen Cüzamlardan, Huneyd, Huneyd'in oğlu ile diğer adamların da aralarında bulunduğu kalabalık topluluğu Harre nahiyesinin Medan vadisinde yakaladı. Mücahidler sabahleyin ansızın onların üzerine baskın yaptı. Gâsıp olan Huneyd ile oğlu öldürüldü. Ayrıca iki müşrik daha öldürüldü. Mücahidler 1000 deve ile 5000 davarı ganimet olarak aldılar. Dıhye b. Halife'den (ra) alınan bütün eşyaları da alarak Medine'ye döndüler. Bu seferde zorba Cüzamlara dersi verilmiş, etraftaki bütün kabilelere, İslâm Devleti vatandaşı bir kişinin bile kılına zarar geldiği takdirde başlarına neler geleceği gösterilmişti.

21. HZ. ÖMER'İN (RA) TÜREBE'YE GÖNDERİLİŞİ

Seferin tarihi: Hicretin 7. yılında Şaban ayında

Seriyye Kumandanı: Hz. Ömer (ra)

Askerlerin Sayısı: 30

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Hevâzinler, Hayber Yahudilerinin, Medine'ye yapacakları baskında onlara yardımcı olmak üzere Fedek'te toplanmış ve yardımlarına karşılık olarak da Hayber'in bir yıllık hurma mahsulünün kendilerine verilmesini istemişler ve bunda da anlaşmışlardı. Bunların İslâma olan bu düşmanca tavırlarına karşılık hadleri bildirilmeliydi. Peygamber Efendimiz (asm), Hz. Ömer (ra) kumandasındaki bir birliği Hevâzinler üzerine gönderdi. Bu birlik, geceleri yürüyerek, gündüzleri gizlenerek, Hevâzinlerin yurdu olan Türebe'ye doğru ilerledi.

Türebe, Mekke'ye dört gecelik uzaklıkta, bir baştan bir başa ancak yirmi günde gidilebilecek çok geniş bir vadidir. İslâm birliğinin üzerlerine doğru gelmekte olduğunu öğrenen Hevâzinler kaçtılar. İslâm birliği orada hiç kimseye rastlamadı. Birlik, Hz. Ömer'in emri ile Medine'ye geri döndü.

Bu gibi seferlerde çarpışma olmamasına rağmen, netice alınmış olmaktaydı. Kâfirler, zâlimler, yaptıklarının yanlarına kâr kalmayacağını görmüş oluyorlardı. Mücahidlerin bu seferini işiten civar kabileler de ona göre ayaklarını denk alıyorlardı. Bu gibi seferlerde, bazan insanlara İslâmın tebliğ edildiği de oluyor, böylece İslâmiyet dalga dalga yayılıyordu.

22. HZ. EBÛ BEKİR'İN (RA) NECD'DEKİ HEVÂZİNLER ÜZERİNE GÖNDERİLİŞİ

Seferin tarihi: Hicretin 7. yılında Şaban ayında

Seriyye Kumandanı: Hz. Ebu Bekir (ra)

Askerlerin Sayısı: Sayı tam olarak bilinmiyor. Ancak tıpkı Hz. Ömer (ra) ile birlikte gönderilen askerler kadar, yani 30 kişi civarında olduğu söylenebilir.

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Bu askerî seferin gâyesi de, Hz. Ömer'in Türebe'ye gönderilişinin aynısıdır. Hz. Ömer, Türebe'de oturan Hevâzinler üzerine gönderilirken, Hz. Ebu Bekir de (ra) Necd'de oturan Hevâzinler üzerine gönderilmiştir.

Peygamber Efendimizden (asm) emri alan Hz. Ebu Bekir'in (ra) kumandasındaki birlik, Hevazinlerin yurduna geceleyin baskın yapmış, onlardan bazılarını öldürmüş, bazılarını esir almış, ellerine geçirdikleri mallarını ganimet olarak almış ve zaferle Medine'ye dönmüştür.

23. BEŞİR B. SA'D'IN (RA) BENÎ MÜRRELER ÜZERİNE GÖNDERİLİŞİ

Seferin tarihi: Hicretin 7. yılında Şaban ayında

Seriyye Kumandanı: Beşir b. Sa'd (ra)

Askerlerin Sayısı: 30

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Benî Mürreler, Medine'yi kuşatan ve Hendek Savaşı diye bilinen zorlu savaşa Müşriklerin safında 400 kişi ile katılmışlardı. Peygamberimiz (asm), Beşir b. Sa'd kumandasındaki 30 kişilik birliği onların üzerine gönderdi.

Mürre oğulları Fedek yakınlarında oturmaktaydı. Beşir b. Sa'd, onların bulunduğu yere yaklaşınca, rastladığı davar çobanlarından Mürrelerin nerede olduklarını sordu ve onların kışlık vadilerine çekilmiş olduklarını öğrendi. Mücahidler o vadiye gidince orada Mürrelere ait çok sayıda deve, davar ve sığır buldular ve onları alarak Medine istikametine yöneldiler.

Mürrelerin çobanları, koşarak gitmiş ve durumu Benî Mürrelere haber vermişti. Bunun üzerine Mürre oğulları çok sayıda adamla mücahidlerin peşine düştüler. Geceleyin yetiştikleri İslâm birliğine baskın yaptılar. Mücahitler okları bitinceye kadar kendilerini müdafaa etti. Sabahleyin şiddetli bir çarpışma oldu. Mürre oğulları çok kalabalıktı. Beşir b. Sa'd (ra) ağır yaralandı. Düşman onu öldü sandı. Mücahitlerin çoğu şehit düştü. Sağ kalanlar Medine'ye dönüp durumu Peygamber Efendimize (asm) bildirdiler. Hz. Sa'd da Fedek'te bir evde günlerce kaldı, tedavi oldu. Yola gidebilecek gücü kazanınca dönüp Medine'ye gitti.

24. GALİB B. ABDULLAH EL-LEYSÎ'NİN MEYFAA'YA GÖNDERİLİŞİ

Seferin tarihi: Hicretin 7. yılında Ramazan ayında...

Seriyye Kumandanı: Galib b Abdullah el-Leysî (ra)

Askerlerin Sayısı: 10.

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Meyfaa'da oturan Uvval ve Abdi Sa'lebe oğulları, İslâma düşmanlıkta çok ileri gitmiş topluluklardı. Medine hayvanlarını yağmalamaya girişmiş, para krarşılığı Hayber Yahudilerine yardım etmişlerdi. Daha önce üzerlerine gönderilen iki askerî birlik bir neticeye ulaşamamış, Muhammed b. Mesleme (ra) kumandasında gönderilen on kişi bu zâlim topluluklar tarafından şehit edilmişlerdi.

Peygamber Efendimizden (asm), Gatafanların bir kolu olan Uval ve Abdi Sa'lebe oğulları üzerine yürüme emrini alan Galib b. Abdullah, maiyetindeki mücahitlerle birlikte yola çıktı. Kendilerine Küdr gazvesinde esir alınan ve Müslüman olunca Peygamberimiz (asm) tarafından azad edilen Yesar kılavuzluk etmekteydi. Mücahidler, Yesar'ın rehberliğinde Sa'lebe oğullarının bulundukları yere sessizce yaklaştılar. Daha sonra hep birlikte tekbir getirerek hücum ettiler. Onlardan bazılarını öldürdüler. Kalanlar ise son sürat kaçtılar. Mücahitler, ele geçirdikleri deve, davar ve sığırları alarak Medine'ye döndüler.

25. BEŞİR B. SA'D'IN CİNAB'A GÖNDERİLİŞİ

Seferin tarihi: Hicretin 7. yılında Şevval ayında...

Seriyye Kumandanı: Beşir b. Sa'd (ra)

Askerlerin Sayısı: 300

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Gatafanlar'ın Medine'ye saldırmak üzere Cinab'ta toplandıklarını haber alan Peygamber Efendimiz (asm), Beşir b. Sa'd (ra) kumandasındaki askerî birliği onların üzerine gönderdi. Mücahidler, önce Gatafanlara ait yaylım hayvanlarının olduğu yere baskın yaptılar. Pek çok hayvan ele geçirdiler. Gatafanlar, mücahitlerin üzerlerine geldiğini öğrenince kaçıp yüksek yerlere saklanmışlardı. Mücahitlerin onların konak yerine gittiğinde hiç kimseyi bulamadılar. Ele geçirdikleri ganimet mallarıyla geri döndüler. Selah mevkiine geldiklerinde Gatafanlardan Uyeyne b. Hısn liderliğinde bir toplulukla karşılaştılar. Yapılan çarpışmada, Müşrik topluluğu bozguna uğradı. Uyeyne b. Hısn ve adamları son sürat kaçtı. Mücahitler iki kişiyi yakaladılar ve esir olarak Medine'ye getirdiler. Onlar da yapılan telkin üzerine Müslüman oldu. Peygamber Efendimiz de (asm) onları serbest bıraktı ve yurtlarına gönderdi.

26. AHREM B. EBİ'L-AVCÂ'NIN SÜLEYM OĞULLARINA GÖNDERİLİŞİ

Seferin tarihi: Hicretin 7. yılında Zilhicce ayında...
Seriyye Kumandanı: Ahrem b. Ebi'l-Avcâ'(ra)
Askerlerin Sayısı: 50
Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Bu seferin gâyesi, Hayber yakınlarında, Nar harreleri, Vâdi'l-kurâ, Teymâ ve Cemum'da oturan Süleym oğullarını İslâma dâvet etmekti. Peygamberimiz (asm) bu vazife ile memur askerî birliğin başına Süleym oğullarından Ahrem b. Ebi'l Avcâ'ı kumandan tayin etti.

Bu 50 kişilik birliğin içinde bir de Süleym oğullarının casusu vardı. Casus yolda onlardan ayrıldı ve Süleym oğullarına giderek, 50 kişilik bir birliğin üzerlerine gelmekte olduğu haber verdi. Bunun üzerine Süleym oğulları çok sayıda asker topladılar ve çarpışmaya hazırlandılar. İki topluluk karşı karşıya gelince, Ahrem b. Ebi'l-Avcâ' onları İslamiyete dâvet etti. Onlar bu dâveti reddetti ve mücahitlere ok yağdırmaya başladı. Aralarında şiddetli çarpışma başladı. Süleym oğullarına devamlı yardımcı kuvvetler geliyordu. Mücahitler çepeçevre kuşatılmıştı. Yapılan şiddetli çarpışmada mücahitlerden hemen hepsi şehit oldu. Kumandan Ahrem de ağır yaralanmış, öldü zannedilerek bırakılmıştı. Elli kişiden yalnızca iki kişi sağ olarak kurtulmuştu. Ahrem ağır yaralı olarak Medine'ye ulaştı. Kendisine bu savaşta kurtulan iki arkadaşı yardımcı olmuş ve yol boyunca onu taşımışlardı.

27. GALİB B. ABDULLAH'IN (RA) BENÎ MÜLEVVAHLARA GÖNDERİLİŞİ

Seferin tarihi: Hicretin 8. yılında Safer ayında...
Seriyye Kumandanı: Galib b. Abdullah el-Leysî (ra)
Askerlerin Sayısı: 19

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: İslâmiyeti ortadan kaldırmak gayesiyle Medine üzerine yürüyen ve Hendek savaşına katılan Arap kabilelerinden biri de Kinane idi. Bu kabilenin bir kolu olan Benî Mülevvahlar, İslâma düşmanlıkta çok ileri gitmişlerdi. Bunlar Mekke Müşrikleriyle Hudeybiye anlaşması yapıldığında, muâhede dışında kalmışlardı. Peygamberimizin (asm) bu İslâm düşmanı topluluğa bir darbe indirilmesi için, Galib b. Abdullah kumandasındaki 19 kişilik askerî birliği üzerlerine gönderdi.

Mücahidler, Benî Mülevvahların oturduğu yer olan Kedid'e (Mekke'ye yakın, bir suyu bulunan sert topraklı bir vadi) ulaşınca, seher vakti baskın yaptı. Benî Mülevvahlardan çarpışanları öldürdüler, develeri, davarları ganimet olarak aldılar ve Medine'ye doğru ilerlediler. O arada çarpışmayı öğrenen Benî Mülevvahlara ait diğer topluluklar silahlanıp mücahitlerin peşine düşmüşlerdi. Çok kalabalıklardı. İki taraf arasındaki mesafe çok azalmıştı ki, Kudeyd vadisinde havada hiç bulut yokken birden müthiş bir yağmur yağdı. Vadi suyla doldu. Benî mülevvahların silahlı adamları bir tarafta, Mücahidler Medine tarafında kalmıştı. Sel suları iki topluluğun arasına ayırmış ve Allahu Azimüşşan (cc) mücahitleri korumuştu. Mücahitler ganimet mallarıyla birlikte salimen Medine'ye döndüler.

28. GALİB B. ABDULLAH'IN (RA) BENÎ MÜRRELERE GÖNDERİLİŞİ

Seferin tarihi: Hicretin 8. yılında Safer ayında...

Seriyye Kumandanı: Galib b. Abdullah el-Leysî (ra)

Askerlerin Sayısı: 200

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: İslâm düşmanı olan Benî Mürreler üzerine daha önce bir askerî birlik gönderilmiş, Beşir b. Sa'd kumandasındaki bu askerî birlik baskına uğramış, Ulbe ve Beşir dışındaki bütün mücahitler şehit düşmüştü. İslâmı ortadan kaldırmak gayesiyle Medine üzerine yürümelerinin yanına bu cinayetler de ilave olmuştu. Peygamber Efendimiz (asm) Ben'i Mürrelere hadlerini bildirmek için hazırlattığı askerî birliğe, Galib b. Abdullah'ı (ra) kumandan olarak tayin etti.

Galib (ra), Fedek yakınlarına ulaştıklarında mücahitlere hitaben veciz bir konuşma yaptı ve iki kişiyi birbirine zimmetledi ve birbirlerinden ayrılmamalarını sıkı sıkıya tembihledi. Benî Mürreler, deve ve sığırlarını sulayıp dinlenmeye çekilince, Galib b. Abdullah (ra); "Ben tekbir aldığım zaman siz de tekbir alınız ve saldırınız!" dedi. Daha sonra sabahın erken saatlerinde tekbirlerle Benî Mürreler üzerine hücum ettiler. Yapılan şiddetli çarpışmada kâfirler kılıçtan geçirildi.

Bu seferde, daha sonra bütün Müslümanlara ibret ve ders olacak bir hâdise gerçekleşti. Orduda bulunan Üsâme b. Zeyd, "Lâ ilâhe illallah" diyen birini öldürmüştü. Bu kişi, Mirdas b. Nehik idi. Kendisi Fedek halkından Müslüman oalan tek kişi idi. Mücahidlerin tekbir getirerek hücum ettiğini görünce, herkes

kaçtığı halde o kaçmamış, mücahitleri karşılamaya çıkmıştı. Üsâma işte bunu öldürmüştü. Kumandan Galib (ra) ve mücahidler, Üsâme'ye; "Vallahi, sen, buyrulmadığın kötü bir iş yaptın!" dediler ve onu kınadılar. Üsâme yaptığına çok pişman oldu.

Hâdiseyi öğrenen Peygamber efendimiz (asm) şöyle buyurdu:

"Ey Üsâme! 'Lâ ilâhe illallah!' demiş olan bir adamı öldürdün ha?!

"Demek, o 'lâ ilâhe illallah!' dedi. Sen de onu öldürdün ha?!

"Demek, o 'Lâ ilâhe illallah!' dedikten sonra, onu öldürdün ha?!" buyurdu.

Peygamber Efendimizin (asm) çok sevdiği Üsâme (ra) zaten o hâdiseden sonra çok pişmandı, çok üzgündü, üzüntüsünden yemek yiyemiyordu. Peygamber Efendimizin (asm) bu kınaması üzerine müthiş üzüldü. Kendini müdafaa sadedinde şöyle dedi:

"Yâ Resûlallah! O bunu ancak silahtan korktuğu için söylemiştir. O buna öldürülmekten kurtulmak için sığınmıştır!"

Peygamber Efendimiz (asm) şöyle buyurdu:

"Bâri, adamın kalbini yarsaydın da, bu sözü doğru mu, yalandan mı söylediğini de öğrenseydin ya?!"

Peygamber Efendimiz (asm) bu sözü çok tekrarladı. Üsâme (ra) o anki hâlet-i rûhiyesini şöyle anlatmaktadır:

"Keşke bugünden önce Müslüman olmamış olsaydım da, Resûlullah Aleyhisselamın bu itablarına uğramasaydım!"

Üsâme (ra), Peygamber Efendimizden (asm) tekrar tekrar özür diledi, affını istedi. Şöyle diyordu:

"Yâ Resûlalallah! Ben artık hiçbir zaman 'Lâ ilâhe illallah!' diyen kimseyi öldürmemek üzere Allah'a yemin ediyorum."

Bu hâdise bütün Müslümanlara ders oldu. Bu tarihten sonra İslâm kumandanları ve mücahitler, Kelime-i Tevhid'i söyleyen hiç kimseye dokunmamaya âzâmî dikkat etti. Zaten Peygamberimizin (asm) tavsiyesi üzerine bir beldeye vardıklarında ezan okunup okunmadığına bakarlar, savaşta da Kelime-i Tevhid söyleyene, çocuklara, ihtiyarlara dokunmazlardı.

29. SİYY SEFERİ

Seferin tarihi: Hicretin 8. yılında Rebiülevvel ayında...

Seriyye Kumandanı: Şüca' b. Vehb (ra)

Askerlerin Sayısı: 24

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Benî Âmirlerden kalabalık bir kabile, 40 kişilik irşad heyetini şehid eden topluluk arasındaydı. Peygamber Efendimiz (asm) onlara hadlerini bildirmek ve yaptıkları katliâmın hesabını sormak üzere bir askerî birlik hazırlattı. Başlarına da Şüca' b. Vehb'i kumandan olarak tayin etti.

Mücahitler, sessizce ilerleyerek Medine'ye beş gecelik mesafede bulunan Benî Âmirlerin yurdu Siyy'e ulaştılar. Şüca' (ra), askerlerine, kaçanların arkasına düşüp de birliklerinden uzaklaşmamalarını sıkı sıkıya tembihledi. Sabahın erken vaktinde Benî Âmirlerin üzerine baskın yapıldı. Benî Âmirlerden pek çok esir, deve ve davar ele geçirildi. Her bir mücahidin hissesine 15 deve ile 150 koyun düşmüştü.

30. MU'TE SAVAŞI

Seferin tarihi: Hicretin 8. yılında Cumâdelûlâ ayında...

Seriyye Kumandanları: Zeyd b. Hârise (ra), Cafer b. Ebu Talib (ra), Abdullah b. Revâha (ra), Halid b. Velid (ra)

Askerlerin Sayısı: 3.000

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Peygamber Efendimiz (asm), Hâris b. Umeyr el-Ezdî'yi bir mektup vererek Busrâ hükümdarına göndermişti. Hâris (ra), Mu'teye varınca Gassânîler tarafından durduruldu. Kayser'in Şam ülkesi valilerinden Şurahbil b. Amr'ın huzuruna çıkarıldı. Hâris b. Umeyr (ra), kendisinin Peygamber Efendimizin (asm) elçisi olduğunu söyledi. Buna rağmen, Şurahbil'in emriyle bir iple bağlandıktan sonra boynu vuruldu. Bu hâdiseyi öğrenen Peygamber Efendimiz (asm) çok üzüldü. Müslümanların derhal cihad için hazırlanmasını emretti. Hedef, Belka' yakınındaki Mute'de bulunan Gassanlar ve Rumlardır.

Üç bin kişilik mücahid birliği hazırlanmıştı. Bu seriyyelerin en kalabalığı idi. Peygamber Efendimiz (asm) Cürüf ordugâhında toplanan mücâhidlere şöyle dedi:

"Cihada çıkacak olan şu insanlara, Zeyd b. Hârise kumandandır! Zeyd b. Hârise öldürülürse, Cafer b. Ebu Talib kumandandır! Cafer b. Ebu Talib öldürülürse, Abdullah b. Revâha kumandandır! Abdullah b. Revâha da öldürülürse, Müslümanlar aralarından münasib birini seçsinler ve onu kendilerine kumandan yapsınlar!"

Üç bin kişilik mücâhid topluluğu zorlu bir görev için yola çıkıyorlardı. Hele kumandanlık için isimleri sayılanlar, bunun şehâdetlerine işaret olduğunu çok iyi biliyorlardı. Buna rağmen hepsi bir an evvel vazife mahalline kavuşmak ve Peygamberin elçisini öldüren, müşrik topluluğuyla çarpışmak için sabırsızlanıyorlardı.

Peygamber Efendimiz (asm), beyaz bir sancak bağlayıp onu Zeyd b. Hârise'ye verdi. Veda yokuşuna kadar mücahidlerle birlikte gitti. Orada durdu ve ordu kumandanına hitaben şöyle buyurdu:

"Ben size Allah'ın emirlerini yerine getirmenizi, yasakladıklarından sakınmanızı, Müslümanlardan yanınızda bulunanlara karşı hayırlı olmanızı, iyi davranmanızı tavsiye ederim!

"Allah yolunda ve Allah'ın ismiyle gaza ediniz. Allah'ı tanımayanlarla çarpışınız. Ganimet mallarına hıyanet etmeyiniz. Ahde vefasızlık göstermeyiniz. Küçük çocukları öldürmeyiniz. Müşriklerden, düşmanınla karşılaştığın zaman, onları üç husustan birisine davet et! Onlardan hangisine icabet ederlerse, icabetlerini kabul et, onlardan elini çek! Sonra onları Muhacirler yurdu olan Medine'ye, yurtlarını değiştirmeye dâvet et! Onlar davetine icabet eder, senin dediğini yaparlarsa, Muhacirlerin sahip oldukları haklara kendilerinin de sahip olacaklarını ve onların mükellef bulundukları vazifelerle kendilerinin de mükellef olacaklarını bildir!

"Eğer Müslüman olup yurtlarında oturmayı tercih ederlerse, Müslümanlardan, göçebe Araplar gibi olacaklarını ve onlar hakkında uygulanan İlâhî hükmün kendileri hakkında da uygulanacağını, harp ganimetlerinden kendilerine bir şey verilmeyeceğini ve ganimetten ancak Müslümanların yanında savaşmış olanların faydalanacağını haber ver!

"Eğer Müslüman olmaya yanaşmazlarsa, onları cizye vermeye dâvet et! Onlardan, bunu yapanlardan elini çek! Cizye vermeye de yanaşmazlarsa, Allah'ın yardımına sığınarak onlarla çarpış.

"Eğer kuşattığın kala veya şehir halkı, senden, kendileri için Allah'ın ve Resûlünün emanını isterlerse, sen onlara Allah ve resûlü adına eman verme! Fakat, kendi emanını, babanın emanını ve arkadaşlarının emanını ver! Çünkü, siz kendinizin ve babalarınızın vermiş olduğunuz eman sözünü bozacak olursanız, bu, Allah ve Resûlü adına vermiş olduğunuz eman sözünü bozmanızdan, sizin için, vebal bakımından daha hafiftir!"

Efendimizin (asm), bu emirleri, sonraki asırlarda bütün İslâm kumandanları için temel ölçü olacaktı.

Peygamber Efendimiz (asm), mücahitlerle vedalaşıp Medine'ye döndü. Medine halkı da mücahitlerle vedalaştı.

Mücahitler Mu'te'ye doğru yola çıktı. Şurahbil b. Amr, İslâm ordusunun üzerlerine doğru geldiğini öğrenince, yüz binden fazla asker topladı. Kayser Herakliyus da yüz bin askerle Belka' topraklarından Meab'a geldi. Hıristiyan Araplardan da yüz bin kişilik bir ordu toplandı.

Müslümanların karşısında savaşmak için toplanan ordunun mevcudu üç yüz binden fazlaydı. Bunların yanında atlar ve silahlar da vardı.

Mücahidler, Maan'da iki gün oturarak durum değerlendirmesi yaptılar. Yapılan istişarede, Abdullah b. Revâha (ra); Rumlarla karşılaşmaktan vazgeçilip civar bölgelere akınlar yapılması, durumun Peygamber Efendimize (asm) bildirilip, takviye kuvvetler istenilmesi ve onlar gelinceye kadar beklenilmesi görüşlerini uygun bulmadığını belirttikten sonra şöyle dedi:

"Ey kavmim! Vallahi, sizin şimdi istememiş olduğunuz şey, arzulayıp elde etmek için sefere çıktığınız şehitliktir! Biz, insanlarla, ne sayıca, ne silahça, ne de at ve süvarice çokluk olduğumuz

için değil, Allah'ın bizi şereflendirdiği şu din kuvvetiyle savaşıyoruz! Gidiniz, çarpışınız! Bunda muhakkak iki iyilikten biri; ya zafer, ya da şehitlik vardır!

"Vallahi, Bedir savaşı gününde yanımızda iki at, Uhud savaşı gününde bir tek at bulunuyordu. Eğer bu seferimizde düşmana galip gelmek kaderde varsa, zaten Allah'ın ve Peygamberimizin bize va'di de böyledir, Allah va'dinden cayar değildir. Eğer kaderde şehitlik varsa (şehit) kardeşlerimize böylece Cennetlerde kavuşmuş oluruz!"

Abdullah b. Revaha'nın (ra) bu konuşması üzerine mücahitler, "Vallahi, Revâha'nın oğlu doğru söyledi!" dediler ve "Ya zafer, ya şehâdet!" diyerek düşmanın olduğu yere doğru hızla ilerlediler.

Müthiş Savaş ve Neticesi

İki ordu Mu'te köyünün yanında karşı karşıya gelmişti. Düşman ordusunun, o zamana kadar emsali görülmedik ölçüde kalabalık oluşu, Müslümanları zerre kadar yıldırmamıştı. Başlarında kumandanları olduğu halde tekbirlerle hücum ettiler. Müthiş bir çarpışma başladı. Zeyd b. Hârise (ra) Rumların mızraklarıyla delik deşik edilerek şehid düştü.

Zeyd b. Hârise şehid düşünce kumandanlık sancağını Hz. Cafer aldı (ra). Çarpışa çarpışa düşmanların ortalarına kadar ilerledi. Onların aralarından sıyrılıp çıkamayacağını anlayınca, atından yere atladı ve vuruşmaya devam etti. "Cennet kokusundan daha güzel koku yoktur!" diyordu. Düşmanlar tarafından vurulup sancak tutan eli kesilince sancağı öbür eline aldı. O eli de kesilince sancağı koltuğunun altına kıstırdı. O esnada vücuduna peş peşe mızraklar saplanmaya başlanmıştı. Yakınına kadar sokulanlar vücuduna kılıçlarını saplıyorlardı. Hz. Cafer (ra) şehid oldu. Mücahidler onu bulup mübarek cesedine baktıklarında üzerinde doksandan fazla mızrak, ok, kılıç yarası buldular.

Hz. Cafer (ra) şehid düşünce, Ebu'l-Yeser Amr el-Ensârî, sancağı götürüp Abdullah b. Revâha'ya (ra) verdi. Abdullah b. Revâha (ra) kumandanlık gibi zorlu bir görevi üstlenmiş vaziyette atının üzerinde olduğu halde nefsiyle zorlu bir mücadeleye girişti. Az sonra ölümle neticelenmesi muhakkak olan bir mücadeleye girecekti. Ama, öncesinde o mücadeleden daha zor olan nefisle mücadeleden galip çıkmak gerekiyordu. Abdullah b. Revâha (ra) nefsine hitaben şöyle diyordu:

"Ey nefis! Ben seni indirmeye [kendime boyun eğdirmeye] yemin ettim! Sen ya kendiliğinden ineceksin, ya da zorla inersin. İnsanlar, toplanmış bağırıyor ve ağlamaklı olarak terci' ediyor ['İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn (Bizler Allah'ın kullarıyız ve O'na dönücüleriz!) diyor] iken, sana ne oluyor ki, seni Cennetten pek hoşlanmıyor görüyorum.

"İtmi'nanlı, huzurlu zamanların epey oldu. Sen, eski bir su kırbasında azıcık safi bir su damlasından başka nesin ki? Ey nefis! Sen şimdi öldürülmesen, er geç öleceksin ya! Bu öyle bir ölüm ateşidir ki, sen ona girmiş bulunmaktasın! İşte, özleyip durduğun şey sana verilmiş bulunmaktadır! Eğer sen o iki kişinin [Zeyd b. Hârise ile Cafer b. Ebu Talib'in] yaptıklarını yaparsan [şehitliği tercih edersen], doğru bir iş yapmış olursun. Eğer gecikirsen, bedbaht olursun!"

Abdullah b. Revâha (ra), nefsini susturmak için nefsin hoşuna giden dünya malı olarak neyi varsa hepsinden vazgeçtiğini de ilan etti. Bağını, bahçesini, bostanını vakfettiğini açıkladı.

Abdullah b. Revâha Hazretleri, bu şekilde hem nefsiyle , hem de düşmanla savaşıyordu. Bir ara biraz dinlenmek için bir tarafa çekilmiş, atından inmiş, zırh gömleğini sırtından çıkarmıştı. Üç günden beri de hiçbirşey yememişti. O esnada amcasının oğlu kendisine üzeri kurumuş etli bir kemik getirdi ve: "Al, bunu

ye de, biraz güçlen! Çünkü, sen, hayatında hiç karşılaşmadığın şeyle bugün karşılaştın!" dedi.

O kurumuş etten azıcık ısırmıştı ki, Müslümanların olduğu tarafta bir kargaşa oldu, bozulma alâmetleri başgösterdi. Bunu gören Abdullah b. Revâha (ra), kendi kendine; "Sen hâlâ dünyadasın! Dünyada yiyip içmekle uğraşıyorsun!" dedi ve etli kemiği bir tarafa bıraktı, kılıcını aldı ve çarpışmaya gitti. Düşman askerleri etrafını sarmış, mızraklarla saldırmışlardı. Mızraklar vücuduna saplandıkça yüksek sesle şöyle seslendi:

"Ey Müslümanlar topluluğu! Kardeşinizin cesedini (düşmanlar tarafından kesilip biçilerek) oyuncak ettirmeyin!"

Abdullah b. Revâha (ra), aldığı bu mızrak ve kılıç darbeleriyle şehit düştü. Mücahitler yetiştiğinde son nefesini vermiş bulunuyordu, vasiyetini yerine getirerek, vücudunu düşman arasında koymadılar, alıp Müslümanların olduğu tarafa taşıdılar.

Abdullah b. Revâha'nın (ra) şehadetinden sonra İslâm ordusunda bir kargaşa oldu. İki kişi bir arada görülmez oldu. Bu arada Kutbe b. Âmir; "Eyy kavmim! İnsanın yüzyüze öldürülmesi, arkasından vurulup öldürülmesinden daha iyidir!" diye sesleniyor, ancak sözünü kimseye dinletemiyordu.

Şimdi kumandan kim olacaktı? Son kumadan Abdullah b. Revâha (ra) da şehit olunca Ebu'l-Yeser Ka'b b. Umeyr, sancağı alıp Sabit b. Akrem'e vermişti. Hz. Sabit (ra) sahabeler arasında mümtaz bir simaydı. Bedir savaşında bulunmuştu. Mücahitler, kendisine, "Biz seni kumandan seçtik! Biz sana razıyız!" dediler. Sabit b. Akrem, "Ben bu işi yapamam!" dedi ve sancağı Halid b. Velid'e uzattı. Hz. Halid sancağı almakta tereddüt edince şöyle dedi:

"Al şunu be adam! Vallahi, ben onu ancak sana vermek için aldım! Sen çarpışma usulünü benden daha iyi bilirsin!"

Diğer mücahitler de Halid b. Velid'in kumandanlığını tasdik ettiler. Bunun üzerine Hz. Halid sancağı aldı.

Mu'te'de bütün bunlar olup biterken, aynı anda Medine'de Mescid-i Nebevi'de Peygamber Efendimiz (asm) Mescidi dolduran sahabelere savaşın safhalarını bütün ayrıntılarıyla anlatıyordu. Üç kumandanın da peş peşe şehit düştüğünü gözyaşları içerisinde haber verdikten sonra, Halid b. Velid'in (ra) kumandan seçilişini de şöylece duyurdu:

"Nihayet, bayrağı Allah'ın kılıçlarından bir kılıç, Halid b. Velid aldı. İşte, şimdi tandır tutuştu, savaş kızıştı! Allah mücahidlere fethi müyesser kıldı."

Peygamber Efendimiz (asm), Hz. Halid'e ve mücahitlere duâ etti.

Görülmemiş Taktik ve Savaş Tarihine Geçecek Ric'at

Halid b. Velid (ra) kumandayı alır almaz, Kureyşlilerden bir gönüllüler topluluğu seçti. Onlarla birlikte düşmana hücum etti. Rumlardan bir bölüğü bozguna uğrattı. O arada Kutbe b. Katâde (ra), Hıristiyan Arapların kumandanı Malik b. Zafile'nin boynunu uçurdu. Savaş kızışmıştı.

Ertesi günü, Halid b. Velid (ra), emsali görülmemiş bir taktik uyguladı. Mücahidlerden önde bulunanlarını arkaya, arkada bulunanlarını öne, sağ yandakilerini sol yana, sol yandakileri de sağ yana geçirdi. Günlerdir birbiriyle çarpıştıkları için az çok birbirlerini, kıyafetlerini ve çarpışma biçimlerini tanımışlardı.

Bu yeni taktikle şaşıran düşman; "Herhalde, bunlara yardımcı kuvvet gelmiş!" dediler. Yüreklerine korku düştü.

Mücahitler taze bir şevkle, tekbirlerle hücuma geçmişti. Bu taktiği uyguladıkları gün, Halid b. Velid'in elinde yedi kılıç parçalanmıştı.

Mu'te'deki savaş her yönüyle dünya savaş tarihine geçecek olaylarla doludur. Müslümanlar, kendilerinden yaklaşık yüz misli kalabalık bir kuvvetle savaşmışlardır. Savaş yedi gün sürmüştür. Müslümanlar bu müthiş savaştan en az zayiatla ayrılmış, yalnızca 14 şehit vermişlerdir. Düşmana verdirdikleri kayıp ise, bu şehitlerin sayısından kat kat fazladır.

Halid b. Velid (ra) bu gibi savaş taktikleriyle düşmanın gözünü yıldırdı, orduyu son askerine varıncaya kadar çekip o on binlerce düşman askerinin arasından çıkardı ve Medine'ye doğru geri çekildi. Düşman kuvvetleri sayıca o kadar çok olmalarına rağmen korkularından İslâm ordusunu tâkip edemedi. Bu netice bile başlı başına zaferdir.

Mu'tede mücahitlerin geri döndüğünü ve Medine'ye yaklaştığını haber alan bütün Müslümanlar onları karşılamaya çıktı. Peygamber Efendimiz de (asm) karşılayıcılar arasındaydı. Karşılayanlar arasında çocuklar da vardı. Peygamberimiz çocukların develere ve atlara bindirilmesini emretti ve Cafer'in (ra) oğlunun kendisine verilmesini emretti, Abdullah b. Cafer getirilince onu alıp önüne bindirdi.

Halktan bazıları, mücahitlerin üzerine toprak saçarak; "Ey kaçaklar! Demek siz Allah yolunda savaşmaktan kaçtınız ha?" diyor ve onları kınıyorlardı. Bunu haber alan Peygamber Efendimiz, mücahitleri teselli etti ve onlara şöyle dedi:

"Sizler Allah yolunda kaçanlar değil, dönüp dönüp vuruşanlarsınız"

Mu'te gazilerinden bazıları, bizzat ev halkı tarafından kınanmış, hatta bazıları eve alınmak istenmemişti. Gazilere şöyle diyorlardı:

"Demek sen arkadaşlarınla birlikte ilerleyip şehit olmadın ha?!"

Bu davranışlar üzerine gazilerden bazıları utandıklarından evlerinden dışarıya çıkamaz olmuştu. Bunun üzerine Peygamberimiz (asm) onlara haber salarak; **"Sizler Allah yolunda döne döne çarpışanlarsınız!"** buyurmuştur.

Harbin safhaları iyice ortaya çıkınca, savaş tablosu net bir şekilde anlatılınca ve Peygamber Efendimizin (asm) bu ikazları üzerine mücahitleri kınayanlar bundan vazgeçmiş, onları takdir ettiklerini belirtmişlerdir.

31. ZÂTÜ'S-SELÂSİL SEFERİ

Seferin tarihi: Hicretin 8. yılında Cumâde'l-âhire ayında...

Seriyye Kumandanı: Amr b. Âs (ra)

Askerlerin Sayısı: 500

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Kudâa, Beliyy, Cüzam, Benî Uzre ve Yemen kabileleri, Medine'ye saldırmak maksadıyla toplanmıştı. Peygamber Efendimiz (asm) bunu haber alınca, Amr b. Âs (ra) kumandasındaki 300 kişilik birliği bu düşman topluluğunun üzerine gönderdi.

Mücahitler, Peygamber Efendimizin (asm) emri üzerine, gündüzleri gizlenerek, geceleri süratle ilerleyerek yol aldılar. Cüzamların toprağındaki Selsil suyu yakınlarına geldiklerinde, düşmanların çok kalabalık olduklarını gördüler. Amr b. Âs, Peygamber Efendimize (asm) haber göndererek acele yardım istedi. Peygamberimiz (asm), Ebu Ubeyde b. Cerrah (ra) kumandasında 200 kişilik imdat kuvvetlerini gönderdi. Bu birlikte Hz. Ebu Bekir (ra) ve Hz. Ömer de (ra) vardı.

Bu yeni birlik gelince kısa süreliğine "kumandan krizi" yaşandı. Ebu Ubeyde b. Cerrah (ra), herkesin kendi birliğine kumanda etmesini savunuyordu. Amr b. Âs ise şöyle diyordu:

"Sen benim yanıma ancak yardım için gelmiş bulunuyorsun. Peygamber Aleyhisselam seni bana ancak yardım etmek üzere gönderdi. Başkumandan benim!"

Ebu Ubeyde b. Cerrah (ra) ihtilaf çıkmaması için Amr b. Âs'ın kumandanlığını kabul etti. Bu kabul ediş gerekçesini de şöylece açıklıyordu:

"Ey Amr! Bilesin ki, Resûlullah Aleyhisselamın bana en son sözü: 'Arkadaşının yanına varınca, birbirinize karşı itaatlı olunuz! Aranızda anlaşmazlığa düşmayiniz!' emir ve tavsiyesi olmuştur. Eğer sen bana itaat etmezsen, ben sana itaat eder, boyun eğerim."

Bu 500 kişilik mücahid birliği; Beliyy, uzre, Belkaynların yurtlarına baskınlar yaptı. Ancak, Medine'yi basmak için hazırlanan düşman toplulukları İslam ordusunun üzerlerine geldiğini öğrenince yurtlarını yuvalarını terkedip kaçmışlardı.

Kudâa, Âmile, Lahm ve Cüzamlardan bazı guruplarla çarpışıldı ve onlardan pek çokları öldürüldü. Pek çok ganimet ve esir alındı. En mühimi, hiçbir topluluk bu hâdiseden sonra Medine'ye saldırmaya cür'et edemedi.

32. SÎFU'L-BAHR SEFERİ

Seferin tarihi: Hicretin 8. yılında Recep ayında...

Seriyye Kumandanı: Ebu Ubeyde b. Cerrah (ra)

Askerlerin Sayısı: 300

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Medine'ye beş günlük mesafede oturan Cüheynelerin İslâmiyet aleyhine vukuatları pek çoktu. Bunlar, Ka'b b. Umeyr başkanlığında Şam topraklarından Zât-ı Atlah'a gönderilen 15 kişilik irşad birliğini pusuya düşürmüş, mücahitleri ok yağmuruna tutarak hepsini şehit etmişlerdi. Bu cinayeti işleyenler Kudâlardı. Cüheyneler de Kudâa kabilesinden bir kabile idi. Bunlar Mu'te savaşında da bulunmuş ve Müslümanlara karşı savaşmışlardı. Peygamberimiz (asm) işte her zaman İslâmiyet aleyhine faaliyet gösteren Cüheynelerden bir kabile üzerine 300 kişilik askerî birliği göndermişti.

Mücahitler bu sefer esnasında çok zorluk çekmişlerdi. Azıkları tükenmiş, önce bir avuç hurma dağıtılırken, sonraları günde bir hurma dağıtılmaya başlanmış, derken günde yarım hurma verilmiş, o da bitince, mücahitler, habat denilen develerin yedikleri selem ağacının yapraklarını düşürerek onları su ile ıslatıp yemeye başlamışlardı. Bu otları yedikleri için ağızları ve diş etleri cerahatlanmış, iltihaplanmıştır. Askerler, açlıktan yaprakları yedikleri için, bu sefere, "Ceyşü'l-habat" [yaprak askerleri seferi] denilmiştir. Sefere, deniz sahiline gidildiği için, "Sîfu'l-Bahr" [Deniz sahili] gazvesi de denilmiştir.

Sefer esnasında mücahitler açlıktan çok zor duruma düşünce, Kays b. Sa'd b. Ubâde, babasının cömertliğine güvenerek, hurma karşılığı deve satın aldı ve aldığı develeri kestirip mücahitlere ikram etti. Medine'ye döndüklerinde Sa'd b. Ubâde, oğlunun yaptığı bu cömertlikten dolayı çok memnun olacak ve oğlu Sa'd'a dört hurma bahçesi bağışlayacak, Sa'd bu bahçelerin hurmalarıyla develeri aldığı şahsa borcunu ödeyecek, sırtına da bir elbise giydirecekti.

Mücâhidler deniz sahiline eriştiklerinde, Cenab-ı Hakkın (cc) ikramıyla karşılaştılar. Dalgalar dev bir balığı sahile attı. Bu balık, Anber, ya da balinaydı. Balık o kadar büyüktü ki, kaburgaları çatıldı, devenin üzerine en uzun boylu bir mücahid bindirildi, bu kaburgaların altından geçirildi, yine de başı kemiğe değmedi. Ubeyde b. Cerrah, balığın büyüklüğünün anlaşılması için göz çukuruna on üç kişiyi otuttu.

Bu seferde, düşmanla çarpışma olmadı. Çünkü onlar mücahitlerin geldiğini öğrenince kaçıp gitmişlerdi. Medine'ye dönülüp, olup bitenler anlatılınca, Peygamber Efendimiz (asm), borçla deve satın alıp mücahitlere ikram eden Kays'a ve Kaysa hurma bahçeleri bağışlayan Sa'd b. Ubâde'ye duâ etti. O balığın Allah'ın bir ikramı olduğunu belirtti ve balıktan bir parça olup olmadığını, teberrüken yemek istediğini söyledi. Mücahitler de yanlarındaki güneşte kuruttukları balıktan Peygamberimize (asm) ikram ettiler.

33. HADIRA SEFERİ

Seferin tarihi: Hicretin 8. yılında Şaban ayında...

Seriyye Kumandanı: Ebu Katâde (ra)

Askerlerin Sayısı:15

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Gatafanlar, daha önce İslâma zarar verici pek çok teşebbüsün içerisinde olmuşlar, son olarak da Hicretin 7. yılında Benî Fezârelerle Cinab'da toplanıp Medine'ye baskına yeltenmişler, Beşir b. Sa'd (ra) kumandasındaki birlik üzerlerine gönderilince etrafa dağılıp gitmişlerdi.

Peygamber Efendimiz (asm), 15 kişilik askerî bir birliği Gatafanlar üzerine gönderdi. Başlarına kumandan olarak da Ebu Katâde'yi tayin etti. Efendimizin (asm) bu askerî birliğe talimatı şöyleydi: "Geceleri yürüyünüz, gündüzleri gizleniniz! Dağınık düzenle dört taraftan kuşatarak Gatafanlara birden baskın yapınız. Kadınları ve çocukları öldürmeyiniz!"

Ebû Katâde (ra), Peygamber Efendimizin (asm) emri istikametinde hareket ederek gündüzleri gizlenerek, geceleri süratle yol alarak, habersizce Gatafanların bulunduğu yer olan Hadıra'ya geldi. Burada askerlerine talimatlarını verdi. Orada herkesi ikişer ikişer arkadaş yaptı ve birbirbirlerinden ayrılmamalarını, kaçan düşmanın peşine düşmemelerini, kendisi tekbir getirince hep birlikte tekbir getirip hücum etmelerini emretti.

Yatsı vakti olduğunda Ebu Katâde kılıcını sıyırdı, tekbir getirdi. Mücahitler de tekbir getirdiler ve dört bir taraftan

Gatafanların üzerine hücum ettiler. Onların savaşçıları kılıçtan geçirildi. Geri kalanlar kaçıp etrafa dağıldı. Orada 200 deve ile 2000 koyun ganimet olarak alındı. Bu ganimetlerin beşte biri ayrıldıktan sonra geri kalanlar mücahitler arasında bölüştürüldü. Gatafanlardan esirler de alınmıştı. Aralarında dört de kadın vardı. Bu esirler de ganimetlerle birlikte Medine'ye getirildi.

34. ABDULLAH B. EBİ HADRAD'IN GÂBE'YE GÖNDERİLİŞİ

Seferin tarihi: Hicretin 8. yılında Şaban ayında...

Seriyye Kumandanı: Abdullah b. Ebi Hadrad (ra)

Askerlerin Sayısı: 2

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Cüşem kabilesinin büyük bir oymağı olan Kayslar, gelip Gâbe'ye konmuşlardı. Gâbe, Şam yolu üzerinde, Medine'ye 12 mil uzaklıkta, Medinelilerin mallarının bulunduğu sık ağaçlıklı bir yerdi. Kaysların niyeti, fırsatını bulunca Medine'ye saldırmaktı. Başlarında Rifaâ b. Kays vardı.

Peygamber Efendimiz (asm), Abdullah b. Ebi Hadrad'ın çağırdı, yanına sahabelerden iki kişi daha verdi ve Gâbe'deki Kaysların durumunu ve ne yapmak istediklerini öğrenmesi için gönderdi.

Abdullah (ra) ve arkadaşları yanlarına yay, ok ve kılıç gibi silahlarını da alarak yola çıktılar. Güneş batınca, Kaysların hayvan otlattıkları yere ulaşmışlardı. Abdullah (ra) arkadaşlarına şu talimatı verdi:

"Benim konak yerine hücuma geçip tekbir getirdiğimi işittiğiniz zaman, ikiniz de tekbir getiriniz ve benimle birlikte hücum ediniz!"

O sırada Benî Cüşemlerin başkanı Rifâ a b. Kays, kılıcını boynuna asarak gelmekte geciken çobanı aramaya çıkmıştı. Abdullah b. Ebi Hadrad (ra) onu görünce okla vurdu, daha sonra yanına gidip üzerine atıldı ve başını kesti. Daha sonra Kaysların

konak yerine varıp tekbir getirdi. Diğer iki arkadaşı da tekbir getirip hücum ettiler. Orada bulunan müşrikler çil yavrusu gibi dağıldılar, süratle kaçıp uzaklaştılar. Bu üç kişilik en küçük seriyye birliği, onların pek çok deve ve davarlarını sürüp Peygamber Efendimize (asm) getirdi. Bu seferde reis olan Abdullah b. Ebi Hadrad'ın (ra) hissesine ganimet olarak on üç deve düşmüştü.

35. MEKKE'NİN FETHİNDEN SONRA PUTLARI YOK ETMEK İÇİN GÖNDERİLEN BİRLİKLER

Seferin tarihi: Hicretin 8. yılında Ramazan ayında...

Seriyye Kumandanları: Hişam b. Âs (ra), Halid b. Saîd b. Âs (ra), Halid b. Velid (ra)

Askerlerin Sayısı: Bu seriyyelerdeki asker sayısı 30 ile 300 arasında değişmektedir.

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Peygamber Efendimiz (asm) Mekke'nin Fethinden hemen sonra, Ramazan'ın yirmisine rastlayan Cuma günü, Mekke civarındaki yerleşim beldelerine askerî birlikler gönderdi, onlara putları yok etmelerini ve İslâmiyete uymayan herşeyi değiştirmelerini emretti.

Hişam b. Âs (ra), 200 kişilik bir birlikle Yelemlem taraflarına, Halid b. Saîd (ra) 300 kişilik bir birlikle Urene taraflarına, Halid b. Velid (ra), 300 kişilik bir süvari birliğiyle Uzzâ putunun olduğu Nahle'ye gitti.

Uzza, Müşriklerin en büyük putlarından biri idi ve Huzeyllerin yurdu olan Nahle vadisinde bulunuyordu. Halid b. Velid (ra), Uzza putunu kırıp yaktı. Putun yanında birdenbire beliriveren kapkara, çırılçıplak, saçı başı darmadağın, elleri boynunda, dişlerini gıcırdatan şeytan kadını gördü, kılıcıyla bu karıyı ikiye bölünce kapkara bir kül haline geldi. Halid b. Velid putun bakıcısını da öldürdü.

Diğer seriyye kumandanları da gittikleri beldelerdeki putları, şirk alâmetlerini, resimleri kırıp parçaladılar, yakıp yok ettiler.

36. AMR B. ÂS'IN SÜVA' PUTUNU YIKMAYA GÖNDERİLİŞİ

Seferin tarihi: Hicretin 8. yılında Ramazan ayında...

Seriyye Kumandanı: Amr b. Âs (ra)

Askerlerin Sayısı: Askerlerin sayısı tam olarak bilinmemekle birlikte, Halid b. Velid'in (ra) kumanda ettiği sayıya yakın olduğu tahmin edilebilir. Yani yaklaşık 30 kişi...

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Peygamber Efendimiz (asm), Am b. Âs'ı (ra) Hüzeyllerin putu olan Süva'ı yıkıp yok etmeye gönderdi. Amr b. Âs bakıcısının gözü önünde Süva putunu kırdı. Maiyetindeki askerler de puta ait mal deposunu yaktılar. Putun hiçbirşey yapamadığını gören bakıcısı, "Ben Allah'a boyun eğdim ve Müslüman oldum!" dedi.

37. SA'D B. ZEYD EL-EŞHELÎ'NİN MENAT PUTUNU YIKMAYA GÖNDERİLİŞİ

Seferin tarihi: Hicretin 8. yılı Ramazan ayında

Seriyye Kumandanı: Sa'd b. Zeyd el- Eşhelî (ra)

Askerlerin Sayısı: 20

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Menat müşrik Arapların en büyük putlarından biri idi. Evs ve Hazrec kabileleri ile Yesrib (Medine) halkından bazılarının putu idi. Kudeyd nahiyesinde, Müşellel'de dikilmişti. Burası Medine'ye yedi mil uzaklıktaydı.

Hz. Sa'd, Menat putunun yanına vardığında, tıpkı Hz. Halid'in karşılaştığı gibi orada kapkara, çıplak, saçı başı dağınık bir karı gördü. Bu putun yanında bulunan şeytandı. Bu karı göğsünü dövmeye ve bağırmaya başladı. Putun bakıcısı da; "Menat'ı yanına al da, sana karşı gelenleri parçala!" diyordu. Sa'd bir kılıçla vurup karıyı öldürdü. Daha sonra askerlerine emrederek putu parçalattı. Orada cahiliye devrinin bütün izlerini yok etti. Vazifesini tamamladıktan sonra Peygamber Efendimizin (asm) yanına döndü.

38. TUFEYL B. AMR'IN ZÜLKEFFEYN PUTUNU YIKMAYA GÖNDERİLİŞİ

Seferin tarihi: Hicretin 8. yılı Ramazan ayında

Seriyye Kumandanı: Tufeyl b. Amr (ra)

Askerlerin Sayısı: Bu sahabe bu göreve tek başına gitmiştir.

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Huneyn zaferinden sonra, Devs kabilesinin ileri gelenlerinden Tufeyl b. Amr (ra), Peygamber Efendimizin (asm) Taif üzerine yürümesinden önce huzura çıkarak şöyle dedi: "Yâ Resûlallah! Beni, Amr b. Hümeme'nin putu olan Zülkeffeyn'e gönder de, onu yıkayım!"

Peygamber Efendimiz, "Olur!" buyurdu ve onu Huzâaların ve Devsîlerin putu olan Zülkeffeyn'i yok etmeye gönderdi.

Tufeyl b. Amr (ra) kabilesinin yanına dönünce, tahtadan yapılmış olan Zülkeffeyn putunu yıktı, kırdı ve ateşe atıp yaktı. Putları yanıp yok olunca Devs kabilesi topluca Müslüman oldu.

Tufeyl b. Amr (ra) kavminden 400 kişiyi alarak birlikte Taif'e geldi ve Peygamber Efendimizin (asm) yanıbaşında kuşatmaya katıldı. Devsliler gelirken yanlarında o günün en tesirli savaş araçlarından mancılık ile debbabe [Bir nevi tank] de getirmişlerdi.

39. UYEYNE B. HISN'IN BENÎ TEMİMLER ÜZERİNE GÖNDERİLİŞİ

Seferin tarihi: Hicretin 9. yılı Muharrem ayında

Seriyye Kumandanı: Uyeyne b. Hısn (ra)

Askerlerin Sayısı: 50

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Peygamber Efendimiz (asm), Büsr b. Süfyanü'l-Ka'bî'yi (ra), Müslüman olan kabilelerden zekat tahsili için göndermişti. Büsr'ün gittiği kabilelerden Huzâalar; "Biz İslâm dinine girmiş Müslüman bir cemaatiz. Bu zekat dinimizin esaslarındandır. Dinimize göre, mallarımızın zekatını vermek gerekmektedir!" dediler ve zekatlarını eksiksiz verdiler.

Büsr, Benî Temimlere geldiğinde onlar zekat vermeye yanaşmadılar ve "Bir tek devenin bile yanımızdan ayrılıp götürülmesine izin vermeyeceğiz!" dediler.

Medine'ye dönen Büsr durumu Peygamber Efendimize (asm) bildirdi. Peygamberimiz (asm); "Yapılmayacak birşeyi yapan şu kavmin hakkından kim gelir?" buyurdu.

Uyeyne b. Hısn (ra) şöyle dedi:

"Vallahi, ben onlara yeterim! Hemen onların arkalarına düşer, (Yebrin'e) ulaşsalar bile, inşaallah onları bulur, sana getiririm! Sen de, ya haklarında dilediğini işlersin, ya da onlar Müslüman olur, kurtulurlar!"

Peygamber Efendimiz (asm) Uyeyne b. Hısn'ı elli süvarilerin başına geçirip Benî Temimleri takibe gönderdi.

Uyeyne b. Hısn (ra), Benî Temimlerin izini sürdü, onları Süleym oğulları yurdunda buldu. Tam da çadırlarını kurmak üzerelerken onlara bakın yaptı. Onbir erkek, onbir kadın ve otuz çocuk bulup esir ettiler. Esirlerle birlikte Medine'ye döndüler.

İslâm birliğinin esirlerle birlikte Medine'ye dönüşünün hemen ardından 90 kişilik bir Benî Temim heyeti Medine'ye geldi. Heyet üyeleri Peygamber Efendimizle (asm) görüştükten ve nasihatlarını dinledikten sonra hepsi de Müslüman oldular. Peygamber Efendimiz (asm) heyet üyelerine bahşişler verilmesini emretti. Bilal-i Habeşi (ra) de hepsine bahşişlerini verdi. Esir alınanlar serbet bırakıldı ve onlara da bahşişler verildi. Kadınlara onikişer buçuk ukiyye, çocuklara da beş ukiyye câize (bahşiş) verilmişti.

40. DAHHÂK B. SÜFYAN'IN (RA) KURATALAR ÜZERİNE GÖNDERİLİŞİ

Seferin tarihi: Hicretin 9. yılı Rebiülevvel ayında

Seriyye Kumandanı: Dahhâk b. Süfyanü'l Kilâbî (ra)

Askerlerin Sayısı: Sayı tam olarak bilinmiyor

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Peygamber Efendimiz (asm), Hicretin 9. yılında Safer ayında, Kurayt oğullarını İslâmiyete davet için bir mektup yazdırdı ve bu mektubu ashabdan Abdullah b. Avsecetü'l-Becelî (ra) ile birlikte gönderdi. Kavmin reisi Ri'yetü's-Suhaymî, mektubu alıp okuttu. İslâmiyete girmeyi kabul etmediği gibi, hakaret için deri üzerine yazılmış mektubun yazısını yıkattı. Daha sonra mektubun derisiyle kovalarının yırtılan dibini yamadılar. Bu bir hakaretti. Onun böyle yaptığını gören kızı onu kınadı ve babasına şöyle dedi:

"Sanıyorum ki; senin başına çok büyük bir musibetten başka bir şey gelmeyecek! Sana Arapların efendisi ve ulusunun mektubu geldi. Sen de tuttun, onu kovana yama yaptın ha?!"

Rı'yetü's-Sühaymî'nin bu kızı evliydi ve kocası ile birlikte Müslüman olmuştu.

Peygamber Efendimiz (asm), İslâma dâvete karşılık bu edepsizliği yapanları te'dib için, Kuratalar üzerine Dahhâk b. Süfyanü'l-kilâbî (ra) kumandasında bir birlik saldı. Dahhâk (ra) zaten kendisi tek başına bir ordu gibiydi. Kendisi babayiğit birisiydi ve yüz süvariye denk sayılırdı. Seferlere çıkıldığında, Peygamber Efendimizin (asm) başucunda yalınkılıç nöbet tutardı.

Mücahidler, Kuratalara, Lâve Züccü'de rastladılar ve onları İslâma dâvet ettiler. İslâmiyeti kabule yanaşmayınca onlarla savaştılar. Kuratlar bozguna uğradı. Mücahidler, Kurataların mallarını ganimet olarak aldılar. Peygamber Efendimizin (asm) mektubundaki yazıyı yıkatıp, mektubu kovasına yapıştırarak hakaret eden Rı'yetü's-Süheymî'nin bütün malı, yaylım hayvanları ve ev halkı ele geçirildi. Kendisi çırılçıplak vaziyette atına atlayıp kaçtı. Doğruca Müslüman olan kızının ve damadının yanına geldi. Onların verdiği elbiseyi giydi ve Medine'nin yolunu tuttu.

Kuratalardan elde edilen ganimetler ve esirler Medine'ye ulaşmıştı. Rı'ye, yüzünü gizleyerek Mescid-i Nebevi'ye girdi. Peygamber Efendimizin namaz kıldırmasından sonra; "Yâ Resûlallah! Ellerini uzat da sana bey'at edeyim!" dedi. Peygamberimizin (asm) kim olduğunu sorması üzerine kimliğini açıkladı. Peygamberimiz de (asm) cemaata dönerek şöyle buyurdu:

"Ey Müslümanlar cemaati! Bu, kendisine yazı yazmış olduğum Rı'yetü's-Süheymî'dir ki, yazımı alıp kovasına yamamıştı. Şimdi ise, kendisi, Müslüman olmaya ve kendisinden alınanları dilemeye gelmiştir!"

Peygamberimiz (asm), Rı'ye'ye; malının bölüştürülmüş olduğunu, ev halkından kimi bulursa alıp götürmesini söyledi. Rı'ye de ev halkını alıp gitti.

41. ALKAME B. MÜCEZZİZ'İN (RA), GEMİLERLE CİDDE'YE GELEN HABEŞLİLER ÜZERİNE GÖNDERİLİŞİ

Seferin tarihi: Hicretin 9. yılı Rebiülâhir ayında

Seriyye Kumandanı: Alkame b. Mücezziz (ra)

Askerlerin Sayısı: 300

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Habeşlerden bir cemaat, gemilerle Cüdde'ye (cidde) gelmişlerdi. Peygamber efendimiz (asm), bunların maksadının ne olduğunu öğrenmeleri için Alkame b. Müçezziz (ra) kumandasındaki bir birliği gönderdi. Mücahidler Cidde'ye ulaştıklarında orada bir adada bulunan Habeşlilerin yanına gitmek istediler. Tam da o sırada, çıkan bir rüzgâr denizi dalgalandırmaya ve kabaran dalgalar kendilerine doğru gelmeye başladı. Bunun üzerine adaya çıkmaktan vazgeçtiler.

Mücahidler geri Medine'ye döndü. Yolda, mücahidlerden bazıları, Alkame'den (ra) ailelerinin yanına çabuk dönmek için izin istediler. Alkame de bu acele edenlerin başına Abdullah b. Huzâfe'yi (ra) kumandan tayin ederek önden gönderdi.

Abdullah b. Huzâfe (ra) şakacı biriydi. Askerler hem ısınmak, hem yemek yapmak için ateş yakınca onlara; kendisine itaat etmeleri gerektiğini söyledi. Onlar da ne emrederse itaat edeceklerini söylediler. Bunun üzerine Huzâfe (ra) onlara; "Öyleyse, ben şu yaktığınız ateşin içine sıçrayıp girmenizi, size kesin

bir emirle emrediyorum!" dedi. Bazıları ayağa kalkınca, Huzâfe (ra), "Oturun! Ben size şaka yapmıştım!" dedi.

Peygamber Efendimiz (asm) bu hâdiseden haberdar olunca, bütün Ümmete ders ve ibret olacak şu emri buyurdu:

"Kim size bir masiyet, günah olan bir şey emrederse, onun bu husustaki emrini dinlemeyiniz. Eğer ateşe girmiş olsaydınız, kıyamet gününe kadar onun içinden çıkamazdınız. Allah'a masiyet teşkil eden emirler hakkında, âmire itaat etmek yoktur. Âmire itaat, ancak meşru olan emirler hakkındadır."

42. HZ. ALİ'NİN (RA) FÜLS PUTUNU YIKMAYA GÖNDERİLİŞİ

Seferin tarihi: Hicretin 9. yılı Rebiülâhir ayında

Seriyye Kumandanı: Hz. Ali (ra)

Askerlerin Sayısı: 150

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Peygamber Efendimiz (asm), Hz. Ali'yi, 150 kişilik bir mücahid birliğinin başında Tayyi' kabilesinin putu olan Füls'ü yıkmaya gönderdi. Efendimiz (asm), baskın yapılacağı zaman, birliğin dağılıp, her taraftan birdenbire baskın yapmasını emretti.

Mücahidler, Tayyi kabilesinin olduğu yere sessizce ulaştılar, tanyeri ağarırken, Peygamberimizin (asm) emri istikametinde her taraftan aynı anda hücuma geçtiler. Karşı koyan müşrikler öldürüldü. Çok sayıda esir alındı. Liderleri Adiyy b. Hâtim Şam'a kaçtı. Esirler ve ganimet alınan develer, davarlar ve sair mallar bir yerde toplandı. Hz. Ali ve mücahitler Füls putunun yanına gidip onu yıktılar ve tahrip ettiler.

Hz. Ali (ra), ganimetlerin beşte birini Beytü'l mala ayırdı. Füls putunun deposunda ele geçirilen üç kılıcı başkumandan hakkı olarak Peygamber Efendimize (asm) ayırdı, geri kalan ganimeti mücahitler arasında bölüştürdü.Hz. Ali (ra) kumandasındaki ordu, vazifelerini hakkıyla yapmanın huzuruyla Medine'ye döndü.

43. HALİD B. VELİD'İN (RA) DÛMETÜ'L-CENDEL'E GÖNDERİLİŞİ

Seferin tarihi: Hicretin 9. yılı Recep ayında

Seriyye Kumandanı: Halid b. Velid (ra)

Askerlerin Sayısı: 420

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Peygamber Efendimiz (asm), Tebük'te iken civar kabilelere, seriyyeler göndermiş, onları İslâma dâvet etmişti. Efendimiz (asm), Halid b. Velid'i 420 kişilik bir birlikle Dûmetü'l-Cendel'de oturan Kindelerin Kralı Hıristiyan inancı üzerine olan Ükeydir b. Abdülmelik'e gönderdi.

Halid b. Velid (ra), Dûmetü'l-Cendel'e ulaşınca, Ükeydir'i gözetlemeye başladı, bir gurupla birlikte avlanmak için kaleden çıkınca onu yakaladı. Ükeydir'in kadeşi Hassâne, savaşmaya kalkınca öldürüldü. Ükeydir'in öncülüğünde kaleye girildi. Yapılan anlaşma gereği, Ükeydir mücahitlere; 2.000 deve, 800 at, 400 zırh gömlek, 400 mızrak verdi.

Bu ganimetler, içerisinde Peygamberimize (asm) verilmek üzere Başkumandanlık hakkı seçildi, beşte biri Beytü'l male ayrıldı. Geri kalan beşte dört mücahitler arasında bölüştürüldü.

Ükeydir ve kardeşi Peygamberimizin (asm) huzuruna getirildi. Peygamber efendimiz (asm), ikisini de İslâma dâvet etti. Onlar, yanaşmadılar ve cizye vermeye razı oldular. Peygamberimiz de (asm) her ikisini de her yıl cizye vermek üzere serbest bıraktı.

44. HALİD B. VELİD'İN (RA) BENÎ HÂRİS B. KA'BLARA GÖNDERİLİŞİ

Seferin tarihi: Hicretin 10. yılı Rebiülevvel ayında

Seriyye Kumandanı: Halid b. Velid (ra)

Askerlerin Sayısı: 400

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Peygamber Efendimiz (asm), Halid b. Velid (ra) kumandasında 400 kişilik askerî bir birliği Necran'da oturan Benî Hâris b. Ka'blara gönderdi. Birlik yola çıkmadan önce Efendimiz (asm), Halid b. Velid'e (ra), onları üç gün İslâmiyete dâvet etmesini, kabul etmedikleri takdirde çarpışmasını emretti.

Necran, Yemen'in Mekke tarafındaki bölgelerdendir.

Halid b. Velid (ra), Necran'a gidince, Peygamberimizin (asm) emri gereği, Benî Hârisleri İslâma dâvet etti. Onlar da dâvete icabet ettiler ve Müslüman oldular. Halid b. Velid ve mücahitler onlara İslâmın esaslarını anlattılar. Onlar da her emri anında uyguladılar, mallarının zekatlarını verdiler. Halid b. Velid (ra) da bu zekatları onların fakirlerine dağıttı.

Halid b. Velid (ra) aldığı vazifeyi yerine getirdiğini ve bu seferin hülâsasını anlattığı bir mektubu Peygamber Efendimize (asm) gönderdi. Peygamberimiz de (asm) gönderdiği mektupta, Benî Hârislerin Müslüman oluşlarından dolayı memnuniyetini belirttikten sonra şöyle buyurmaktaydı:

"Onları Allah'ın ve Resûlünün emirlerine göre hareket ettikleri takdirde âhiret nimetleriyle müjdele! Aykırı hareket ettikleri

takdirde âhiret azabıyla korkut! Artık dönüp gel! Onların elçileri de seninle birlikte gelsin! Allah'ın selâmı, rahmet ve bereketleri senin üzerine olsun!"

Halid b. Velid (ra) Medine'ye dönüşünde Benî Hâris b. Ka'bların elçilerini de getirdi. Onları evvela kendi evinde misafir etti, daha sonra yanına alarak Peygamberimizin (asm) huzuruna çıkardı. Onlar Peygamber Efendimizle (asm) konuşurken o zamana kadarki bütün çarpışmalarında galip geldiklerini söylemiş ve bunun sebebini de şöylece açıklamışlardı:

"Yâ Resûlallah! Biz kiminle çarpışsak galip gelirdik! Çünkü, fazla konuşmaz, tezellül ve savurganlık etmez, birbirimize karşı kıskançlık göstermez, yardımı kesmez, savaş ve güçlük zamanlarında güçlüklere katlanırdık. Daima toplu bulunur, dağılmazdık. Hiç kimseye karşı da, zulüm ve haksızlığa ilk başlayan biz olmazdık!"

Peygamber efendimiz (asm) elçiler arasında bulunan Kays b. Husayn'ı (ra), Benî Hâris b. Ka'blara vali ve kumandan tayin etti. Peygamber Efendimiz (asm), yedi elçiden her birine onar, Kays b. Husayn'a ise oniki buçuk ukiyye gümüş verdi.

45. HZ. ALİ'NİN (RA) MEZHİCLERİN YURDUNA GÖNDERİLİŞİ

Seferin tarihi: Hicretin 10. yılı Ramazan ayında
Seriyye Kumandanı: Hz. Ali (ra)
Askerlerin Sayısı: 300
Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Peygamber Efendimiz (asm), Hz. Ali (ra) kumandasındaki 300 kişilik askerî birliği, Yemen'deki Mezhicler üzerine gönderdi. Bu seferin gayesi, Mezhicleri İslâm dâvet etmekti. Peygamber Efendimiz (asm), Hz. Ali'ye (ra) nasıl davranacağını anlattı. Kendileriyle çarpışmaya kalkışmadıkça onlarla çarpışmamalarını, ısrarla onları İslâma dâvet etmelerini emretti.

Hz. Ali (ra), Mezhiclerin yurduna yaklaşınca akıncı birliklerini önden gönderdi. Bu akıncılar birçok ganimetler ve esirler alarak geri döndüler. Hz. Ali (ra), Mezhiclerden çarpışmak üzere hazırlanmış bir cemaata rastladı. Peygamberimizin (asm) emri üzerine onları İslâma davet etti. Onlar, bu dâveti reddettiler ve mücahitleri ok ve taş yağmuruna tuttular. Hz. Ali (ra) orduya hücum emrini verdi. Yapılan çarpışmada 20 Mezhicli öldürüldü ve geri kalanlar da dağıldılar. Hz. Ali onları tekrar İslâma dâvet etti. Mezhicliler, bu defa dâvete icabet ettiler ve Müslüman olduklarını, zekatlarını vereceklerini bildirdiler.

Hz. Ali (ra), ganimet mallarını şer'î usule göre taksim etti. Bir mektup yazarak olup bitenleri Peygamberimize (asm) rapor etti. Peygamberimiz de (asm) gönderdiği mektupta, hac mevsimine kadar Yemen'de kalmasını ve hac mevsiminde gelip Mekke'de kendisiyle buluşmasını emretti. Hz. Ali (ra) da emri yerine getirdi. O vakte kadar Yemen'de kaldı. Askerleriyle birlikte yeni Müslüman olanlara Kur'an-ı Kerim okumasını öğretti. İslâmiyetin esaslarını anlattı. İslâmiyet Yemen'de hızla yayıldı. Buradaki halk İslâma candan bağlandı. Onların torunları da samimi, gayretli birer Müslüman olacaklardı.

46. CERİR B. ABDULLAH'IN (RA) ZÜLHALASA PUTUNU YIKMAYA GÖNDERİLİŞİ

Seferin tarihi: Hicretin 10. yılı Ramazan ayında
Seriyye Kumandanı: Cerir b. Abdullah (ra)
Askerlerin Sayısı: 150 (bir rivayete göre de 170)
Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Peygamber Efendimiz (asm), Cerir b. Abdullah'ı (ra), Devs, Becile, Hâris b Ka'b, Cerm, Zübeyd, Gavs, Mürr, Benî Hilal b. Âmirlerin putu olan Zülhalasa putunu kırmakla vazifelendirdi.

Cerir b. Abdullah (ra), bu vazifeyi almadan kısa müddet önce Müslüman olmuştu. Kendisi Benî Becilelerin başkanı idi. Hicretin 10. Yılında, Ramazan ayında kabilesinden 150 kişiyle birlikte Medine'ye gelmiş, Müslüman olduğunu açıklamış ve Peygamber Efendimize (asm) biat etmişti. Benî Becilelerin Ahmesî koluna mensup 250 kişilik bir kafile de gelip Müslüman olduklarını açıklamışlardı.

Yemen'de İslâmiyet yayılıyor, kabileler kendi putlarını elleriyle kırıp parçalıyorlardı. Yalnızca Yemenle Mekke arasında, Tebâle'deki Zülhalasa putu kalmıştı. Bu puta vaktiyle büyük değer verilmişti. Ona, "Yemen Kâbesi" denilmekteydi.

Peygamber Efendimiz (asm) Cerir b. Abdullah'ı bu putu kırıp yok etmekle görevlendirdi. Maiyetine, Ahmesîlerden yüz elli atlı verdi.

Cerir b. Abdullah (ra) kumandasındaki birlik, Zülhalasa'ya yaklaşınca, hâlâ puta tapmakta olan kabileler kendilerine karşı çıktı. Yapılan çtarpışmada, Zülhalasa'nın bakıcıları olan vâhilerden yüz kişi, Has'amlardan da iki yüz kişi öldürüldü. Diğer karşı koyanların hepsi de bozguna uğratıldı.

Cerir b. Abdullah (ra) Zülhalasa binasını yıktı. Kırdı, ateşe verip yaktı. Harabeye çevirdi. Bu seferin safhalarını ve neticesini öğrenen Peygamber Efendimiz (asm) Cerir b. Abdullah'a put kırma seferine katılan Ahmesîlerin süvarilerine duâ etti.

47. ÜSAME B. ZEYD'İN ŞAM TARAFINA GÖNDERİLMEK ÜZERE HAZIRLANIŞI

Seferin tarihi: Hicretin 11. yılında Safer ayında

Seriyye Kumandanı: Üsâme b. Zeyd (ra)

Askerlerin Sayısı: Kesin sayı bilinmiyor. Yalnızca, ilk muhacirlerden, Ensardan savaşa katılmayan kimsenin kalmadığına bakılacak olursa, bu ordunun, o zamana kadarki ordular içerisinde sayıca en kalabalığı olduğu söylenebilir.

Seferin gâyesi ve askerî harekâtın hülâsası: Peygamber Efendimiz (asm), Hicretin 11. yılında Safer ayının çıkmasına dört gece kala, Müslümanlara, Rumlarla çarpışmak üzere acele hazırlanmalarını emretti. Bu hazırlanacak orduya kumandan olarak da o sırada henüz 18-19 yaşlarında olan Üsâme b. Zeyd'i tayin etti. Kendisine bu seferle ilgili ilk emri şöyle oldu:

"Ey Üsâme! Şam'a, Belka' sınırına, Filistin'deki Dârum'a, babanın öldürüldüğü yere kadar Allah'ın ismi ve bereketiyle git! Seni bu orduya başkumandan yaptım! Übnâ halkının üzerine ansızın var! Üzerlerine şimşek gibi saldır! Giderken de hızlı git! Haberin önüne geç! Yanına kılavuzlar al, casus ve gözcüleri önünden ilerlet! Allah seni muzaffer kılarsa, onların içinde az kal!"

Peygamber Efendimiz (asm), Safer ayının çıkmasına iki gece kala, Çarşamba günü, şiddetli bir başağrısı çekmeye başladı. Aynı zamanda hummâ ve ateş başlamıştı. Bu vefatıyla neticelenecek hastalığın başlangıcı idi.

Peygamberimiz (asm) hastalığın şiddetinden çok muzdarip halde yatarken bile cihadı, mücahidlerin bir an evvel yola çıkmasını düşünüyordu. Safer ayının çıkmasına bir gece kala Perşembe günü biraz iyileşince kendi eliyle bir sancak bağladı ve bunu Üsameye (ra) vererek şöyle buyurdu:

"Ey Üsame! Allah yolunda, Allah'ın ismiyle savaşa çık! Allah'ı inkar edenlerle çarpış! Savaşın! Fakat ahde vefasızlık etmeyin. Küçük çocukları ve kadınları öldürmeyin. Düşmanla karşılaşmayı temenni etmeyin. Çünkü siz bilemezsiniz, belki onlar yüzünden ibtilâ ve musibete uğrayabilirsiniz. Fakat, 'Ey Allah'ım! Bizim imdadımıza yetiş! Onların hakkından gel! Onları bize zarar vermekten vazgeçir!' deyin. Onlar size kavuşurlarsa gürültü çıkaracak ve bağıracaklardır. O zaman siz de sükûnet ve vakarınızı muhafaza edin ve susun! Birbirinizle çekişmeyin! Sonra korku ile za'fa düşersiniz, rüzgârınız kesilip gider. (Enfal / 46)

"Ey Allah'ım! Biz Senin kullarınız! Onlar da Senin kullarındır! Bizim perçemlerimiz de, onların perçemleri de Senin elindedir! Onları ancak Sen yenersin!' deyin. İyi bilin ki, Cennet kılıçların parıltısı altındadır."

Ordunun karargâhı Cürüfte kurulmuştu. Mücahitler akın akın gelip orduya katılıyorlardı. Orduya katılanlar arasında; Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Ebu Ubeyde b. Cerrah, Sa'd b. Ebi Vakkas gibi (Allah hepsinden razı olsun) güzide sahabeler de vardı.

Bazıları, Üsame'nin yaşının genç oluşunu ileri sürerek kumandanlığına itiraz eder mahiyette konuşmuşlardı. Onların söyledikleri Peygamber Efendimize (asm) ulaşınca, Peygamberimiz (asm), Rebiülevvel'in 10'unda minbere çıktı, bir konuşma yaptı. Üsâme'nin kumandanlığa layık olduğunu bildirdi ve dedikoduların önünü kesti.

Peygamberimizin (asm) hastalığı ağırlaşınca, Üsame'nin annesi Ümmü Eymen (Peygamberimizin (asm) dadısı), Peygamber Efendimizin huzuruna girerek, Üsâmenin bir müddet daha karargâhta bırakılması görüşünü dile getirdi. Bu görüş

sahabelerden birçoklarının görüşüydü. Peygamberimiz (asm); "Üsame'yi yollama işini yerine getiriniz!" buyurdu.

Üsâme (ra), Rebiülevvel ayının 12. Pazartesi günü, Peygamberimizin (asm) yanına geldi ve vedalaştı. Peygamberimiz (asm); **"Allah'ın bereketi üzere kuşluk vakti yola çıkınız!"** buyurdu.

Tam ordu hareket edeceği sırada Peygamber Efendimizin (asm) vefat haberi geldi. Bunun üzerine başta Üsâme (ra), Hz. Ebu Bekir (ra) ve Hz. Ömer (ra) olmak üzere ordudakiler büyük bir üzüntü içerisinde Medine'ye geldiler.

Üsâme'nin (ra) kumandan tayin edildiği bu seriyye, Peygamber Efendimiz (asm) tarafından vazifelendirilen son seriyyedir. Efendimiz (asm) son nefesine kadar cihadı düşünmüş, cihad ordusunun bir an evvel hareket etmesini arzulamıştır. Cihad yoluyla İslâmın izzeti, şevketi artacak, yeryüzünde Allah'ın hükmüne set çekerek kendilerini hâkim zanneden gâsıplara, zâlimlere, münkirlere hadleri bildirilecek, insanların tebliğle İslâmın nuruyla tanışmasının önü açılacaktı. Kıyamete kadar gelecek olan bütün Müslümanların, mücahitlerin Sevgili Peygamberimizin (asm) bu tavrından alacakları çok dersler vardır.

NETİCE VE SON SÖZ
(Cihâd Kıyamete Kadar Devam Edecek)

Tebük seferinden döndükten sonra Müslümanlardan bazıları; "Bundan sonra, cihad, savaş kesilmiştir!" diyerek, evvelce almış oldukları fazla silahlarını satmaya başlamışlardı. Peygamber Efendimiz (asm) bunu haber alınca, mücahitlerin silahlarını satmalarını yasakladı ve şöyle buyurdu:

"Ümmetimden bir cemaat kıyamete kadar hak uğrunda cihad etmeye devam edecek. Onlara muhalefet edip düşmanlık yapanlar onlara bir zarar veremeyecektir."

Cihadla ilgili âyet-i kerimelere bakıldığında da cihadın kıyamete kadar devam edeceği açıkça görülecektir.

Peygamber Efendimiz (asm) hayatta iken işte bu şekilde 27 gazâya çıkmış, ayrıca putların kırılması için görevlendirilen askerî birlikleri de sayarsak 50'den fazla seriyye, yani askerî birlik hazırlatmıştır.

Bu askerî harekâtlar, yani savaş niyeti ve yapılan savaşların neticesinde İslâm devleti güçlenmiş, kök salmış, kıyamete kadar gelecek Müslümanlara model olmuştur.

Peygamber Efendimizin (asm) mübarek cesedinin olmadığı devrede, onun mirası olan Kur'an ve Sünnet meydanda olduğu için Müslümanlar o mirasa dört elle sarılmışlar ve cihad sünnetine ittiba ederek İslâmın izzetini ayakta tutmuşlardır.

Ne zaman ki, Müslümanlar cihadı unutmuş, nefsânî arzularının esiri olmuşlarsa, o zaman zillet ve hakârete uğramışlar; canları gitmiş, malları gasbedilmiş, Bosna, Irak ve daha birçok yerde olduğu gibi ırzları, namusları payımâl olmuştur.

İslâm düşmanı zâlimler, bilhassa son iki asırda, kendileri silahlanmaya, askerî cihetten güçlenmeye son derece ehemmiyet verirken; Müslümanları silahsızlandırmaya, silahlı güçlerini imha etmeye, cihadı unutturmaya çalışmışlardır. Müslümanlar da maalesef onların tuzağına düşmüş. Bazıları; "Bize ne yaparlarsa yapsınlar karşılık vermeyeceğiz, hatta başımıza bomba da yağdırsalar cevap vermeyeceğiz, sonunda, bunlar ne uysal insanmış, ne güzel insanlarmış deyip, Müslüman olacaklar!" demeye başlamıştır.

Oysa, Kur'an-ı Kerim ve Hadis-i nebeviye bize cihad yolunu gösteriyor. Allahu Azimüşşan'ın sevdiklerini sevmemizi, sevmediklerini sevmemezi emrediyor. Kâfiri, zâlimi aslâ sevmememizi ve onlara yaklaşmamamızı ve onlarla dostluk kurmamamızı; düşmana karşı her zaman hazırlıklı olmamızı emrediyor.

Müslüman, onların istediği gibi "liğt", erkeklikten nasibi olmayan, ne yapılırsa yapılsın "yumuşaklık gösteren" değildir.

Müslüman; Kur'an'ın ve hadis-i şerifin târifi üzere, mert, yiğit, cesûr, kahraman ve mücâhiddir. Allah'ın dinini yüceltmek, insanların Allah'ın dini ile tanışmasının önünde set kuranlara diz çöktürüp, Kur'an nurunun bütün engellerini yok etmek için kılıç kuşanandır.

Hz. İsâ Aleyhisselam da asırlar önce, Peygamber Efendimizi (asm) ve ümmetini "eli kılıçlı" olarak târif etmiştir. İncil'in bir âyetinde şöyle denilmektedir: **"Ma'ahu gadiybun min hadîdin yukatilu bihi ve ümmetuhu kezâlike"** [Yanında kılıcı vardır, onunla savaşacaktır. Ümmeti de öyledir.]

Îsâ Aleyhisselam işte bu şekilde, **"Kılıç sahibi ve cihada memur bir peygamber gelecektir. Hem ümmeti de onun gibi "sâhibü's-seyf"tir, yani cihada memurdur"** demektedir.

"Sâhibü's-seyf ve cihâda memur" bir ümmetin bugünkü hali gözler önündedir. İslâm düşmanlarının elinde binlerce atom bombası varken, Müslümanların yaşadığı devletlerin bir sinek ilacı yapmasından dahi rahatsız olmakta, nükleer tesislerini ya imha etmekte, ya da kuruluşunu engellemektedirler. Ya Müslümanları birbiriyle vuruşturarak, ya da kendileri bir bahane ile işgal ederek Müslümanların silah gücünü ortadan kaldırmaktadırlar. Yalnızca son 30 senede iki milyondan fazla Müslüman öldürmüşlerdir.

Bütün bu yaptıklarından ayrı, milyarlarca dolar ve Avro harcayarak, Müslümanların cihad ruhunu öldürmek, cihadı inkar ettirmek, onları köleliğe razı etmek istemektedirler.

Müslümanların önünde iki yol vardır: Ya Peygamber Efendimizin (asm) hem sözleriyle, hem fiiliyle gösterdiği zafer yolunun tâ kendisi olan cihad yolunda yürümek, kâfirlere ve zâlimlere boyun eğmemek...Ya da, onların istediği gibi, nanoş bir vaziyette köleliğe, itilip kakılmaya, şerefsizce yaşamaya devam etmek...

Biz birinci yolun yolcuları için işte bu eseri hazırladık. Akla ve yüreklere kapı araladıksa ne mutlu bizlere. Selam Allahu Azimüşşan'a (c.c.) hakkıyla kul, Resûl-i Ekrem'e (asm) layık ümmet olmak isteyenlere olsun...

BİBLİYOGRAFYA

Abdülfettah Tabbâra. Kur'an'da Peygamberler ve Peygamberimiz. Tercüme: Ali Rıza Temel, Yahya Alkın. İstanbul: 1998

Ahmed İbn-i Hanbel. Müsned. C.1-6, Beyrut 1398 (1978)

Ahmed Cevdet Paşa. Kısas-ı Enbiya ve Tevârih-i Hulefâ, İstanbul: 1972;

Ahmed Muhyiddin El-Acûz. Hz. Muhammed (s.a.v.)'in Hayatı ve Yaşayışı. Tercüme: Bekir Başarıcı. Gaziantep: 1969

Burhan Bozgeyik. Âhir Zamanın Üç Büyük Alâmeti: Nüzûl-i Hz. Îsa (a.s.) Hz. Mehdi ve Deccal. İstanbul: 2012; 40 Sahabe 40 Senede 40 Devleti Nasıl Mağlup Etti? İstanbul: 2010

Elmalılı Hamdi Yazır. Hak Dini, İstanbul: 1979

El-Beydâvî. Envâru'l- Tenzil ve Esrârü't-Te'vîl. Mısır: 1955

Faik Reşit Unat. Hicri Tarihleri Miladi Tarihe Çevirme Kılavuzu, Ankara: 1974

Hasan Arıkan. Muhtasar İslâm Tarihi Siyer-i Nebi. İstanbul: 1997

İbn-i Hişam. Es-Siyretü'n Nebeviyyeti. Cemal Sabit, Muhammed Mahmud, Seyyid İbrahim. Kahire: 2006

İbn-i Kesîr, Tefsiru'l- Kur'âni'l- Azîm, Beyrut: 1969

İslam Ansiklopedisi.

Kur'ân-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Tercümesi. Medine-i Münevvere: 1987

M. Âsım Köksal. İslâm Tarihi. C.1-8; İstanbul: 2005

El Hac Mahmud Samî Ramazanoğlu. Bedir Gazvesi ve Sure-i Enfal Tefsiri

Mevâkib Tefsiri. İstanbul: H. 1282 [Osmanlıca]; Mevâkib Tefsiri. Cihangir Yayınları 3 cilt. İstanbul: 2012 [Latince yazı ile ve açıklamalı]

M. Zekâî Konrapa. Peygamberimizin Hayatı. İstanbul: 1970

Muhammed Hamidullah. Hz. Peygamber'in Savaşları. İstanbul: 1962

Muhammed El-Hadrî. Nûru'l Yakîn Fî Sîret-i Seyyidi'l Mürselîn. Kahire. 2006

Salih Suruç. Kâinatın Efendisi Peygamberimizin Hayatı. İstanbul: 1982

S. Sırrı Üçer. İslâm Tarihi. İstanbul: 1971

Taberî, Câmiu'l Beyan, Mısır: 1954

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi

Yahya Zekeriyagil. Nüzûl-i Îsâ Aleyhisselam. İstanbul: 2006; Mir'âtü'l-Cihâd. C.1,2,3; İstanbul: 2007

Peygamber Efendimizin (a.s.m.) Savaşları

Burhan Bozgeyik

Sevgili Peygamberimiz (a.s.m.) en güzel ahlak üzere yaratılmıştır. Güzel ahlakın başında ise "Şecâat-i Kudsiyye" gelir. Yani Allah rızası için yiğitlik ve kahramanlık göstermek, cihad etmek, Allah'ın ve Müslümanların düşmanlarına hadlerini bildirmek, Allah'ın dinini yeryüzüne hâkim kılmak için kılıç kuşanmak, savaşmak demektir.

Peygamber Efendimiz (a.s.m.), hem "rahmet peygamberi", hem de "cihad peygamberi"dir. Efendimiz (asm), bir hadis-i şeriflerinde şöyle buyurmuştur: "Ben harp peygamberiyim, ben Rahmet peygamberiyim"

Peygamber Efendimiz'in (a.s.m.) hayatının hicretten sonraki safhası hep cihadla geçmiştir. Ömrünün sonuna kadar elinden kılıç düşmemiştir. Mekke devresi, imanının tesis edildiği devredir. O devrede Müslümanlar azınlıktı, maddî mukabele edildiği takdirde o az tâifenin imhâ olması ihtimal dahilindeydi. Bu bakımdan önce iman sûrunun muhkem inşa edilmesinden sonra, hicreti müteâkip cihad emir farz olmuştur.

"Zafer Yolu" Serisinin bu ilk eserinde, bizlere "Zafer yolunu" işaret eden Sevgili Peygamberimizin (a.s.m.) savaşları anlatılmaktadır. Bu çalışma, bildiğimiz kadarıyla bir "ilk"tir. Zira, bu eserde hem Peygamber Efendimizin (a.s.m.)bizzat kumanda ettiği 27 gazâ, hem de yine Peygamberimizin (a.s.m.) tertip edip gönderdiği 47 seriyye anlatılmaktadır.

İzzetli yaşamak ve "Allah'ın yeryüzündeki halifesi" ünvânına layık olmak için Peygamber Efendimizin (a.s.m.) ve sahabelerinin yapmış olduğu cihadı çok iyi öğrenmeli, anlamalı ve yaşamalıyız.

Buyrun İslâm tarihinin bu şanlı tablosuna birlikte bakalım...

Çelik YAYINEVİ